

Mihail Grănescu

Moara de apă

MIHAIL GRĂMESCU / MOARA DE APĂ

MIHAIL GRĂMESCU

MOARA DE APĂ

POVESTIRI

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

1989

Coperta de DAN STANCIU

ISBN 973—23—0128—7

Aneluize, colega mea de bancă, era blondă cu ochii negri. Eram îndrăgostit de ea încă din clasa a noua, când diriginta m-a pus lângă cea mai bună elevă din clasă pentru a atenua veșnicele probleme de disciplină pe care le iscam ; așa că toată vacanța dintre a noua și a zecea nu am visat decît Aneluize. Nici noaptea nu puteam să dorm, nici ziua nu puteam să mă apuc de nimic serios ; doar stam în camera mea și tînjeam. Treptat am conceput un scenariu cum o să mă duc eu la doctor și o să fiu internat (slăbisem vreo zece kilograme), și nici un medicament nu va putea vindeca boala mea, și, cînd nu va mai fi nici o speranță, cum o să le cer cu limbă de moarte să mi-o aducă, pe Aneluize, căreia abia atunci să-i declar dragostea mea, și ea, înlăcrimată, să mi-o împărtășească pe-a ei, și, ca în povești și filme, îmbrățișînd-o, să mă ridic cu moartea pre moarte călcînd.

Cînd am reîntîlnit-o la începutul noului an școlar, se făcuse atît de frumoasă încît mi s-a tăiat respirația. Așa m-am regăsit : alături de pricina celei mai cumplite boli de care suferisem vreodată, și totuși atîta de departe de singurul ei leac : evident tot ea.

O, nu, nu aș putea spune că nu eram prieteni ! dar era o camaraderie patetică, imposibil de transformat în iubire. Îmi povestea deziluziile ei sentimentale, îmi descria sila pe care i-o provocau cei animați doar de vulgaritatea simțurilor, sfîșiindu-mă cu prietenia ei sinceră, dar ucigașă. Cînd eu voiam s-o strîng la piept și să-i sărut buzele, trebuia să mă mulțumesc doar cu a-mi

umple ochii și urechile de chipul și de sunetul glasului ei, așa cum fanaticul religios, tînjind după atotputernicul zeu rîvnit, trebuie să se mulțumească cu icoane neclare și neputincioase.

Am trăit alături de Aneluize toate convulsiile sufletești prin care trece a fată între 14 și 18 ani, și fetele la această vîrstă au rămas pentru mine imaginea poeziei : flori gingașe cărora viața se repede cu ură să le rupă hulpav petalele, una cîte una, dureros, lăsîndu-le la vîrsta pîrguirii numai pistil menit să rodească fructele viitoarelor recolte ; dar oricît de apetisant ar fi un fruct cîrnos, am preferat întotdeauna imponderabilitatea diafană a florii, care, știu, vai ! se va spulbera prea curînd, dar care este atît de frumoasă promițînd fericirea, nu plăcerea, extazul, nu dobînda, într-o lume în care se trăiește și se hrănește din eficacitate și randament, din carne și sînge și osînză.

La ceaiul pe care l-am dat de ziua mea, am invitat-o și pe Aneluize. M-am dus să o iau de acasă, și cînd a apărut în sufrageria lor mare și luminoasă, sub candelabrul de cristal, oglindindu-se la nesfîrșit în oglinzile puse pe pereți față în față, în rochie albă ca ieșind dintr-o poveste cu zîne, am realizat stupefiat îngemănarea burlescă între imaginea Afroditei alături de Pann, perfecțiune și homuncul benchetuind la nunta cenușei.

Cînd ceaiul s-a dezlănțuit împrejurul nostru, înghițindu-ne cu vîrtejul lui, Aneluize s-a spulberat într-o cascadă de rîs, de plete blonde, de dantele albe, și am intuit că o pierde abia în clipa în care mi-a șoptit s-o invit pe Cristina la dans.

— Cristina e îndrăgostită de tine, mi-a suflat.

— Și cine ți-a spus că eu aș avea nevoie de dragostea Cristinei ? am întrebat-o.

— Te iubește, nu înțelegi ? Oare tot ce mi-ai spus că aspiři nu a fost decît minciună ? Nu pot să cred că ești și tu asemenea celorlalți ! Hai, nu fi stupid ! Să n-o faci să sufere...

Și așa m-am trezit cu Cristina în brațe.

Nimic nu ar putea fi mai contrastant în amintirea mea decît Aneluize și Cristina. Cristina era brunetă, tandră, o

copiliță pămînteană, vie, de aici, de la noi. Aneluize, în spatele temperamentului ei rece și rezervat, sfidînd universul cu Puterea, cu Echilibrul și Luciditatea intransigentă și acidă, era de fapt vulnerabilă și delicată. Cristina suferea ca și mine, dar era neatinsă de aripa metafizicului, și mi-am propus din prima clipă s-o ajut să treacă prin crizele iubirii așa cum ar fi trecut prin crizele unei indigestii sau unui vărsat de vînt, oricum mai ușor decît îmi fusese mie dat să trec.

Pe Aneluize am descoperit-o ceva mai tîrziu în camera tatălui meu, stînd la taclale cu el. Intrase acolo din întîmplare, îl găsise pe amfitrion în vervă (ceea ce se întîmpla destul de rar de cînd mama ne părăsise cu Fane-Gură-Spartă ; amintirile mele despre tata, dacă privesc în urmă, se învîrt împrejurul mesei de lucru unde își petrecea ore în șir înaintea ceasurilor demonstrate, cu monoculul în ochi și șurubelnița în mînă). Tata sporovăia și rîdea cu Aneluize ca doi vechi prieteni.

Am fost mirat, fiindcă de mult timp tata nu mai rîsese și nu mai stătuse de vorbă cu mine ca înainte. Tăcuți și ursuzi, ne retrăgeam fiecare în camera lui să meditam, bîntuiți de umbre, pînă cînd umbrele serii transformau contururile precise ale lucrurilor certe într-o mare de umbre perfide ; atunci mi se părea că și eu sînt o umbră printre umbre, cenușă spulberată de vînt, o horă eterogenă de imagini descompunîndu-se pe lait-motivul aceluiasi chip sortit să revină mereu mai limpede și mai dureros, ca un soare amar luminînd cu disperare închisele căi : Aneluize, Aneluize, Aneluize...

În seara aceea însă tata era în toane bune, și chipul impunător, fără crețurile de ură pe frunte, părea mult mai tînăr : nici nu i-ai fi dat treizeci și cinci de ani. Avea o figură aspră și dîrză, dar era un bărbat deosebit de frumos : privirea posomorîță, care pe mine mă făcea să mă tem, reprezenta, mai mult ca sigur, o atracție în plus pentru o femeie. Pieptul lat, ținuta țeapănă, aroganța batjocoritoare, erau tot atîtea trăsături care pentru mine reprezentau elemente reprobabile, dar pentru o femeie erau, desigur, calități.

Atunci cînd spun „femeie“ înțeleg Aneluize, care se îndrăgostise de el din prima clipă, și sînt convins că

dacă mama nu ne-ar fi părăsit atunci, tata ne-ar fi părăsit el, cu Aneluize, căci mi-a fost suficient foarte puțin timp ca să pricep ce pasiuni tulburătoare putea nutri fata frumoasă și rece pentru un bărbat cu douăzeci de ani mai în vîrstă decît ea, și azi sînt convins că nici un bărbat matur nu poate rămîne indiferent la patima unei fete de șaisprezece ani.

Cînd am intrat în cameră i-am găsit cufundați într-un dialog aberant, și cînd am plecat i-am lăsat tot așa, tolăniți în fotolii, întorcînd aceeași ineptie pe toate părțile : problema ceasului perfect.

Ceasul perfect !

Ceasurile arată mai mult sau mai puțin ora măsurînd un timp etalon, un timp cu T mare, un timp care nu există, paralel, care nu măsoară de fapt nimic. În absența observatorului subiectiv, Timpul nici nu există. Dar — și aici începea speculația — ceasurile se află pe mîinile oamenilor, care încearcă să-și stabilească prin intermediul lor propriul timp. Oamenii sînt în fond vehicule în mișcare, și relativitatea timpului unui vehicul în mișcare este unanim recunoscută. Vehiculul Om (cu O mare) își străbate viața cu o viteză inegală, și, din pricina acestei mișcări diferite, timpul personal este și el diferit, iar ajungerea la țintă este diferită în timp pentru fiecare viață în parte. Ținta în cazul de față nu poate fi decît moartea, dar asta nu are nici o importanță în silogism.

— Ceasurile uzuale sînt imperfecte, și de aceea măsoară cu mare aproximație un timp fără valoare pentru individ. Timpul propriu este incompatibil cu timpul cu T mare, cu timpul care nu măsoară de fapt nimic, pentru nimeni.

Aneluize părea extaziată de această revelație.

— Asta ar însemna că toată viața noastră sîntem siliți să ne călăuzim după niște legi absurde, căci mi se pare nedrept să judeci și să împarți timpuri inegale în funcție de niște criterii absolute. Pentru cel care se mișcă mai repede, cele opt ore de serviciu pot să însemne tot atît cît înseamnă zile întregi pentru cineva cu viteză mai mică. Pentru aceeași unitate de timp absolut, abstract, fiecărui om îi corespund unități diferite

de timp relativ. Dacă acest timp ar putea fi măsurat, ar fi normal ca în funcție de el să fie repartizată, distribuită și remunerată munca, într-o societate dreaptă.

Nu mai știu de pe unde au scos o informație despre furnici, cum că ele ar avea un simț propriu pentru percepția timpului relativ, și au dedus că furnicile ar fi mai perfecte decât orașele dacă-și organizează activitatea reprezentanților în funcție de acest criteriu.

Apoi tata a scos din vitrină Ceasul timpului cu t mic. De ani și ani de zile lucrase la perfecționarea lui. Îl admirasem și eu în vitrină, pus pe o perniță roșie de velur, dar nu aveam voie să umblu la el. Și iată că tata îl pune la mîna Aneluizei ca și cînd ar fi fost un ceas oarecare pe care îl cumperi de la magazin, cu termen de garanție și tot tacîmul... Trăgeam cu ochiul către cadranul verzui, fosforescent, fără limbi, fără afișaj, pe care valuri de unde fine pulsau neîncetat. Aneluize a apăsă pe butonul stabilizator și unduirea neîntreruptă a valurilor verzi a încremenit o clipă indicînd un an, o lună, o zi și o oră complet anapoda de cele pe care ar fi trebuit să le indice, și atunci am zis :

— E clar, ceasul este stricat sau nu este încă pus la punct, așa că hai mai bine să dansăm și nu mai pierde vremea cu discuții sterile. Tata este un mare sofist și cu el nu ajunge nimeni la nici un rezultat : cînd o ține el pe a lui una și bună, mai bine îți vezi de treabă.

— Greșești. Ceasul merge probabil foarte bine, iar tatăl tău este cel mai formidabil om pe care l-am întîlnit

— Dar ceasul este stricat ! Tu nu vezi ce an indică ?

— Asta este anul meu de acum, și probabil că am, așa cum scrie aici, 32 de ani. Asta înseamnă că trăiesc mult mai repede decât majoritatea oamenilor, și nimic mai mult...

Prostii. Luîndu-te după ceasul ăla nenorocit, colega mea de bancă, preafrumoasa Aneluize, nu era decât cu doi ani mai mică decât mama, care plecase cu Fane-Gură-spartă !

Descopeream, cuprins de o nereținută gelozie, idila ce începuse să se înfiripe între Aneluize și taică-meu. Cîteva zile mai tîrziu am întrebă-o pe Aneluize dacă poate fi atît de proastă încît să se încurce cu un bărbat

care numai peste cîțiva ani va fi bătrîn, dar ea, care de obicei era atît de susceptibil la ghimpii mei, m-a privit de astă dată cu milă și mi-a spus doar „săracul de tine !“, cu o sinceritate și un laconism atît de tragice, încît m-am simțit complet dezorientat.

— De ce mă compătimești ? am întrebat-o perplex. Și de ce tocmai tu ? Tu, cea mai nefericită ființă de care am auzit vreodată ?

Ea nu mi-a mai răspuns nimic, și la prima oră de dirigenție am cerut să fiu mutat din bancă de lîngă ea, și am reușit chiar s-o conving pe dirigintă să mă mute lîngă Cristina, pe care am învăluit-o în cea mai tandră curtenie de care eram în stare, hotărît să mă erijez în cestorul fericirii ei pentru eternitate.

Aneluize începuse să vină deci la noi în fiecare zi după orele de clasă. Intra în camera tatălui meu, și acordurile patetice ale muzicii lui Brahms invadau toată casa. Nu l-am putut suferi niciodată pe Brahms, dar acum reușea să mă facă să spumeg de furie, așa încît am început și eu să plec seara de acasă, ducîndu-mă la Cristina, unde părinții ei se obișnuiseră cu mine și unde, cît de cît, măcar nu urla Brahms în neștire cu lălăielile lui revolute.

Toată lumea a prins a se impacienta abia cînd Ane-luize a început să ia note proaste, căci după-amiezile petrecute în camera cu fotolii adînci și scufundările în muzica titanului cel clasic nu au întîrziat să dea rezultate, așa că într-o bună zi mi-am luat inima-n dinți și i-am zis lui taică-meu :

— De ce nu-ți vezi de treaba dumitale ?

Căpiam de furie.

— Tu nu vezi că o nenorocești ? am zis.

— Vezi-ți de treburile tale, mi-a zis tata, și am priceput, pentru prima dată, că pe lumea asta sîntem toți îngrozitor de singuri.

— Ce trebuia să-i faci cadou ceasul ăla stricat să-i măsoare trecerea nenorocirilor ? De ce nu o lași în pace ?

Vorbea în mine gelozia ; și ura ; da, și ura !

— De ce te-ai băgat tu în viața fetei ăsteia semănînd o iarbă mai rea ca moartea ? am continuat eu cu

furie. De ce nu mai lucrezi așa cum ai făcut toată viața aia a ta nenorocită la ceasurile tale perfecte, la ceasurile tale timpite și stricate, ratatule !

Astăzi, când tata nu mai e, îmi pare rău de cele spuse atunci. Un copil poate răni sufletul unui părinte mult mai adânc decât și-o poate imagina.

— Uite de ce, mi-a zis tata, și i-a cerut Aneluizei ceasul.

Și-a prins brățara de metal scump și a apăsător pe butonul stabilizator. Pe cadran orele și zilele curgeau năvalnic și nu am priceput atunci că, în imaginația lui bolnavă, timpul care se scurgea prin aberanta clepsidră era viața lui îndreptându-se spre moarte.

În începutul blând de toamnă în care l-am condus pe tata pe ultimul drum, am întâlnit-o pe Aneluize pentru ultima oară. Era mai frumoasă ca niciodată, dar în timp ce eu mai eram încă un adolescent, ea era femeie în toată firea : în numai câteva luni se maturizase complet, și prăpastia dintre noi crescuse despărțindu-ne cu o întreagă viață, și moarte... După înmormântare s-a apropiat solemn de mine și mi-a dat ceasul, spunând că tata a fost unul dintre acei oameni care se nasc pe lume o dată la mai multe mii de ani.

— Renunță la ceas numai pentru că este de drept al tău, ca mostenirea cea mai de preț pe care o ai de la tatăl tău. Și, oricum, ești singurul pe lume care-i mai cunoaște taina, iar mie nu se știe cât timp îmi va mai fi de folos un astfel de obiect.

După aceea a plecat și ea din viața mea pentru totdeauna, cu părul ei blond și cu ochii ei negri cu tot. A plecat frumoasă și intangibilă ca visul, ca visele mele de atunci. A plecat lăsându-mi la mână cătușa unui ceas pe care-l urmăresc cum merge, cu interes și frică, de ani și ani, și de câte ori apăs butonul stabilizator pot citi cu precizie ora, ziua, luna și anul. Nu a rămas în urmă și nu a luat-o înainte nici cu o clipă, de când îl port. Este un ceas frumos, cu brățară de aur, multă lume m-a întrebat de unde îl am și dacă nu vreau să-l vând, dar eu refuz întotdeauna, deși de multe ori sînt tentat să-l sparg, să-l arunc undeva de unde să nu mai poată fi recuperat, fiindcă mă tem că într-o bună zi s-ar putea

să aflu că, de fapt, coșmarul pe care îl ascunde această amintire a celor mai triste clipe din viața mea este realitate. Mă tem că dacă îl voi pune vreodată la mîna altcuiva, ceasul perfect va arăta ora unui timp care nu există, confirmîndu-și blestemul. Și ce ar mai avea oare să-și spună oamenii unei lumi în care s-ar purta la mîini ceasuri perfecte, care în loc să te ajute să ieși din cînd în cînd din timpul care ne strînge în gheare cu corsetul lui criminal, în loc să ne facă să uităm de timp, lăsîndu-ne să gustăm pentru o clipă iluzia efemerelor victorii și înfrîngeri, în loc să ne îndrume și ordoneze către șleaurile liniștite ale unui preafericit drum de nicăieri spre oriunde, în loc de izbăvire — nu ne-ar aduce decît invidia unei diferențieri a clipelor în plus sau în minus, arătîndu-ne, fără milă, doar viteza incoruptibilă cu care alergăm spre necunoscut ca spre o inevitabilă țintă a unei neterminate călătorii.

CAPITOLUL 1 — LONGINES

1. Când m-am întors acasă de la festivitatea în urma căreia fusesem făcut pionier, am găsit-o pe bunica în pragul casei, așteptându-mă. Era îmbrăcată de sărbătoare, într-o rochie la fel de întunecată și decolorată ca toate rochiile ei, cu o broboadă la fel de zdrențuită ca și celelalte, dar ceea ce pentru un ochi străin apărea neschimbat și aidoma, pentru mine era evident altceva : bunica era gătită „de sărbătoare“, era clar.

Bătrîna, după ce m-a strîns la piept, lăcrimînd abundent, mi-a destăinuit, ca pe un mare secret, că „mi-a pregătit un cadou, e în casă, pe masă“, și, într-adevăr, am aflat pus la vedere acolo un ceas de buzunar cît o ceapă de apă.

L-am luat de lănțug cu două degete, ținîndu-l suspendat ca pe un șobolan mort, întrebîndu-mă în sinea mea ce să fac cu el, fiindcă mi se părea evident că un proaspăt pionier ca mine nu putea scoate, rămînînd cu obrazul curat, în toiul unei partide de „uliu și porumbii“, să zicem, chestia aia din buzunar, să vadă cît e ora. Am roșit numai la gîndul ce-ar mai rîde ailalți de mine, și mă și imaginam cum mi-ar sta, eventual și cu o pălărie de-a lui tata atîrnîndu-mi clăpăug peste urechi.

Ceasul cîntărea cît o greutate de cîntar și era alb-murdar, iar cînd îi închideai capacul, de deasupra, făcea „clac“. Pe fețele din interior ale capacelor era încrustat „EF C° — LONGINES“ într-un cerc de jur împrejurul unei clepsidre înaripate, iar dedesubt, într-un pătrat : 0,875'84. Tot foarte frumos gravat, se mai putea distinge un urs mititel, iar pe capacul interior imaginea

a unsprezece medalii, grupate cinci deasupra și șase dedesubt, între ele cu precizarea „5 Grands Prix—PARIS—ANVERS—PARIS—MILAN—BRUXELLES“.

Nu mă fericea defel cadoul bunicii. Aș fi rămas mult mai mulțumit cu o savarină de la cofetăria din colț, dar cum asistasem la viața mea la destule discuții pe tema banilor, am putut presupune cu ușurință că tot ăsta era motivul căruia-i datoram jalnicul cadou.

După ce m-a lăsat o vreme să mă zgâiesc la ceapa degerată, bunica m-a plantat cu posterioru-ntr-un scaun, s-a așezat și ea înaintea mea, și cu graiul ei sfătos mi-a ținut o predică absolut ucigașă, în care mă povățuia cum să-l folosesc și, mai ales, câtă grijă să am de prețioasele moaște ale apuselor vremi, că azi nu se mai fabrică asemenea ceasuri și așa mai departe. De cât să-mi fi dat cineva un cadou de care trebuia să am grijă „ca de ochii din cap“, mai bine îmi trăgea o mamă de bătaie și, la sfârșit, îmi cerea și vârful de steag frumos traforat — cea mai de preț sculă a inventarului meu personal — valoarea ei sentimentală fiind sporită prin faptul că mi-l procurasem eu însumi, zulindu-l în plină zi de sărbătoare, chiar de sub geamurile direcției școlii.

— Să știi, mi-a spus bunica, să știi că ăsta este un ceas de mare preț, cum azi nu mai găsești nicăieri. E din argint, are diamante și rubine, iar bunicul tău, Dumnezeu să-l ierte, nu se despărțea de el niciodată. Bunicul tău, tatăl mamei tale, a murit când mama ta era foarte mică. A fost un om de seamă, un savant, un om de știință

Și bunica s-a pus pe bocit. De câte ori venea vorba de bunicul, bunica dădea apă la șoareci, așa că eu am vîrît ceapa degerată în buzunarul pantalonilor mei scurți, mi-am strîns centironul și i-am zis voinicește bătrînei :

— Mulțumesc, bunico. Eu mă duc afară să mă joc.

— Să nu întîrzii prea mult și să ai grijă de ceas ! s-a smiorcăit ea în urma mea.

Fără să răspund, am țîșnit pe ușa verde a marchizei verzi, lăsînd în urmă hruba întunecată a casei în care lumina soarelui nu ajungea niciodată, pentru a mă năpusti cu elan în strălucirea curată a acelui iunie 1958.

2. Cît vedeam cu ochii, în dreapta și-n stînga, Calea Călărașilor era complet pustie. Și Iuliu Valaori, străduța din fața casei, era pustie. Nici pe Labirint nu mișca nimic. Sub soarele orbitor, totul părea nou și proaspăt; gîze galbene bîzîiau în florile salcîmilor de pe marginile trotuarelor, și pînă la Hala Traiană — cea verde ca spanacul lui *Poppy the Sailor Man*, totul sclișea viu ca o șopîrlă plouată.

Am dat colțul și m-am îndreptat cu pas cumpătat, tîrîndu-mi tălpile teneșilor pe asfaltul moale de pe strada Doctor Burghilea, locul pe unde hălăduia îndebște vesela gașcă. Tăndălind pe la poalele blocului lui Sașa Gavrilov, erau strînși, care cu mîinile în buzunare, care ștergînd cu turul nădragilor trotuarul: Sergiu Goldstein, cel roșcovan. Gabi Leibovici pletoasa, Nicu Donescu fiul maiorului, Victor Cornescu din curtea ascuțitoriei de lame și Sașa Gavrilov, fiul unic și legitim al celor doi eroi stabilizați loco. Tocmai se puneă la cale un „hoții și vardiștii“ foarte important, și, trecîndu-le cu vederea ironiile nejustificate cu care mă întîmpinaseră (novice cum eram, mă expusesem ca un fraier, prezentîndu-mă la joacă, fudul, cu proaspăta mea cravată spînzurată de gît, necunoscînd că orice inițiat care se respectă, odată trecut de poarta școlii, nu știe cum să scape mai degrabă de „cîrpă“, îndesîndu-și-o, mototolită, în buzunare, spre eterna contrariere a părinților nemai-brididind cu călcatul jumătății de batistă — ca să vezi!, și eu care eram deosebit de încîntat tocmai de luciul proaspăt al cravatei ce se asocia în mintea mea, nu știu de ce și cum, nu cu o zgardă, cum sugerau ceilalți, ci cu o cît se poate de onorifică podoabă de cuceritor al vestului îndepărtat), m-am lipit la „vardiști“. Dar, ofuscă de puțină lor apreciere, m-am simțit dator să mă dau și eu *grande* cu ceva, așa că am extras din buzunar — cu blazarea unei fețe-palide rătăcită printre frații săi mai colorați — ceapa degerată a bunicului, și, declanșînd capacul, m-am prefăcut deosebit de preocupat de cunoașterea orei exacte.

Atîta mi-a trebuit! Efectul a fost mai crunt chiar decît cele mai pesimiste supoziții ale mele. În loc de

invidie, tribul de pe Doctor Burghilea a reacționat înnebunind instantaneu de rîs, și s-au tot hlizit ca timpotii pînă cînd, jignit mortal în amorul meu propriu, am trînit căpăcelul al cărui clic nu a îmbunătățit cu nimic situația, și am strecurat gioarsa de cadou de la bunica la loc în buzunar. Ei bine, poate nu o să mă credeți, dar Longines-ul ăla nefericit cîntărea parcă și mai abitir decît înainte, înclinîndu-mi primejdios brîul, ca un *Colt* 38 de șerif. Pentru o clipă mi-a trecut prin minte să-l arunc naibii la cel mai apropiat coș de gunoi din cale.

— Eu am un ceas de mîină Pobeda foarte frumos, a comentat Nicu, atunci cînd spiritele s-au mai liniștit. Desigur, nu e ca vechitura asta ! Mi l-a adus tata, anul trecut, din străinătate, dar nu ies cu el la joacă să nu se strice. Are cadranul negru și brățară de piele, neagră și ea. E foarte frumos, v-am zis !

— Și eu am ceas, ne-a arătat mîina Gabi Leibovici. E elvețian. De aur. Și ? Ce-i cu asta ? Toată lumea are ceas.

Ce mai una-alta, mă făcusem de tot rîsul cu „ceasul meu cel valoros“ de la bunicu’.

După formarea echipelor, noi am rămas să ne „facem“, în vreme ce „hoții“ s-au dopănit să se ascundă pe undeva prin curtea blocului lui Sașa, conform tradiției.

— Auzi, mi s-a adresat cu scîrbă Victor, căpitanul echipei, poate „cazi“ și acum primul, precum ți-e obiceiul, că să vezi ce pățești ! Învață să te streкори, că altfel nu mai joci, e clar ?

De obicei eu și Victor fiind vecini, ne înțelegeam bine. Deși era cu un an mai mare, nu se dădea leu față de mine. Acum eram convins că schimbarea atitudinii lui se datora în exclusivitate amintirii chinuitoare a apariției Anei în relațiile noastre de bună vecinătate. De cîte ori Victor își amintea de Ana, suportam consecințele.

Ana era o fetiță brunetă, cu ochi migdalați și codiță de mîță, care se mutase în toamna trecută într-una din curțile de pe Iuliu Valaori de vizavi de ascuțitoria de lame. În noaptea de Anul nou, după ce eșuase ideea lui Victor de a înjgheba o brigadă artistică de „Plugu-

șoru'“ cu care să colindăm prin vecini (în loc de cozonacii promiși de propagandistul cultural de ocazie, vecinii pe care-i testaserăm ne dăduseră cu flit, iar la grasu' de la 125 mai furaserăm și una după ceafă), ne reuniserăm din nou la sediul ascuțitoriei și când mama lui Victor ne vestise că „e ora!“, ne pupaserăm stîngaci unii cu alții, alunecînd cu buzele de pe obrajii fierbinți pe nasurile reci și roșii. Dar cînd a venit rîndul să mă pup și cu Ana, ea mi-a încolăcit gîtul cu amîndouă brațele și și-a strivit buzele de buzele mele, spre oftica lui Victor și rușinea mea. M-am desprins de fată, roșu ca un rac și răpit de o îngîndurare străină. Însă cînd, la plecare, pe gangul pustiu de la poartă, ea m-a prins de cot spre a mă agăța iar de gît, am strîns-o și eu lîngă mine, cum văzusem în *Zboară Cocorii*. Și am fost convins fără dubiu că nimic nu poate fi mai grozav pe lume decît să stai cu Ana așa, sub poarta lui Victor a cărei siluetă se deslușește flagrant în cadrul geamului din fundul curții, privindu-ne invidios.

— 99, 100 ! Cine nu e gata îl iau cu lopata ! a terminat Victor numărătoarea, după care, în vreme ce „echipa“ — Victor și Gabi — o lua tiptil către curtea blocului lui Sașa, unde, se știe ! *trebuie* să se ascundă „hoții“ obligatoriu (de ce ?), eu am luat-o exact în sens contrar, ocolind întregul grup de clădiri, trecînd prin piață și „căzînd“ drept în spatele „hoților“.

Cînd am ajuns la capătul acțiunii de învăluire, la locul masacrului, jocul părea a se fi terminat de multă vreme, cu înfrîngerea „vardiștilor“ și victoria, foarte dubioasă din punct de vedere moral, dar incontestabilă, a „hoților“. Toată lumea, cu mîinile în buzunare și fluierînd a pagubă, mă căuta pe mine, deși, plictisiți — se vede treaba — de eforturile fără urmări, tocmai se îndreptau unul cîte unul către mijlocul carosabilului, cu intenția fățișă de a renunța și de a alege alte echipe, în vederea continuării jocului în absența dispărutului (eu) fără urmă.

— Pac Sergiu, pac Sașa, pac Nicu ! am răcnit cu arătătorul întins pistol înainte. Sînteți morți ! Gata ! Sînteți morți !

Nu mă așteptam eu chiar la osanale din partea „vardistilor” mei (ce să-i faci, viața aspră te face mai cinic !), dai nici să se strîmbe de nemulțumire că, datorită mie, câștigaserăm. Victor a mîrîit ceva de neînțeles, iar Gabi, cu un sictir în ea ceva ce nu s-a mai pomenit, a zis că se duce acasă.

— Hai să cronometrăm cine câștigă mai repede ! a propus Sergiu.

— Gata, hai ! au căzut de acord și ceilalți.

S-a stabilit să-i las ceasul meu Longines lui Nicu, care să cronometreze. îndeplinind funcția de arbitru și reprezentant diplomatic al echipei adverse. Sincer să fiu, nu m-am gîndit nici o clipă că preferința tuturor pentru arbitrajul lui Nicu ar trebui să mă jignească și, deci, nici nu m-am ofuscat de lipsa lor de încredere. În fond, puteam fi și eu arbitru tot atît de bine, mai ales că Longines-ul era al meu, totuși, atunci mi s-a părut mai firesc așa și am fost chiar mulțumit în sinea mea că judecătorul eventualei noastre victorii era tocmai din echipa adversă. Asta înlătura orice discuții sau contestații ulterioare. Am fost, se vede treaba, întotdeauna, un naiv cu înălțătoare și jalnice aspirații cavalierești.

De data asta noi eram „hoții” și ne-am ascuns : Victor în curte la Sașa, fără pic de imaginație, în vreme ce eu, pus pe câștig m-am urcat pe blocul în care locuia familia lui Nicu. Era evident, ultimul loc în care i-ar fi trecut prin cap unui „vardist” să caute un „hoț”. Am ieșit prin gemulețele de la luminator și m-am întins pe burtă pe acoperișul de tablă înfierbîntată de soare. De aici, de sus, i-am urmărit pe băieți terminînd numărătoarea, după care Sașa a repetat figura mea cu ocolitul corpului de case, în vreme ce Nicu și Sergiu l-au „împușcat” fără milă pe Victor. Am tăcut chitic și mi-am sacrificat colegul, dînd dovadă încă de pe atunci de un neînchipuit de dezvoltat simț tactic, și l-am așteptat, fără să mă desconspir, pe Sașa. Cînd s-au strîns iar toți patru și începuseră fluieratul a pagubă după mine, am zărit un tip cu hăinuță scurtă, neagră, pantaloni albicioși (nu mai văzusem niciodată blugi decolorați și, de ce să vorbim cu păcat, nu prea văzuse nimeni pe atunci așa ceva) ochelari negri și plete șatene, apropiindu-se domol și

stînd de vorbă cu băieții, iar după ce străinul s-a îndepărtat cu pași mari îndreptîndu-se spre piață, i-am „împușcat” pe toți, foarte mulțumit de nedumerirea evidentă cu care, vreme de cîteva minute, nici unul dintre ei nu a înțeles nici măcar de unde „trag”, așa că se zgîiau, derutați care mai de care, în toate părțile.

Cînd m-am ridicat și m-au zărit, au început să se agite ciudat, iar Sergiu mi-a făcut semne cu gesturi largi să cobor mai repede.

— Dom'ne, m-au întîmpinat ei jos, cu sufletul la gură, a trecut unu' pe-aici și ne-a luat ceasul.

— Cum adică ? am bîiguit perplex.

Mi se strînsese inima cît un purice, nu atît că mi-ar fi fost mie de ceasul ăla nenorocit, cît mai mult îngrozit de reproșurile cu care, puteam fi convins, o să mă înnebunească bunica în vecii vecilor.

— Și cum arăta ? i-am întrebat.

— Un domn înalt, cu ochelari și păr lung, ca o femeie, mi-a explicat Nicu. A luat-o încolo-șa !

— Și cum de vi l-a luat ? De ce i l-ai dat ? am întrebat eu disperat, în vreme ce toți cinci alergam în direcția în care-o luase escrocul.

— Păi m-a întrebat dacă-i ceasul meu, știi, stăteam în mîină cu el și cronometram, și eu i-am zis că nu-i al meu, nu puteam să-l mint ! și atunci el mi l-a cerut să se uite la el și, cînd i l-am dat, el l-a băgat în buzunar și-a plecat.

Șimțeam că turbez de furie numai la gîndul cum o să-i povestesc eu toate astea bunicii. Intuiam cu precizie matematică reacțiile bătrînei. Parcă-i auzeam morala pe care trebuia s-o înghit fără vină din pricina idiotului ăstuia și a ideii mele nefericite de a accepta cu atîta ușurință să fie el arbitru, dîndu-i ceasul pe mîină. Ce timpenie ! De ce luasem la mine vechitura aia ? Și de ce-l scosesem din buzunar în fața lor ? Îmi venea să-mi trag pumni în cap. Ce-mi trebuise mie să mă laud cu ceapa aia stoarsă ? Ce-mi trebuise ?

— Și tu, de ce mama dracului i l-ai dat ? am nîrîit eu către Nicu, alergînd ca un cîine turbat.

— Păi, m-a întrebat dacă-i al meu, și eu nu puteam să-l mint... sînt pionier... a snifăit Nicu, încercînd să se țină în pas cu mine.

Nu l-am mai găsit nicăieri pe tipul cu părul lung ca de femeie și ochelari negri, deși am străbătut de două ori piața de la un capăt la celălalt, iar Victor și Sașa au intrat și în Hală după el. M-am despărțit de ceilalți, strîngînd din dinți și din pumni, iar cînd am ajuns în fața casei, ochii îmi erau plini de lacrimi, fără nici o strădanie din parte-mi și fără pic de ipocrizie. Eram atît de amărît, încît nu m-am oprit din drum nici măcar atunci cînd, de pe Iuliu Valaori, m-a strigat Ana, făcîndu-mi semn cu mîna.

Dar, cînd să intru-n curte, aproape că m-am izbit de un străin care tocmai ieșea. Pantalonii bleu spălăciți, geaca neagră, ochelarii cu cadru gros de baga, pletele slinoase ca de femeie, corespundeau inconfundabil semnalimentelor hoțului. El era !

Străinul s-a oprit la un pas de mine, măsurîndu-mă, mi s-a părut mie, cu interes, de la tenișii rupți în vîrf pînă la părul blond, tuns perie, din cap. Ne-am uitat unul la celălalt, împietriți. Mai întîi fusesem fascinat de pantalonii ăia strînși pe pulpe, cu capse în colțurile buzunarelor, cum nu mai văzusem niciodată în viața mea. La început mă frapaseră ochelarii și părul neîngrijit, atîrnîndu-i soios pînă pe umerii largi. Dar după aceea am rămas fascinat, cu ochii în ochii întunecați ai omului. Avea o căutătură cruntă și tristă. Privindu-l, simțeam o durere fără sfîrșit, o prăbușire în gol, o ură și o putere insuportabile. Întregul chip îi exprima o voință de neînrînt, o luciditate de dincolo de moarte, și mi-am zis că omul ăsta nu zîmbise probabil niciodată. Un chip de oțel. Un chip tăiat în gheață. Și totuși, citeam în privirea străinului o milă nesfîrșită. O milă care mă înmuia. O milă, și un dispreț, și o înțelegere, și o mîndrie, totodată, cum nu mai citisem în ochii nimănui pe lume.

Era frumos. Îngrozit, mi-am dat seama că asta însemna probabil „un bărbat frumos“. Figura mea dulce de copil blond și nătăflet, indiferentă sufletului meu, figură care mă întîmpina însă din spatele tuturor oglinzilor, mi se

părea atît de departe de mine pe cît de apropiată simteam figura străinului, împietrită într-o mască tragică și virilă.

Frumos. Frumos ca un înger, mi-am spus multă vreme după aceea, cînd, înainte de a adormi, recitam, la stăruința bunicii, rugăciunea cu îngerășul, încercînd să-l retrezesc în minte pe străin, așa cum îmi apăruse atunci : minunat și zguduitor. Așa aș vrea să fiu și eu cînd voi fi bărbat.

Frumos ca un demon, mi-am spus după ce l-am citit pe Byron : numai așa putea arăta un demon răzvrătit.

Nu mă mai săturam de frumusețea aceea fără egal.

Un tramvai a oprit în stația din fața casei — pe atunci stația era chiar în fața casei noastre — și străinul a svîcnit neașteptat, urînd în el, înainte de a apuca eu să schițez vreun gest ; așa că dus a fost.

Am intrat, încercînd să afișez o moacă pe cît puteam mai convingătoare și mai dramatică și i-am povestit bunicăi nenorocirea, dar ea a clătinat doar din cap, a dojană, vădindu-se mult mai puțin afectată de cît m-aș fi așteptat.

În seara aceea am fost cel mai cuminte copil din sud-estul Europei. Am mîncat și m-am culcat fără să-i dau bătrînei nici o bătaie de cap. Și, din camera ei, prin ușa cu glasvand, ore în șir lumina mi-a căzut drept pe ochi, vestindu-mă că bunica tot mai trebăluiește la geamantanul ei de carton, pe care ziua îl ținea sub divanul cu pilotă de puf, geamantan cu lucruri tainice la care nici eu, nici mama, nu aveam acces. Deslușeam, de dincolo, foșnete și zgomote metalice, și mă întrebam de ce o fi întîrziind mama atît de mult în seara asta. De cînd se despărțise de tata, rămînea adesea pînă tîrziu la serviciu. Înainte vreme, pe la ora patru, patru și ceva, era acasă și mîncam împreună, în vreme ce acum, uite, se făcea noapte și ea tot nu mai venea. Eu stăteam singur cu bunica, și mă culcam singur, și bunica, în camera ei, dincolo de glasvand, scotea geamantanul de carton de sub divan și cotrobăia prin el. Și mama tot nu mai venea.

Mai demult, cînd eram mic și nu știam ce face bunica dincolo, într-o noapte, mă trezise lumina din camera ei și mă sculasem încetișor și mă dusesem tiptil pînă la glasvand, dădusem perdeleta la o parte și o văzusem pe bătrîna, în cămașă de noapte, cu părul alb și lung despletit, în genunchi, cu ochelarii pe vîrfurile nasului, înconjurată de fel de fel de scule de metal sclipind ca noi.

Bunica plîngea înaintea geamantanului deschis. Stătea cu un caiet gros în mînă și plîngea peste el. Caietul și lucrurile alea sclipitoare de metal le scosese probabil din geamantan, fiindcă îmi erau necunoscute — nu le zărisem niciodată prin casă și nu reușeam să le identific.

Am vrut să mă duc la bunica să o mîngîi să nu mai plîngă. Dar cînd am deschis ușa, ea a tresărit speriată, s-a întors, și cînd m-a văzut în prag a început să țipe la mine :

— Ieși ! Copil rău ce ești ! Ieși !

Rămăsesem cu sufletul tăiat de reacția ei neprevăzută. De ce spunea că sînt rău ? De ce țipa la mine ? De ce mă ura ? Tocmai ea ? Tocmai ea, care-mi vorbea mereu despre bunătate, citindu-mi uneori dintr-o carte groasă și jerpelită în care era vorba despre un om atît de bun încît se lăsase omorît de oameni pentru ei ?

Trezită din somn de țipete, mama a venit în spatele meu și mi-a pus mîna pe umăr. Am încercat să le explic : era o neînțelegere, le-am asigurat că nu sînt rău, că am auzit-o plîngînd și voisem...

Dar bunica țipa să ieșim afară amîndoi, să nu-i mai stăm pe cap, și atunci mama a început să țipe și ea, și eu am vrut să mă duc la bunica s-o pup să mă ierte, ceea ce știam că îi făcea întotdeauna plăcere, dar ea a tipat și mai tare și a bătut și din picior, și noi, eu și mama, speriați, am ieșit, și ne-am urcat înapoi în pat, și am stat așa cu ochii deschiși privind în tavan, și mama a șoptit : „a înnebunit de tot“, și multă vreme nu am reușit să adormim nici unul dintre noi, și am fost amîndoi foarte triști.

Însă a doua zi bunica m-a mîngîiat pe cap zîmbindu-mi blînd ca de obicei. Numai că de atunci nu am mai intrat niciodată peste ea cînd o auzeam cotrobăind noaptea

prin geamantanul de carton, plîngînd și vorbind singură. Încercam să dorm, cu toate că lumina intrînd prin glasvand îmi cădea drept pe ochi.

Capitolul II — PUȘCULIȚA

1. Casa din Calea Călărașilor era mare și friguroasă. Camerele, dispunse stil „vagon“, erau despărțite prin glasvanduri de cele două holuri, lungi cît întreaga casă. La intrare exista o marchiză verde, din sticlă verde. Totul era conceput pe alte dimensiuni decît cele firești : numai bucătăria și era mai mare decît un întreg apartament de bloc. Cămara, situată între bucătărie și baie, avea mai bine de 16 m². Acolo își ținea bunica borcanele cu murături, sub scara de lemn care urca în pod.

Camerele nu aveau geamuri către exterior. Lumina zilci ajungea înăuntru doar prin ușile cu glasvand dinspre holuri, iar în camera bunicii printr-un luminator din tavan. Apa de ploaie infiltrată prin geamurile de deasupra ale podului desenase pe sticla verde ființe fabuloase și chipuri cumplite ce se schimonoseau la mine ori de cîte ori mă culcam pe divanul cu pilotă de puf al bunicii. După escapadele întreprinse pe teritoriul celuilalt veac, reveneam în contemporaneitate mai colbuit chiar decît din expedițiile de descoperire și cercetare a podului sălbatic.

Lumina holurilor, filtrată de perdelele de pînză prin a căror urzeală rară se vedea afară, era insuficientă pentru a putea scrie sau citi la ea — zi și noapte la noi în casă ardeau lustrele cu becuri mari.

Înainte de naționalizare casa fusese folosită drept magazin și depozit de către comersantul a cărui familie mai locuia încă în imobilul din fundul curții. Cînd eu aveam vreo paisprezece ani, întîi domnul Bercovici senior, apoi și fiul acestuia, s-au mutat. Bercovici junior avea cu vreo opt ani mai mult ca mine și a reprezentat

unul dintre idolii copilăriei mele. Încă din primii ani după ce ne mutaserăm aici am fost fascinat de îndemînarea cu care băiatul ăsta reușea să încropească fel de fel de jocuri și jucării artizanale, adevărate minuni tehnice pentru mintea și nivelul meu de pregătire : zmeerii cu cadre subțiri de lemn, prăștii cu crăcană, bumeranguri de carton, iar ceva mai târziu scene miniaturale de teatru, populate cu figurine de porțelan, în reprezentații din lumi de basm, cu lacuri din ochiuri de oglindă și păduri din conuri uscate de brad.

Tot în partea din spate a curții erau și magazia de lemne a domnului Bercovici și „atelierul“. Pe la vreo șapte sau opt ani, împins de curiozitate, pătrunsesem prin acoperișul de carton smolit al chichineței, și, spre surprinderea și încîntarea mea, mă pomenisem într-o țară de vis, că toată cotineaua era plină de țevi multicolore de sticlă. Privind la ele, sufletul mi s-a umplut de atîta bucurie de culori că nici măcar bătaia pe care am încasat-o cînd proprietarul m-a surprins nu a fost în măsură să-mi întunece în vreun fel plăcerea descoperirii aceleia, cu nimic mai prejos de cea a lui Columb, de exemplu.

La ce i-o fi slujit toată sticlăria aia domnului Bercovici ? Cine știe ? Poate că bătrînul manufactura și comercializa pe ascuns abajururi la modă pentru veioze, sau poate că le adunase acolo fără nici un scop anume încă de pe vremea cînd nevastă-sa lucrase la fabrica de sticlă. Oricum, eu, după ce mi-am încasat papara de rigoare, am avut totuși obraznicia să-i mai și cer cîteva țevi, și domnul Bercovici mi-a dat. Ei bine, cu ajutorul acelor baghete fermecate am comis vreme de luni și luni de zile cele mai grozave baloane de săpun din lume.

Dar de ce preferaseră oare ai mei, atunci cînd ne mutaserăm, ca urmare a unei intervenții, în urma căreia existaseră mai multe posibilități propuse de ICRAI, tocmai casa asta ?

Argumentele de atunci au fost că aici era curte, nu ca la blocuri, și cum tata avea mania cîinilor de vînătoare, curtea era ceva fără de care viitoarea reședință a familiei era de neconceput.

Adevăratul motiv, însă, după cîte am aflat eu mai tîrziu, a fost întîlnirea cu un necunoscut și discuția cu el. Părinții mei îl găsiseră pe tip la bătrînica ursuză care locuise aici înaintea noastră. Individul i-a îndemnat cu căldură să nu rateze ocazia de a se muta aici, prezentîndu-le o serie întreagă de avantaje foarte tentante, avantaje pe care, după aceea, ai mei n-au mai putut să și le amintească, dar care, pentru moment, i-au convins. La cîteva luni după ce schimbul fusese definitivat, vizitînd-o pe bătrînică, au întrebato cine fusese omul acela, omul care-i convinsese atunci, în casa ei, să prefere să se mute acolo și nu în altă parte ?

— A ! și-a adus cu greu aminte bătrîna. Omul acela ? se mirase ea. Habar n-am ! Era prima oară cînd îi vedeam. Nu știu. Venise cu cîteva clipe înainte de sosirea dumneavoastră și, pînă să apuc eu să-l întreb ce vrea, ați ajuns dumneavoastră, și după aceea ați plecat împreună și eu am crezut că era cu dumneavoastră. Habar n-am cine o fi fost.

Casa din Calea Călărașilor a fost pentru noi ca un blestem. Acolo au divorțat ai mei. Acolo am copilărit și mi-am petrecut cei dintîi ani ai tinereții, și, cu toate că încă de la început casa nu a fost pe gustul nici unuia dintre noi, nici după aceea neputîndu-ne nici unul acomoda cu ea, n-am mai avut niciodată banii, ocazia și condițiile necesare ca să evadăm.

Bunica mutîndu-se cu noi, casa ei din strada Fluierului, lăsată în părăsire, s-a năruit în scurtă vreme. Cînd eram mic am trecut împreună cu bătrîna de cîteva ori pe acolo. Din camera în care am pătruns, am întrezărit cerul printr-unul din colțurile surupate ale încăperii, în vreme ce colțul celălalt se înfunda în pivnița de dedesubt.

În casa cea nouă, bunica nu a adus cu ea decît geamantanul de carton și divanul cu pilota de puf. Geamantanul l-a vîrît sub divan, iar ea s-a întins pe divan. Cînd mă gîndesc la bunica, numai așa o pot concepe în amintire : întinsă pe divan, cu mîinile pe piept și cu ochii în tavan, plîngîndu-se mereu de dureri de cap.

2 Dar mai persistă în mintea mea, nu știu prin ce asociație stranie, încă o amintire, oarecum paralelă. Une-

ori amintirea asta îmi pare foarte veche, alteori simultană evenimentelor celor mai banale și controlabile. Este o casă uriașă, un palat, fiindcă, așa cum apare el în memoria mea, palat ar fi fost să fie, înconjurat de parcuri cu fântâni arteziene, și alei largi, pietruite cu dale geometrice, foarte regulate. În mijlocul rondurilor îngrijite, printre arbuști ornamentali potopiți de petale ca de fluturi albi, flori ale căror parfumuri îmbată și amețesc, în stanțe menite să fericească ochii zeilor, se orînduiesc în ronduri îngrijite. Peste tot sînt mai ales crini, crini regali, albi, printre lujerele clorotice ale cărora apa izvorului susură blînd. Vegetația exuberantă îmbrățișează delicat statuete baroce de demoni cu gheare și colți prelungi, încadrate de amorași goi, cu arcuri și săgeți minuscule ridicate în mîinile ținute deasupra căpșoarelor bucălate de copilași veseli alergînd în salturi împietrite prin iarba înaltă, cu armele dragostei ridicate deasupra capetelor. Eu, blond, înveșmîntat în ciudate haine cu danteluțe la guler și la mîneci, rătăcesc pe aleile întortochiate, împreună cu o fetiță în rochiță de velur roșu, cu pieptarul brodat cu sclipici. Mai e și un băiețel în costum verde, cu pălăriuță cu pană de păun și cizme înalte. Pe fetiță, sînt sigur, o cheamă Ecaterina, iar pe băiețel, nu mai știu exact, dar parcă sau Petrică, sau Vasilică. Băiețelul îmi întindea o jucărie micuță de metal alb, o floare de crin cu șase petale mari și trei mici. Eu luam floarea și nu mai știu ce făceam cu ea. Oricum, mi-a rămas în cap că era foarte important ce făceam cu ea, sau poate că nu ce făceam cu ea, ci floarea în sine, nu mai știu.

Le-am întrebat de nenumărate ori, și pe mama, și pe bunica, dar nici una n-a știut să-mi localizeze în vreun fel amintirea.

— Poate că ne erau rude, îmi dădeam eu cu presupusul.

Dar mama ridica din umeri indiferentă, iar bunica îmi spunea arțăgoasă să-mi văd de treabă.

— Era un băiețel blond, cu ochii foarte albaștri. Îmi amintesc precis. Cred că fetița îi era soră.

— Prostii ! se enerva bunica. Nu avem nici o rudă care să fie cum zici. Oi fi visat.

3. La împlinirea vârstei de paisprezece ani am avut cea mai jalnică aniversare din viața mea. Mama era plecată la munte, într-o excursie organizată prin serviciul unde lucra. Bunica îmi făcuse cadou o pușculiță (de data asta), o pușculiță de economisit bani în ea. Îmi dăduse să mănînc de seară, apoi plecase în vizită la tanti Paula, soră-sa. În așteptarea ei, am luat pușculița primită cadou și am întors-o pe toate părțile. Arăta deosebit de toate pușculițele pe care le mai văzusem, și anume era concepută ca o cască de armură medievală. Viziера acoperea fanta prin care puteai introduce moneda. Înăuntru, cînd ridicai viziera, se putea desluși o limbă de metal. Cînd pușculița era ținută normal, cu baza în jos, viziera acoperea fanta prin propria greutate. Cînd o întorceai, un balansier interior ridica limba de metal peste deschizătură, astfel încît în nici o poziție cuprinsul pușculiței nu putea fi sustras prin fantă.

Pereteii pușculiței erau masivi, dintr-un metal întunecat la culoare și foarte greu. Deasupra avea un mîner de care putea fi ținută ca o gentuță. Pe dedesubt avea o ușiță care se deschidea cu cheie. Dar bunica păstrase cheia, pretinzînd că pușculițele sînt destinate agonisirii, așa că o să mi-o deschidă atunci cînd voi fi economisit înăuntru destule fonduri cît să-mi cumpăr ceva. Evident, asta însemna că n-o s-o văd deschisă niciodată, fiindcă nu aveam nici un ban și, în consecință, nici posibilitatea de a-i economisi. Cercetînd însă gaura cheii, am dedus că trebuie să fie o cheiță extrem de mică și delicată.

Așa cum se poate presupune, pușculița era și ea tot una dintre plicticoasele „amintiri de la bunicu“, și, implicit, „foarte valoroasă“ — trebuia să am mare grijă de ea.

Tot sucind-o și răsucind-o, am sesizat un clinchet interior, dar oricît m-am străduit mi-a fost imposibil să extrag din ea obiectul care zdrăngănea. Ținînd cont de sunet, el trebuia să fie sau foarte mic, sau foarte ușor. Sunetele pe care le scotea, rostogolindu-se, erau cam ca alea pe care le-ar fi scos un zar sau un cocoloș de poleială bine împăturit — în nici un caz însă o monedă nu ar fi putut să se miște așa.

După o oră, sau poate chiar mai multe, plictisit, am lăsat pușculița și am luat că citesc *Cei trei mușchetari*. Mai încercasem eu de câteva ori să mă apuc de cartea asta, dar renunțasem, tiranizat de lungimea ei : două volume groase erau prea mult pentru răbdarea mea. Însă în noaptea aceea am citit în neștire. După ce a trecut și miezul nopții, am fost sigur că bunica va dormi la tanti Paula și că nu se va mai întoarce sub nici un chip înainte de ivirea zorilor, așa că mi-am continuat lectura, cum numai oamenii mari, văzusem eu, își pot permite. Avarsasem cu spor în sutele de pagini. Cum nu mai citisem niciodată noaptea, constatam că e grozav de plăcut să stai așa, tolănit în pat, să mozolești o bomboană și să întorci foile una după alta ca și când lumea din jur nici n-ar exista măcar. Eram satisfăcut să descopăr că în atari condiții mă concentram mult mai bine decât ziua, când fel de fel de zgomote și tentații mă disturbau continuu. Reușeam să parcurg fără efort de aproape două ori mai multe pagini decât de obicei, și asta era foarte încurajator, că pe atunci nu reușeam să citesc decât buchisind, ceea ce era extrem de obositor.

De la o vreme, aproape fără să-mi dau seama, am început să ațipesc. Dar ochi-mi rămâneau deschiși. Citeam în continuare. În visele de-o clipă nimic nu se schimba : eu rămâneam în aceeași poziție, citind aceeași carte, în același ritm. Din când în când răsfoiam paginile să văd câte mai sînt pînă la sfîrșit.

Cu toate astea dormeam, și în noaptea aniversării vârstei de paisprezece ani am citit *Cei trei mușchetari* în vis. Nu aveam să descopăr acest fapt decât a doua zi, când, răsfoind volumul înainte de a-l pune la loc în bibliotecă și citind întîmplător câteva rînduri, în fugă, apoi, mai temeinic, o pagină-două, după aceea un întreg capitol, îngrijorat de-a binelea, pentru a mă convinge pînă la urmă că într-adevăr cartea din mîna mea nu avea nimic comun cu *mușchetarii* din noaptea precedentă, care fuseseră probabil cea mai formidabilă carte cu care m-am întîlnit vreodată. Varianta lui Dumas, deși mi-a plăcut și ea în felul ei, nu avea nici strălucirea și nici adîncimea răscolitoare a *mușchetarilor* din visul meu. Frazele cărții aceleia stîrneau în imaginație culori și parfumuri,

dezvăluind cugetului taine ale firii înnădindu-se într-o acțiune de o complexitate și claritate atât de intim și inteligent concepute încît cel ce ar reuși să redea chiar și cea mai infimă parte a textului acelaia ar deveni fără îndoială cel mai grandios scriitor al tuturor timpurilor. De atunci încoace am răscolit mult praf de bibliotecă, dar nu am găsit niciodată nimic pe măsura *mușchetarilor* din visul din noaptea aniversării de la paisprezece ani. Personajele feminine prezentate în acele pagini au rămas cele mai frumoase și enigmatice făpturi sau plăzmuiri cu care soarta m-a pus față-n față sub soare, și nici unul dintre ectipele aruncate de realitate înaintea-mi nu s-a putut lua, în nici o privință, la întrecere cu ele. De dincolo de paginile visului a răzbit pînă la mine și eu am aspirat cu nesaț parfumul unor flori otrăvitoare, mai dulce și mai suav decît florile toate. Iar gîndurile pe care le-am pătruns atunci cu mintea mi-au înălțat sufletul spre aspirații ce m-au făcut să presimt, dacă nu mi-au dezvăluit chiar, Adevărul.

Un singur lucru nu am putut citi în cartea aceea : Fericirea.

4. Prins de lectură, iar a doua zi lucid, mi-a fost însă cu neputință să mai stabilesc dacă înainte de a adormi, sau după aceea, sau mult mai tîrziu, către ziuă, cînd stinsesem lumina și mă ghemuisem sub plapumă, printr-o pînză de evanescentă străluminare, faptele succedîndu-se într-o ordine altminteri, fiindcă, iată ! după secvența culcării și luminii stinse, citeam încă sub becurile crude de o sută cincizeci (să nu ne stricăm vederea), și mai apoi, sau poate mai înainte de asta, fusese zgomotul distinct, de pași scîrțîind parchetul, prin celelalte camere și pe holuri, determinîndu-mă să-mi ridic ochii dintre foi. Dar pocnetul din cămară și sunetul strident de cioburi îmi parvin totuși prin liniștea întunericului, făcîndu-mă să mă crispez de spaimă : în casă a pătruns un hoț ! și banditul cunoaște destul de bine amănuntele de interior, de vreme ce-și permite să bîjbîie așa, pe întuneric, fără să aprindă lumina.

În clipele de încordată așteptare care au urmat, mi-am dat seama cît sînt de puști : un țînc tremurînd, cu pla-

puma trasă pînă peste cap — cum să mă opun tîlharului matur, intrat pe furiș. poate prin pod, cunoscînd că sînt singur în noaptea asta nefericită și teribilă ?

Dîrdîiam, urmărind evoluția scîrțîiturilor prin casă. Unica speranță îmi rămînea să lase mai departe lumina stinsă. Pe întuneric poate că aveam să trec neobservat.

Îmi reaminteam cu extraordinară acuitate amănunte despre crimele, violurile și spargerile petrecute tot mai des în ultima vreme în acest cartier rău famat. Doar cu cîteva luni în urmă, toată lumea din mahala nu discutase, zile în șir, decît despre hoarda de derbedei care dăduse luzna într-una dintre casele de pe Traiană și l-au tăiat cu cuțitele pe locatar.

Nici măcar gîndul că hoții nu pradă decît acolo unde au ce fura — or, la noi ce să fure ? — nu era în măsură să mă liniștească, de vreme ce pașii aceia rătăceau de colo-colo prin casă, atît de evident. Borcanul spart în cămară și pașii scîrțîind podelele erau probele cele mai elocvente că hoțul ăsta nu fusese descurajat deloc de sărăcia noastră și că, mai mult ca sigur, așteptase ca bunica să plece, se urcase pe casă și coborîse apoi prin pod, convins că nu mai e nimeni aici. Din moment în moment va aprinde lumina, mă va vedea și...

Cu gîndurile vraiste, mă chinuiam să-mi fac vreun plan. De exemplu, să mă ridic dintr-un salt, să deschid ușa dinspre hol, să alerg pînă la intrare și să ies în curte, unde să strig după ajutor pînă cînd scol vecinii. Dar planul era irealizabil în practică și fără perspective, fiindcă usa de la marchiză se deschidea extrem de greu. De altfel, deschizînd ușa camerei riscam să nimeresc exact în mîinile hoțului, fiindcă nu puteam ști unde este în casă și încotro se va îndrepta în clipa următoare. Apoi nu puteam să știu cîți bandiți sînt, și dacă vreunul dintre tîlhari aștepta afară, „de șase“, eram pierdut.

Tocmai cînd mă decisesem să mă strecur în lada studioului, ușa s-a deschis. Apoi s-a închis. Sau nu ! întii s-a închis și abia după aceea s-a deschis, în vreme ce pielea mi se încrețise de groază. Mi-am reținut răsuflarea și am strîns ochii. Am auzit scîrțîitul podelei chiar alături de pat, am întredeschis pleoapele și am străvăzut printre gene o figură ascuțită de bărbat aplecată asupra

mea. Bărbatul avea părul lung și răvășit, ochi de noapte și ochelari cu multe dioptrii. O mască tragică îi încleșta figura neclintită. Fără să-mi pot aminti de unde, chipul din obscuritate — chip iradiind un fel de lumină difuză — mi se părea vag cunoscut.

Și totuși am impresia că evenimentele au avut complet altă ordine. De pildă, mai întâi eu știam cum arată bărbatul și abia după aceea îmi era teamă de ideea că există un intrus în casă. Și, înainte de a se apleca asupra mea să mă privească, omul acela era în fotoliul de lângă masă, cu pușculița primită de la bunica în mână. De fapt, parcă mai întâi eram singur, după aceea străinul se apleca peste mine să mă privească, și abia la sfârșit intra în cameră, după ce spărsese borcanul din cămară. Sau înainte.

Nu știu. Suita evenimentelor s-ar putea să fi fost totuși alta. La un moment dat m-am ridicat din pat, tremurând din toate încheieturile. Focul se stinsese în sobă de multă vreme și în cameră era foarte frig. Descult, pe cîmîntul din marchiză, am controlat ușa de la intrare, am încercat apoi ferestrele holurilor și bucătăriei, dar toate erau închise bine. Aproape înnebunit de groază, am urcat totuși și în pod, aprinzînd luminile peste tot și trăgînd cu urechea la cel mai mic foșnet. Ușița de la luminatorul podului, închisă cu un lacăt mare, negru, era etanșă. Era cu neputință să fi descuiat cineva de afară lacătul ăla, așa cum tot cu neputință i-ar fi fost să-i încuie la loc. Dincolo de scîndurile podului, troznind din cînd în cînd, vîntul vîjîia puternic.

M-am întors în cameră. Glasvandurile mă urmăreau cu ochi de întuneric, orbi. Am stins lumina. Zorii colorau vag în violet geamurile de la hol. M-am băgat cu totul sub plapumă și, fără să-mi dau seama, am adormit, tremurînd mereu. Cînd m-am trezit, bunica făcea focul.

— Unde ai pus pușculița? m-a întrebat cînd a observat că mă trezisem.

M-am uitat împrejur cu ochii cîrpiți. Nu era nicăieri. Cu glas răgușit, i-am povestit bătrînei, întretăiat și în linii mari, incidentul nocturn. Dar bunica, atît de sperioasă de obicei, nu a părut prea emoționată de relatarea

mea înfrigurată. Liniștită, mi-a spus să mă calmez. O să dea ea mâine un acatist.

Oricum, pușculița dispăruse, și dispărută a rămas, oricât am mai cotrobăit prin casă după ea.

Capitolul III — ULTIMA REPRIZA

1. Închis în gardă. Împachetat în gardă. Ca o mumie. Ca un tanc. Inexpugnabil. De neatins. De neînvins.

Îl urmăresc pe Lucian pe deasupra mânușilor. Îl aștept Crunt. Nemilos. De oțel.

Mîna lui Lucian zvîcnește. Pas înainte.

Nu dau niciodată înapoi. Cînd adversarul lovește, fac pasul înainte. Cea mai tăioasă tehnică de apărare. La jumătatea distanței, lovitura nu are forță. Fac pas înainte și-l pîndesc pe Lucian să se retragă. Atunci loveșc. Mai iute decît poate cineva vedea. O fracțiune infimă de secundă, suficientă ca stînga să-mi plece fulgerător și să explodeze în figura lui Lucian. Dar nu i-am nimerit bărbia, ci gura, și stropi de scuipat și sînge sar ca un jeț peste corzile rîngului.

Lucian se retrage, iar eu, după el ! lovindu-l din nou, pînă cînd se închide iar în gardă.

Mă opresc. Aștept.

Lucian își linge buzele. Simte lichidul sărat. Își dă seama că e sînge. Îl las să-și pipăie cu limba și umărul buzele umflate. Acum o să se teamă. Va fi mereu cu gîndul doar la sîngele care-i umple gura de sare.

Dar Lucian e un campion. Trufie și ambiție. Se enervează. Furia îi îngustează pupilele.

Cu atît mai bine. Acum, înainte de a lovi, pupilele îi vor zvîcni involuntar. Atunci voi lovi eu. Deși lovitura mea va pleca după lovitura lui, ea îl va prinde în plin atac, deschis, fără gardă. Mîna mai iute decît ochiul. Figura nedumerită a lui Lucian receptînd directă în

bărbie. Lovitura lui alunecînd moale pe umărul meu, ca o mîngîiere.

În ultimele luni, zi de zi, ore în şir, mă antrenez să opresc sacul cu nisip, lăsat în cădere liberă, cu o singură lovitură. Dacă reuşeşti să loveşti atît de precis şi repede, niciodată nu poţi fi contrat. Doculescu ridică sacul deasupra capului, îl lasă să alunece pe suportii de susţinere — bufnitura surdă a loviturii, exact cînd sacul a ajuns la punctul mort : perfect vertical , şi, după lovitură, sacul nemişcat — dovada că nu a lovit nici mai lung, nici mai scurt, ci cu o putere de peste o sută de kilograme-forţă, atît şi acolo unde trebuia. După lovitură, revenirea instantanee în gardă, fără nici o şovăire, fără nici o mişcare de dezechilibru. Totul se petrece mai repede decît poate ochiul vedea. Mai repede decît poate mintea gîndi. Un trăznet viu, ucigaş.

Pupilele lui Lucian zvîcnesc şi lovitura mea îl prinde descoperit. O lovitură impecabilă. Sînt mîndru de mine.

Lucian se clatină. Mîinile i se lasă involuntare în jos. Coatele i se destind.

Atac. Dublez loviturile. Apoi serie scurtă : ficat, bărbie, plex, uppercut de stînga. Din lovitură, trupul moale se ridică pe vîrfuri, răsucindu-se în aer.

— Ajunge ! strigă Mielu Doculescu, intrînd repede printre corzi.

Lucian, groghi, se ţine cu mîinile de corzi, în colţ, clătinîndu-se şi scuipînd flegme abundente şi roşii. Este cu două categorii mai greu decît mine şi rezistent ca un bivol. Altfel, loviturile mele l-ar fi scos prin corzi. Pe unul de categoria mea, o singură lovitură ca alea îl dădea gata. De aceea nici nu mă lasă Doculescu să fac ring cu altcineva în afară de Lucian.

— Unde am greşit ? întreabă Lucian, lăsîndu-se pe spate şi închizînd ochii sub masajul lui Doculescu.

— N-ai fost suficient de iute. Trebuie să dai şi să fugi. Dai şi fugi, spune Doculescu frecîndu-şi tîmplele.

— El nu fuge, arată Lucian cu capul către mine.

-- Lasă-l pe el, zice Doculescu. Are alt stil. Ei, ţi-ai revenit ?

— Da, zice Lucian, sărind pe loc de cîteva ori.

Mielu se întoarce către mine și-mi pune mîna pe umăr.

— În afara ăstuia, unul singur a mai boxat așa.

— Cine ? întreabă Lucian.

— Eu, zice Doculescu. Dacă nu-mi pierdeam mîna în meciul cu negrul, aş fi fost campionul lumii. E o tehnică imparabilă, de mare finețe.

— Vreau și eu să boxez așa, spune Lucian, făcînd cîteva respirații, cu spatele proptit în corzi, în vreme ce Doculescu îi ridică toracele cu ambele mîini.

— Nu ai să poți.

— De ce ? se îndoiește Lucian.

— Pentru că ar trebui să fii altfel decît ești, rînjește Doculescu. Tu știi ce are ăsta-n cap ? întreabă, întorcînd fața spre mine cu un soi de încîntare, sau chiar stimă, nu știu cum să-i zic. Ai stat vreodată de vorbă cu el ? Ai încercat să înțelegi cum gîndește ? Cum îi merge mintea ? Cum judecă ? Sau l-ai urmărit să vezi ce face la antrenamente ?

Lucian ridică în silă din umeri, jucîndu-și mușchii uriași ai spatelui.

— Dacă te strîmbi cînd îți explic, atunci nu mă mai întreba prostii. Nu mai face fel de fel de comparații din astea. Dă și fugi ! Joc de picioare, eschive, dansul mangusteii, dai și fugi, și gata ! Asta e.

Mă duc la duș cu Lucian. Cu ochii închisi sub apa care curge, Lucian tace, suflînd greu și strîngînd din dinți. Apa îmi șiroie pe ochi. Îi privesc fața umflată, pieptul latuat, umerii largi. Deschide ochii, clipind des, și mă întreabă cu voce obosită :

— Ce te uiți așa la mine ?

Nu-i răspund.

— Sînt prea bătrîn, zice. Știi cîți ani am ? Douăzeci și nouă. Pentru vîrsta mea sînt chiar prea bine.

Îi aprob din cap. Ceva mai domolit de înțelegerea de care am dat dovadă, mă întreabă eu cîți ani am.

— Douăzeci, zic.

Arzătorul cu neofalină al boilerului pîlpîie. Apa începe să vină rece ca gheața.

— S-a terminat benzina, zice Lucian, oprindu-și dușul.

Mai rămîn sub duş cîteva clipe, după care ies şi eu. Ne ştergem cu prosoapele mari şi pluşate ale clubului. Prosoapele miros a piele şi a transpiraţie. Ca şi mănuşile. Ca tot ce se află în club. Piele şi transpiraţie.

— Acasă ai baie ? mă întreabă Lucian.

Clatin din cap că nu.

— Şi unde te speli ? mă întreabă.

— Merg în fiecare săptămînă la Baia Arcului, lîngă biserica Armenească. Dacă nu am bani, mă spăl în lighean.

Lucian :

-- Un boxer ca tine ! Ar trebui să ai manager, doctor personal, maşină mică şi cont deschis în toate băncile lumii.

Tac şi îl ascult.

— De ce nu te muţi la alt club, cu fonduri, nu amărît ca ăsta ?

— Tu de ce nu te muţi ? îl întreb.

— Eu sînt prea bătrîn, zice. N-are sens. Încă un an sau doi, şi trebuie să mă las. Dacă reuşeam să cîştig finala anul ăsta, era altceva. Însă n-am putut. Era cumpărat arbitrul. A cîştigat ălalalt, deşi am dat în el ca-n sac. Însă n-a căzut. N-a căzut, şi l-au dat cîştigător, că așa e cu ăștia de pe la cluburile mari.

— Trebuia să-l faci K.O.

-- Asta e ! Dar nu-i poți face pe toți K.O.

— Eu pot.

-- Treaba ta. Ești mai bun.

Ieșim din spălător, cu prosoapele pe umeri şi sacii cu echipament atîrnînd pînă la pămînt. Doculescu a încuiat uşa din faţă a clubului, așa că plecăm prin spate, trecînd prin curticica mirosind a hazna. În faţa porţii de fier forjat, Lucian ne întinde mîna. După ce ni le strîngem în tăcere, Lucian, cu gulerul de la geacă ridicat pînă peste urechi, pleacă alene pe strada întuneată, către centru. Eu şi Doculescu o luăm spre staţia de la Sfînta Vineri.

— Ești foarte bun, zice Mielu. Anul care vine o să fii campion național. N-ai nici un adversar. Iar peste încă un an, o să scrie de tine toată presa sportivă din lume. Ești cel mai bun. Mi-a plăcut teribil chestia aia :

pam-pam-pam ! dreaptă la carotidă, stîngă la ficat, up-percut ! Excelent ! Mă uitam la tine și-mi ziceam : „uite, unul ca ăsta, care nici nu clipește sub pumnul unui greu ca Lucian, o să ajungă departe !“

Își freacă mîinile. Cînd își simte mîna mutilată, își amintește și-mi repetă pentru a nu știu cîta oară chestia care-l roade pe el :

— Dar să nu lovești niciodată în frunte. Cînd un profesionist își oferă fruntea, să nu cumva să lovești în ea. Eu am cedat ispitei, mi-am zis : „îi sparg capul, fir-ar el al dracului de negru !“, și uite — îmi arată carpenele intrate înăuntru. Dacă mă stăpîneam, aș fi ajuns campion mondial.

— Dacă ai fi ajuns campion mondial, eu nu te-aș mai fi cunoscut niciodată, zic.

Doculescu rîde. Se îneacă, tușește, scuipă, îmi dă un pumn în umăr și rîde iar :

— Bine, măi băiatule ! Bine !

Bagă mîna în buzunar, tresare, își dă cu palma peste frunte și scoate cîteva ciocolate.

— Uitasem de ele ! Supraalimentația ! Na și ție cîteva. Ia ! Ia ! Și nu uita, minimum patru cinci ouă crude pe zi. Numai gălbenușurile.

Vine tramvaiul, huruind. Ne strîngem mîinile și Mielu urcă. Se mai întoarce o dată și-mi face semn cu mîna prin geamul din spate. O iau agale către casă. Desfac o ciocclată. O mănînc. Mă șterg pe mîini cu poleiala și o arunc, mototolită, la un coș. Îmi îndes pumnii în buzunare.

Sînt singur. Puternic, tînăr și liber. Nimeni nu știe ce e în sufletul meu. Nimeni nu știe ce am eu în cap. Voi fi campionul lumii. Sînt cel mai tare. Sînt cel mai bun. Sînt de oțel. Am să cîștig. Sînt de neînfrînt.

Sînt singur.

2. Ca de obicei cînd sînt obligat să discut cu Vasi, mă enervez.

— Vrei să știi unde și în ce stă înțelepciunea pe lumea asta ? îl întreb. Uite aici ! Îi arăt pumnul strîns. Iată argumentul ultim și incontestabil al tuturor filozo-fiilor !

— Greșești, răspunde Vasi, privind pe geam în curtea întunecată.

Vasi e slab și palid. Mereu obosit și cu cearcăne adânci sub ochii albaștri. Se poartă cu părul lung și neras. Dar este student la filozofie.

Vasi e fratele Katiei.

Kati ! simt o durere surdă sfîșiindu-mi pieptul.

— Ce le-o fi venit alor voștri să vă spună așa ? îl întreb. Ce nume sînt astea ?

— Tata ne-a botezat ca pe o țarină și un țar. Ecaterina și Vasile.

— Aha ! zic. Înțeleg. Am mai avut eu un prieten rus. Îl chema Gavrilov, Sașa.

-- Dar tu cum ai cunoscut-o pe sor-mea ? întreabă Vasi.

— La un ceai. Era cea mai grozavă fată de acolo. Vasi surîde.

— Am impresia că-și cam bate joc de tine, zice.

Apoi revine la idee :

— Forța este una, adevărul alta. Înțelepciunea este suferință. Pentru a vedea adevărul trebuie să suferi mult. Și adevărul este mai important decît forța.

Nu-i mai răspund nimic. Strîng din dinți. Nu înțeleg.

— Cînd haina de carne ajunge o zdreanță... zice el, ca în transă. Dincolo de suferință, dincolo de frică și frig, dincolo de durere, dincolo de cele trecătoare...

— Cum poate să vadă Adevărul un înfrînt ? Dreptatea este adevărul celor puternici !

— Există și un Adevăr care nu este dreptatea nimănui.

„Adevărul în zdrențe“ mă gîndesc, privindu-mi pantofii scîlțiați.

-- Hainele n-au nici o importanță, zice Vasi, sesizîndu-mi privirea. Nici haina de carne. Ceea ce porți în tine e totul. Sufletul.

Sună soneria. Vasi deschide. Kati.

— Ai venit pe la noi ? mă întreabă cînd dă cu ochii de mine.

— Voiam să te invit la o plimbare, zic stînjedit.

Mi se pare pueril. Dacă-aș avea bani, aș invita-o la un film. Sau la cofetărie. Sau la un bar.

— Excelent, zice Kati. Hai să ne plimbăm !

Mă ia de braț. Odată ajunși în întunericul mahalalei, mă oprește, mă cuprinde pe după gât și mă sărută. Părul ei blond, ca o adiere de vară, îmi mîngîie fața.

— Ești cel mai rece om pe care l-am cunoscut, se desprinde ea dezamăgită din îmbrățișare.

O privesc mirat.

— Ești invulnerabil ca un sloi de gheață. Numai rațiune și calcul. Ești un om de zăpadă. Mi-e silă de tine.

De unde știe ea ce sînt și ce nu sînt ? Habar n-are ce spune.

Strîng din dinți.

Sînt singur Închis în gardă. Împachetat ca o mumie. Ca un arici. Ca un tanc.

„Ce poate să știe ea despre mine ?“ mă întreb. „O puștoaică. Un copil. Abia dacă are șaptesprezece ani. Abia a făcut ochi.“

— Am un drum în lumea asta, îi spun.

— Ai pe dracu' ! pufnește Kati în rîs. Nu ai nimic. Ești un tip înghețat și speriat.

Mă enervează. A reușit să mă enerveze. Mă întorc brusc și plec.

— Stai ! mă strigă Kati. Nu pleca. Vreau să-ți spun ceva.

Nici ea nu știe ce vrea. Mă opresc.

Dar eu ? Eu știu ce vreau ?

— Nu prea cred că o să suferi tu cine știe ce Ție puțin îți pasă de tot și de toate, zice.

— Zi ! Ce e ? o întreb.

— Am căzut pe bec, spune.

Începe să rîdă. Ochii albaștri îi sînt ca două dungi. Înguști. Indiferenți. Speriați. Nasul cîrn i s-a încrețit ca la cîini cînd mîrîie.

Nu înțeleg ce-a vrut să zică. Apoi mă luminez.

— Ai rămas....

— Da.

Doamne, ce idiot pot să fiu ! Eu, ca un fraier... Îmi fac tot felul de procese de conștiință cînd o sărut. Și ea.. Dar cu cine ? Și, e clar, ăluia puțin îi pasă !

Mă uit în ochii ei. Mă privește candid.

În fond, de ce nu ? E ca un mic animal.

— Și eu ce pot să fac ? o întreb.

— Nimic, zice. Nici nu știi de ce ți-am spus. Oricum, ție puțin îți pasă. Tu ești „marele campion“. Un om de gheață.

Singur. Sînt singur ! În lumea de întuneric și frig. Singur !

O salut și plec.

— Nu mă conduci ? strigă ea din urmă.

Fac semn din cap că nu, fără să mă opresc, fără să mă întorc. Avea dreptate Vasi. Își bate joc. Revăd momentul de acum o oră, cînd am trecut, aplecat, pe sub boarfele puse la uscat în curte, chiar înaintea ușii. M-am aplecat să trec pe sub ele și să-i sun la ușă.

Mă scobesc în buzunare. Am doi lei și cincizeci. Intru la bufetul Sighișoara. Mă așez singur la o masă. Cer un rom. Beau o înghițitură și mă cuprinde amețeala și greața. Stau aplecat peste pahar. Lacrimile îmi picură de pe vârful nasului în romul puturos.

— Ce dracului faci, meștere ? aud o voce.

Ridic ochii. Lae. Un fost coleg.

— Plîng să-mi cadă lacrimile în pahar, tu nu vezi ? zic.

Fîde.

Ieșim din bombă și ne oprim în Sfîntu Ștefan pe o bancă.

— Mă trimit ăștia la specializare în Austria. La Viena. Știi, sînt la o școală de picoli.

— Știi germana ? îl întreb.

— Da.

— Tu n-ai făcut tot franceză și rusă ?

— Ba da. Dar de șase luni încoace iau meditații. Am început să mă descurc binișor.

Ce destin meschin. Și totuși Lae, în clipa asta, așa, picoi cum e el, e un boier față de mine. Eu ce sînt ? Ce-am făcut pe lume ?

Îmi aduc aminte de Vasi și de înțelepciunea lui în zdrențe. Ce înțelepciune mai poate supraviețui într-un suflet fără aspirații ? Să nu fii bun de nimic și să te complaci în situația asta. Să știi că nu ești, nu ai fost și nu ai să fii nimic, niciodată. Oare ce mai poate simți,

gîndi și trăi o epavă, o ruină în care speranța s-a stins ?

Mă despart de Lae. Ne pierdem în noapte. Nici nu știu dacă o să-l mai văd vreodată. Peste cartier s-a lăsat frigul. Un frig general. Absolut. Zero kelvin.

Ajuns acasă, îmi mușc mîinile să mi le dezmoțesc, să pot apuca între degetele vinete cheia să descui. Ferestrele întunecate mă vestesc ori că nu e nimeni acasă, ori că bunica și mama dorm. Descui și pătrund în întunericul brăzdat de dungile albe ale neonului din fața casei. Din întunericul vîscos mă întîmpină un mîrîit animalic, surd, amenințător, care-mi zbîrlește părul pe ceafă. Mă întreb cum o fi ajuns cîinele ăla, sau ce-o fi, înăuntru. Întind mîna în stînga ușii. Comutatorul. Lumina.

Holul e gol. Pustiu. Mă aplec, încordat, și privesc sub birou. Nimic. Deschid ușile camerelor. Mama nu e acasă. Bunica doarme. Sforăie.

Nici urmă de vreun animal.

Las luminile aprinse pe holuri. Intru în camera mea. Mă întind pe pat, clănțănind.

Mă duc iar pe hol. Îi dau telefon Katiei. Vocea ei, adormită :

— Cine e ?

— Eu.

— Ce dracului vrei la ora asta ? Ai trezit-o pe mama. Ce ai ? Ești beat ?

— Nu, zic. Sînt un sloi.

— Du-te dracului, zice ea.

— Stai ! strig. Nu închide !

O aud pe bunica tușind.

— Stai ! șoptesc. Dacă e nevoie, dacă vrei, mă căsătoresc oricînd cu tine. Oricum. Le zicem tuturor că e copilul meu.

Kati nu spune nimic. Apoi :

— Bine. Mulțumesc. Nu vreau.

— Oricînd, zic.

— Bine, zice. O să mă mai gîndesc. Însă, te rog, să nu mai suni niciodată la ora asta.

— Te iubesc, îi spun. Tu nu poți să știi ce e în sufletul meu.

— Bine, zice. Culcă-te acum.

— Auzi ! Nu vrei să ieși o clipă afară ? Doar o clipă.

— Nici nu mă gîndesc. Ce, ai înnebunit ?

Aud cum trîntește receptorul în furcă. De frig, mîna mi s-a prins de ebonita rece.

3. Hibernez. Dorm zile în șir. Nici nu-mi dau seama cîte zile au trecut de cînd nu mai ies din casă. Cînd dorm sînt la fel de trist ca atunci cînd sînt treaz. Kati nu dă nici un semn de viață, nici un telefon, nimic. Fie că dorm, fie că nu, mă văd mereu în ochii minții schilod, anemic, pleșuv. Dar înțelept. Știrb. Dar luminat de scînteia divină, dar atotștiutor. Orb. Dar clarvăzătorul nu știu cărui Adevăr pe care să-l profesez cu înțelepție, cu glas subțirel.

Asta așteaptă oare de la mine ? Așa m-ar vrea ? Decît să ajung în halul ăsta, mai bine aș muri ! Mai bine mort !

— Ești bolnav ? mă întreabă mama.

— Da ! spun, ca să mă lase în pace.

Prefer să dorm, deși nici în somn nu scap de greutatea din suflet.

Cineva bate la ușă.

„Kati ?“

— Intră, zic, răgușit, ridicînd capul de pe pernă.

Ana Mă sărută. Vorbește cu mine. Se învîrte de colo-colo. Nu știu nici cînd, nici cum mă trezesc cu ea alături, în pat, sub plapumă.

— Ia mai dă-i dracului pe toți ! zice. Te iubesc ! zice, și mă mușcă de buze, de obraz, de umăr.

— Iubește-mă și tu, zice.

— Te iubesc, zic.

Dar o urăsc. Încă de pe vremea cînd alerga după Lae, să-! sărute. Cînd era cu mine, îmi spunea că mă iubește pe mine, dar după aceea îl fugărea pe Lae, și ăla, cînd o vedea, parcă-l vedea pe dracu'. „Nu-mi place. Are mustăți mai mari și mai stufoase decît ale mele“, se scuza el. „Nu-i urîtă, dar mi-e tîrșală să mă sărut cu Gruia-lui-Novac !“ Și de atunci a început să mi se

pară și mie lipsit de glorie să mai accept apropierea unei fete de care altcineva fuge.

Ana stă sprijinită în cot și mă privește atentă. E caldă. E aproape.

— Îți mai aduci aminte când ne sărutam în curte la Victor, la ascuțitoria de lame? mă întreabă. Erai cel mai frumos copil din mahala. Blond. Pe atunci erai alb de blond. Acum ți s-a mai închis părul, dar atunci erai blond, și cu ochii ăștia negri, mă dăduseși gata!

— Auzi, zic, tu ce-ai de gând să faci pe lumea asta? o întreb.

-- Dar tu? îmi răspunde ea.

— Nu știu. Încă de când eram puști, am tot trăit cu senzația că nu o să am un destin de rînd. Că joc un rol important. Deși mi-a fost totdeauna cu neputință să precizez în ce sens are să se manifeste vocația asta a mea de grandoare. Impresia asta mă mai urmărește și acum. Întîmplările banale îmi apar ca niște istorioare cu morală, cu un tîlc anume, regizat parcă special să mă învete pe mine cine știe ce, asemeni unor lecții la școală. Prin clasa a noua scriam poezii. Mai ții minte?

Ana aprobă, rîzînd.

— Toată lumea mă asculta cu atenție la cenacle, la serbări, dar de publicat n-am reușit niciodată să public nimic

— Mai scrii? mă întreabă Ana.

-- Nu.

— Păcat.

Îi mîngîi obrazul pufos. Se strînge lîngă mine.

— Ba, mai bine că nu mai scrii. Nu aveai talent! Tu ai fost întotdeauna un animal. Asta mi-a plăcut la tine. Că ești o brută. Că n-ai nimic în cap.

„De unde știi tu ce am eu în cap?” o întreb în gând.

Sînt singur. Străin pînă și de femeia asta pe care o strîng în brațe. Străin pînă și de cei alături de care am trăit și copilărit, străin de tot.

Singur.

Cînd m-am dus iar la Club, în cabina antrenorului m-a întîmpinat un omuleț burtos și chel.

-- Tu cine ești? mă întreabă.

Îi spun cum mă cheamă și el aprobă.

— Da. Știu de tine. De ce-ai lipsit de la antrenamente ?

Îl privesc consternat.

— Eu sînt noul antrenor, zice. Nu te mai holba ca vițelu' la poarta nouă. Hai, dezbrăcarea și treci la sală !

— Domnul Doculescu unde e ?

— Lasă-l pe Doculescu ! Grăbește-te, că vin și eu imediat să te văd.

— Nu vine azi ? îl întreb.

— Cine ?

— Doculescu.

— Nu. Nu mai vine. Nu mai vine niciodată. E la spital.

— E bolnav ?

— Da. A făcut o operație.

— Ce are ?

— Cancer, zice sec omulețul. Cancer la gît. L-au operat alaltăieri.

Ma duc în sala de antrenament. Ceilalți au început deja. Toată echipa face „mersul piticului“. Probabil în strictă legătură cu noul antrenor.

— Tu cu cine faci de obicei ringul ? mă întreabă maestrul Burtică.

— Păi, cu Lucian.

— Nu se poate, decide omulețul cel gros. Lucian are altă categorie. O să faci cu Bădeanu.

Ridic din umeri. Ultima oară cînd făcusem ringul cu Bădeanu, cu un an în urmă, nu rezistase în picioare decît cel mult treizeci de secunde.

— Fii serios ! zice antrenoru' lui pește. Bădeanu este și el campion național.

— Întrebați-l, zic.

— Nu-l întreb nimic, zice micuțul. Hai, sus în ring și mai vedem noi.

Intrăm în ring.

— Bă, să nu dai tare, că eu n-am nici o vină ! îmi suflă Bădeanu printre dinți.

— Bine, îi șoptesc. Facem „box cu umbra“.

Schimbăm cîteva lovituri de operetă.

— Stop ! strigă mormolocul cel gras.

Îmi spune, cu emfază, că, în general merg bine, îi place, dar că trebuie să „dau și să fug“. Am înțeles ? Dau și fug.

Mă uit în ochii lui domoli.

— Ce-a fost ăsta ? îl întreb în șoaptă pe Bădeanu.

— Vice la semigrea.

Ridic din umeri și mă întorc la treabă.

— Hai, mai vioi ! îmi strigă micuțul. E abia prima rundă. Ce te faci în a treia ?

Mă opresc. Mă întorc. Mă aplec peste corzi. Îi explic lui pișcot că eu sînt învățat să fac cincisprezece reprize de antrenament. Cincisprezece.

— Nu se poate ! dă categoric pișcot din mâini. Trebuie să mai facă ringul și alții.

— Doculescu îi pune pe ceilalți în ringul secund.

— Eu nu sînt Doculescu, strigă, ofuscat, bărbatul. Gata cu discuțiile ! Box !

Mă întorc la Bădeanu. Bădeanu lovește. Pas înainte. Marele antrenor urlă ca disperatu' :

— Dai și fugi. Dai și fugi, n-ai auzit ?

Mă uit la Bădeanu. Bădeanu se uită și el la mine și zîmbește. Zîmbesc și eu. Las mâinile în jos. Mă întorc spre dolofan să-l întreb dacă are de gînd să mă lase sau nu să boxez.

În clipa aia Bădeanu lovește. Din toate puterile.

Mă pomenesc în patru labe. Cretinul cel mic și gras urlă :

— Bravo Bădeanu. Foarte frumos !

Îmi mișc falca, și gura mi se umple de cioburi de măsele și de dinți sparți, care scrișnesc, frecîndu-se ascuțit. O durere mă străpunge în maxilar, jos, în dreapta. Scui, umplînd podeaua de zaruri mărunte și albe care zorrăie.

— Te-am lovit rău ? mă întreabă Bădeanu, aplecîndu-se peste mine.

Îmi palpez dinții cu limba. Doar molarul din dreapta, de jos, e praf. În rest, caninii sînt nițel ciobiți.

Mă ridic.

— Nu, Bădeanule. Mă simt excelent. Să continuăm.

„Am să te ucid“ îi spun lui Bădeanu în minte.

Dopul de slănină cu gura mare strigă ceva de genul : gata, evacuați ringul, dar eu îl urmăresc pe Bădeanu să-l omor. „Am să te ucid“ îi spun, cu ochii, cu mișcările, cu creierul, și el aude, și aleargă de colo-colo. Antrenorul cel dolofan intră în ring printre corzi. Îl văd cu coada ochiului. Bădeanu se trage țopăind pînă în spatele lui și iese.

— Gata, domnule, gata ! se rățoiește la mine papagalul de antrenor. Îmi trag cu gura plină de sînge mănușile din mîini și i le arunc în cap. Mă duc în vestiar. Mă îmbrac. Îmi clătesc gura la chiuvetă și o mînjesc de sînge. Ies pe ușa din spate. Trîntesc ușa.

4. Ajuns acasă, am strîns împrejurul patului toate cărțile necitite din bibliotecă și m-am cufundat în lectură. La început nu mă puteam concentra, de iritat ce eram, dar după aceea nimic n-a mai avut importanță și am parcurs trei sau poate chiar patru sute de volume la rînd, dormind pe apucate, fără să mă spăl, aproape chiar fără să mănînc. Din cînd în cînd, mama sau bunica își băgau capul pe ușa, se uitau la mine, mă întrebau cîte ceva la care nu primeau răspuns, și atunci clătinau din cap și ieșeau. La un moment dat, mama a venit să mă cheme la telefon. Era antrenorul. Mă anunța că mă așteaptă a doua zi, că m-a înscris în nu știu ce campionat. L-am înjurat și am trîntit receptorul.

Altădată a apărut Ana :

— Aha, gorila se cultivă ! s-a hlizit ea.

Am dat-o afară și i-am spus să nu-mi mai calce pragul. Sau am vrut să-i spun să nu-mi mai calce pragul. De fapt, am luat-o pur și simplu de-o aripă și am dat-o afară.

Citeam. Citeam pagină după pagină, carte după carte, cu furie. Dar în sufletul meu nu se aprindea nici o scînteie. Nu vedeam nici un adevăr. Cînd mă priveam în oglindă, mă descopeream slăbit, încercănat, zgribulit. Dar tot eu. Haina de carne refuza să se jerpelească atît de repede. Și probabil că ăsta era și omtivul pentru care nici înțelepciunea nu se aprindea în mine. Abia-abia mă stăpîneam să nu-mi grăbesc descompunerea în vreun fel, singur, cu o lamă, să zicem, sau cu un cuțit, sau

cu o piatră, cu ceva. Din scurtele erezii mă întorceam încăpăţinat la lectură, aşteptînd să se aprindă odată lumina aceea în mine. Din cînd în cînd traversam strada pînă la tutungeria de lîngă Hală şi cumpăram cîteva pachete de naţionale pe care le fumam ţigară de la ţigară.

Nu m-am mai urcat niciodată în ring. Dar nici lumina înţelepciunii nu s-a aprins nicicînd în mine. Iar ochii mei atinşi de miopie nu întrezăresc nici un Adevăr. Am fost şi sînt doar din ce în ce mai singur. Atîta şi nimic mai mult.

Capitolul IV — CAIETUL

1. Cînd a murit bunica, mi-am luat trei zile libere de la şantier, pentru înmormîntare. Şeful de echipă n-a vrut să mi le dea, că, cică, nu putea să se dispenseze de un muncitor tocmai cînd îi ardeau lui tălpile mai tare. 'da l-am găsit pe inginer vorbind cu un tip cu haină de blană, chiar lîngă betonieră, şi i-am spus ce şi cum, iar el a zis că, sigur, ce-are maistru', e tîmpit sau ce are ? să mă duc liniştit acasă că rezolvă el problema.

Tipul cu haină de blană descheiată — pe dedesubt avea o uniformă neagră, cu un ecuson ca doi piepţeni cu cîte trei dinţi interferaţi, — se ginea la mine atent, de parcă m-ar fi cunoscut de undeva. La plecare mi-a zis : „Condoleanţe !“

Înainte de a muri, bătrîna se cam scrîntise, aşa că, întorşi de la cimitir, a trebuit să ne apucăm să facem curat prin casă, întrucît, lăsînd la o parte că de cînd nu mai putuse să se mişte ca oamenii ne cîrîia tot timpul că n-avem grijă de ea şi o lăsăm singură ca pe un cîine, mai şi depozita pe unde nu-ţi da prin gînd tot felul de mizerii culese de pe la lăzile de gunoi sau mai ştiu eu de unde. Înainte de a muri, vreme de aproape un an, se lăsase într-o scufundare totală, şi fizică şi mo-

rală. Un crepuscul continuu, obositor și plictisitor, de ajunseserăm, și eu și maică-mea, să-i pîndim moartea cu nerăbdare ca să scăpăm de calvar. Recluziunea continuă o transformase pe bătrînă într-un animal obtuz și rău. I-am resimțit moartea ca pe o mare ușurare.

Făcînd ordine în galeria cu vechituri a răposatei, am aruncat la gunoi mormane de mizerii. După o zi întreagă de lucru, făcînd sumarul a ce mai rămînea în urma unui om, am ajuns la concluzia că nu mai era decît geamantanul cel mare de carton de sub divan și divanul. Și așa am deschis noi pentru prima dată gioarsa aia de geamantan, violîndu-i taina.

Spre indescriptibila noastră surpriză am găsit înăuntru ceasul Longines și pușculița de metal în formă de cască medievală, obiecte, credeam eu, pierdute pentru eternitate. În geamantan mai erau și un ampermetru cu scală limitată, de la 10 000 la 40 000 (presupun că Amperi, deși nu-mi mai amintesc între ce valori oscilează tensiunea fulgerelor), o cutie metalică absolut compactă, cu trei nișe, două rotunde și una paralelipipedică, precum și un caiet vechi, îmbrăcat în piele. Toate astea ocupau un spațiu foarte restrîns, și m-am mirat că bunica, maniacă să îngrămădească peste tot gunoaie, nu completase restul spațiului din geamantan cu nimic.

Maică-mea privea înduioșată relicvele.

— Astea sînt de la tăticu, a murmurat și a pufnit-o plînsul. Dar unde o fi crinul ?

— Care crin ? am întrebat-o.

— Era și un crin. Un medalion. O bijuterie de familie. Un crin cu șase petale, trei mari și trei mici. Era foarte prețios. Era din aur alb mexican.

Mi-am aprins o țigară și m-am lungit pe divanul cu pilotă de puf.

--- Bunicul tău, tăticu, era dintr-o familie de nobili.

— Nobili ? am rînjit. Cît de nobili ?

Mama nu a răspuns la ironie.

— Cum or fi ajungînd nobili cîte unii ? am întrebat-o. Ce-or fi făcînd să ajungă prinți, conți sau mai știu eu ce ? Cum se poate ajunge de jos sus, dintr-un salt ?

— Nu știu, a zis mama.

— Cum de-or fi ajungînd cîte unii bine mereu ? De ce unii, în orice situație, cîștigă ?

— Cine știe ? a zis mama.

Am rămas amîndoi pe gînduri. Apoi mama a continuat :

— Tăticu era bogat. Dar s-a pasionat de niște cercetări. Voia să facă o mare descoperire. A cheltuit în cîteva ani, sau poate chiar în cîteva luni, tot. A ipotecat moșii, case, rente.

O privesc mirat

— Bunica avea mare încredere în el, nu i-a reproșat nimic. Și toți banii, toată averea, s-au dus pe experiențe. După aceea tăticu s-a îmbolnăvit și a murit. Era foarte tînăr. Avea treizeci și trei de ani. Nu i-a fost nici mă-michii, bunică-ta, ușor să mă crească, fără bărbat, fără bani... Cînd era tînără lua haturi...

— N-aș fi crezut ! spun. Și cum s-a lăsat ?

— S-a lăsat.

— Avea voință bunica, zic. Săraca.

Tăceam, fiecare cu gîndurile lui. Eu priveam cu nedumerire la cele cîteva fierătenii scoase din geamantanul de carton și mă întrebam dacă asta-i tot ce s-a ales dintr-un laborator care înghițise o avere.

— Cu ce se ocupa bunicul ? o întreb pe mama.

— Nu știu, zice mama.

— Dar ce facultate urmase ?

— Nu avea studii universitare. Era tehnician. Dar nu în accepțiunea de azi. Nu trebuie să uiți că și Edison a fost tot tehnician.

— Dar pe bunicu ce-l interesa ? insist. Fizica ? Astronomia ? Chimia ?

— Nu știu, zice mama. Eram prea mică. Nu-mi spunea. Sau n-am reținut eu. Cred că electricitatea. Sau magnetismul. Astea erau la modă pe atunci. Însă înainte de a muri nu mai păstrase decît astea (arată ea spre cele cîteva fiare). Spunea că sînt foarte valoroase. Mai importante decît tot uraniul și radiul pe care se dusesse averea.

Am căscat ochii mari.

— Uraniu ?

— Radiu, uraniu, nu mai țin minte. Metale radioactive. Bunica spunea adesea că din cauza lor a murit.

— Dar ce diagnostic au pus doctorii ?

— Tuberculoză galopantă.

Ridic de jos caietul cu coperte de piele. Mama îmi mai spune că bunica de-aia s-a străduit mereu să o țină și pe ea, iar mai târziu și pe mine, cât mai departe de tot ce era știință exactă. O dată cu vârsta se mai și făcuse cicălitoare și rea — tata din pricina ei divorțase de mama...

Răsfoiesc caietul. Cîteva pagini, la sfîrșit, sînt rupte. Au rămas cotoarele. În rest, pagini caligrafiate curat. La început în limba germană, cu formule matematice încadrate în chenar. Cerneala e decolorată de vreme. Pare verde. De vechime, hîrtia a devenit casantă și galbenă. Întorc paginile cu grijă.

După jumătatea caietului, tot cu cerneală decolorată, dar cu altă configurație a literelor (sau poate unde nu mai erau în germană), cîteva pagini în românește. Scri-sul îmi pare cunoscut. Deși nu-i al bunicii.

Mama, potopită de amintiri duioase, începe să plîngă, mușcată de erinia remușcărilor că nu a făcut totul ca să-i ușureze muribundei ultimele zile. Încerc s-o consolez. Tot ciocnind cabernet bulgăresc în memoria răposatei, mama se turtește rău și se duce să se culce. După cîteva minute răzbat de dincolo de glasvand sforăituri de husar.

Tolănit pe divanul cu pilota de puf încep să citesc paginile în limba română :

„28 octombrie.

M-am oprit pe peron cu un gust amar de cenușă pe buze. S-a făcut frig, sau mie mi se pare după două ore la Șosea.

Nimic nu e mai frumos la București decît Șoseaua, toamna. Bucureștiul, toamna, la Șosea, este triumfal. Castanii roșii își scutură arama asupra aleelor. Din capătul orașului începe pădurea. Casele, cîte sînt, au oarece grandios în ele. Un aer de megalopolis scufundat. O necropolă fără Sfinx. Peste tot și toate, de la marginea lacului pînă la bariera orașului, se

aștern frunzele de aramă și sînge. În înalturi, soarele rănit se prelinge peste cerul incendiat. Trec ultimele păsări. Bastonul bocăne monoton. O femeie a cărei rochie e învîlvorată de vînt se străduie să-și țină poalele cu mîinile. Dar pala indiscretă îi ridică broderiile pînă mai sus de gleznă, dezvăluindu-i-o fină și albă din pantoful împletit. Femeia privește cu teamă în urmă, să vadă dacă a fost surprinsă de ochiu vinovat, îmi întîlnește căutătura de departe și eu o salut ridicînd pălăria. Femeia se rușinează, dar rîde și încetinește pasul. Mă apropiu repede, prea repede, și cînd se întoarce spre mine din nou, mă aflu la numai doi pași. Se uită la fața mea și nu mai rîde. Își ferește privirea într-o parte. „Că nu poate vedea omul chipul meu“... îmi zic, și-mi vine-a rîde.

Nu mai am ce aștepta. Asta-i pentru mine o lume apusă, ce astăzi mă refuză. Haida! Mă așteaptă ceasurile lungilor zile întunecate de singurătate. Singur. Cu amintirea. Îmi voi trece orele pierzîndu-mă, fără trecut, fără viitor. Trecut fără viitor. Să plîng și să-mi aduc aminte...”

Pe pagina următoare erau transcrise niște citate între ghilimele

„Pe valea Jiului, spre hotar.

Un munte înalt, gol, cu fruntea ascuțită, răsare înaintea. Jos, o gheretă și o pîrghie tricoloră. Stau în fața unui stîlp de hotar vopsit în culorile Ungariei, lîngă care păzește un funcționar cu chipul înalt. De acolo înainte, prin munți și vale, neamul românesc nu mai stăpînește țara sa.

„Împrejurimile Bucureștilor

Niciodată însă aceste împrejurimi ale Bucureștilor nu sînt mai frumoase decît în delicatețea tristă a zilelor de toamnă.”

„*Plumbuita. Căldărușani. Țigănești.*

A pus deci pe un arhitect priceput să înalțe o clădire ca aceasta, care ar împodobi orice colț bucureșean. Dar veni clipa de sărăcie și de timpuri de înfrînare, și biserica rămase singură. Vizitiul mai vorbește de un meșter care ar fi căzut de pe acoperămînt și ar fi murit pe lespezile clădirii sfinte, profanînd-o. De aceea s-ar fi oprit slujba de nu știu cîți ani. Ei vor trece, însă, și viața nu se va mai deștepta în această ruină nou-nouță — sentinelă pierdută către Bucureșcii unui viitor care nu va mai sosi poate niciodată.“

„*Văratecul. Agapia. Mînăstirea și Cetatea Neamțului.*

Acum, locul se înalță în dealuri pe care le îmbracă bradul sever. În dreapta, în stînga, în fund, aceeași perdeă a milioaneilor de ace întunecate, care nu suspină, nu freamătă, nu chiamă, ci se mișcă numai de un tremur ușor — pădure vie cu înfățișarea morții, ca zeii cari, pogorîndu-se pe pămînt, iau fața muritorilor, dar nu simt, nu zîmbesc și au glasuri care vin din alte lumi.“

„*Paris*

În localuri speciale, goale și triste, «vage», femei și bărbați care nu se cunosc se adună fără un cuvînt ca să joace noul danț «religios», *tango*, al cărui «rit» constă în alipirea trupului de trup pentru ciudate mișcări stîngace, de o melancolică și monotonă depravare.“¹

Frunzăresc paginile, furînd ici-colo cîte un rînd :

„Mai era un ceas pînă la tren. Închid capacul Longines-ului și scot o țigară. O aprind. La lumina chibritului, cerșetoarea apropiată să se milogească, holbează ochii albi în întuneric. Fața mea i s-a arătat pe deplin.

---

¹ — N. Iorga.

— Ce-i fa ?

— Nimic domnule, șoptește.

E o balaoacheșă, să tot aibă paișpe, ori poate ceva mai mult ori mai puțin, că la oamenii amărîți nu-ți poți da seama : oamenii în zdrențe sînt toți la fel.

— Nimic, repetă și dă să plece.

— Stai !

Se oprește, clătinîndu-se nehotărîtă.

— Vino-ncoace.

Fata se apropie. În sclipirea roșie a țigării se vede jegul de pe fața ei ca pete de lepră. Are riduri adînci de om bătrîn. Suferința. Foamea. Frigul. Dar nu-i urîtă. De sub trențe, formele aproape împlinite, promit.

— Cum îți zice ?

— Maria, dintr-o suflare : Maria, conașule.

— Ești de-aici ?

Nu pricepe.

— Ai tăi unde sed, fa, în București ?

— Ai mei și-au luat lumea-n cap.

— Și tu cerșești și furi, ai ?

Mă privește cu bănuială.

— Zi, fă, că nu-s copoi !

— Ce să fac și eu... se smiorcăie.

E ceva fără nici o noimă în ce se întîmplă. Dar nu mai are nici o importanță. Pot să stau de vorbă cu amărîta asta sau pot să cumpăr un pistol — tot una. Îmi e rău. Îmi vine a vărsa. Arunc țigara amară și scuip. Dau să mă ridic, dar nu mă țin picioarele și cad înapoi pe banca tare.

— Vă e rău, conașule ? mă întreabă fata.

— Auzi, fa, o întreb, tu ai păduchi ?

— N-am ! N-am, să mor eu ! Asta mi-e crucea !

Mă sprijin de ea și mă ridic. Intrăm în bodega gării. Băiatul vine, pus pe ceartă. Îi întind un argint și-i zic s-aducă un ceai, două căni cu vin roșu și nucă. Mă trîntesc pe-un scaun lîngă usă. Fata așteaptă lîngă mine. Miroase a mizerie. Cred că are și păduchi.

-- Şezi, îi zic.

Văzînd-o că şovăie, o împing în scaun.

Vine băiatul. Mîncăm nuci şi bem vin. Mîinile cerşetoarei sînt negre. Şi ce dacă? Ceaiul e fierbinte. Faţa mi-a amorţit. Fata îşi suflă muci.

Nu mai simt durere. Confuzia mi se risipeşte din cap. Fata zîmbeşte.

— Te iau cu mine.

Scot un galben. Ochii ei sticlesc ca la lup. I-l întind.

— Na. Du-te şi i-aţi ceva de-mbrăcat. Boarfele astea aruncă-le. Auzi?

Se repede să-mi pupe mîna. Mi-o trag.

— Şi spală-te dracului pe faţă.

Se ridică să plece.

Întoarce-te degrabă, că n-o să şed aicia o veşnicie! Mă înfăşor în manta şi-nchid ochii. Mă fură somnul.“

Dau mai multe pagini deodată şi citesc :

„Mă opresc înaintea oglinzii cu ape. Pelerina, bastonul, ţilindrul, lavaliera, ghetrele. Toate arată impecabil. Doar faţa...

Fata mă priveşte cu ochi sperioşi.

— Nu-ţi prea place de mine, fa? rînjesc.

Mă-ntorc la ea. Se repede să-mi pupe mîna. Are şi ea un fix cu pupatul ăsta de mîini. O îmbrîncesc.

— Să nu mai faci asta! o cert. Auzi?

— Sînteţi atît de bun, conaşule... zice.

— Nu sînt bun deloc. Sînt rău. Nici nu ştii ce sînt şi cine sînt, şi tu gata: „Ce bun, eşti conaşule!“ Dacă am ucis un om?

Nici nu clipeşte.

— Sau dacă şi mai rău.

— Ce poate să fie mai rău? întrebă.

— Poate. Poate să fie şi mai rău.

Merg la trenul tras pe peron. Fata vine după mine ca un cîine.

„EXPRES BUCURESCI—VIANA“

— Ai mai fost la Viana, fa?

Își scutură zuluful creți a negare.

— Da' neam de neamul tău o mai fi fost ?

Scutură iar că nu.

— Nu-i nimica, o să mergi acu.

Îi întind feroviarului aurul și el s-apleacă din șale cu mîna la chipiu. Ne duce la unul de-a-ntîia. Mă-ntind pe canapeaua plușată cu bastonul alături. Închid ochii și adorm. Cînd îi deschid, fata, ghemuită lîngă geam, tremură, încercînd să se înfășoare în perdeaua CFR. În compartiment e frig rău.

Mă ridic. Mă așed lîngă ea și o acopăr cu pelerina. Se împinge ca vițelul.

Descopciiez pelerina și i-o las. Sînt și eu om.

M-am lungit iar. Mi-e rece, dar nu mă ridic. Adorm.“

Dau paginile, căutînd sfîrșitul. Ultima pagină.

„O recunosc după crinul cu șase petale din piept

— Caterina ?

Se întoarce la mine.

— Viu de la București.

Cată la mine cu ochi de azur. Șuvițele rebele ca paiul s-au revărsat de sub calotă. Unii dintre cei ce trec pe lîngă noi întorc capul cu suspiciune și groază. Majoritatea grăbesc pasul, dar unul se oprește încruntat. Caterina îmi pune mîna pe buze. Mîna mică. Înmănușată.

— St ! Taci ! șoptește.

Îi arăt fata.

— Rămîne acia. Să ai grijă de ea.

Se apropie de mine.

— Te rog, nu mai vorbi românește !

Zîmbesc, atîta cît mai pot eu zîmbi acum.

— Ești foarte frumoasă, spun.

— St ! Taci.

— Rămîneți cu bine, zic.

Mă-ntorc la tren. Caterina mă oprește, apucîndu-mă de braț mai sus de cot. Îmi șoptește :

— Spune drept. Nu-i așa că ești... De fapt cine ești ?

— Sînt un om de nimic. Un ins fără căpătîi

— Vasile zice c-ai fost la ruși.

— Da, zic.

— Ești bolșevic ?

Tac.

— Ai fost și la Londra ?

— Am fost.

— Atunci, F-M înseamnă o casă liberă ?

Tac și acum.

— Și la Paris ? Cu Blanqui ?

— Da, zic. Am fost și la Paris.

— Nu-i așa că ești... nu știu cum să zic... un... erou... ?

— Bolșevic, zic. Erou. Și mai ce ?

Urc treptele vagonului. Cele două femei în crinolone albe îmi fac semn cu mîna și pleacă. Ies pe ușa gării. Trenul pornește. Eu cobor.

Mă așed pe-o bancă. Simt că mi-a dat iar sîngele. Afurisită boală. Îl simt cald, curgînd peste gură și picurînd de pe buza de jos pe cămașă. Mintea mi se tulbură. Pe aici pe undeva trebuie să fie un parc plin cu flori. Mai ales crini. Crini albi, regali. Prin iarba înaltă, fauni și amorași mititei, de marmoră și alabastru, se fugăresc în jurul artezienelor multicolore. Și mai încolo, castelul cu colțuri de piatră albă și contraforturi. În pereții de cărămidă roșie, ferestre străluminate. E un banchet. O fetiță și un băiețel trec pe alee vorbind în șoaptă. Fetița are rochie de velur, cu brocarte. Băiețelul are costum de vînătoare, cu cizmulițe înalte. Amîndoi sînt blonzi. Două miniaturi de om.

Ies din gară. Pereți afumați. Vreau să traversez pînă la armureria neamțului din colț. O să iau un revolver cu butoiaș cu care am să-mi trag un glonț în tîmplă. Acum, repede, pînă nu uit cine sînt și ce vreau pe lume.

Un fulger îmi trece prin minte. Am lăsat tot aurul Mariei, Caterinei și lui Vasile.

Cad. Mă ridic greu. Din cînd în cînd mă pierd. Uit unde mă aflu. Mă cred la București. Sau acasă. Parcă aș fi în parc, lângă castel. Vasile îmi întinde crinul. Caterina mă ține de mîină.

Un vînzător de ziare trece pe lângă mine, urlînd pe nemțește. S-a oprit o clipă să-mi întindă foaia, repetînd de mai multe ori ceva. Un singur lucru. Probabil extrem de important.

— Nu pricep ! Ce vrei de la mine ?

Băiatul a dat din cap și-a luat-o la fugă, strigînd mereu, iar și iar, același lucru.

Mai fac vreo cîțiva pași. Mă sprijin de zidul afumat și rece. Nu mai rezist.

Caterina nu o să mă mai vadă niciodată. Nici Vasile, nici Maria. Nici mama. O să mor aici, pe meleag străin, ca un cîine. Nimeni nu va ști cine sînt, cine am fost pe lume. De unde vin. Un străin într-o țară străină, fără acte, fără bani. Un milog.“

Capitolul V — ALTUL

1. La început, cînd se deschisese șantierul cel nou, a fost destul de bine. N-avea nimeni treabă cu noi ce și cum și, pe la douăsprezece-unu, ne ușchiam toți de nu mai găseai în tot molozul pe nimeni. Majoritatea ne opream la crîșma din colț, ne scoteam cizmele de cauciuc și pufoaiecele și ne încălzeam la sobă. Mai trăgeam un șnaps ceva și ne căram acasă cu cursa de două.

După o vreme însă a început să fie mai cotoios. 'Ce „disciplină“, „organizare“, tot soiul de șușe. Iar de cînd ne-am împrejmuțit cu panouri de tablă și ne-au pus și gherete de pază, s-a împutit chifteaua de tot. Nu mai ține să te roiești de nici o culoare. Obiectiv important — mare Institut mare !

Dacă aş fi rămas tot la cărat cu cîrca, rupeam belengerul pe umbra asta. Da' mai acu' vreo cîteva zile m-am pomenit cu inginerul că vine şi mă întreabă :

— Bă, tu ai liceul, nu ?

— Ba da.

— Şi ce dracului cauţi la lopată ?

— Păi aşa a fost să fie de la-nceput.

— Şi tu n-ai gură să vorbeşti ? Noroc că s-a ginit arhitectul. S-a interesat personal de tine. Să te duci să-i zici săru' mîna ! Ai auzit ? Hai, valea ! La trust, să-ţi zică ăia ce şi cum.

Şefa cadrelor mă întîmpină cu un :

— Aha, bine c-ai venit ! Uite despre ce-i vorba : se face o şcoală. Te duci ?

- - Mulţumesc, zic. M-aş duce.

— Pînă atunci, am un post de pontator. E bine ?

— Mă simt copleşit.

— Te simţi pe dracu, rîde ea. I-ai căzut arhitectului cu tronc. Îl cunoşti ?

— Nici nu l-am văzut la faţă.

— Bine, zice ea. Uite o cerere. Completeaz-o.

M-aşez la masă, iau tocul şi scriu. Cînd, simt o furnicătură pe mîină. Mă uit şi nu-mi pot stăpîni o smucitură de silă : un gîndac mare, maroniu, se plimba pe mine ca pe bulevard.

— S-a întîmplat ceva ? mă întreabă şefa.

— Nu, zic. Un gîndac.

— Da, zice ea. Colcăie peste tot. Uite !

Vine lîngă mine şi trage sertarul biroului. Înăuntru nenumăraţi gîndaci folfăie disperaţi. Sînt fără număr. Mai bine de un lat de deget de gîndaci încălecaţi unii pe te alţii. Vreme de aproape un minut se scurg neîntrerupt prin crăpăturile sertarului sau peste marginile lui, sărind jos, pînă cînd nu mai rămîne decît unul singur, nemişcat, chiar în mijlocul tăbliei de lemn.

— Să-i ia dracu' ! exclamă şefa, trîntind cu năduf sertarul la loc.

— N-aţi chemat dezinfecţia ? o întreb.

— Ba da. Au dat cu otrăvuri peste otrăvuri, de era să mor asfixiată. Dar asupra gîndacilor n-a avut efect. Aici sînt tone de hîrtie. Şi-au făcut cuib în ele, iar in-

secticidele nu cauzează ouălelor. O zi, două, și e ca și când n-ar fi fost nimic. Uneori îmi vine să pun foc !

— Sînteți o luptătoare, spun.

Se uită la mine pe sub sprîncene. După aia zîmbește.

-- Asta e o glumă ? mă întrebă.

— Evident, confirm eu. Sper că nu v-ați supărat.

— Nu, zice ea serioasă. E bună.

Ne-am despărțit cordial. Ies. Ajung pe hol. Mă întorc. Bag capul pe ușă. O întreb dacă mai e nevoie să mă mai duc azi înapoi pe șantier.

— Nu-i nevoie. Du-te acasă și mai treci pe aici peste vreo săptămînă.

I-am mulțumit, am salutat-o și am plecat.

Spanacul ăsta trebuia sărbătorit în vreun fel. M-am oprit în drum spre casă la Zorile Roșii, în spatele Halei. Pînă să ajung se făcuse deja patru și se întunecase de tot. Biciuia un vînt cu burniță de te seca, așa că mă consideram fericit că scăpasem de beleaua întorsului pe șantier. De altfel, nici să-mi fi zis ea să mă întorc nu m-aș fi întors, fiindcă a te duce pînă acolo, iarna, cu transportul în comun, e crimă și pedeapsă. Așa, cu cursa noastră, dimineața, mai treacă-meargă, oprește la Universitate la ora șase, în trei sferturi de oră ești acolo. Dar dacă ai ratat-o, hales-bules, praful s-a ales ! Te dai bolnav, dai doctorului o sută și zici că n-ai avut-o. Pe gagică de la cadre o întrebasesm dacă să mă mai întorc la o ragadă, să-și închipuie ea că sînt conștiincios nevoie mare.

Înăuntru la Zorile Roșii era cald și fum. La cele cîteva mese ocupate n-am văzut nici un cunoscut, așa că m-am oprit la tejgheaua barmaniței obeze și am trezit-o bătînd cu cinci lei în muchea barului. Tipa m-a privit apatică și revoltată totodată.

— Un rom, zic.

Dau pe gît licoarea amară. Întorcîndu-mă spre stînga îmi zăresc figura oglindită încețoșat, încadrată de pătratul grosolan de lemn al ramei. Mă cutremur. De dincolo de sticla aburită mă scrutează doi ochi încercănați și goi de gînd. Figură puhavă, albă ca varul, buhăită. Barba nerasă îmi pătează fălcile ca funinginea. **Părul**

rărit pe creștet în neorînduială îmi deformează conturul capului.

„Doamne, în ce hal pot să arăt !“

Ochelarii negri de bagă îmi atîrnă, aburiți, pe vîrful nasului.

„Arăt ca de cincizeci !“ îmi zic.

Ridic mîna să-mi aranjez părul. Dar fantoma din fața mea dispare lăsînd orb cadrul de lemn. Mă aplec înainte, nu e oglindă. E un geam. Burnița bate în el. Mă uit afară și disting silueta golanului îndepărtîndu-se pe strada pustie. Are pe el o geacă neagră de scai și blugi strîmți, albicioși.

Un golan ! Doamne Dumnezeule ! Era altul ! Slavă Domnului ! Nu eram eu ! Eu sînt altul ! Eu sînt eu ! cum am putut să cred ?...

2. Mi-au făcut și mie o uniformă ca a personalului Institutului. Arăt foarte milităros așa. Pe brațul drept, brodat cu fir : doi piepțeni cu cîte trei dinți. Unul mare și celălalt mic. Cu dinții interferați.

— Ce semn e ăsta ? îl întreb pe inginer.

Acum, la ora mesei, stăm amîndoi în ghereta cu gemulețe căreia-i zice oficiu ; avem aici și telefon — ieri m-a sunat mama să mă întrebe ce mai fac.

— Semnul Institutului.

— Și ce reprezintă ?

— Habar n-am. Da' tu ce grijă ai ?

— Nu... zic. Am întrebat și eu așa...

— Pe ecusoanele tehnicului sînt coduri. Eu am optsprezece. Arhitectul treizeci și trei. Apropos (își amintește), i-ai mulțumit ?

— Nu. N-am avut ocazia.

— Bine, zice inginerul. Vezi să nu uiți.

3. Zilele trecute, după ce am terminat fundația, înainte de a începe turnarea pereților de plumb, au adus cu camioanele niște brontozauri de mașinării. Toți le ziceau „modulatoare“, dar nici dracu' nu știa la ce slujesc. Le-am cărat cu chiu cu vai jos și le-am așezat pe soclurile de beton special pregătite. După aceea băieții au început turnarea pereților de plumb. Eu, tot

învîrtindu-mă pe lângă modulatorile alea, am dat nas în nas cu inginerul și cu tipul cu haină de blană cu care-l mai văzusem lângă betonieră în ziua cînd mă învoisem pentru înmormîntarea bunicii. Inginerul mi-a zis să stau eu puțin cu tovarășul arhitect, și a plecat nu știu unde.

— Ce-s astea, tovarășu' arhitect ? l-am întrebat, arătînd către modulatori.

— Niște oscilatoare de foarte înaltă frecvență.

— Și la ce sînt bune ?

Se uită la mine. Mă uit la el. Zice :

— N-am cum să-ți explic. E o chestie complicată. Ai auzit de experimentul Philadelphia ?

— Nu, zic.

— Vezi, n-am cum să-ți explic.

— Nu-i nimic, spun, privindu-l în ochii albaștri ca marea. Eu voiam, de fapt, să vă mulțumesc... pentru intervenția binevoitoare.

— Nici o problemă, zîmbește el, trecîndu-și mîinile prin claia blondă. Era de datoria mea.

— Nu știu cum să mă... cum să vă... mulțumesc, mă bîlbîi eu.

— N-ai de ce să-mi mulțumești. Trebuia să fac asta mai de mult. Tu să nu fii supărat că ai lucrat atîta timp ca simplu muncitor. Deși, ai să vezi, nu strică. Dar dacă mai ai probleme vreodată, să mă cauți. Chiar și acasă. Uite.

Îmi întinde o carte de vizită : „ARHITECT PETRE VASILIU“, numărul de telefon și adresa. Îi mai mulțumesc o dată și-l salut.

— La revedere. Pe curînd ! îmi zice cu o cordialitate fără nici o noimă.

4. Sîmbătă. Ultima zi de muncă pe șantier. De luni — școala !

M-am întîlnit cu Ana, lua-o-ar dracu' ! Pe scările pasajului subteran de la Universitate.

— Ce mai faci ? mă întreabă de parcă ieri ne-am fi văzut ultima oară.

— Ce să fac ? Uite, azi a fost ultima mea zi de lucru la serviciul unde sînt. De luni, mă duc la o școală de calificare. Tu ?

Ea are doi copii. Bărba-su e șofer pe tir, toată ziua în străinătate.

O sfredelesc cu privirea. Are fața plină de riduri. O femeie de treizeci și trei de ani cu doi copii, soție de șofer de tir. Aia e. De parcă eu ce-oi fi ?

— Tu te-ai căsătorit ? mă întreabă.

Îi spun că **nu**.

— Dar aveai tu un prieten... Lae. El ce mai face ? L-ai mai văzut ?

— Nu.

Îmi povestește că pe copii îi crește soacră-sa, că bărba-su e plecat acum...

— Hai să ne întîlnim mîine, îi propun ca să văd **ce** zice.

— Bine. Hai.

Stabilim ora și locul și ne sărutăm la despărțire.

Ajung acasă frămîntat de niște gînduri. Vreau să le notez pe ceva să nu le uit. E vorba de fericire. M-am mai gîndit eu și altă dată la asta, dar niciodată n-am avut vreme să aprofundez problema. Însă acum sînt sigur de cîteva chestii. De pildă, că fericirea este cel mai important lucru de pe lume. Ori, dacă nu ai timp nici pentru cel mai important lucru, atunci pentru **ce** mama dracului să mai ai ?

De acum înainte munca mea va fi mult mai ușoară. Nu o să mai dîrdîi pe afară toată vremea. Am înghițit în anii ăștia la frig cît pentru toată viața ! Dar, mai ales, o să am mai multă vreme. Timpul, în sine, nu este un scop. Am nevoie de el ca să fac și altceva decît să supraviețuiesc. Mai am și alte necesități.

Dar care o fi țelul ? Banii ? Da ! Dar nu pentru ei înșiși. Puterea ? Da ! Dar nici puterea pentru ea însăși. Cu ajutorul banilor și al puterii sper să obțin altceva. Libertatea.

Libertatea să ce ? Libertatea să mă întîlnesc și eu, uneori, cu o femeie. Cu o femeie, nu cu un sac de cartofi, ca zidărițele de pe șantier.

Dar parcă nici femeia nu e chiar scopul.

Dar care e scopul ?

Fericirea ! Asta e scopul !

Căutam, înfrigurat, ceva pe care să notez ideile astea și nu găseam. Trăiesc ca un animal. Nu am în casă nimic pe care să-mi pot nota și eu un gând, o idee.

Deschid noptiera. Dau peste caietul de la bunica. Răsfoiesc ultimele pagini. Pe aici pe undeva erau rupte câteva. Mă gîndeam să iau o foaie de acolo. **Dar n-am** mai găsit locul de unde se rupseseră foile, așa că am scris cu pixul cu care semnam în condică la serviciu, undeva, pe ultimele file, la întîmplare.

„Fericirea este lucrul promis de toate filozofiile, religiile sau mai știu eu ce. Dar nici una dintre acestea, ba chiar pot zice că NIMIC pe lumea asta nu o poate garanta.

Fericirea este Lucrul.

Dacă nu aș fi trăit-o, mai purtînd în mine amintirea ei suavă, aș fi dispus, poate, să afirm despre ea că nici nu e altceva decît vorbă. Termen de dicționar.

Fericirea este independentă de condițiile exterioare, materiale, cum se zice. Ba pot afirma că este independentă și de condițiile interioare, „spirituale“ parcă le spune ăstora. Fericirea nu este nici circumstanțială, nici ambientală.

Simultan cu ea, dispare orice tensiune internă. Dar nu suprimarea tensiunilor o aduce. Poți fi complet liniștit și foarte nefericit. Însă atunci cînd vine. Fericirea, angoasa dispare

Satisfacția sau bucuria nu sînt totuna cu Fericirea, așa cum lipsa nefericirii nu este neapărat o fericire.

Condițiile materiale aduc satisfacție. Victoriile măgulesc orgoliul. Plăcerile încîntă simțurile. Hrana dă sațietate, care este plăcută. Dar nici una dintre aceste satisfacții nu duce la Fericire. Desigur, nici mulțumirea, nici plinătatea de sine, nici liniștea sufletească — nici unul dintre aceste lucruri nu-i de lepădat. Dar nici unul dintre acestea nu este Lucrul.

Fericirea nu este dependentă nici de frumusețe, care bucură, numai bucură.

Despre Fericire pot spune tot ceea ce nu este ea, dar teamă mi-e că-i cu neputință de spus CE ESTE.

Ea poate surveni în condiții de restrînte. Poate răsări dintre neplăceri. Durerea nu o exclude. Nici foamea. Nici decăderea. Fericirea este ceva insolit. Independent de voință.

Repetiția circumstanțelor care au generat-o o dată nu duce la repetarea stării.

Religia prezintă moartea drept Fericire. Mulți credincioși confundă aceste două concepte. Dar cînd popii sau prorocii încearcă să ilustreze ideea asta prin imagini concrete, nu reușesc să enumere decît surse de plăceri : izvoare cu lapte și miere, lumină, căldură etc. Desigur, asociația între Fericire și Moarte este deosebit de isteată și subtilă, fiindcă orice afirmație referitoare la moarte este cu neputință de contestat. Dar și de probat. Pe mine nu m-au convins.

Fericirea nu este o stare trupească. Dar, poate, nici spirituală nu este. Sau, în orice caz, nu numai spirituală. Ea nu este o problemă de morală, cum credeau vechii greci. Referințele lui Platon la Fericire vădesc confuzie, fiindcă vizează pacea sufletească, nu Fericirea, care poate fi resimțită în întreaga ei deplinătate chiar și-n plină neliniște sufletească.

Fericirea este aspirația întregii vieți. Cei ce nu au simțit-o niciodată sînt neîmpliniți. Viața lor, indiferent ce au făcut sau obținut ei sub soare, rămîne sarbădă și fără noimă, fiind lipsită de sens și scop. Că doar cele cîteva grăunțe de Fericire cu care ți-e dat să te întâlnești de-a lungul anilor, doar cele cîteva scînteii de Fericire îți luminează întreaga existență, dînd trăirii o noimă.

Clipa de fericire modifică ambianța, schimbă culorile, transformă senzațiile și răstoarnă noimele. Ea nu este un cadou și nici nu poate fi cumpărată. Ea

nu poate fi prevăzută prin vreun presentiment sau calcul, și dejoacă orice socoteli.

Fericirea se refuză logicii formale.

După încetarea trăirii ei, nu rămâi cu nimic : nu ești nici mai câștigat, nici mai bun sau mai rău, nici mai frumos, nici mai destept. Actul trăirii ei nu este glorios. El nu începe și nu se termină ca o carte sau un film.

La un moment dat realizezi că ești fericit. Atît. Apoi, la alt moment dat, discursiv, realizezi că nu mai ești.

Am auzit că există o localizare corticală a plăcerii. Nu cred să existe și una a Fericirii.“

5. O dată cu caietul scosesem pe masă și celelalte suveniruri de la bunicul. „Prețioasa aparatură științifică.“ Deși obosit, nu-mi era somn. Am început să mă joc cu vechiturile.

Ceasul Longines nu mai avea gemuleț de protecție. Probabil că se spărsese. Dar l-am întors, și el a început să ticăie domol. Am extras cu grijă mecanismul interior din carcasa metalică. Diamantele și rubinele mari, cu capete rotunde și pătrate, sticleau ca niște stelute în mijlocul angrenajului complicat. Unele albe, altele în-sîngerate. Era, într-adevăr, un ceas dichisit. Săraca buna, Dumnezeu s-o-ierte, avusese dreptate. Numai că asta nu era o jucărie pe care s-o dai pe mîna unui copil cretin.

Apoi, tot privind la piesa compactă de metal masiv cu nișe și intrînduri, am realizat că într-una din nișele rotunde exista un ieșind în afară ca un ax de ceas, și atunci mi-a venit ideea să încerc să strecur mecanismul Longines-ului acolo. Venea ca turnat. Mergînd pe idee mai departe am băgat ampermetrul în cealaltă nișă rotundă și, întrebîndu-mă ce-ar fi trebuit băgat în gaura paralelipipedică rămasă liberă, mi s-a părut cît se poate de firesc (ghici ciupercă-ntr-un picior) să presupun că acolo era locul „pușculiței“, și așa a și fost să fie. Mica vizieră a fantei a rămas către exterior, dar lucrurile se legau la marele fix și „scula“ se vădea acum etansă și completă : cu două cadrane — ceasul și ampermetrul, și

cu viziera în partea de jos, putînd fi manipulată la introducerea... introducerea a ce? în fine, n-are importanță — pentru introducerea uraniului sau radiului, să zicem. Acul ampermetrului era pe zero. Acele ceasului pe douăsprezece.

Mi-am admirat opera cu încîntare. Cele patru obiecte angrenate arătau deosebit de impunător, ba chiar de-a dreptul „științific“.

Liniștea nopții mă învăluia plăcut. Ziua, huruitul tramvaielor făcea toată casa să vibreze de săltau paharele pe masă. Mai ales douăștreiurile, care, mai mult ca sigur că au roțile pătrate, erau în stare să scoale și morții din morminte. La cutremurul din șapteșapte eu nici n-am avut habar ce dezastru e afară. Eram convins că a trecut un douăștrei mai vioi.

La ora asta însă nu mai treceau decît vehicule pe pneuri. Și, în pauza dintre ele, de liniște ce era îmi țiuiau urechile. Efectiv îmi țiuiau. La un moment dat, una dintre urechi mi s-a și înfundat.

Apoi, dintr-odată, m-am simțit îngrozitor. Un fel de pulsație continuă și dureroasă în întregul corp. Greață.

Trăiam cu intensitate delirantă senzația stupidă că, din spatele geamurilor negre ale glasvandului, din spatele portretelor de familie de pe pereți, ba chiar din spatele pereților sau din cutia de pe masă, sînt urmărit și pîndit. Mi-am aruncat privirea spre glasvand, cu carnea încrîncenată pe mine la gîndul că aș putea descoperi cine știe ce nefiresc: vreo figură schimonosită și hîdă lipită de geam, sau vreun monstru cu colți lungi și subțiri ieșiți din gingii putrede, cu care să scîrție pe geamuri, sus, sus de tot, chiar sub tavan.

Mi-am frecat fața, agasat. Nu mai eram copil, ce dracu'. Mi-am încordat mușchii de om deprins cu cîrca. Dar o moleșeală nemaipomenită mă pleoștea ca pe-o meduză pe plajă. „În starea în care sînt m-ar bate de m-ar sparge orice infractor, cît de schilod ar fi el.“ După care mi-am luat seama: „De unde hoț? Ce să fure?“

M-am ridicat, năuc. Am ieșit pe hol. Frigul de acolo îmi făcea bine. Greața mi-a trecut ca luată cu mîna. Apci și pulsația dureroasă.

„Ce-o fi fost? Hipertensiune?“

De unde atîta hipertensiune cînd eu sînt hipotensiv ? De cîte ori trec pe la nebunul ăla de doctor de la cabinetul medical al trustului de construcții, se tot minunează de tensiunea mea ca de cine știe ce. Într-o zi m-a pus să urc și să cobor de cinci ori, ca să vadă el care-i treaba. Cînd mi-a luat iar tensiunea și nu aveam decît treispe cu opt a zis că-s bun de campion la alpinism sau de astronaut.

Doamne, și doctorul ăla ! Cînd te duci la el nici nu vrea să discute cu tine pînă nu te dezbracă să-i arăți rîla. Și ce scene penibile se iscă ! Mai bagă și cîte cincisase pacienți odată. Fiecare cu nădragi-n vine, să treacă dom' doctor cu ochelarii pe vîrful nasului, să studieze problema. Iar la plecare, se știe, nu scapi fără un anti-tetanic, chiar dacă te duci la el de două ori în aceeași zi. Cum te prinde, cum ți se uită-n șpangă și te-nțeapă.

Mama, trezită de zgomotul pașilor mei și de chicoteli, își întrerupe sforăitul și-mi strigă de dincolo :

— Tu n-ai de gînd să te culci în noaptea asta ?

— Ce treabă ai cu mine ? o întreb.

— Te rog să te culci imediat ! Eu lucrez mîine și trebuie să mă odihnesc. Te rog să termini cu foiala și să stingi lumina, că-mi bate drept în ochi. Așa nu se mai poate !

— Chiar că nu se mai poate ! ridic tonul, iritat. Gata ! Lasă-mă ! Am să mă mut de la tine cît pot de repede. Mîine am să mă mut !

— Dacă nu te culci imediat, poți să te muți din noaptea asta ! strigă maică-mea.

A îmbătrînit de tot. Înainte ar fi venit să mă întrebe de ce nu dorm și de ce rîd așa, de unul singur. Acum, țipă la mine și mă gonește din casă. Și mă mai și bate la cap că de ce nu mă „căsătoresc-și-eu-ca-oamenii“. Păi ce femeie să fie aia de să între în balamucul de aici ? În hruba asta înghețată și întunecoasă ? Cred că nici măcar vreuna din pricăjitele alea de zidărițe de pe șantier n-ar suporta o zi atmosfera din casa asta, frigul și boscorodeala maică-mii.

Mă întorc în cameră și mă tolănesc pe fotoliu. Închid ochii. Iar îmi țiuie urechile. O umbră distorsionată se năpusteste de dincolo de pleoape. Este ceva diform,

imens și punctiform totodată. Se contopește cu mine, se identifică cu mine, și mă cuprind o greață și o amețeală teribile, care-mi întorc stomacul pe dos. Mă opintesc din greu și abia reușesc să mă ridic. Ajung la closet, sprijinindu-mă de pereți. Dau drumul la apă în lavoar, să mă stropesc pe ochi, dar din țeavă nu se prelinge decât un strop, un singur strop, care se desprinde alene și cade parcă filmat cu încetinitorul. Din țeavă răzbate un hârâit puternic. Gura de scurgere din cimentul de pe jos gîlgîie. Îmi simt picioarele ude. Ciorapii sînt negri de apă. Fleașcă. Întind mîna tremurînd sub robinet. O forță teribilă mi-o proiectează în porțelanul lavoarului și simt o durere ascuțită în podul palmei. Îmi trag mîna zvicnind înroșită și umflată. Din robinet, cu aceeași lentoare, se mai desprinde un strop, plutind la fel de lin ca și primul.

„Efect stroboscopic“, îmi trece prin minte.

Opresc robinetul. Mă întorc în cameră, strîngîndu-mi mîna tumefiată la piept. Genunchii îmi tremură de emoție. Mă lovesc de ceva în prag și mă pomenesc spulberat pe jos, în patru labe.

Maică-mea, în cămașă de noapte cu volănașe, ciufulită și buhăită de somn, dă buzna din camera cealaltă :

— Ce dracului ai ? mă întreabă cu ură. Ești beat sau ce ai ? Ai turbat ?

Îmi rotesc privirea, perplex. Lucrurile, maică-mea, pereții, geamurile glasvandului, strălucesc de o extraordinară incandescență. Iar becurile lustrei sînt negre. Întreaga lumină din cameră se scurge în becurile de osutăcincizeci, ca în două prăpăstii de noapte.

Am să plec, mamă ! Am să plec pentru totdeauna ! Să nu mă mai aștepti ! Nu voi mai reveni niciodată ! Iată, asta-i tot ce-mi iau cu mine : drăciile astea, caietul cu coperti de piele scorjită, geaca de piele și ce mai am pe mine. Adio, doamnă ! Rămîi cu bine, în casa ta înghețată, în pivnița ta înghețată, în hardughia asta nencrocită în care mi s-a dus pe apa sîmbetei ceea ce ar fi trebuit să fie partea cea mai frumoasă a vieții mele, și care a fost un rahat. Aia a fost viața mea ! O să rămîi singură în casa ta înghețată, o să împlinești și tu optzeci și patru ca bunica, o să fii, ca și ea, mereu bol-

navă, mereu văicărindu-te, să plîngi că toți te lasă singură și nu stă nimeni cu tine, și o să mori ca un cîine, singură. O să stai aici, moartă, o zi, două, o săptămînă, pînă o să remarce vreun vecin : „Ce-i cu baba aia de la 127, că n-am mai văzut-o de mult ?” Și or să te găsească aici, ca într-un congelator, ofilită, uscată, împăiată.

Îți dai seama ce greu trebuie să fi trecut timpul pentru bunica ? Parcă o mînă nevăzută oprea ceasurile. O zi, o secundă de viață din asta reprezintă milenii pentru ceilalți muritori ! Te vei plictisi de propria ta nemurire, o vei blestema și vei cerși divinității să-ți ofere moartea ca pe o ușurare, ca pe un mare bine ! Ca bunica... Numai că bunica credea în Dumnezeu, pe cînd noi, tu, eu, nu credem în nimic. În sufletele noastre de aramă nu mai supraviețuiește nici o statuie.

Cînd am deschis ușa, crivățul m-a întîmpinat cu biciuirea-i nemiloasă, aruncîndu-mi în ochi ace tăioase și reci. Scuturat de frisoane, am scos cu grijă de la piept, întorcîndu-mă cu spatele către vînt, mașinăria de metal, să mă uit cît e ceasul. Era opt patruzeci și cinci. Acul amperimetrului, din cauza zgîlțîiturilor probabil, urcase în partea de sus a scalei. M-am îndreptat, clătîrîndu-mă, către Zorile Roșii, cu gîndul că poate o mai fi deschis. Zăpada-mi scîrțîia sub pași. Ghetetele, deja umede, au tras apă imediat. Fleorcăiam cu labele opărite de frig în mocirla din ele și-mi spuneam că mai bine mi le-aș scoate, să merg în picioarele goale. Zăpada e măcar uscată.

6. Vifornița îngrămădise pe tarabele din piață mobile de zăpadă. Țărani înfofoliți în pufoaice tropăiau din cizmele lor de cauciuc, să se încălzească. Mi-am blestemat stupida idee de a-mi pune ghetetele de piele. Oamenii deștepți nu se fudulesc și se încălță cu cizme de cauciuc pe-o noapte ca asta, atunci cînd pleacă la drum lung. Dacă aș avea picioarele uscate, poate că aș reuși să mă culc și eu, ca ăștia, pe sub tarabele pline de omăt, chiar sub crivăț.

Bodega Zorile Roșii era cufundată în întuneric. Doar în partea unde era tejgheaua se zărea un bec aprins și

umbra femeii care se pregătea să plece. Tocmai cînd să intru, un tip masiv s-a bulucit dinăuntru peste mine să iasă. Era îmbrăcat în uniformă — mi s-a părut mie militară.

— N-aveți un foc ? îl întreb.

Matahala a mormăit ceva și a început să se caute prin buzunare.

— Închideți dracului ușa aia ! strigă femeia din fundul salonului întunecat.

— Doamnă, zic, trăgînd ușa după mine, dați-mi și mie două sute de rom.

— S-a închis, domne, tu nu vezi ?

— Am văzut, însă, vă rog...

— Ba să nu mă mai rogi nimic ! țipă ea. Sînt și eu om. Trebuie să mă duc și eu acasă ! Doar n-o să stau aici toată noaptea !

Matahala a găsit chibritul. Scapără un băț și, la lumina pîlpîită, după ce-mi aprind țigara, cînd dau să-i mulțumesc, îmi cade fisa că nu e altul decît Lucian, boxerul, greul cu care făceam eu ringul.

— Parcă vă cunosc, zic.

Lucian zîmbește strîmb. Femeia de lîngă bec se zgîiește la noi prin întunericul sălii, încercînd să-și dea seama cum arătăm.

— Da, zice Lucian.

— Ce mai faci, Lucian ?

Pare stînjenit.

— Cred că mă confunzi. Nu mă cheamă Lucian. Eu sînt Victor.

— Mă scuzi... mîrîi. Eu te știam de Lucian.

— Nu, zice el. Victor Cornescu.

Asta era o gugumănie cît el de mare. Dar fiindcă femeia întindea gîtul, urmărind cu prea mult interes discuția noastră, indiscreția ei m-a făcut să mă simt stînjenit și să aprob din cap :

— Da, da, da... scuza-mă !

— Am fost vecini, zice Lucian. Nu mai ții minte ? Stăteam în curtea ascuțitoriei de lame.

— Da, zic, îmi amintesc. Parcă...

Indiferent de cum voia el să-și zică, Lucian sau Victor, eram prieteni de de mult. Prieteni buni.

— Mă bucur că te-am întâlnit, îi zic.

— Și eu, zice el. Tot aici stai ?

— Nu, zic.

— Te-ai mutat ?

— Nu. Sau, da. Mă mut acum.

Ridică din umeri, zîmbind. Fața-i e atacată ca de acizi. Parcă ar fi o statuie mîncată de vreme.

— Hai să bem ceva, fac cinste.

— Nu... zice el. Mulțumesc, nu.

— Nu mai servesc nimic la ora asta, strigă femeia de lîngă tejghea, poate să fie și Dumnezeu din cer !

— Doamnă, zic, scoțînd din buzunar cîteva hîrtii mototolite, uite, vă rog, dați-mi o sticlă, că o plătesc și o beau afară.

Mă întorc spre Lucian :

— De obicei nu prea beau, dar acum trebuie să beau ceva, mor dacă nu dau ceva pe gît.

Evit să-i spun pe nume, fiindcă mi se pare absolut idiot să-i zic Victor cînd știu foarte bine că e Lucian.

— Bine, zice Lucian. Eu plec. Mă grăbesc. Dar dă-mi zilele astea un telefon să mai stăm de vorbă.

— Ce vrei să iei ? mă întreabă femeia.

— O sticlă de rom, strig, căutîndu-mă prin buzunare. N-aveți un creion ?

— Am și creion, îmi întinde femeia un ciot nenorocit.

Pînă să-mi dea ea sticla, am notat pe un șervețel numărul de telefon al lui Lucian. Ca să-i fac plăcere, am scris deasupra „Victor Cornescu“, apoi am făcut schimb cu femeia : eu i-am dat creionul și ea mi-a dat sticla de rom, i-am lăsat douășcinci bacșiș și ea mi-a mulțumit, după care am ieșit afară, în crivăț, împreună cu Lucian. Ne-am strîns mîinile zîmbind, eu am tras dopul sticlei și am luat un gît, l-am întrebat dacă nu vrea și el, dar a scuturat din cap că nu, zîmbind de zor, ne-am mai strîns o dată mîinile și ne-am despărțit cordial. Ajuns la primul coș de gunoi, am aruncat șervețelul mototolit cu numărul lui Lucian și numele lui Victor Cornescu și mi-am zis că băiatul ăsta și-a bătut joc de mine. Auzi, Victor Cornescu ! Cică îl confund ! Aiurea !

Am mai tras un gît din sticlă și mi-am îndesat-o în buzunarul de la geacă. Am mers o vreme cu vîntul în spate, cu ochii-n jos, la întîmplare. Cînd am ridicat privirea, am constatat, surprins, că am ajuns pe strada Fluierului, unde fusese casa bunicii. „Hai să văd ce-o mai fi rămas din ea“, îmi zic.

Pe fundătura dintre căsuțele mici de paiantă vîntul nu mai bate atît de tare. Zăpada-mi scîrîie sub pași. Dîrdîi de-mi clănțane dinții-n gură. Deși nu-i nici un felinar aprins pe toată strada, neaua albă lucește atît de intens încît se vede ea ziua. O lumină spectrală mă învăluie.

„Cam pe-aici pe undeva ar trebui să fie“ îmi spun. Mă aflu înaintea unei căsuțe cu acoperiș jos și geamuri cît să le cuprinzi cu palma. Zăpada astupă cotineaua cîinelui din curtea de dincolo de gardul dărăpănat de lemn. În ferestre licărește o lumină palidă, pîlpîitoare, de lampă de petrol, sau poate chiar de lumînare.

Zgîlții, din clanța ruginită a porții, dar nu iese nimeni. Cușca de cîine este decor, probabil, că doar n-o fi tembel patruipedul ăla să stea cuminte să mă aștepte să intru în curte ca să mă muște !

Fac vreo cîțiva pași prin zăpada adîncă din fața casei. Strig „hei“ ! Nimic. Mă apropii de geam. Mă aplec și mă uit în casă. Un divan (sînt în stare să bag mîna-n foc că are pilotă de puf) acoperit cu un pled negru, cu modele geometrice în romb. Un șifonier hîrbuit. O masă strîmbă.

Lumina vine de undeva, dinspre peretele cu fereastră, așa că tot nu mă lămuresc dacă e sau nu o lampă cu gaz, deși asta ar trebui să fie — nu poate fi altceva. De partea cealaltă a mesei, cu fața către fereastră, o femeie blondă, ofilită, cu cearcăne și riduri fine : o țesătură de riduri și cearcăne. Să tot aibă către patruzeci. Și cînd mă uit mai bine la figura ei, care-mi păruse vag cunoscută, îmi dau seama — pe Dumnezeuul meu, ea e ! Vîrsta a făcut ravagii pe chipul cîndva suav. Dar e Kati ! Pe cuvîntul meu că-i Kati ! Ce dracului o fi căutînd aici ?

Bat în geam. Mai întîi încet, cu vîrful degetelor. Apoi mai tare, cu degetul îndoit. Apoi cu pumnul.

Dincolo de geam, femeia nici nu se clintește. Rămîne mai departe cu ochii-n gol, parcă privind undeva foarte departe.

Mă dau un pas înapoi și mă împiedic de ceva. Mă întorc. Un tip înalt, slab, într-un costum strîns pe trup, mă fulgeră cu privirile. De deasupra, zăpada se năruie peste noi neînterupt. Dîrdîind din toate mădularele, încerc să-i zîmbesc cu fața mea ca de lemn, și-l întreb, stînjedit, dacă n-are un foc. Cu un gest de mașinărie cretină scoate mîna prompt din buzunar și aprinde o brichetă, de parcă n-ar fi făcut tot timpul nimic altceva decît să aștepte cu bricheta-n mînă să-i cer eu un foc. La lumina flăcării brichetei remarc părul blond și ochii de oțel albastru. „Ăsta e Vasi“ îmi spun. Mă uit atent la chipul brăzdat de riduri adînci, verticale. El nu pare să mă recunoască. Îmi aprind țigara.

— Mulțumesc, îi zic răgușit.

Nu-mi răspunde nimic. Închide bricheta și o bagă în buzunar, la fel de precis cum a scos-o.

— Căutați ceva ? mă întreabă.

— Da, zic.

Aș vrea să-i spun : „Ce faci, bă, Vasi ? Ești prost ?“ dar mă tem să nu cumva să mă pomenesc și cu ăsta că-mi zice că-i altul, că-l confund, că el e Sașa Gavrilov, sau mai știu eu cine.

— Pot să știu și eu ce căutați ? mă întreabă.

— Da, zic.

Scot sticla de rom din buzunar, îi trag dopul cu dinții, sorb o dușcă, i-o întind, el clatină din cap că nu, pun dopul, bag sticla în buzunar și mă uit la el cum stă acolo, țeapăn și scrobit ca o scîndură îmbrăcată-n costum.

— Ce căutați ? insistă el.

— Adevărul, zic.

— Care adevăr ?

— Adevărul și fericirea, zic.

— Nu există pe aici nici o stradă cu numele ăsta. Căutați degeaba.

Pufnesc în rîs.

— Bine, domne. Mulțumesc de informație.

Mă întorc să plec.

— Hei ! mă strigă.

Mă opresc.

— V-a căzut ceva, zice, arătînd spre locul unde stătusem cu o clipă înainte.

Constat că în locul ăla, prin cine știe ce ciudățenie, nu-i zăpadă. Un perimetru rotund de iarbă în mijlocul căruia sclipește un obiect alb. Mă aplec. E o tinichea. Un medalion de tinichea. Îl ridic în palmă. Vreau să spun că nu-i al meu, că nu mi-a căzut nimic, dar în clipa aia realizez ce țin în mîină : e o broșă în formă de floare de crin. Un crin cu șase petale, trei mari și trei mici. Un crin de metal alb și greu.

— Mulțumesc, zic.

— N-ai de ce, îmi răspunde Vasi.

Sînt convins că e Vasi. Ar trebui, poate, să-i spun „Ce mai faci, Vasi ?“

— Mulțumesc mult. E o amintire de familie, zic, scoțînd de la piept, de sub geacă, „scula“ bunicului.

Ridic viziera pușculiței și bag acolo crinul de metal, să nu se piardă.

— N-aveți de ce să-mi mulțumiți. Era de datoria mea. Asta era datoria mea. Oricine ar fi procedat la fel.

Mă întorc și plec, scîrțîind prin zăpadă. Cînd ajung în dreptul porții, îl mai salut o dată, ridicînd mîna deasupra capului. El rămîne acolo mai departe, proțăpît lîngă fereastra luminată a căsuței.

CAPITOLUL VI — PARCUL

1. Merg prin noapte și ninsoare, certîndu-mă cu Vasi. Cu umbra lui din memoria mea. Și parcă n-ar fi scîndura aia în costum, de care m-am despărțit în curticia magherniței, ci Vasi de acum optsprezece ani — studentul la filozofie care-mi ținea mie prelegeri cînd o așteptam pe Kati.

— Ia nu mai spune, mă Fichte ! mă Spinoza ! mă Kant ! Știi că-mi plăci !

Vorbesc în gura mare. Trec printre niște dărîmături.

— Ai citit și tu cîteva cărți, zic, și gata, știi toate tainele lumii ăsteia !

Scot sticla și trag o-nghițitură de rom.

— Te rog să mă crezi — continui eu tirada — că și eu am citit cîteva terfeloage din astea la viața mea ! Dar după aia am cărat cu cîrca saci de ciment. După aia „am ieșit în lume“, la film sau la restaurant, în salopetă și adidași, că n-aveam alte boarfe să-mi pun pe mine. Am făcut nopți albe și zile negre, am fost, rînd pe rînd, laș și curajos, trufaș și slugarnic, deștept și cretin, cinstit și sperjur — am furat și după toate astea am început să caut Adevărul.

Vorbeam tot mai întretăiat, deși puteam fi sigur că Vasi nu mă ascultă. Mă călca pe nervi cît putea fi de vită încălțată, dar și mai tare mă agasa că eu sînt și mai vită decît el ambiționîndu-mă să-l luminez, în loc să-mi văd de treabă, cu toate că știam foarte bine că ăia, la Facultatea lui de filosofie acolo, nu-l învățau filozofie ci Istoria Filozofiei, și că în mintea lui era noapte — că pentru el actul filozofării, actul propriu-zis al filozofării trecea pe planul al doilea, fiindcă i se părea mult mai important să discuți despre filozofie decît s-o practici, tot așa cum ăia de la filologie consideră literatura beletristică drept ultima oaie a literaturii, după capul și mintea lor adevăratul literat fiind nu cel ce scrie literatură, ci cel ce scrie literatură despre literatură.

— Știi ce vreau să-ți spun ? zic. Pe vremea cînd abia mă angajasem, am nimerit la un maestru cu patru clase primare. Eu aveam liceul, iar ăla vorbea cu „este multe“. Și eu am considerat drept o mare jignire să mă las condus de un tembel care abia dacă știa să se semneze. Și, de fapt, nu asta mă necăjea cel mai tare, cît faptul că mă conducea unul care, în vreme ce eu căram, el stătea cu mîinile-n sîn și mă dădăcea cum să fac eu mai bine treaba. Ba mă mai dădăcea și aiurea, după mintea lui îngustă, în loc să mă lase de capul meu. În sfîrșit ! mă consideram mai presus de ceilalți între care soarta mă azvîrlise, fiindcă eu citisem, iar ei nu, o sută,

o mie, sau zece mii de cărți. „Cum să-mi dea mie ordine un analfabet?” îmi spuneam.

Ajunsesem pe o alee printre conifere încărcate de zăpadă. Arborii își țineau brațele în jos, a deznădejde. Parcă aș fi trecut printr-o pădure de conifere gigantice, înzăpezite. Am scos sticla de rom și am mai tras o dușcă.

— Ei bine, am rostit cât am putut de tare, între timp, de-atunci încoace, m-am mai luminat ceva! Știi ce poți să faci tu cu toate cărțile pe care le-ai citit? Avioane! Asta poți să faci cu ele! Crezi că-l interesează pe altcineva în afară de tine însuși ce ai tu în cap? Să știi de la mine că pe ăilalți nici în cot nu-i doare de ce e în capul tău! Citești? Treaba ta! O faci pentru propria ta plăcere. Așa cum joci table, să zicem.

La început, după angajare nimerisem pe un post grozav. Dar n-am fost mulțumit. Trebuia să mă supun directivelor și sarcinilor cretinului ăluia. Să fac altceva și altfel decât fusesem eu pregătit și școlit că trebuie. Sau, pentru că aveam de ales, să nu fac nimic. Să mă prefac doar că fac și eu ceva, ca o droaie de oameni, care trăiesc și ei, ba chiar trăiesc liniștiți — nu suferă nici unul din pricina asta.

Mă împiedic de ceva de era să-mi rup gîtul. Mă aplec să văd ce dracului a fost. O statueta, sau așa ceva, abia ieșind din zăpadă. Un pitic. Da, parcă. Un pitic de marmură sau bronz, — că e lucios la pipăit. N-au mai rămas din el decât picioarele goale, topăind împietrit, și o burtică rotundă. Partea de sus a fost spartă.

— Ei bine, m-am lecuit, îmi continui eu spiciul, mergînd acum ceva mai atent pe unde calc. Astăzi, dacă maestrul îmi zice să fac cutare lucru, treaba lui ce și cum, eu zic: „gata, meștere, așa e, meștere, aveți dreptate, meștere! Nu știu, meștere, cum de am fost atît de idiot de nu mi-am dat seama de asta pînă nu mi-ați arătat dumneavoastră!”, și fac exact așa cum mi-a spus el să fac, de bine că după aia ar fi să se aleagă praful de tot și de toate. Ce-mi pasă mie că în urma tîmpeniilor pe care sînt pus să le execut se pierde, sau se distruge, sau iese treaba de mîntuială? Maistrul e mulțumit! Asta e important. Și dacă îmi dă voie că „ciugulesc” pe chestia asta cîteva minute înainte de sfîrșitul

programului, sînt atît de bucurosi, că n ci prin cap nu-mi mai trece să răsfoiesc în minutele alea o carte, ci stau  i eu, ca  ilal i „pro ti” cu care lucrez, la gargară, ca între colegi, pe instructiva tematică a femeilor, a caf-turilor  i a t rgurilor.  i tu crezi poate că proced nd  sa renun i la cine  tie ce avantaje nemaipomenite ale cul-turii ? Dar să  tii că te  n eli ! Ies în c  tig, să  tii, fi- ndc  informațiile furnizate de discu iile cu colegii mei au tot at ta sens  i semnifica ie c t  s-ar putea abstrage  i din cea mai grozavă carte din lume. Cu singura deo-sebire că în cărți adevărurile apar fie anacronic, fie fal-sificate prin transfigurare, pe c nd dacă Răzvan  mi spune că n-a găsit ieri pantofi 42 în tot orașul, pot fi sigur că e  sa  i n-are nici un rost să mă mai duc  i eu să caut, pierz nd nu  tiu c te ore, că tot n-o să găsesc, iar dacă nea' Sima zice că în col  la Athénée Palace se vinde ciocolată albă, pot să iau banii  i să dau fuga să-mi cum-păr. Din cauză că nu mai citesc nu sînt nici mai bun, nici mai rău decât tine, care cite te c te o carte pe zi. Pentru că, să zicem că tu o să cite ti, eventual, despre cum se construie te o casă. Dar eu, care am construit-o, o să fiu mai informat dec t po i fi tu după lectură. Eu  tiu că la paragraful unde acolo scrie că s-a turnat o placă de prefabricate, a rămas îngropat piciorul unui fraier care nu s-a descurcat sub bena betonierei, sau că unde zic  ia că se foreaz  funda ia, douăzeci de oameni cu m ini e degerate  i  n epate de s rme de la armătură se înjură între ei, arunc ndu- i unul altuia în cap, în glumă, cu bulgări de p m nt. Ba mai  tiu  i cine a aruncat primul. Gheorghe.  i cum îl cheamă pe ăla de a lipsit azi : Ion.  i tocmai de aceea o să-mi permit să spun că în cartea aia a ta se bat c mpii.  i că tot ce cu-no ti tu pe lumea asta nu e adunat dec t din cărți. Drept care, e ti în stare, citind cine  tie ce baliverne, să- i imaginezi că e mare plăcere  i bucurie pe lume să cari saci cu ciment. Cititori ca tine admit drept plauzibil, ba se mai  i emo ioneaz , de exemplu citind că nu  tiu ce eroul-lui-pe te-prăjit a stat la ocnă douăzeci de ani  i a tăiat sare, după care a sărit drept în  aua calului  i ura ! a pornit galop ca un leu paraleu să st rpeasc  la ciocoi  i să lupte voios cu armate de potera i peltici. Eu

însă, care am cărat și eu cu circa de mă dor rinichii când mă aplec să-mi leg șireturile, eu însă mi-l pot imagina pe nenorocitul ăla : o epavă, cu dinții sfărâmați în gură, cu oasele putrezite de reumatism, cu mușchii fleșcăiți, bolnav, bătrîn, timorat : o epavă !

Adevărul este complet diferit de cel al cărților. Numai că, din păcate, nu avem acces la el decît mai tîrziu. Ne începem viața cu o imagine deformată despre realitate. Fiindcă adevărul cărților ne este primul adevăr, cel mai accesibil, și pornim în viață înarmați cu o imagine livrescă despre realitate. Nici nu este deci de mirare că la contactul cu ce este împrejurul nostru ne poménim dintr-o dată dezechilibrați ca niște aiuriți de romantici ce sîntem. Ideile și „adevărurile” cărților pot fi uneori frumoase, înălțătoare sau stupide, însă nu adevărate, adevărate nu ! Așa că nu văd ce te supără dacă eu caut Adevărul ! Nu sînt un filozof ca tine ! Nu le propun altora „modele perfecte” după care să se călăuzească în viețile lor, modéle închipuite după mintea mea cea proastă, iar nu după viețile care și-ar propune să le călăuzească. Și cred că ori de cîte ori s-a încercat aplicarea în practică a „modelelor perfecte”, ele au adus oménirii numai rău. Încă de pe vremea lui Platon s-a arătat că oménirea nu are de ce să le fie recunoscătoare filozofilor. Fiindcă filozofia nu-i nici ea altceva decît o artă, și ca toate artele vehiculează cu, și-și propune drept scop, Idealul. Iar Idealul ăsta poate să răspundă cel mult criteriilor estetice, dar în nici un caz utilității, care ordonează și guvernează mașina socială în care ne zbatem, fiecare la locul lui, roțițe prinse între roțițe, dintre care, cum am scos un deget afară din spațiul destinat nouă, cum ni-l rupem. Frumosul și utilul nu au nimic de împărțit unul cu altul. Iar Fericirea mea nu depinde nici de unul, nici de celălalt. Și ăsta cred că este unul dintre adevărurile către care au început să mi se deschidă ochii.

Și, atunci, parcă l-am auzit pe Vasi întrebîndu-mă cu un rînjat sarcastic :

— Cu cine te cerți ?

„Chiar, cu cine dracului mă cert eu de nebun ?”

Am privit împrejur stînjénit.

2. Troiene fantastice îmbrăcau totul împrejur. Arborii rămăseseră în urmă : erau un pîlc — abia dacă mai deslușeam întunecimea lor în dreapta și în stînga drumeagului înzăpezit. Mă afluam lîngă ghizdurile unei fîntîni arteziene înghețate. Apa împietrise într-o floare uriașă, albă, dincolo de care se întrezărea o construcție amplă.

„O să mă ia dracu' în noaptea asta, mi-am zis. O să mor de frig. Nu mai prind eu zorile.“

Am zărit o bancă troienită și m-am trîntit pe ea. Zăpada îmi ținea de cald. Am scos sticla, dar dopul nu mai putea fi tras nicicum, se înțepenise în gîtul sticlei și mîinile degerate nu mă mai ascultau. Am lăsat-o să cadă la picioare, în zăpadă.

Nu mai ninge și era atît de lumină împrejur că se putea citi. Mi-am scos din sîn caietul cu coperti din piele și am încercat să-l răsfoiesc. Dar degetele butucăncase parcă ar fi fost înmănușate în mănuși de piele de ren. Am căutat paginile în care notasem aseară — cu un veac în urmă — gîndurile despre fericire. „Actul trăirii ei nu este glorios. El nu începe și nu se termină ca o carte sau ca un film,“ am buchisit eu la lumina zăpezii.

„Ce tîmpenie !“ mi-am zis. „Ce-oi fi vrut să spun cu asta ?“.

Am rupt paginile și le-am aruncat. Boarea înghețată care abia mai sufla le-a spulberat pe zăpadă, din ce în ce mai departe.

Unde mă aflu ? Parcă aș fi pe șantier. Aia o fi clădirea Institutului ? Dar cum am ajuns pînă aici ?

Mi-aduc aminte de cartea de vizită a arhitectului. Zisese, că, dacă mai am probleme vreodată, să-l sun.

Da, numai că asta nu-i oră să suni un om. Și-apoi o fi zis și el așa, în general, că dacă mai am probleme să-l sun. Cui îi pasă de mine ? A zis omul o vorbă, și eu, hodoronc-tronc, dau buzna peste el : „Am venit cu plugușoru' !“ Și-apoi ce să-mi facă ? Să mă culce în patul lui ?

Nu, e absurd. Poate mîine.

Zăresc o mogîldeată, la cîțiva pași de mine. Parcă ar fi un omuleț sărind într-un picior. Ce aiureală !

Am treizeci și trei de ani. Vîrsta la care a murit bunicu'.

Îmi dau seama că sînt terorizat de ideea asta. „Dacă aş reuşi să trec de vîrsta asta tulbure“, îmi spun, „dacă supravieţuiesc pînă la treizeci şi patru de ani, gata, sînt scăpat !“

Noaptea asta e noaptea vieţii mele.

3. Privind în urmă la trecerea mea prin lume, îmi pare asemeni unei zile însorite de iarnă. Scurtă, senină şi îngheţată. Răsăritul firav nu se poate compara cu falcicul apus însîngerat decît prin suavitatea tonurilor, din care nici nu ai fi bănuît, la ora aceea, că se vor trezi atît de stranii şi amarnice culori.

Printre pleoapele îndurerate, pe care abia mai pot să le deschid, zăresc zorii irupînd peste clădirea Institutului. E terminată. Gata.

Dar ce idee şi pe ăştia să construiască năzbîtia asta roşie, cu colţuri de piatră masivă şi contraforturi. E cea mai aiurea clădire de institut posibilă. Privind către arteziana îngheţată care străluceşte în aurora sidefie ca o floare uriaşă, mă întreb cum de am trecut as'-noapte pe lîngă paznici fără să mă vadă nici unul. Din zăpadă, ici-colo, statuete miciute, albe, ţopăie împietrite, cu mîinile sparte, fără capete, sau numai picioare goale... Bîr ! îţi dai seama ? să stai gol în zăpadă pe gerul ăsta !

Faţa mi-e de parcă ar fi tăiată în gheaţă. Un muşchi nu-mi pot mişca pe ea.

Răsare soarele.

1. Și afară din local e cald. Vîntul foșnește în frunzele care în ultimele zile au prins o tentă obosită. Lumina neonului de la intrare pîlpîie printre crengile arborilor.

E liniște. Marea e netedă ca un lac. Luna, galbenă, enormă, se reflectă în apa neagră a ghiolului. Galben și negru.

Orbit încă de lumina dinăuntru, nu deslușește silueta de pe trepte decît în ultimul moment și tresare : — Mă scuzați.

Umbra stă încremenită. În aer plutește parfum de regina-nopții și dinspre discotecă răzbat cioburi de sunete sparte și rîs uneori.

Acum ochii i s-au obișnuit cu întunericul. Ființa de pe trepte, cu genunchii îmbrățișați, stă cu fața spre vuietul surd al largului. Marea este calmă, dar vuietul, în loc să contenească și el, se face parcă și mai profund.

Privind către fata de pe trepte, operează o paralelă : luna galbenă pe cerul negru — părul blond al fetei în întunericul cu parfum de regina-nopții.

— Mă cheamă Mura, spune fata. Poți să-mi spui Kiki.

— Pe mine mă cheamă..

Dar fata nu-l lăsă să termine :

— Nu-mi spune ! Nu vreau să știu cum te cheamă.

— Kiki-Mura, rostește el, îngîndurat. Fata nici nu s-a întors să se uite la el. Parcă am mai auzit undeva numele ăsta. Kikimora. Însă nu-mi mai amintesc unde.

— Stai jos, îi face loc Mura.

Are o clipă de îndoială înainte de a accepta (pantalonii negri de la costum vor păstra în dos urma prafului de pe trepte), dar se așază totuși.

— Taci, îi spune Mura. Nu e nevoie să spui nimic.

Așezat alături, îi simte mirosul de copilă blondă cu forme rotunde, blugi decolorați și cămașă bărbătească. În picioare n-are nimic — e în picioarele goale. Părul îi e strâns cu un șiret de piele în jurul frunții.

— Bine, dar ești un copil ! pufnește el, amuzat. Câți ani ai ?

— Mulți.

— Câți ?

— Destui.

Întinde mîna spre ea. Îi atinge umărul (ca o umbră) și ea își întoarce spre el ochii umezi.

— Plîngi ? o întreabă uimit.

Ea nu-i răspunde. Nu. Nu plînge.

— Ești tristă ?

Probabil că nu era nici tristă. Ea întinde mîna să-i pună degetele pe buze, să tacă, dar el o prinde de brațul subțire și o trage spre el. La început opune oarecare rezistență, dar cedează imediat. O simte evanescentă la piept.

— Ești cu părinții ?

Fata rîde cu un rîs pufos, fără nici o stridentă. De altfel, nimic nu iese în relief la Mura. Nu are nimic care să zgîrie sau să agațe. Nici măcar îmbrăcămintea asta originală nu stă excentric pe ea. O prinde.

— Unde stai ? o întreabă.

— Tu unde stai ?

— La un hotel.

— Eu stau la tine.

O pornesc agale, ținîndu-se de după umeri, pe autostrada încadrată de hotelurile întunecate, cu ferestre sticlind orb la ora tîrzie. Luna se oglindește, palidă, în geamurile negre. Și abia cînd ajung la capătul aleii, întoarce ochii spre discotecă, amintindu-și de Sanda și de faptul că nu și-a luat haina de la costum. Dar e prea tîrziu acum să se mai întoarcă.

— Erai cu cineva ? îl întreabă Mura.

Ce aventură ! Niciodată nu mai lăsase pe cineva așa, „cu dinți-n soare“. Ce-o să creadă Sanda despre el ?

— Întoarce-te, spune Mura. Dacă erai cu cineva, întoarce-te.

S-a oprit în mijlocul drumului, fixându-l cu ochii ei adânci și tragici.

— Nu, nu eram cu nimeni, răspunde, și pornesc mai departe.

— Întotdeauna sîntem singuri... clătină din cap a aprobare Mura.

În fond, în haină sînt banii. Sanda are cu ce să plătească. O să ia haina a doua zi și, asta e ! Dacă o să se supere pe el, asta e ! Nu poate să procedeze altfel ! Asta e !

2. Scufundat în fotoliul comod, o privește, fascinat, cum își piaptăna părul blond, în oglindă. Din unghiul în care se uită el, Mura este singurul lucru strălucitor din cadru. Restul nu e decît noapte. Neant. Și atunci ea se desprinde de acolo și vine către el. Îi îndreaptă o şuviță rebelă cu mîna ei mică. Degetele moi îi ating fruntea. Tresare.

— Ai venit în concediu ? îl întreabă Mura.

— Nu, spune el. Sau... da.

Venise cu Sanda. El insistase să vină aici, deși doctorul îl avertizase să nu meargă la mare, că nu-î face bine la boala lui.

— S-a întîmplat ceva ? îl întreabă Mura.

— Am impresia... că îmi amintesc de ceva... dar nu reușesc...

— Îți amintești ? se bucură Mura.

„Deja vu“, îi trece prin minte. Probabil din cauză că a stat toate zilele astea la soare. Și doctorul îi spusese...

— Dar de asta-ți amintești ? întinde Mura mîna. Ține.

În palmă o piatră neagră, poliprismatică. Dacă nu ar fi atît de mare ar fi crezut că-i un diamant. În apele adânci, o floare de aur ca un crin.

— Mai am una. Surîde, desfăcîndu-și bluza. Pe umăr, o aluniță în formă de floare de crin. Știi ce simbolizează ?

Nu știe ce simbolizează, dar se apleacă peste umărul ei rotund să-l sărute.

3. — Ce faci acolo ? o întreabă cu o voce răgușită de somn.

— Te-ai trezit ? răspunde Mura, zîmbind.

— De ce nu dormi ?

— Nu pot să dorm, zice ea. Și cum mă plictiseam să stau nemișcată în pat să nu te trezesc, mi-am făcut de lucru.

Se ridică stînjedit și se duce lîngă ea, să vadă ce face. Mura desena. Privește peste umărul ei o vreme.

— Te pricepi. Ești pictoriță ? — Pictoriță ? se miră ea.

— Da. Te ocupi de desen ? Mura rîde : — Da... mă ocup de pictură. — M-am exprimat greșit ? întreabă el. — Nu.

Te-ai exprimat foarte corect. Mă ocup de pictură. (Și rîde iar, moale). — Bine faci, oftează el. Ai talent. Și stil. Cred că ai putea deschide o expoziție... — O expoziție ? pufnește ea. Ce-i aia ? — Ai putea spune... Cred

că multă lume ar veni să vadă și ar aprecia așa ceva... Nu știu exact cum se procedează, dar trebuie să existe vreo formulă. Poate prin *Fondul plastic* se poate închiria o sală unde să expui... — O expoziție... repetă ea. Și lumea ce-ar zice ? — Cum adică ? Ce vrei să spui prin „ce-ar zice lumea“ ? — Nimic, oftează Mura, luînd desenele fine în creion și vrînd să le rupă.

— Ce faci ! strigă el. Nu le rupe !

Mura îl privește nedumerită.

— Dă-mi-le mie, spune el.

Mura i le întinde. Răsfoiește foile. — Sînt cele mai reușite portrete pe care le-am văzut, spune. Am un prieten pictor. Odată m-a pus să-i pozez o întreagă după-amiază, și n-a ieșit nimic.

Linii subțiri, tente suave. Amintesc parcă de Corrot.

Constată surprins că desenele sînt semnate *Galathea*. — De ce le-ai semnat așa ? Nu te cheamă Mura ? — Ba da, răspunde ea. Dar așa semnez eu. — De ce ? — Fiindcă sînt din Galata. — Ești din Galați ? — Nu... spune ea. Sînt de fel din Galata. — Aha...

— Desenezi foarte bine, decide, încă o dată. Renascen-tist... — Hans Holbein, spune Mura. — Ce ? întreabă

el. — Patru ani la Holbein. — Ce-i aia, o școală ? — Da, zîmbește ea, o școală.

4. Avea tot felul de reacții imprevizibile. Cînd s-au dus la cinematograful — era un film de vacanță, cu aventuri și spionaj — ea s-a strîns de brațul lui, speriată, și la sfîrșit l-a sărutat, spunîndu-i că era pentru prima dată cînd mersese la film.

Pe plajă (făcea acum plajă în altă parte, de teamă să nu se întîlnească cu Sanda căreia să fie silit să-i dea vreo explicație penibilă — ce explicație i-ar fi putut da că o lăsase în seara aceea ca pe o proastă ?), pe plajă, deci, cînd el citea, Mura stătea la picioarele lui, cu tîmpla sprijinită de genunchii lui și aștepta. — Tu nu citești nimic ? — Nu, răspundea ea. — Nu te plictisești să stai așa ? — Nu. — De ce nu citești ceva ? — Nu înțeleg. — Ce nu înțelegi ? — Personajele. Oamenii. Limba. — Și n-ai citit nimic pînă acum ?

— Ba da ! rîde ea. Cum poți crede... Sigur că am citit ! — Care-i ultima carte pe care-ai citit-o ? — Jurnalul lui Pigaffeta. — Și înainte de asta ? Baltazar Gracian. Și Vicco. — Îți place filozofia ? — Da. Machiavelli, Platon... — Și chestii mai noi n-ai citit nimic ? — Ce ? — Nu știu... Kafka, să zicem. Sau Dostoiewski. Sau Marquez. — Nu. N-am auzit de ei. Cine sînt ?

5. Nu au mai stat decît o zi la mare. Se simțea nu știu cum cu ea, aici. Lumea întorcea capul după ei, oriunde mergeau : la plajă, la autoservire, peste tot. Deși îi cumpărase sandale și o rochie înflorată, păstra ceva în ea atît de straniu încît nu putea să nu sară-n ochi, în indiferent ce context, nicăieri nu părea „la ea acasă“. De fapt nu se simțea bine cu ea decît atunci cînd rămîneau singuri. Și, în plus, îl mai teroriza și obsesia să nu dea nas în nas cu Sanda.

— Vii cu mine la București ?

— Da.

Trenul, în noapte. Nu găsisese locuri, așa că au mers în picioare, pe coridorul de trepte. În zori, obosiți, în Gara de Nord, au luat un taxi pînă la căsuța lui din Fluierului.

— Deci, aicea stai tu... a murmurat ea, după ce a inspectat camera mică. — Da. — Ce ciudat, a șoptit Mura. — Ce ți se pare ciudat ?

Mura nu i-a răspuns nimic. Și-a trecut numai privirea peste lucrurile abituale : sobă, studio, bibliotecă. Apoi a ieșit în curtea din spatele casei, printre florile violete din grădinița rămasă neîngrijită de când murise unchiu' Vasile. Tanti Mara, văzînd pe cineva în curte, a venit la gard : — Ce faci, mamă dragă ? Ai venit de la mare ? Cine e domnișoara ?

Le-a făcut cunoștință : — Ea e Mura, prietena mea ; ea e tanti Mara, vecina. Da' să ți-l prezint și pe Licurg.

Licurg, o namilă de cîine negru, de care avea grijă tanti Mara cînd lipsea el de acasă.

— Uite, el e Licurg, i-l arată Murei. :

Se așteptase ca animalul să mîrîie la necunoscută și să-și arate colții, așa cum proceda cu toți străinii, dar cîinele scînci încetișor și se ciuci la pămînt cînd fata îi puse mîna pe cap și-l trase de ureche, ușor.

— Ești primul om din lume pe care-l acceptă Licurg de la început ! se miră el. Cu tanti Mara a trebuit să ne chinuim aproape o lună pînă să se împrietenească. Licurg mîrîia și tanti Mara țipa ca din gură de șarpe.

Mura zîmbește abia perceptibil. Ia o floare din rond și se joacă rupîndu-i petalele una cîte una. Și el observă abia tîrziu că floarea era... un trandafir. Numai că roza din mîinile Murei avea altă culoare decît ceilalți din tufișul năruit palancă la marginea aleii.

— Un trandafir negru ? se minună el. N-am mai văzut niciodată trandafiri negri.

Mura îi rupe și ultima petală. Aruncă relicva cheală și se întoarce spre el, să-l sărute.

Slavă Domnului, tanti Mara n-a pomenit nimic de Sanda.

6. Cînd vine de la uzină, o găsește pe Mura tolănită pe sofa, cu Licurg întins la picioarele ei. — De ce l-ai urcat în pat ? se burzuluiește el. Nu vreau să se învețe să se suie în pat. Ce, ăsta e cîine să stea-n pat ?

Mura, ca și cînd nici n-ar fi auzit ce-i spusese, îi urează bun-venit și-i povestește că tanti Mara o să o ia

cu ea, să se angajeze la Mătasea Populară. — Mîine mă duc după acte, și de săptămîna viitoare, gata ! O să fie grozav, nu ?

O privește perplex. Apoi cade și el de acord : — Da. Colegi, o activitate utilă. Da. Te-ai putea angaja desenatoare, la modele.

După-amiază au ieșit să se plimbe în Herăstrău. Erau ultimele zile frumoase ale verii aceleia copleșitoare. Peste aleile pustii, frunzele se cerneau de deasupra. Puritate de vînt, se așterneau pe unde, stîrnind cercuri subțiri. Arborii de aramă de pe celălalt mal se oglindeau în luciul încetșat din ce în ce mai adînc, într-o lume răsturnată, în spatele căreia parcă ar fi așteptat ceva ce nu avea să mai vină niciodată.

Au făcut o plimbare cu vaporeșul. Erau puțini călători. În afară de ei doi, nu mai erau pe puntea de jos decît o familie cu doi copii, care se jucau frenetici, țipînd și împrôșcînd apa cu două crengi lungi de salcie.

Au vrut să intre și în Muzeul Satului. Dar era închis. Pe banca de lîngă poarta sculptată în lemn stăteau doi bătrîni. Le-a ajuns pînă la ureche, în liniștea ce domnea împrejur, dialogul lor stins : — Ce importanță are ? Privește-i numai cît sînt de frumoși ! — Mda, mormăia bătrînul, contrariat. Dar fată în pantaloni... — Îi stă bine, îi lua partea bătrîna. Uite ce bine-i stă. La vîrsta lor le stă bine oricum. — Și lățosul... nu se lăsa bătrînul. — Toate lucrurile își au vîrsta lor cînd sînt frumoase, argumenta bătrîna.

S-au strîns în brațe, îndepărtîndu-se și, cînd au trecut podul către aleea cu trandafiri, și-au jurat iubire și s-au sărutat. Un schifist de la baza sportivă de peste lac a făcut semn cu mîna către ei, și ei i-au răspuns fluturîndu-și mîinile pe deasupra capului, dar schifistul nu a părut să remarce răspunsul lor la salut și s-a îndepărtat. Sau poate că nu lor le făcuse semn.

7. A doua zi cînd a venit acasă de la serviciu — era într-o sîmbătă — l-a găsit pe Licurg scheunînd pe la ușă.

— Ce-i cu tine aici ? l-a întrebat, plimbîndu-și mîna prin capul lui. Unde-i Mura ?

Mura nu era nicăieri. A așteptat-o toată după-amiaza. „S-o fi dus după acte sau cu tanti Mara, să se angajeze la Mătasea Populară.“

Oricum, pe tanti Mara n-o putea întreba. Dacă nu se dusesse cu ea, risca să se facă de rîs. Dacă era ceva, tanti Mara avea să-i spună ea, nu ?

Către seară a sunat telefonul. — Alo ! Cine ? Sanda ?

Era Sanda. Și-a cerut scuze pentru poanta de la discotecă.

— Da. S-a întîmplat ceva și a trebuit să plec imediat.

Sanda i-a spus să vină la ea să-și ia haina de la costum. — A ! Da ! Haina ! spune el. Și uitasem de ea.

De fapt nu uitase, dar îi era jenă să i-o ceară.

— Vii ?

— Vin.

Adevărul este că se nimerise totuși bine așa, că nu era Mura acasă. Altfel ar fi trebuit să-i dea vreo explicație și ei. Și ce explicație să-i dea ? Uite, mă duc la una la care mi-am uitat haina de la costum. De fapt nu la ea am uitat-o, ci la discotecă, atunci cînd am plecat cu tine.

Bine că nu era Mura acasă !

8. Cînd a intrat în bloc la Sanda, cît a așteptat să coboare liftul și cît a urcat cu el pînă la etajul 6 unde stătea ea, a trăit o senzație intensă de dualitate. Ducea o viață dublă. Două femei îl iubeau și îl așteptau ! Pentru fiecare dintre ele era altcineva. Alt chip, alt temperament, altă personalitate.

Sună la ușă. Îi deschide mama Sandei. Sărută mîna. Întinde florile. — N-ai mai trecut pe la noi.

Sanda, în pragul camerei ei, zîmbește amar. După ce-l ia la ea, după oficiul cafelei și cuvintelor complementare, după ce mama se duce la bucătărie, scuzîndu-se că are o treabă, cînd rămîn singuri, Sanda îi șoptește, rînjind a autopersiflare : — Cu toate că s-a întîmplat între noi exact așa cum presupusesem (mai ții minte ? ți-am spus că ori de cîte ori găsesc și eu pe cineva care-mi place și e vorba să rămîn cu el, ăla dispare !).

ei bine, să știi că după tine am plîns, prea ți-ai bătut joc.

— Te înșeli, o contrazise el, cu sinceritate (totuși cu *sinceritate*). Te iubesc. (Se uită în ochii ei verzi de pisică). Știi că te iubesc !

— Știu... murmură ea, lăsînd privirile în jos și înroșindu-se.

— Atunci s-a întîmplat ceva, se scuza el.

— Ce ? întreabă Sanda.

— Nu pot să-ți spun. De fapt, nici nu știu ce s-a întîmplat. Am visat. Ba, pur și simplu am început să visez cu ochii deschiși. Nu știu ce-a fost cu mine ! Abia acum m-am trezit ! Doamne, Sanda, cît de mult te iubesc !

— Adevărat ? îl întreabă ea, fericită.

— Da.

— Și eu te iubesc, spune ea.

— Vrei să rămînem împreună ? o întreabă el.

— Sigur, zice ea. Rămîi la mine ! Te rog ! Rămîi și nu mai pleca niciodată ! Să nu mă mai lași singură ! Promiți ?

— Promit.

„Doamne, se întreba, ce e cu mine ? Ce fac ? Ce fac ?“

9. În zori, cînd Sanda s-a trezit, era singură. Din el nu mai rămăsese decît adîncitura de pe pat și mirosul de *pre-ras-electric* cu care impregnase perna. I-a telefonat acasă, dar de cîteva ori la rînd nu a răspuns decît aceeași voce ursuză de femeie : „Greșeală, doamnă“ „Greșeală.“ „V-am mai spus — greșeală ! Nu locuiește nimeni cu numele ăsta aici.“ De la serviciu i-au răspuns că azi e liber.

După-amiază, ori de cîte ori a mai făcut numărul lui, n-a mai răspuns nimeni.

10. Cînd a ajuns acasă, l-a găsit pe Licurg chelălăind de foame. Mura tot nu se întorsese.

A bătut la tanti Mara, dar nu era nici ea acasă.

I-a dat cîinelui să mănînce și s-a trîntit în șezlongul ros de umezeala din curte.

Tanti Mara... O cunoștea de pe vremea când el era încă un copil. Pe atunci ea era foarte tânără. Era blândă, bine legată, sigură pe ea. Șefă de secție la țesătorie. Ade-sea-l auzea pe tatăl lui spunînd de ea că-i o femeie frumoasă. Mama îi făcea atunci „scene”. Tanti Mara era necăsătorită (— De ce nu te căsătorești? — N-am timp. Toată ziua la serviciu, cine să mă ia? Vin acasă frîntă de oboseală, numai să dorm. — Mai lasă și tu munca asta. Ce, crezi că o să-ți ridice cineva statuie? — Da. Ai dreptate. Așa-mi spun și eu, dar când ajung acolo, mă iau cu treaba și uit.)

Fusese întotdeauna gentilă cu prietenele lui. Când i-o prezentase pe Sanda, îi spusese: —Vai ce fată frumoasă! Bleg să fii să ratezi ocazia. Să nu-i dai cu piciorul, că alta ca ea nu mai găsești!

De când rămăsese singur, tanti Mara venea în fiecare zi să-i gătească și să-i deretice.

Și acum, Mura...

Își ia geaca de piele din șifonier (afară s-a făcut răcoare) și pleacă spre Mătasea Populară.

11. Se salută cu portarul. Se cunoașteau — mai venise pe aici, pe la tanti Mara. Intră în secție. Fetele rîd și-i fac semn cu mîna.

— Tanti Mara, uite vine, a venit!

La unul dintre războaie, cu rochie înflorată și părul strîns într-un testemel, o puștoaică blondă.

— Mura!

Inima i-a tresărit în piept dureros.

Blonda se întoarce către el, uimită. O figură absolut necunoscută. O fetiță drăgălașă — probabil că abia a terminat liceul anul ăsta. Zece clase, ultimele trei rămî-nînd să le urmeze la seral.

— Mă scuzați... bolborosește el, derutat. V-am confundat.

-- Nu-i nimic, zice fata.

— Nu știți, prinde el curaj, este vreo fată nou angajată? O cheamă Mura...

— Și eu m-am angajat tot astăzi, zice blonda. Însă nu cred să mai fi venit și altcineva nou în secție zilele astea.

Se învîrte printre fete, glumind cu ele.

— Săru-mîna tanti Mara !

— Ce faci, şmechere ? Ai venit pe la noi ?

Ea nu-i spune nimic de Mura, şi el se sfieşte să-ntrebe ceva.

După o vreme se apropie iar de puştoaica blondă.

— Cum te cheamă, frumoaso ?

— Kiki Murărescu, îi zîmbeşte fata.

— Ascultă... să nu te mire întrebarea mea ! Mă cunoşti ?

— Nu, spune fata, după ce-i scrutează o clipă figura străină... Din păcate...

— Mă scuzi că insist, zice el. Poate-ţi par nepoliticos...

— Nu-i nici o problemă, surîde fata. Îmi face plăcere.

— Ai auzit cumva de Hans Holbein ?

— Da, zice fata. E un pictor. Parcă olandez. Nu ?

— Da. Pictezi ?

— Urmez nişte cursuri la Universitatea Populară... Nu chiar pictură, dar, mă rog, oarecum pe-acolo... rîde ea.

— Nu ai cumva un semn pe umăr ? riscă el. O aluniţă ca o floare ?

— Ba da, zice fata. De unde ştiţi ?

— Ce floare ? insistă el.

— Poftim ? întreabă fata, roşind.

— Ce floare, dacă nu sînt prea...

— E un semn din naştere, spune fata. Nici o floare.

După un moment de cumpănă, îşi ridică mîneca scurtă a halatului şi-i arată o formă neagră ca un trandafir pe rotunjimea atrăgătoare a umărului.

— Eşti sigură că nu m-ai cunoscut niciodată ? o mai întreabă o dată.

Fata ridică din umeri, zîmbind :

— N-am avut plăcerea.

— Mă scuzi, repetă el.

Fata zîmbeşte.

— Poate că o să te invit într-o zi la un film, încercă el să depăşească momentul penibil.

— De acord, zice fata. Dar nu azi.

— Poate săptămîna viitoare, propune el.

- Poate, acceptă ea.
- Se îndepărtează, năuc.
- Săru-mîna, tanti Mara !
- Pa, copilu ! Să mai treci pe la noi !
- Kiki privește după el, lung.
- Îl cunoști, dragă ? o întreabă o colegă.
- Nu. Cine e ?
- Un vecin de-al Marei.
- E drăguț.

12. Și astăzi, făcînd curat prin casă, Sanda găsește în valiza rămasă nedesfăcută cîteva coli cu desene în creion.

— Nu știam că desenezi atît de grozav ! exclamă ea, entuziasmată.

— Nu le-am făcut eu.

— Dar cine ?

Le ia din mîna ei și le frunzărește. Un portret al lui, la mare, în camera de hotel. El, dormind, cu o aripă mare atîrnîndu-i pe jos de sub pătură. Un alt desen, cu figura Murei, întunecată, privindu-l de dincolo de apele unei oglinzi. În mîinile adunate-n poală, un tran-dafir de cărbune.

Desene clare, asemeni unor fotografii. Atît de precise încît are impresia că ar putea citi, cu o lupă, titlul cărții de pe marginea patului.

Dă drumul foilor din mînă. Și fluturarea căderii le poartă drept în scrumiera mare de pe birou.

— Cine-a făcut desenele astea ? insistă Sanda.

— Nimeni.

— Dar cine e femeia din desenul ăsta ? îi arată ea.

— Ți-am spus. Nimeni.

— Hai, dragule, spune-mi și mie ce-i cu ele ! Ce atîta mister ?

— Nu e nimic cu ele, îi explică el. Desenele astea nu există. Sînt o iluzie. Înțelegi ?

Îi trage, încet, foile dintre degete, le pune înapoi în scrumieră, scoate bricheta din buzunar și le dă foc. Foile se aprind, pufnind. Flacăra le mănîncă lacom, răsucindu-le în suluri de cenușă.

Focul le atrage, hipnotic, privirile.

— Ce s-a întîmplat ? șoptește Sanda, intimidată.

Scrumiera de cristal reflectă galben incandescența, și din scrumul negru mai răzbește o dată imaginea Murei, blondă, cu mîna întinsă, arătînd piatra aceea neagră, poliprismatică, asemeni unui diamant, dar mult prea mare ca să poată fi, într-adevăr, un diamant.

Scuturînd din cap să spulbere vraja, Sanda își întoarce ochii verzi spre el și îl întreabă, regăsindu-și veselia ei firească, optimistă și fără probleme :

— Vrei să-ți spun un secret ?

— Da, zîmbește el.

— În curînd o să te fac tată. Pricepi ?

Licurg îi urmărește din prag, dînd din coadă vesel de veselia lor. De cînd s-a mutat Sanda la ei, nu mai are voie în casă. Și-a făcut culcușul în antreu.

Nu știu cum făceam, cum dregeam, dar dimineată de dimineată reușeam să întârzii la serviciu. Nu prea mult : 10—15 minute de fiecare dată, dar și atât era suficient ca „șefu“ să mă dea de exemplu negativ la ședințele sindicale. Oricît m-am străduit, nu am reușit să mă dezbar de prostul obicei de a mai ține nițel ochii închiși după ce suna ceasul. Cînd îi deschideam iar, blestematul ornic arăta ca prin minune cu oarecît mai mult decît limita eficientă ce-mi era necesară pentru a ajunge în timp util la condică. Și ori de cîte ori sînt în întârziere, toate evenimentele concurează malefic la amplificarea tragediei : liftul nu funcționează sau este ocupat de persoane răuvoitoare care îl lasă blocat la parter, toate stopurile din cale sînt puse și autobuzul îmi pleacă „de sub nas“ lăsîndu-mă cu ochii în soare să-l aștept pe următorul, care, inevitabil, întârzie, are pană sau merge atît de încet încît mai devreme aș ajunge pe jos decît cu el.

Asta e ! dimineata năvăleam pe ușa blocului ca un bolid, și de fiecare dată mă împleticeam de o tînără pe care, în urma a nenumărate impacte involuntare, am ajuns a o identifica drept una și aceeași.

Era o blondă năltuță, cu ochii negri, îmbrăcată demodat, dar rochiile lungi și blănurile îi dădeau un aer distins și străin, înnobilat, cum mi se părea mie, de ținuta demnă, de privirea mîndră și de mersul, mai ales de mersul care m-a frapat întotdeauna...

Purta pe degete, la urechi și la gît gablonzuri și, nu știu cum, dar parcă îi stăteau bine. De cîteva ori m-am

întrebat chiar dacă nu s-ar putea să nici nu fie imitații, dar cine mai are și mai ales cine ar mai purta azi diamante, rubine și safire veritabile prin oraș, la serviciu, căci nu puteam presupune că tînăra fardată bogat dar cu gust și parfumată puternic venea de altundeva în fiecare dimineață la aceeași oră. Lucra probabil în tură de noapte, dar oare la ce instituție? La care loc de muncă s-or fi ducînd femeile astfel gătite? Secretara directorului nostru, de exemplu, arată mai iute a femeie de serviciu, și făcînd comparație cu tînăra de care mă împiedicam eu la intrarea blocului, aș fi zis că Dulcineea Întreprinderii noastre era doar un surogat, o paiață travestită în primadonă pentru un vodevil penibil.

Într-una din diminețile lunii mai, întîrziaseam mai mult ca de obicei și fata cu care mă busculam întotdeauna dincolo de ușa cu geamuri mari de la poartă, urca treptele spre lift, și fiindcă aflasem astfel că locuiam la aceeași adresă, mi-am permis să o salut, constatînd totodată că nu o mai remarcasem în cursul zilei, după ce veneam de la serviciu, așa încît mi-am pus problema la care apartament o fi locuind, trecînd în revistă fugitiv numele de pe cutiile de corespondență din hol: Mițicas. Zeana, Aniței, Borandă... Fata mi-a răspuns binevoitor la salut, zîmbind (și Doamne, ce dulce a fost sclipetul de o secundă al zîmbetului ei!). Am coborît scările mai departe în fugă în vreme ce ea a continuat să le urce, și nu am mai întors privirea decît cînd am ajuns la ușa, dar ea deja se făcuse nevăzută în lift.

Toată ziua am fost urmărit de zîmbetul necunoscuței, iar după-amiază nevastă-mea m-a întrebat de ce sînt supărat. Nu eram supărat, însă i-am spus că am avut probleme la serviciu, fiindcă nevastă-mea nu ar fi înțeles niciodată ce era în sufletul meu. Întreaga noastră existență îmi apărea fadă, căci după întîlnirea cu necunoscuta avusesem o revelație uluitoare în privința proprii mele persoane: constatasem că aș fi în stare să renunț fără remușcări la liniștea fericirii conjugale pentru a urma o străină abia întrevăzută cîteva clipe în graba matinală.

Ne făcusem obiceiul să ne salutăm, zîmbindu-ne. Primăvara răcoroasă și ploioasă se transformase treptat-

treptat într-o vară toridă. Întîrzierile mele repetate îmi atrăseseră oprobriul public și primisem un avertisment din partea conducerii ; nu mai trebuia să întîrzii cu nici un preț : mai bine lipseam de tot, dar în nici un caz nu mai trebuia să întîrzii.

Și iată că în ultimele zile ale lui iunie alergam din nou disperat încercînd să cîștig ceva din întîrziere. Cu o noapte înainte stătusem pînă tîrziu, cu geamurile deschise, să intre parfumul teilor, răsfoind fără interes (dar și fără nici un chef să mă culc) un tom de filozofie, vechi și prăfuit.

Pe aleea din fața blocului m-am întîlnit cu blonda și ne-am salutat ca de obicei. Am remarcat un gest chiar schițat care mi s-a părut că trădează intenția de a se opri, cu dorința, cine știe ? să schimbăm poate cîteva cuvinte, dar am continuat să alerg inerțial pe sub crengile răspîndind în aura răsăritului mirosul de ceiuț. Dar după cîteva pași, fie trandafirii înfloriți între blocurile cenușii, fie căldura domoală și plăcută a zorilor de vară, fie amintirea nelămurită a plimbărilor cu colegele de pe vremea școlii, rătăcind prin Herăstrău să ne șoptim tandre cuvinte înamorate, ceva anume și toate la un loc, în plus adăugîndu-se angoasa unei noi dispute cu „șeful“ pe ineputizabila temă a întîrzierilor mele incorrigibile, m-au făcut să mă opresc și să mă întorc. Aleea era însă pustie, și ezitarea îmi fusese suficient de lungă cît să-i lase necunoscutei timpul să se piardă în hruba întunecată a ușii blocului. Și atunci, potolit și la rece, scăpînd de sub imperiul momentului, m-am autoinvestigat ce aș fi dorit să-i spun și să-i propun. Unde să o invit ? Ce poate face un soț de 30 de ani, om de rînd, muncitor simplu ca mine, cu o femeie atît de frumoasă, cu o femeie frecventînd un misterios serviciu de noapte unde se duce dichisită cu bijuterii, sau fie ele chiar gablonzuri, oricum, gătită mai pretențios decît o secretară de director care, de cîte ori ajung pe la conducere cu cereri sau mai știu eu ce, se uită la mine ca de pe Everest ? Ce interes ar putea prezenta persoana mea pentru tînăra necunoscută ! Și apoi, în fond, de ce s-ar uita cineva la mine altfel decît așa ? Ce sînt eu altceva decît un amărît fără studii ?

O dată cu aceste gânduri am renunțat la orice speranță în ce privea viitorul relațiilor noastre, dar nu și la patima plăcerii de a o revedea. Mi-am continuat deci fuga, și cu puțin noroc am ajuns la timp, felicitându-mă în sinea mea pentru a fi reușit să scap de astă dată de calvarul condicii pentru întârziați.

Mereu cu gândul la necunoscută, am conceput un plan de *urmărire inversă*, menit, mi-am spus eu, să potolească măcar curiozitatea nesățioasă ce mă rodea în privința condiției ei sociale. Zilnic am început să mă scol, deci, și să plec, cu câteva minute mai devreme de ora normală, urmărind ca traiectoriile noastre să se încrucișeze puțin câte puțin mai devreme. Continuam să practicăm schimbul de saluturi abitual, dar nu am mai făcut greșeala să sper la relații de altă natură. Ne zîmbeam, urmărindu-ne calea fără a mai privi în urmă : doi străini ale căror drumuri aveau un punct de tangență înainte de a se pierde fiecare în viața lui cotidiană, doi locuitori în două lumi paralele din două universuri paralele.

La început colegii s-au minunat de neașteptata schimbare radicală de poziție a „exemplului negativ” și „șefu” a făcut chiar o remarcă despre utilitatea gesturilor aspre în cazul abaterilor disciplinare, intransigența conducerii neaducînd, iată, nimănui prejudicii, ci impunînd evoluția justă a evenimentelor spre compromisul social favorabil tuturor. Pe semestrul al doilea am fost dat și model de disciplină și am fost propus pentru primă. Dar mai apoi toți s-au învățat cu prezența mea pretimpurie, și nimeni nu mi-a mai adus elogii.

Ceea ce era cel mai ciudat la *rendez-vous*-urile mele tot mai matinale era că oriunde aș fi ajuns în drumul spre serviciu, cu oricît mă trezeam și plecam mai devreme, întrevederea era inevitabilă, ca aranjată de mîna destinului. Am regăsit-o astfel pe tot parcursul traseului și, urmărind sensul dictat de misterioasa sursă, mi-am luat obiceiul de a străbate drumul pe jos. Atunci cînd am întîlnit-o, deci, într-o bună dimineată, la poarta Întreprinderii noastre, nu mi s-a părut deloc un lucru neobișnuit, deprins încet-încet cu ideea paradoxului posibil, ba fenomenul mi-a părut la momentul respectiv drept

singura continuare firească a evenimentelor. Ne-am întrevăzut în cursul următoarelor zile prin curte și, punctînd traseul cu zîmbete și saluturi, bunăvoința pe care ea mi-a acordat-o nedezmințit, m-a încurajat, dacă nu să sper ceva concret, să persist măcar în visare. Și a venit și clipa cînd, atîngînd punctul culminant al investigației inverse, să ajung, către sfîrșitul lui iulie, cu mai bine de o oră înainte la lucru. Curtea era năpădită de flori înalte, violete, și stelele clipeau pe cerul senin. Era ultima zi înainte de concediu, și mă bucuram deja la gîndul celor două săptămîni de litoral care mă așteptau. Inefabila mea idilă, după ce durase atîta vreme, avea să înceteze, poate pentru a nu mai reîncepe după aceea. Și conștiința unui sfîrșit de drum m-a determinat să iau hotărîrea de a-i vorbi, atunci ori niciodată, pentru a rupe vraja în care mă lăsasem prins de bunăvoie.

Nimic nu mai era în stare să mă mire : nici magazia care reprezenta locul meu de muncă, dar căreia iluminarea feerică îi conferea un aspect complet inedit, de parcă nu tot în clădirea aceea s-ar fi aflat și biroul meu înghesuit, și de parcă nu astea ar fi fost geamurile acoperite cu hîrtie cenușie de ambalaj. Alți oameni se agita pe peronul din față, unde de obicei huruiau camioane duhnind a benzină. Vestimentația „schimbului de noapte” (și aș fi jurat că nu am auzit de un astfel de schimb la Întreprinderea noastră) era burlescă, și totuși nu am luat-o în seamă, cum nu am acordat nici un interes nici faptului că toți păreau a mă recunoaște de undeva, salutîndu-mă cu un respect cu totul exagerat avînd în vedere mărunțul rol social pe care îl jucam.

Chiar în ușa ternei încăperi a apărut Ea. În apele bijuteriilor (care nu puteau fi decît gablonzuri, acum eram convins !) lumina din interior se oglindea sticlind multicolor, răspîndindu-mi în priviri o ameteală orbitoare. Și cînd necunoscuta, ca de obicei, mi-a zîmbit răspunzînd la salut, mi-am luat inima-n dinți, cu convingerea intimă că ce mi se mai putea întîmpla nu mai are, oricum, nici o importanță, și m-am oprit din drum.

Atunci a încetinit și ea pasul, și chiar în dreptul meu, exact în clipa în care m-a depășit în direcție opusă, a încetat de a mai exista.

S-a pierdut în hău, dezvăluind aspectul polarizat și ambiguu al materiei din care era alcătuită : din față fusese preafrumoasa femeie zîmbindu-mi, pentru ca, din profil, asemeni unei poze vii, să se manifeste în întreaga ei goliciune : doar o mască ființînd la intersecția traiectoriilor celor două lumi oponente venindu-și în întîmpinare, dar numai la impactul lor. Încercînd să pătrund în lumea ei, lumea ei încetase să existe. Lumina care-mi sclipise atît de multicolor și fermecat în pupile, ca o promisiune, mă refuza categoric.

Am întors ochii spre clădirea depozitului, și era iar depozitul meu ascunzîndu-și interiorul în spatele hîrtiilor de ambalaj din ferestre. Și operînd o extrapolare violentă, am intuit că așa cum lumea ei mă refuza, probabil că și lumea mea o refuza pe ea, încît, privindu-ne din urmă unul pe altul, eram amîndoi doar fațade, măști disimulînd Neantul.

Crepusculul zorilor învelise bizarele flori violete ce năpădiseră curtea într-o lumină spectrală, și am intrat în birou, lăsîndu-mă să cad pe scaunul tinereților mele. Voi pleca în concediu, voi petrece o aparență de divertisment, alături de o imperfectă imagine feminină copiind impropriu inaccesibilul ideal, mă voi întoarce peste două săptămîni să-mi întretai calea din nou, zilnic, cu fantoma unei femei din altă lume, cu o ființă viețuind chiar aici, pe locul în care îmi duc și eu existența, numai că în contratimp. Începeam să realizez că, dacă aș pleca de acasă cu cîteva minute mai tîrziu, aș vedea-o pe străină intrînd în casa mea, în apartamentul banal, numai că, dacă aș putea să am și eu acces atunci la propria mea casă și viață, ar fi cu totul altele și de nerecunoscut : mai luminoase, mai pure, mai fericite. Din prima clipă a nașterii și pînă în clipa morții, icoana menită a se întrepătrunde cu trecerea mea, dezvăluind însă altă dimensiune a spațiului, în același timp alt timp, era Reversul, fiind din abundență tot ceea ce nu mi-a parvenit decît întîmplător și numai ca fard, și împingînd iluminăția la limită, am invocat un Univers simultan

plecînd din Moarte în clipa naşterii, venind în întîmpinarea Vieţii pe acelaşi traseu, fiind în toate punctele trecerii acelaşi lucru cu Viaţa : Interferenţă şi nimic.

Pe uşa deschisă pătrundea de afară parfumul florilor violete, ce invadaseră, nenumărate, hardughia depozitului, şi la ora convenită colegii se buluciră, în ultimul moment, împrejurul condicii.

— Ce faci, ai dormit aici ? Să ştii că o să ţi se ridice statuie. Întruchiparea Conştiinţei !

Camioanele huruiau pe peronul din faţă, şi mirosul benzinei se amesteca brutal cu parfumul florilor violete din curte şi cu miazmele de la anexele clădirii.

În 1978 am avut de făcut o delegație la S. Trebuia să duc pentru Parcul Dendrologic un stoc de puiet de *pinus japonicus* de repicat, un cadou din partea Institutului de Silvicultură. Eu lucram la secția de eco-silvobiologie ca laborant, și dacă în ultimii doi ani mai reușisem să scap de teren, pe argumentul bolii și internărilor, iar după aceea avînd program redus, de astă dată nu m-am mai putut sustrage, fiindcă toți ceilalți își aveau treburilor lor și rămăsesem singurul disponibil din colectiv. „Sau S., sau, dacă preferi, o săptămînă la Caransebeș!” îmi pusese șeful alternativa înainte. Am preferat două zile la S., desigur.

Am ajuns în orășel cu un tren extrem de matinal. Tîram după mine două baloturi de plastic, volumioase și grele, îndopate cu puietii de pin exotic ce-mi zgîriaseră mîinile tot drumul, iar acum, după noaptea făcută de cart la „umbra” lor (cum să dormi cînd cari cu tine cetină de peste 100 000 de lei?) mai trebuia să duc și pe brațe, singur, ploconul penibil pînă la Parcul Dendrologic, fiindcă la gară, contrar tuturor așteptărilor și promisiunilor, nu mă întîmpinase nimeni.

Despre oraș am rămas cu o părere dezastruoasă. La ora cinci și ceva dimineața, trecătorii domoli și puțin numeroși se uitau la mine cum defilez cu cele două pămătuferi la subsuoară, de parcă m-ar fi suspectat de Moș-Crăciun improvizat, cu transport de „cetină tot verde” jumulit din patrimoniul de stat. Sforile baloturilor îmi tăiau degetele. Mașina cu lapte a fost gata-gata să mă calce.

Ani predat puieții unei laborante obeze, agramate și apatice de la Ocol, cea mai „importantă” persoană cu care am putut lua legătura la ceasurile acelea. Grăsuna s-a chiombit la mine ca la ultimul milog, și m-a ținut, în modul cel mai jenant cu putință, o oră întreagă de pomană, ca să-mi obțină vizele pe delegație.

Cînd am aflat că următorul tren era abia pe la unsprezece, am simțit cum mă trec sudorile. Ce să fac pînă la unsprezece, nedormit cum eram, cu ochii lipicioși de somn, într-un orașel de provincie fără nici o perspectivă, în buzunar doar cu atîția bani cît să-mi plătesc biletul de tren pînă acasă?

Tipa cea apatică și grasă m-a întrebat de ce nu mă duc să mă plimb prin parc (ea s-a exprimat cu cuvintele: „să-l vizitez”, însemnînd adică o emancipare socială și morală la care eu, măre doamne, n-aș fi avut acces). „De ce nu vizitați parcul dendrologic? Este cel mai mare din țară, și printre cele mai frumoase și bogate din Europa.”

Am coborît scările ocolului, amețit de oboseală. Soarele răsărea, în sfîrșit! Și așteptam nerăbdător din partea lui să-mi alunge dîrdîitul din mădulare.

M-am salutat de vreo 500 de ori cu vreo cei 5 brigadieri și muncitori de la seră, de aceea am pătruns în parc cu o durere de ceafă și de creieri soră cu insensibilizarea totală. Am trecut podul peste un pîrîu și m-am afundat pe o alee de pietriș alb, cubic și mărunț. Două puștoaice au trecut pe lîngă mine rîzînd, îmbrăcate numai în niște rochițe cu mînecuțe scurte, dar manifestîndu-se degajat, adică fără să frisoneze ca mine, de unde am dedus că probabil nici nu era atît de frig afară. O potaie de cîine tembel s-a apropiat să mă miroasă și m-a mîrîit, arătîndu-și colții.

Parcul era într-adevăr frumos la capătul acela de vară cernînd de deasupra polenul unui soare sclipitor. Boschete imprecise de vată de vis abureau imaginea încadrată de tisele uriașe.

Am depășit o caricatură de grădină zoologică, unde un urs jerpelit se zbătea urlînd să rupă gratiile strîmbe ale cuștii, o capră sălbatică se scărпина frenetic între coarne în careiajul de sîrmă al gardului de plasă și un

lup schilavnic și cu capul mare se mirosea, printre ochiurile împletiturii închisorii sale în aer liber, cu o lupoaică oropsită și vorace, cu burta lipită de spinare.

Orice s-ar zice, este destul de aiurea să te preumbli la cinci treizeci dimineața printr-un parc de șapte sute de hectare, bașca picotind după o noapte de hamalîc pe tren. Nici săpun să mă spăl pe mâini nu avusesem, așa că degetele înnegrite de la rămășița pinilor japonezi mi se lipeau dezgustător între ele.

M-am afundat într-un codruleț de *catalpa* și *lyriodendroni* împopistrați cu garnitură de gorunet local, stejar canadian și plop japonez. Parcul ăsta era o scamatorie cu rezonanțe de bîlci, la moși.

Soarele urcase „de-o suliță” pe cer, însă eu continuam să tremur sînguincios, întrucît pe sub geaca de fîș nu-mi luasem altceva decît cămașa, iar dimineața, după o noapte albă, ar fi trebuit să-mi dea prin minte că o să mă simt ca un arici pe ploaie.

Dintr-un luminiș mi s-a deschis perspectiva amplă a unei văi întunecate. Jocuri de ape arteziene răspîndeau curcubeie printre ferigi uriașe răsucindu-și foile late la picioarele încolăcite ale arbuștilor ornamentali. De cealaltă parte a văii, două tise multiseculare copleșeau peisajul cu o grandoare de legendă. M-am decis, într-un gest disperat, să merg pînă la ele să le studiez mai în-deaproape. Am traversat poiana, și am descoperit o bancă din buturugi, înjghebată înaintea unei mese de stejar sculptată în simbolice ornamente florale: o dantelărie în lemn, surprinzătoare, și cu mare meșteșug ferestruită de vreun meșter local cu nimic mai prejos de sculptorii de mobilă cei mai renumiți.

După cîteva momente în care am admirat, cu simțuri obtuze de oboseală, spectaculoasa migălitură zvîrlită în pădure, liniștea s-a spart. Ridicînd privirile, am surprins o ceartă între două familii de veverițe: unele roșii, altele negre. Un tren a fluierat prelung în depărtarea aburită. Tisele își înălțau semețe frunțile spre cerul de cristal. Era o miraculoasă dimineață, în care gîndeam, ca fermecat că voi mai veni odată aici, cînd voi putea degusta cu simțuri proaspete și limpezi frumusețile infinite ce mă înconjurau astăzi inutil.

Veverițele se certau de zor. Mă amuza antropomorfismul lor ridicol și îmi puneam întrebarea dacă doar îmi apar mie, acum, așa, sau dacă sînt, într-adevăr, niște veverițe extrem de umanizate, ca făcăturile de prin desenele animate ale lui Disney. Oare așa sînt toate veverițele în intimitatea lor? Sau animalele astea, în mod special, observînd omul, au prins încet-încet a-l imita în gesturi, în manifestări, în comportament. Omul mimează adesea animalele. Oare și animalele mimează oamenii?

Exista ceva, într-adevăr flagrant de asemănător, de înrudit și de comun între mamiferele agitate, de sub cele două tise și comportamentul nostru în cadrul întîlnirilor de familie. Le urmăream mult mai atent acum gesturile bruște, cozile vîlvoi, încercînd să surprind, cu mintea obosită, un tainic gînd, a cărui pătrundere, presimțeam, mi-ar fi adus foarte multă lumină în minte, ca un Adevăr esențial.

Am înconjurat cu pași rari arborii roșii de tisă. Pe jos erau răspîndite așchii, movilițe de așchii, unele proaspete, altele putrede, înnegrite... Și cînd am ajuns de cealaltă parte a lor, peisajul dezvăluit vederii mele obosite s-a modificat total. Trunchiurile înalte erau sculptate cu migală și pricepere, ca două foișoare de castel medieval. Două fortărețe la limita cu cerul, străjuite de creneluri forfecate, ca în ilustrațiile cărților cu povești. Parcul, privit din unghiul acesta, apărea ca o pădure mirifică de basm.

Mi-am aruncat ochii spre ceasul de la mînă și am constatat, surprins, că se făcuse deja nouă și jumătate. M-am întors grăbit la ocolul silvic și, înainte de a părăsi orașul, am întrebat-o pe laboranta apatică și grasă cine era artistul măiestru, sculptorul palatelor veverițelor de la cele două tise uriașe. Femeia m-a privit nedumerită, asigurîndu-mă că nu există nici un „palat al veverițelor” în parcul lor.

Eram prea grăbit să mai stau să mă lămuresc cu ea. Am plecat, scufundat de ultimul dialog într-o neînțelegere totală.

În București am ajuns după miezul nopții. Trenul cu care am venit, ca de obicei, a mai avut și întîrziere mare.

Epuizat după atîta alergătură, m-am văzut silit să merg pe jos pînă acasă. Dar cînd m-am instalat în pat, am descoperit că nu am somn. Mă urmăreau fără încetare sculpturile din parc. În urechi îmi mai răsunau certurile veverițelor umanizate.

De dimineață, cu toate că aș fi avut dreptul la o zi de recuperare, n-am mai avut stare : m-am dus la serviciu de la prima oră. I-am întrebat dacă nu cunosc amărunte și pe colegi și pe cercetătorii din Institut. Toată lumea fusese la S., însă nimeni nu știa nimic despre „palatele veverițelor“. Și atunci mi-a trecut prin cap o idee nebunească : dar dacă „palatele“, dacă sculpturile acelea uluitoare, au fost cioplite de... Nu ! Imposibil ! Imposibil...

„Din toate măiestriile sau instalațiile tehnice române, cea mai răspîdită a fost cu siguranță *moara de apă*. [...] Scriitorul antic Vitruvius [...] descrie cu numeroase detalii o *moară de apă* și arată cum roata, izbită de șuvoiul de apă, pune în mișcare o roată dințată și aceasta, prin intermediul unei alte roți dințate care se îmbină cu prima, face să se miște pietrele de moară. Și Vitruvius adaugă că această instalație tehnică, pe care el o numește «machina» — de aici verbul «machinare» din care derivă românescul a «măcina» — nu constituie o curiozitate, o instalație rară, ci una *de întrebuințare curentă*. Iată propriile sale cuvinte : „Și există de asemenea numeroase alte mașini de care n-avem nevoie să vorbim, căci ele sînt cunoscute, avîndu-le în fiecare zi la îndemînă, ca morile, foalele fierarilor, carele, trăsurile cu două roți, strungurile și altele, de întrebuințare obișnuită, potrivit cu obiceiurile noastre.” (p. 133)

C. C. Giurăscu : *Probleme controversate în istoriografia română*.

„Alături de orașele-muzeu, există sate-muzeu de la care, pornind îndărăt, putem ajunge într-un trecut îndepărtat, marea problemă fiind ca, în drumul nostru, să nu vrem să datăm cu precizie popasurile.”

Fernand Braudel : Structurile cotidianului.

1. „Pentru *Moara-de-apă* aici trebuie să cobori“, mi-a spus șoferul.

Încetinise în preajma unei curbe largi, dincolo de care șoseaua înconjura capătul de pădure care-o flancase pe partea dreaptă răpindu-i complet perspectiva.

Cursa nu trecea prin sat (sau comună — habar n-am ce era și *Moara asta de apă* : sat, comună sau pur și simplu o denumire așa cum ai spune „Spitalul Municipal” sau „Arcul de Triumf”).

În adâncul mașinii, doi tineri stăteau de vorbă cu aprindere, și mi-a ajuns la un moment dat la ureche vocea extaziată a unuia dintre ei, povestind despre „emisiunea de ieri”, la care „au dat” o formație nouă, „excepțională”, cu un „cîntec metalic”, cu niște „bași cît încheietura mîinii” — „dom’ne, ce ți-e și cu ăștia, ce muzică pot să scoată din ei ! asta este muzica viitorului ! Ce ritm puteau să aibă !”, după care, purtat de elan începuse să fredoneze, cu ochii închiși : „Ai chen ghet nou ! Tu dudum, du, du-u, du-u, uu, ai chen ghet nou, du-u, uu...”

Veterinara s-a așezat pe locul liber de lîngă mine — era o femeie rumenă în obraji, cu două papornițe învelite cu cîte o cîrpă înflorată. „Veterinara.” Așa i se adresase cineva din spate, unul dintre indivizii îngheșuiți pe platformă : „Hei, veterinaro, la cît”... nu știu ce ? (nu fusesem atent la dialog), și femeia răspunsese „La nouășpe, cel mult, arhitectule”.

Mă întorsesem în scaun, să văd și eu cum arată arhitectul ăla (că după voce nu părea cine știe ce : o voce spartă, de chefliu). Arhitectul nu arăta nici el mai altfel decît femeia-veterinar : ea era bondoacă, avea o față lată și plată, umbrită de *tistimelul* tras pînă pe sprîncene, cu fustă cenușie, atîrnînd pînă mai jos de genunchi — părea cam de vreo 40—50, dar putea tot atît de bine să aibă 30, fiindcă o femeie ca un sac de cartofi, cu mîini groase și unghii negre, crăpate, cu cizme de cauciuc și broboadă cenușie, cu două papornițe acoperite cu cîte o cîrpă, poate avea oricît atunci cînd nu e și nu a fost niciodată frumoasă, atunci cînd, cu fața și apucăturile ei, nu este și nu a fost niciodată nici tînără, nici zglobie ; ei bine, arhitectul nu era nici el din altă stofă : un bărbat cubic, cu o haină de piele prăfuită, cu fața roșie, cu o șapcă neagră înfundată, tuns perie,

cu mâini boante și obraji de o „rumeneală” injectată, înghimpați de o miriște nerasă de câteva zile.

De altfel, toți călătorii acestei *rate* păreau a se cunoaște între ei, și încă destul de intim, de vreme ce, urcînd, se salutau, schimbau vorbe de șagă, cuplîndu-se în grupuri prinse în dispute contorsionate din care nu reușeam să pătrund decît crîmpeie ilogice de frază... cuvinte... un amalgam de vorbe-n vînt pe care mintea mea patina — percepeam doar sunetele, fără ca informațiile furnizate de simțuri să se sintetizeze.

Crîmpeie de gînd mă străbăteau scurt : „deci ăștia-s oamenii cu care-i EA obișnuită, cu ei locuiește EA pe-un loc“...

Femeia oacheșă cu copil, de pe banca din spate, își cere scuze că plodul, încă sugaci, mă apucase de păr cu mînuța umedă și tremurătoare, și eu îi zîmbesc — „Nu-i nimic, nu-i nici o problemă“, în vreme ce ea-mi motivează că „L-a tentat, că-i lung și bălai cum n-a mai văzut“... iar eu nu știu dacă asta se vrea o scuză sau o insinuare, așa că mai moțai o dată din cap și mă întorc spre veterinară, care-mi explică mai departe, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, că pentru *Moara-de-apă* o iau la dreapta, pe lîngă pădurice, pe drumul pavat cu dale de ciment, și că n-am mult de mers — vreun kilometru, hai un kilometru jumate.

— Cursa nu trece prin sat ? o întreb.

— Nu, chiar prin sat nu trece nici o cursă, toate urmează șoseaua principală către... (și îmi enumeră o serie de nume proprii — probabil localități considerate de ea drept repere bine cunoscute oricărui muritor, dar care mie nu-mi spun nimic), însă nu trebuie să-mi fac griji, așa cum mi-a mai spus, pînă la *Moara-de-apă* nu-s mai mult de doi kilometri, în câteva minute am și ajuns.

„Și apoi“, intervine binevoitoare și femeia din spate (cea cu copilul), „*Moara-de-apă* nici nu este, de fapt, propriu-zis, o așezare — sat sau comună“ — „Dar ce ?“ întreb, și bărbatul de lîngă femeie, cel cu cojocel cu lucrătură, îmi spune că-i o *stațiune*, deși nu prea înțeleg ce vrea să zică el cu asta și ce înțelege prin *stațiune*, dar nu mai insist, privind pe geam către purpura răsăritului.

E o dimineată teribilă ! Cîmpia unduie de jur împrejur — un băragan de viață verde, proaspătă. Orizonturile se deschid pînă undeva, în zarea fără margini, unde Carpații se întrezăresc limpezi, ca decupați mirific într-o miniatură în relief. Toată cîmpia adîncă se proiectează, într-o parte și-ntr-alta, de poți cuprinde dintr-o singură ochire și crestele de argint, și hidrargirul fluviului, de parcă nici n-ar fi despărțite între ele de cîteva sute de kilometri.

Spre răsărit, cîțiva nori se bombează încremeniți în lumina trandafirie, prevestind soarele.

— Pentru *Moara-de-apă* trebuie să cobori aici, spune șoferul, încetinind la cotitură, și eu îi mulțumesc, îi salut pe ceilalți călători din mașină, îi zic veterinarei „săru' mîna“, trec peste cele două papornițe ridicîndu-mi picioarele cu genunchii pînă la nas, spre amuzamentul asistenței, și cobor, cu buchetul meu de garoafe împachetat în hîrtie cerată, cu antetul florăriei *Crizantema*, într-o mîină, și cu punga de plastic în cealaltă. Mașina demarează, icnind și pufăind, și dispare după cotitură — o mai întrezăresc peste cîteva minute, pentru o clipită, printre două tufe, gonind cu toată viteza pe șoseaua dreaptă de dincolo de ultimul pîlc de copaci ai pădurii.

Treptat zgomotul motorului se stinge de tot și nu mai rămîne decît țiuitul scurt al păsărilor și un păcăniț îndepărtat, surd. Nici o boare nu clinește frunzișul palancă al arborilor din dreapta, sau foile mari și aproape galbene ale porumbiștei din stînga.

Mă regăsesc sub soarele care a răsărit, deja fierbinte, în mijlocul șoselei, scufundat într-o abundență vegetală de lume nouă, izbucnită dintr-o mirifică zămislire.

2. Înainte de a o lua pe drumul lateral pavat cu plăci de beton, m-am dus pînă la cotitură, vrînd să-mi fac o imagine despre locul unde mă aflam. După ce ocolea pîlcul de pădure, șoseaua se depăna în linie dreaptă de-a lungul malului unei ape. Stuful se ridica țeapăn, cu pămătufurile întunecate înfipite asemeni unor lănci în albastrul cerului. La trecerea mea, cîteva broaște

au sărit în apa verde, pleoscăind în lintița groasă ce acoperea ochiul cu un păr-de-drac bulbucă și des, fremătînd de viața adîncurilor băltind. O pasăre de apă a cîrîit deasupra mea, și cînd am ridicat ochii i-am zărit pîntecul alb-murdar plutind lin, ca și cînd zburătoarea aceea mare, cu aspect masiv, ar fi atîrnat, suspendată în nemărginire, de un fir nevăzut.

Păcănitul îndepărtat s-a făcut simțit dintr-odată mai clar. Ritmic, rar, rezonant. Dar nu am reușit să-mi dau seama de unde provenea.

În mijlocul apei se întindea un ponton de lemn putred, avansînd pînă departe, în larg.

Pădurea cobora pe panta lentă pînă la luciul de cristal al oglinzii.

În afară de porțiunea înmlăștinată dinspre șosea, apa avea țărmuri curate și nu mi-am putut da seama dacă este vorba de un lac cu izvoare, de o baltă din adunătură sau de o apă curgătoare care făcea un ochi aici, dar care dincolo de pădure putea fi tot atît de bine un simplu rîuleț, sau un adevărat fluviu. „Burta“ de apă ocolea arborii pădurii și se pierdea undeva, la cîteva kilometri în spatele lor.

Șoseaua înainta paralel cu țărmul, dreaptă ca trasă la riglă, pînă în zare. La un moment dat, străbătea o mică adunătură de căsuțe cu acoperișuri roșii de țiglă. De unde mă aflam nu-mi puteam da seama dacă este vorba de un sat, sau dacă sînt doar cîteva case răzlețe — însă cum nu erau mai mult de 4—5 kilometri pînă la ele și cum satele de la șes nu sînt îndeobște prea îngheșuite unele într-altele, fiind uneori despărțite chiar și prin mai multe zeci de kilometri, și cum fusesem asigurat că rata nu trecea prin *Moara-de-apă*, am presupus că nu poate fi vorba de vreun sat (care n-ar fi putut fi altul, dacă ar fi fost, decît chiar *Moara-de-apă*), așa încît nu rămînea decît presupunerea că erau doar clădiri risipite, fără legătură cu nici o așezare apropiată.

Pădurea de pe malul apei avea o formă aproape triunghiulară, cu unul dintre „colțuri“ către șosea. Drumul lateral ocolea arborii, desemnînd limita dintre zonele de cultură și salcîmii din șleau.

După cîteva sute de metri, paralel cu drumul pavat cu dale începea o îngrăditură cu sîrmă ghimpată. *Începea*, adică pur-și-simplu „gardul” de sîrmă (sau ce era) se desfășura pornind de la un prim stîlp, dincoace de care capetele sîrmelor atîrnau cîrlionțate și ruginite, fără noimă, dar dincolo de care parii se înșiruiau regulat, iar sîrma ghimpată părea nouă, trasînd portative albicioase și exacte peste lemnul proaspăt descojit al parilor de care era înfășurată.

La circa încă vreo jumătate de kilometru mai încolo se ridica în preajma gardului de sîrmă un foișor de lemn, acoperit, ca o căsuță înaltă, pe deasupra stinghiilor căreia se zărea sclipind în soare, metalic, un capăt de țeavă și baioneta.

Trecînd pe lîngă acest post înalt de control, privirea mi s-a întîlnit cu privirile celuiilalt, care mă privea pe sub baioneta prăzului; m-am holbat și eu la el, lung, pînă l-am depășit complet.

„Întîlnirea” a decurs într-o tăcere deplină, defilarea mea pe dinaintea soldatului tinerel, cu fața smeadă, neîfiind însoțită decît de căutătura lungă cu care ne scrutaserăm reciproc.

Dar, după ce depășisem deja turnul cu cîteva zeci bune de metri, îl auzii strigîndu-mi :

— Hei, încotro ?

M-am întors cu fața către turn, ținîndu-mi streășină cu mîna să nu mă orbească soarele.

— La *Moara-de-apă*, i-am răspuns în același fel.

Dar vocea îmi răgușise brusc, așa că soldatul, neînțelegînd ce-am spus, a zbierat la mine din nou, oarecum autcritar, de astă dată :

— Unde ?

Mi-am dres glasul și i-am modulat limpede, cu intonații sonore, ca de soprană :

— La *Moara-de-apă* !

Soldatul a moțăit din cap că a priceput, și eu mi-am continuat calea. Dar după ce mai străbătusem încă vreo sută de metri, soldatul îmi strigă iar :

— Ai vreo drăguță acolo, meștere ?

Am stat pe gînduri o clipă, dar am considerat că nu era cazul să-i răspund în nici un fel, așa că am dat

să-mi continui calea, *cînd* două avioane supersonice au despiciat stratosfera cu vuiet mare, ceea ce m-a făcut să le urmăresc cu gura căscată, păşind mai departe de-a-n-boulea.

Coborîndu-mi iar ochii, m-am pomenit înaintea primelor case ale aşezării, care apăruseră brusc de după ultimii arbori ai pădurii împrejmuite cu sîrmă.

Erau cinci construcţii dreptunghiulare, ca nişte cristale de plumb, cu pereţii văruiţi proaspăt. În spatele garduleţelor de fier forjat, în grădinile din jur, pomii fructiferi — meri, pruni, caişi — îşi înclinau pînă la pămînt ramurile grele de rod.

„Ce sat modern“... mi-am zis, inspirînd cu nesaţ aerul vesel, de încredere optimistă, al clădirilor.

Mi-am spus că, de altfel, era cît se poate de firesc să fie aşa. Lăsînd la o parte orice alte considerente de ordin general, ne aflam, în fond, doar la cîtiva kilometri de Marele Oraş, aproape, dacă nu *chiar în* perimetrul *Zonei-de-agrement* a urbei.

3. În curţile inundate de verdeaţă nu se zărea nici ţipenie. Iarba proaspătă, netunsă, unduia peste tot, parcă neatinsă de picior omenesc. Doar cărarea era aşternută cu pietriş cubic, mare, roşu, alb şi negru.

Căsuţele, mici, degajau un aer de o oarecare eleganţă şi rafinament. Bunăstare poate chiar un pic stridentă pe alocuri, prin ostentaţia pereţilor placaţi în ceramică arsă, ale cărei culori vii luminau, ca după o ploaie proaspătă.

Am coborît, în dreapta, un dîmb printre două case, şi m-am pomenit pe malul unei ape curgînd leneş la vale. Pe luciul ei pluteau încremenite cîteva raţe şi gîşte ciufulite

Am rămas surprins, fiindcă din cîmp, înainte de intrarea în sat, nu zărisem nimic în direcţia asta care să sugereze o curgere cu o suprafaţă şi cu un debit atît de impresionante.

Dincolo de primele case, semnalînd intrarea în aşezarea propriu-zisă, drumul aşternut cu pietriş cubic se bifurca, ocolind prin dreapta şi prin stînga un rond imens cu flori.

„Mai bine furam de-aici cîteva trandafiri“, îmi spun, potrivind cu cîteva gesturi hîrtia de ambalaj cu antetul *Crizantema*, în care florile mai mult ca sigur că s-au ofilit de căldura din maşină şi de praful drumului.

În stînga se deschidea o alee asfaltată, dar aleea era scurtă, nu erau decît cîteva case pe ea, aşa că am mers mai departe pe lîngă rondul cu flori, către partea unde mi s-a părut că ar trebui să se afle grupul principal de case.

Toate casele, fără a se asemana una cu alta, aveau totuşi un aer comun : relativ mici — nu puteau cuprinde mai mult de trei sau, cel mult, patru camere — şi degeaba am căutat din priviri vreo clădire mai răsărită, eventual cu aspect de vechi conac, aşa cum se mai întîmpla prin alte părţi, în care să-şi fi instalat sediul vreo instituţie publică — fie Sfatul, fie Căminul — unde să mă pot interesa care era adresa ei. Nu exista nici măcar ceva care să semene a poştă sau alimentară, iar prin grădiniţele pustii nu se zărea nici aici nimeni.

Casele astea n-au bătătură-mprejur ? mă minunam, că peste tot în spatele garduleţelor de fier forjat iarba înaltă unduia agale în boarea caldă ce abia adia.

Să tot fi fost ora nouă, poate nouă şi ceva, şi mi-era nu ştiu cum să bat aşa de matinal cuiva la uşă să întreb unde locuieşte familia Ştevie.

Astfel am ajuns cam pînă la mijlocul uliţei pe care am numit-o îndată „principală“, deşi nu avea deloc aerul că ar fi principală, ba nici măcar secundară, poate nici „uliţă“ nu era corect spus, fiindcă nu era decît o alee în formă de S, în partea stîngă cu cîteva căsuţe cu înfăţişare proaspătă, dar în partea dreaptă cu un gard de lemn dărăpănat (primul lucru „contrastant“ în comparaţie cu celelalte elemente ale acestui sat straniu — „staţiune“, cum îi ziceau localnicii — fiindcă gardul acela de lemn, jalnic la înfăţişare, era, de fapt, primul şi deocamdată singurul amănunt — desigur ne semnificativ în restul contextului — care rezona în mintea mea cu noţiunea de *sat* ; iar cînd în nări mi-a vibrat o dîră de miros de fum de foc de frunze, m-am regăsit într-un spaţiu relativ cunoscut, şi, parcă, nu ştiu de ce, firesc,

amintindu-mi de o foarte îndepărtată, poate chiar inexistentă, sau doar imaginară, copilărie).

Ceva mai departe, rezemați de uluca porții năruite, stăteau doi inși cu pantaloni burlăniți, cu cămăși mototolite și botine scîlciate. Mă urmăreau în tăcere pe sub borurile destrămate ale pălăriilor lor negre, atît de jalnice că păreau din alt veac.

Cei doi semănau leit unul cu celălalt — aveau fețe oacheșe, iar mustățile stufoase le atîrnau deasupra gurilor strîmbate de rictusuri întărind, parcă, expresiile de dezaprobare, dacă nu chiar de dezgust.

Mi-am revăzut scurt ținuta, dar n-am descoperit nimic în măsură să impacienteze pe cineva — haina îmi era încheiată la doi nasturi, cămașa nu-mi atîrna din pantaloni, pantofii, nițel prăfuiți de drum, arătau totuși, convingător, că văzuseră peria de dimineață, iar mîne-cile și gulerul cămășii albe, deși nu mai sclipeau, se prezentau încă destul de rezonabile.

Rămăsesem în cumpănă dacă să mă adresez sau nu celor doi, dar dînd cu ochii roată la pustietatea din jur am înțeles că n-am de ales, așa că m-am decis, înaintînd agale spre ei.

— Bună ziua, am rostit cînd am ajuns în dreptul lor.

Cei doi mă priveau plat.

De dincolo de ruina de gard a răzbătut un cîrîit bizar, ca o tuse. O femeie bătrînă, cu fața smochinită, a năvălit răsucindu-și cu mîini febrile broboada și trențele care-i atîrnau în neorînduială.

— Ce-i ? Ce-i ? întreba ea, cuprinsă de o agitație stîngenitoare, scînteindu-și ochii verzui către mine. Ce-i ?

— Sărut mîna, am zis eu, cît mai gentil cu putință.

— Ce-i ? a întrebat baba, rămînînd cu gura știrbă holbată către mine. Ce-i ?

— Nu vă supărați — am rostit oarecum agasat, întrebîndu-mă ce-o fi cu neisprăviții ăștia și blestemîndu-mi în gînd neșansa de a fi silit să apelez tocmai la ajutorul lor — nu vă supărați, familia Ștevie unde locuiește ?

Cei doi hăndrălăi au pufnit într-un rîs scurt, din care au revenit la fel de brusc la platitudinea sumbră de mai înainte. Baba tăcea, cu mîna înaintea gurii strîmbe. Iar

eu aşteptam, nedumerit. În general, totul era fără nici o noimă.

Crezînd că nu m-au înţeles, am început să le explic din nou, cît mai detaliat şi clar, că o caut pe Zorica, fiica lu' Ştevie, dar că nu ştiu unde stă, şi că le-aş rămîne foarte îndatorat dacă...

Ochii îmi rătăceau dincolo de gardul dărăpănat, către căsuţa de chirpici, înfundată parcă în pămînt. Era un bordei jalnic, cu acoperiş spart pe alocuri, cu pereţii cojindu-se ca scoarţa în fîşii de descompunere organică : alcătuiţi dintr-o materie nedefinibilă, parcă dintr-o singură bucată cu gardul dărăpănat (de care se sprijineau cei doi mustăcioşi) al cărui lemn (?) buretos, intrat într-o decompoziţie seculară, era străbătut de viermii alburii ai unor rădăcini contorsionate, dar nu ca şi cînd corpul său ar fi prins rădăcini către pămînt să-şi tragă seva de acolo, ci ca şi cînd pămîntul ar fi prins rădăcini în materia aceea vîscoasă, pe care o absorbea în adîncuri, încetul cu încetul.

— Pe cine căutaţi ? a răsunit în spatele meu o voce limpede de femeie.

4. Femeia, sprijinită cu mîinile de gardul de fier forjat, mă privea curioasă. Era o femeie trecută, cu aerul unei mame a şase sau şapte copii, care n-a dus o viaţă tocmai uşoară — ci ca tot omul, cu griji şi nevoi...

I-am răspuns dintr-o suflare că nu-s de prin partea locului şi că o caut pe Zorica Ştevie, nu-mi poate spune ea, dacă e atît de drăguţă, unde locuieşte familia Ştevie ?

Femeia mi-a zîmbit, a deschis poarta curţii şi a ieşit, întrebîndu-mă : „Da cine sînteţi dumneavoastră ?“, şi cînd i-am spus cum mă cheamă a scos un uşor strigăt de uimire, mi-a răspuns grăbită „Staţi niţel, să nu plecaţi, staţi niţel !“ şi-a rupt-o la fugă pe uliţa în formă de S, pătrunzînd în trombă pe a treia poartă mai încolo.

Rămas iarăşi numai cu cei doi mustăcioşi ursuzi şi cu baba ştirbă, am zîmbit dezorientat către ei, care mă scrutau cu o căutătură impenetrabilă, şi, încercînd să fac abstracţie de situaţia stupidă, am luat-o cu paşi şovăitcri pe uliţă în urma sâtencei binevoitoare.

— „El e ! l-am recu...” mi s-a părut că aud răzbind pînă la mine o voce îndepărtată, entuziastă.

Dintr-o dată niște pași s-au precipitat către mine și dintre cele două tufișuri de trandafiri ce flancau poarta a năvălit o fetiță cu funde roșii în cozile groase, fluturîndu-și din fugă fusta înflorată. M-a îmbrățișat, lipindu-se strîns de pieptul meu. Cînd am încercat s-o îndepărtez ușor, ea s-a strîns mai tare, înfundîndu-și fața roșie în reverele hainei mele gri.

Abia cînd i-am întors chipul spre mine, ridicîndu-i delicat cu două degete bărbia, am recunoscut-o. Fața-i era udă leoarcă și ochi-i sclipeau.

— Ce faci ? am murmurat perplex.

— Vino ! Hai, lasă, vino ! mi-a spus ea, apucîndu-mă de mîină și trăgîndu-mă spre curtea cu porțița potopită de liliac înflorit. Vino !

I-am întins buchetul împachetat în hîrtia mototolită deja, cu antetul *Crizantema* :

— Uite, ți-am adus niște flori...

Intrînd, am surprins cu coada ochiului siluetele bătrînei și ale mustăcioșilor cu figuri împietrite. Ne urmăreau necîntiți, și bătrîna a șuerat ceva de genul „nu vă ajunge ?” sau „nu v-a ajuns cît” ?...

Zorica a întors și ea o clipă capul, fără a le da vreo importanță. Îi simțeam mîina mică, umedă, între degete. Am întrebat-o în șoaptă „Ăștia cine mai sînt ?” Ea a dat din mîină a lehamite „Lasă-i”..., „Dar cine sînt ? Ce sînt ?” am insistat, iar ea a părut agasată : „Niște foști, dă-i încolo” !... „Foști ? Foști ce ?” am întrebat, dar ea nu mi-a mai răspuns nimic, fiindcă odată intrați în curte, printre straturile de flori („Sper că n-aveți cîini care să-mi rupă pantalonii” ! și Zorica rîde cu perlele dinților ei imaculați „Nu, nu avem !” iar eu mă mir ce soi de casă „la țară” o mai fi și asta, fără cîini, și ea „Da’ ce, toate casele de la țară *trebuie* să aibă cîine ?” și eu zic că da) a venit către noi o femeie la 35—40 zîmbindu-mi cu toată fața în vreme ce-și ștergea mîinile de bluza de nylon.

„Intrați, intrați, vă rog !” m-a invitat ea ospitalieră, iar eu am dedus că trebuie să fie mama Zoricăi (deși, așa cum aveam să aflu mai tîrziu, nu era), și-i zic să-

ru'mîna, zîmbindu-i și întinzîndu-i florile cu care tot nu știam ce să mai fac.

Un scaun trîntit degrabă zăcea înaintea casei.

5. Nu era mama Zoricăi. Era o vecină. Mama ei era plecată. Și tatăl. Erau duși într-o călătorie.

— Biata fetiță — spune femeia — a rămas singură. Eu venii să-i ții de urît, că de unde să ne dea nouă prin minte de ce vizită o să primească azi... chicotește ea complice. Ehe, că toți de pe aici te așteptam ca pe o minune...

— Știți de mine ?.. murmur eu uluit.

— Sigur că da, cum să nu te știm ! Păi că nu era să ne pierdem fata din cauza dumitale — o fată avem și noi frumoasă și era să se ducă, mititica...

— Lasă, mătușă Mai... șoptește Zorica stînjenită

— Ba las' să știe ! se oțărăște duios femeia.

După aceea ne anunță că ea „se duce, că doar n-oi fi bătut atîta cale ca să stau de taină cu ea“. Și încheie prin a ne asigura că mai vine ea ceva mai încolo să ne pregătească ceva de-ale gurii cînd s-o face ora mesei.

Femeia plecă, lăsîndu-mă față-n față cu Zorica, roșie ca o garoafă, cu ochii-n ochii mei, pierdută.

— Cum de-ai venit așa ?... mă întrebă moale.

— Am venit... ridic eu din umeri. Reținusem numele *Moara-de-apă* și mi-am zis : „hai să văd și eu cum arată o comună limitrofă“.

— Nu-i comună, zice ea.

— Știu, e *stațiune*... mă rog, *stațiune*, dacă țineți atît de mult la asta.

Ne sorbim din priviri. Are un păr formidabil : lung, înfoiat, cîrlionțat, cu vîrfurile perciunilor blonde, cu toate că în rest e castaniu închis. Un păr volatil ca o aură diafană.

Ochii căprui, adînci, au o notă tragică în sclipetul voios, cînd rîde.

— Vrei să-ți arăt împrejurimile ? mă întreabă, animată de dorința unui program cert de acțiune.

Îi răspund că da, și ea mă prinde de mîna cu degetele ei micuțe și pufoase (și eu am degete subțiri, dar tari ca de oțel, fără „pernuțe“). Mă trage către dîmbul înverzit

ce se ridică lin în spatele casei — paralelipiped perfect, o prismă vopsită-n roz, înconjurată de un brîu pavat cu beton. Aleea se pierde în mijlocul smaragdului ierbii înalte, unduind în boarea fierbinte dinspre cîmpie.

6. — „Stam la fereastra casei mele și mă uitam printre zăbrele. Am zărit printre cei neîncercați, am văzut printre tineri, pe un băiat fără minte. Trecea pe uliță, la colțul unde stătea una dintre aceste străine, și a apucat calea ce ducea spre locuința ei. Era în amurg, seara, în noaptea neagră și întunecoasă. Și iată că i-a alergat înaintea o femeie îmbrăcată ca o dezmațată și cu inima șireată. Era bună de gură și fără astîmpăr ; picioarele nu-i puteau sta acasă : cînd în uliță, cînd în piețe, pe la toate colțurile stătea la pîndă. Ea l-a îmbrățișat și l-a sărutat, și cu o față fără rușine i-a spus : *Eram datoare cu o jertfă, azi mi-am împlinit juruințele. De aceea ți-am ieșit înaintea, și te caut și te-am găsit. Mi-am împodobit patul cu așternut din pînză de paing ; mi-am stroplit așternutul cu smirnă, aloe și scorțișoară. Vino să ne îmbătăm de dragoste pînă dimineața, să ne desfătăm cu dezmierdări ! Că nu-i nimeni acasă : au plecat într-o lungă călătorie, au luat cu ei bani și nu se vor întoarce decît la Luna-nouă.* Tot vorbindu-i, ea l-a ademenit și l-a atras cu buzele ei ademenitoare. Și deodată el a început să meargă după ea ca boul care se duce la măcelărie, ca un cerb spre cursă, ca pasărea care dă buzna-n laț fără să știe prețul pînă cînd săgeata îi străpunge ficatul.“

Vocea s-a întrerupt. Tăcere. O liniște de sfîrșit de mileniu. Apoi o voce de bărbat, scrișnită, ca un fier pe sticla geamului :

— Citește mai departe.

Și din nou vocea monotonă, molfăind în întuneric.

— „Să nu ți se abată inima spre calea unei asemenea femei, nu te rătăci pe cărările ei. Căci ea a făcut să cadă multe jertfe. Casa ei este drumul spre locuința celor ce au fost, drumul care pogoară spre lăcașuri adînci !

Nebuna este o femeie gălăgioasă, proastă și care nu știe nimic. Ea șade totuși în ușa casei sale, pe un scaun, pe înălțimile cetății, ca să strige la trecătorii care merg pe calea cea dreaptă : *Cine este prost să vină aici !* Iar

celui fără minte îi zice : *Apele furate sînt dulci, și pîinea luată pe ascuns este plăcută !*“

Tăcere. Scufundare.

— „El nu știe că acolo sînt cei ce au fost, și că oaspeții ei sînt în văile locuințelor adînci.“

Cu toate că vocea bătrînei răzbătea greu prin ușa deschisă a cocioabei și nu deslușeam bine cuvintele, un fel de vrajă îmi zgribulea pielea pe ceafă, fiindcă invocația gîlgîia cavernoasă, asexuată, emanînd parcă din chiar lutul mîncat de intemperii și ani, străbătut de rădăcinile albe și încolăcite, îngrămădite ca o încurcătură de mațe.

— Hai ! mi-a șoptit Zorica, strîngîndu-mi mîna cu degetele ei micuțe. Lasă .. Vino !

M-am întors spre ea. Mă privea cu ochi supuși, rugători, și am urmat-o. Urcam panta lină a unei coline care se înălța prin spatele caselor spre pădure.

— Ești uluitor de frumoasă, i-am spus. Ai buzele... nu știu cum să spun... Zîmbetul tău mă umple de o nostalgie de-mi dau lacrimile...

— De ce să plîngi ? mă întreabă ea, speriată, poate măgulită.

— Nu știu. Fiindcă ești frumoasă... și atît de...

— „Atît de fragedă, te-asameni“ !... izbucnește ea în rîs.

— Nu. Sau, da. De fapt, mă tem...

— De ce ?

— Nu „de ce“ este întrebarea.

— Dar care ?

— Pentru cine ? Pentru ce ?

— Și pentru cine ? Pentru ce ?

Ajunseserăm la marginea pădurii și, înainte de a ne afunda în parfumul de salcîm ce troienea de pretutindeni ca un vârtej amețitor de smirnă, m-am întors și am privit în urmă spre așezare. De aici, de sus, tot peisajul putea fi cuprins ca-n palmă : casele mici, poliedre cristalizate, sclipindu-și culorile, scufundate în iarba înaltă, unduind neînterupt ca o blană vie.

Casele coboară panta lină pînă la malul apei, de unde începe, mai întîi cu un șopron de șipci vechi prin preajma căruia zac în părăsire troace de lemn negre, macerate, apoi cu o clădire cu acoperișul pe-o sprînceană, pentru a

urca dintr-o dată într-o clădire înaltă de piatră, cu colțuri de cărămidă roșie și cantraforturi respirînd un aer parcă medieval, dacă ai face abstracție de imensa roată de lemn, decolorată de vreme în centru, dar verde de alge în partea scufundată — *Moara-de-apă*, dincolo de care se întind serele lungi și joase ale unor hale ca de fabrică, ale căror geamuri crăpate stelat pe alocuri lasă la vedere cadrele de metal ruginite, deși undeva, mai încolo, construcția își expune sclipetul metalului proaspăt — atît prin arhitectură cît și prin celelalte elemente sugerînd o întreprindere modernă, poate încă în curs de edificare.

— Aceea e *Moara-de-apă*? o întreb pe Zorica, întinzînd mîna să-i arăt.

— Da. Toată împrejurimea e *Moara-de-apă*. Așa se numește. Este o stațiune experimentală, îmi răspunde ea, neînțelegînd probabil exact la ce mă refeream eu.

Mergînd mai departe, am pătruns în pădure ca într-o eternă ninsoare de floare și parfum. Într-un luminiș am întrezărit o căprioară care la apropierea noastră a zvîcnit ca o nălucă.

— Deci aicea stai tu... am murmurat.

— Cum adică? m-a întrebat ea.

— Astea sînt locurile „tale“, care te definesc. Abia acum înțeleg eu aerul tău nostalgic, indiferența ta înaintea Orașului, frumusețea ta...

— De ce mă minți? mă întreabă ea, plecînd privirile.

— Nu te mint. Ești cea mai frumoasă. Ești cea mai frumoasă din lume.

Zorica izbucnește în rîs.

— Minți.

— Nu ți-a mai spus nimeni cît ești de frumoasă?

— Cei de aici, din stațiune, m-au înnebunit cu asta.

— Și atunci de ce spui că mint? Pe ei îi crezi? Ei nu mint?

— Pe ei îi cred. Fiindcă stau aici, cufundați, nu văd nimic, nu aud nimic. Pe cînd tu...

— Ei bine, îți dau cuvîntul meu că ești cea mai frumoasă femeie din lume. Nici nu încap termen de comparație între tine și oricine vrei tu. Ești cea mai frumoasă!

Ea tace. Toate se petrec într-un mod neașteptat de artificial.

— Dar femeia aceea, vecina, de unde știa de mine ? îmi amintesc.

— Toți știu de tine... murmură ea.

Am rămas surprins. Oare așa o fi fost obiceiul prin *Moara-de-apă* ? când o fată se duce pe vreundeva — într-o excursie, să zicem — vine și povestește întregului sat ce și cum, pe cine a cunoscut și ce-a făcut ?

Lipsa asta de discreție, nici nu știam dacă e cazul să-mi repugne sau doar să mă contrarieze. Oricum, m-am simțit dintr-o dată penibil și mi-am controlat pe șest ținuta, simțindu-mă acum, da ! ca la teatru, pe scenă, cu lumina reflectoarelor evidențiind orice amănunt — un colț de cămașă ieșit din pantalon sau un șiret desfăcut.

— Tu de ce nu m-ai căutat ?... am întrebat-o.

— Păi, răspunde ea brusc înviorată, tocmai asta a fost !

„Tocmai asta a fost ce ?“ mă întrebam fără să pricep.

Adevărul este că orice dialog cu o fată de 14—15 ani are o doză oarecare de neprevăzut, eșuînd de obicei în bizar și illogic, devenind în unele momente mai incomprehensibil decât piesele lui Pinter sau Ionescu.

— Ai mei, adaugă Zorica după un timp, mi-au scotocit prin lucruri, au găsit caietul pe care-mi notasem adresa și telefonul tău, și le-au aruncat.

— De ce ?

— Fiindcă... fiindcă, au spus ei, sînt prea mică să mă-ndrăgostesc. Cică dragostea vine mai târziu.

— Și ?

— Și, nimic. Atît.

— Atunci ar cam trebui să plec, spun.

— Nu ! spune ea.

— Ba da. Și ar trebui să o fac înainte de a se întoarce ai tăi.

— Nu-i nici o grabă, spune Zorica. Sînt plecați într-o călătorie lungă...

— Și nu te temi că or să-ți facă neplăceri când se vor întoarce ? Probabil, după cum am înțeles că-i obiceiul pe la voi prin sat, unde nu există secrete, or să fie înștiințați de îndată că am fost pe aici...

— Nu-i sat, mă corectează ea.

— Știu, spun.

— Da, spune ea. Și nu mă tem. Nici tu nu trebuie să te temi. De-atunci lucrurile s-au schimbat.

— Ai mai crescut, nu, *de-atunci* ?

Ea nu sesizează că am făcut o glumă, și-mi răspunde foarte serioasă că da. După care se îmbujorează brusc, intens.

— Zorica nu-i așa că vine de la „zori“ ? Că despre ele se spune că sînt roșii, proaspete și îmbujorate ca aurora ! Că altfel, zorică printre ștevie n-ar avea nici o noimă... am riscat eu o glumă.

— Hă ! se strîmbă ea de poanta mea, ce-i drept, cam boantă. Nu ești primul care-mi zice asta... adaugă ea cu năduf, poate chiar acid și insinuant, într-un anume fel.

Mergem o vreme în tăcere, unul alături de celălalt. Apoi ea mă oprește, strîngîndu-mă ușor de mîină, ca un vis.

Mă întorc spre ea. Se proptește cu spatele de un trunchi, privindu-mă, zîmbindu-mi cu zîmbetul ei cu parfum de miglade amare. Are buze ademenitoare. Trupul, diafan, se afundă în scoarța creață a arborelui : Fata din dafin...

— După aceea m-am îmbolnăvit... își continuă ea istorisirea. Au adus un doctor, care a spus că „am suferit un șoc“, și că „or să mă piardă“.

Îmi vine să pufnesc ! Auzi ce chestie — să moară de dragoste. După mine !

— N-ai simțit ? mă întreabă ea.

— Ce ?

— Că mor ! exclamă contrariată. Ți-am transmis !

— Cum ?

— Nu știu... șoptește ea. Așa...

Ne scrutăm ochi în ochi. Are ochi întunecați și adînci, de căprioară.

— Nu ai simțit ? Nu *de-aia* ai venit ?

Rămîn pe gînduri. Într-adevăr, ce m-a determinat să caut pe hartă, luîndu-mă după un singur cuvînt aruncat cîndva de Zorica, din întîmplare, *Moara-de-apă*, localitate netrecută pe nici o hartă, așa încît pînă la urmă am ajuns a mă îndoii nu numai de corectitudinea memoriei, dar

chiar și de existența amintirii aceleia (deși, iată-mă aici, în plină inexistență, perfect palpabilă totuși, sub numele de *Moara-de-apă* !) pentru a porni pînă la urmă la drum (mînat de o inspirație subită), către o autogară oarecare, aleasă absolut „la un noroc“, unde am cerut (destul de neconvins) un bilet pînă la *Moara-de-apă*, și, într-adevăr, am primit unul, deși atunci cînd am pretins relații suplimentare...

— Ba da, îi răspund convins. De aceea am venit.

— Vezi ? spune ea.

Bătînd pădurea cu pas agale, ajungem înaintea unui blocmotor vertical, trîntit hodoronc-tronc printre copaci, sub cerul liber. E un angrenaj masiv, prelung, cu mai multe jeturi de țevi și fascicule de spirale de cupru și aluminiu, contorsionate într-o asamblare complexă, care nu rezona comun cu nici o instalație, mașină sau motor cunoscute. Roți dințate se îmbucau extraplat sau în unghi, unele într-altele, pe arbori cotiți, masivi, compacti.

Motorul, sau mașinăria — ce va fi fost — părea lăsat în părăsire acolo de multă vreme, fiindcă se scufundase cu partea de jos în pămîntul moale de sub frunzișul putred al pădurii.

Atingînd metalul rece cu vîrfurile degetelor, am perceput o vibrație vagă, ca și cînd vîntul ar fi stîrnit un ecou îndepărtat în străfundurile piesei.

— Și, după „boală“, ai tăi n-au mai făcut talente ? am întrebat-o.

De-o năzbîtie pe măsura celei a Zoricăi nu mai auzisem pe la nici unul dintre cunoscuții mei. Auzi, dom'ne, să-i recomande doctoru' să mă iubească ! Să-i dea rețetă cu parafă, ștampilă și tot dichisul : „Bolnava să-l iubească pe șmecher“. Iată-mă și principiu terapeutic !

— Nu, îmi zîmbește ea trist. Ai mei au plecat. Totul este în ordine. N-ai de ce te teme.

O îmbrățișez, emoționat. E atît de naivă.

Ieșim la marginea pădurii, în preajma unui lan uscat, foșnind și scîrțîind sec.

— Grîu ! exclam încîntat. N-am mai văzut un cîmp de grîu de cînd eram copil !

— Nu este grîu.

— Dar ce ? o întreb uluit.

— Secară, spune Zorica, plecîndu-și privirile. Este un lot experimental.

Își plimbă mîinile de jur împrejur prin spicele grele.

— Vezi ce mare e ?

Într-adevăr, îmi ajunge pînă la piept. Spicele sînt lungi cît palma, cu boabe lunguiețe și tari, mai mari de-un centimetru fiecare.

Mă întind pe spate în fîșia de iarbă ce desparte cîmpul de secară de pădure. Pe cer, nori înalți, împărății de nori cu margini de argint, pîlpîie incandescenți. Fata s-a lungit alături de mine. Peste noi se prăvale mirosul de iarbă proaspătă, de vară, de pămînt și de secară coaptă.

Ne întoarcem unul către altul. Efluvii efemere mă cuprind, tulburîndu-mă cu parfumata lor evanescență.

De rochia-nflorată și-n păr i s-au prins fire de iarbă lungi, tremurătoare.

— Vrei să-ți arăt *Moara-de-apă* ? șoptesc ademenitor buzele ei pline și roze.

Și eu fascinat îi fac semn din cap că da.

7. Nu l-am zărit decît după ce ne-am ridicat în picioare. Venea către noi pe marginea lanului.

Avea aerul unui vagabond rural — hainele rupte atîrnau pe el ca aripile frînte ale unei păsări uriașe.

Deși neglijent, nu mi-a părut a fi un băiat urît. De altfel, mi-am spus, toți oamenii de prin partea locului par destul de bine făcuți, sănătoși, zdraveni, cu păr deschis la culoare.

O simt cum tremură.

— Cine e ? o-ntreb. Ce s-a întîmplat ?

— E.... murmură ea.

Străinul s-a oprit chiar în fața noastră, scrutîndu-mă.

— Ziua bună, rostește el încet.

— Noroc, îi răspund nedumerit.

— Ce spuneai că sînt ? se-ntoarce el indiferent către Zorica.

Ea tace și mă strînge de mînă cu degetele mici, asudate.

— De ce te temi ? mi-aplec spre ea ochii. Cine e ăsta ? Ești cu mine !

— Sînt... rostește străinul. Nu. Nu mai sînt nimic ! spune.

— Nu-mi place cum vorbești, zic.

— De ce ? Ce-am zis ? se dezumflă parcă dintr-o dată el.

— Nu „ce-ai zis“. *Cum* ai zis. Ca și cînd n-aș fi precum mă vezi. Ca și cînd n-ar fi (arăt către ea), un copil.

— Scuzați-mă, își ia el seama.

Nu mai are nimic ostentativ. Nici Zorica nu mai tremură. Pornim împreună, tustrei, prin pădure, către *Moara-de-apă*.

8. Copilul lasă să se vadă încă din faptele lui dacă purtarea îi va fi curată și fără prihană.

— Nu-s nici eu chiar venit cu pluta, spun. Ai făcut bine că ți-ai revizuit... vreau să zic, mă înțelegi... Oricît, nu ? Ne mai pricepem și noi, ca tot omul...

— Priceperea să te păzească de străina cu vorbe ademenitoare care-și uită legămîntul din tinerețe, spune el. Casa ei pogoară, și drumul ei duce-n adînc. Nici unul care se duce la dînsa nu se mai întoarce și nu mai găsește cărările.

Vorbele străinului sînt ciudate. Renunț să mai încerc a le căuta tîlcul.

— Mă iubești ? mă întreabă în șoaptă Zorica.

— Da, îi răspund, strîngînd-o lîngă mine.

— Buzele femeii străine strecoară miere. Cerul gurii ei este mai alunecos ca untdelemnul, dar la urmă este amar ca pelinul. Picioarele ei pogoară, pașii ei răzbesc în adînc. Așa că ea rătăcește în căile ei și nu știe unde merge, își recita celălalt litania.

— Ce vrei să spui cu asta ? tresar.

— Depărtează-te de drumul care duce la ea și nu te apropia de ușa casei ei, să nu dai unui om fără milă anii tăi.

— Mă ameninți ? îl întreb iritat.

— Nu, spune el împăciuitor. Să nu mă înțelegi greșit.

Pare de bună-credință, așa că îi atrag atenția, condescendent :

— Probabil că nu-ți dai seama, dar fără să vrei, vorbele tale sună ca niște aluzii...

— Nu, rostește el abătut. Nu le lua așa. Urmărește doar ceea ce zic. Nu mă leg de ceva anume. Eu te cunosc bine. Și tu mă cunoști, dar nu-ți dai seama. Bucură-te de iubita tinereții tale. Cerboaică iubită, căprioară plăcută : fii îmbătat tot timpul de drăgălășeniile ei, fii îndrăgostit necurmat de dragostea ei ! Pentru ce ai fi îndrăgostit de o străină și ai îmbrățișa o necunoscută ?

— Ceea ce spui pare a avea un oarecare tâlc, murmur, îngîndurat. Dar unde spuneai că ne-am cunoscut ?

Ajunși înaintea intrării în *Moara-de-apă*, flăcăul îmi întinde mîna. În umbra clădirii, iar nu în lumina orbitoare a soarelui după-amiezii, privit de-aproape, nici nu mai pare la fel de tînăr ca-nainte. Ar putea fi chiar un bărbat în toată firea, destul de arătos la chip, dar de 35, poate chiar 40.

— Nu spuneam că ne-am cunoscut. M-ai înțeles greșit. Dar lasă, n-are importanță ! dă el din mîna. De aici, drumurile noastre se vor despărți. Iscusința te va feri de limba ademenitoare a străinei. N-o pofti în inimă pentru frumusețea ei și nu te lăsa ademenit de pleoapele ei. Căci pentru o trecătoare, omul ajunge de nu mai rămîne cu nimic și, din nărav, ea întinde o cursă unui suflet scump.

Îl ascult cu un zîmbet tîmp, ce s-ar dori binevoitor, întins ca un fard unsuros pe figură. Ne strîngem mîinile. Străinul are o mîna destul de fină, cu încheieturi neașteptat de delicate. Dacă nu m-aș teme să nu-l jignesc mi-aș trage mîna, fiindcă scena mi se pare de-a dreptul penibilă.

Moara-de-apă se înalță întunecată deasupra noastră ca un meterez.

— Cîndva, demult, oamenii aduceau saci de grîu, orz, secară și porumb aici, la măcinat.

— Și acum ?

— Acum nu mai aduc.

— Și *Moara* ce macină ?

— Nu te supăra, îmi spune într-un tîrziu, te rog, lasă-mă să te îmbrățișez, fiindcă eu nu te voi mai întîlni niciodată.

„Asta de parcă eu s-ar putea să te mai întîlnesc vreodată fără ca tu“...

Și, înainte de a apuca să schițez fie și cel mai mic gest de împotrivire, mă strînge la piept, înduioșat. Are lacrimi în ochi. Maieul dezlînat și murdar și părul rărit, umede, răspîndesc miros de transpirație.

— Rămîneți cu bine, iubiților ! ne strigă el, îndepărtîndu-se cu pași mari, fluturîndu-și zdrențele înaripate. Să ai grijă de ea ! sau, draci ! poate cineva să meargă pe cărbuni aprinși ?...

Privesc spre Zorica perplex. Îi întîlnesc privirea blîndă de copil nevinovat.

— Cine-i ăsta ? o întreb.

— Fiul... începe ea să-mi explice ; dar renunță, dînd din mîină a lehamite : lasă ! N-are rost ! Un nenorocit !

— Fiul bătrînei ? o întreb.

— Da. Sau nu... Tatăl... Ia dă-l încolo ! exclamă agasată.

— A fost ceva între voi ? o întreb, prudent.

— Nu, se supără ea. Ce-ți dă prin minte !

— Mi s-a părut... Nu știu... din vorbele lui...

— Vorbește-n dodii, decide ea.

— Sigur ?

— Sigur ! Bineînțeleles că sigur !

Zorica e supărată de-a binelea.

— Ce tip ciudat... mă bîlbîi încurcat.

9. În *Moară* e liniște. Nu răzbat decît pufnetele rare și înfundate de departe. Monotone și sacadate, ca emise mecanic de un motor uriaș.

Pătrundem îndepărtînd păienjenişurile cu mîinile, pînă răzbim sub acoperișul înalt, spart din loc în loc, prin care soarele-și croiește drum trasînd în aerul negru dungi de particule fine de aur incandescent fremătînd într-un joc continuu cu o sugestie de viață obscură.

— Îți place aici ? mă întreabă Zorica, cu glas dintr-o dată stins, nu știu de ce.

— Da, îi răspund la fel.

Trecerea noastră (și a fost de parcă vocile noastre ar fi făcut-o) a stîrnit în răcoarea statornică a *Morii* nori de praf aurescent ce-au dat buzna, scoși din neant de baghetele vrăjite ale razelor de soare răzbite de afară prin sfîșierea de sus.

— Te iubesc, îi șoptesc.

— Eu vin aici adesea, spune ea, lin. Țasta e locul meu preferat. Vino să vezi.

Mă trage de mîna pînă în partea din față a încăperii unde un ax de lemn nemaipomenit de gros străbate peretele din față, traversînd întreaga *Moară* pînă în celălalt capăt, unde trece și prin peretele de-acolo. Dincolo de ferăstruica trasformată în lemn zăresc roata uriașă învîrtindu-se lent, iar un scîrțîit ușor îmi dă de înțeles că axul străvechi, hipertrofiat de o creștere parabolică, se *învîrtește* abia simțit.

O senzație insolită mă străbate pentru o clipă. Întorcînd ochii spre Zorica, îi regăsesc figura dragă, cu trăsături suave în semiîntunericul din jur. Privind-o acum, remarc că, într-adevăr, se schimbase: ochii ei mă ademenesc cu colțurile pleoapelor ca trase cu khol, stîrnind în mine o tainică amintire ancestrală.

— Ce-i cu părul tău? o întreb.

— Mi l-am călcat cu fierul de călcat! rîde ea. Mă enerva, că-mi stătea cîrlionțat și zburlit...

O privesc contrariat.

— Nu-ți plac așa?

— Îți stătea bine cu părul așa cum era el, murmur eu stins. Îmi plăceai grozav așa cum erai.

— Și-acum nu-ți mai plac? se fandosește ea.

— Ba da, rostesc eu trist.

Praful din aer s-a stins.

— Ți-e foame? mă întrebă Zorica, teluric.

— Da. Mă decid eu dintr-o dată. Mi s-a făcut o foame...

— Atunci vino! m-a îndemnat ea. Cred că *inginera* ne așteaptă.

În drum spre casă mi-a arătat locuința *doctorului*, a *profesorului*, și mi-a dezvăluit că prin celelalte case stau *inginerii*, *arhitectul*, *veterinarul*, *zootehnistul* și în aceea, da, în ea, un...

— E destul de distins și mare satul ăsta al vostru, am continuat eu cu surprindere.

— Nu e sat... m-a corectat ea.

10. La întoarcere am avut impresia că se schimbase ceva în fizionomia și topica așezării. Probabil că venind acum din altă direcție „m-am rătăcit“, și mi-am dat seama că, dacă nu am fi fost împreună, aș fi localizat în complet altă parte casa familiei Ștevie. Odată intrați în curte am făcut constatarea că prima oară când fusem aici nici nu remarcasem stratul cu trandafiri care te întâmpina din poartă, și nici hulubăria din stînga intrării, la poalele căreia erau îngrămădite cîteva cuști cu iepuri mari, albi, cu blană lungă și ochi roșii.

— Nu știu de ce rămăsesem cu impresia că stați pe ulița în formă de S, i-am destăinuit Zoricăi, amuzat.

— Nu, clatină ea din cap. Deși am stat acolo cîndva, dar tu n-ai de unde să știi, fiindcă a fost mai de mult, în copilărie, dar după ce tata a fost pus... în fine, n-are importanță, stăm aici de cîțiva ani buni.

— Și locuiți aici de multă vreme? o întreb. Adică, vreau să zic (mă fîstîcesc sub privirea ei), sînteți de-aici, din sat?... da, știu, nu e sat, e stațiune, dar familia, ai tăi, de unde sînteți, înainte de a fi stațiunea, fiindcă stațiunea s-o fi făcut și ea pe locul unui sat, ceva, nu? Voi, ai tăi, locuiți aici dintotdeauna?

— Nimeni nu e nicăieri dintotdeauna... rostește ea sentențios.

— Da, bine, știu și eu chestia asta... Sîntem un neam tînăr, nu? invazia romană, popoarele migratoare... Dar, de pildă, familia mea, dinspre tată, este tot de la țară, și, deși n-au stat nici ei unde sînt acum dintotdeauna (iar eu, iată, nu o să mai stau pe locurile strămoșești *niciodată*), totuși, de vreo patru sute de ani... În sfîrșit, mă-nțelegi...

Nu prea lăsa să se vadă că mă-nțelesese. Era și foarte mică, de altfel.

— Ne-am mutat cînd cu sistematizarea. Înainte stătuserăm pe ulița în formă de S, dar după ce tata a fost pus...

— Ce-i tatăl tău? o întrerup eu. Cu ce se ocupă?

— Mi-e greu să-ți explic, rămîne ea în cumpănă cîteva momente. E, aproximativ, un specialist de foarte înaltă clasă. E destul de mare, cum se spune. Cel puțin, pentru noi, aici...

În casă era răcoare. Am intrat mai întîi într-o verandă izolată cu sticlă, cu ghivece de flori așezate ordonat, pe rasteluri. Pe peretele interior o fotografie înrămată în care un bărbat de vreo 20—25 de ani trăgea de mîină o fată grasuță cu un șorț cu buline, care încerca să iasă din cadru, stînjenită să fie surprinsă așa.

— Sînt ai tăi ? o întreb.

— Nu... îmi răspunde ea neatentă pentru o clipă, apoi. luîndu-și seama : — A, ba da !

— E un bărbat frumos, tatăl tău, o linguşesc eu.

— Ți se pare. În realitate arată complet altfel decît în poza asta. Mama, însă e o vulpe. Uite, așa cum o vezi, e o vulpe.

— Adică e vicleană ?

— Nu. Nu e vicleană.

— Atunci e roșie ?

— Mda. Mă rog, poți spune și așa. E o vulpe.

Patru uși de-a lungul unui holîșor. Una dintre ele aștepta, deschisă. Dincolo de ea, o cameră strîmtă și scundă, nu ca de casă țărănească. Jaluzelele trase fac să domnească înăuntru o penumbră învăluitoare, cu care trebuie să mă deprind înainte de a distinge patul larg, cu învelitori albe. În cameră plutește un vag iz de scorțișoară.

— Asta-i camera ta ? o întreb.

— Da, îmi răspunde glasul ei din penumbră, ilocalizabil. Ca și mine... te-așteptăm de-atîta timp...

Zăresc pe masă cîteva cărți, o riglă de calcul, o mapă de desen. Și, pe colț, pîlpîitul verzui al unui display de minicalculator.

Aș vrea să mă întind cîteva momente pe pat — am obosit, mă doare spatele de la atîta stat în picioare și mers — dar nu îndrăznesc. Pipăi doar pînza fină, probabil de mătase, moale și pufoasă ca pînza de paiag.

— Mai, vino să mîncăm ! mă cheamă ea. Uite, avem și vin !

Turnat într-un pahar gros de cristal, vinul rubiniu împrăstie pe fața de masă cu dantelă tente refractate, de culoare străluminată.

— E vin de smochine. Tata-l prepară.

— De smochine ? o întreb eu năucit

— Da, confirmă ea. Gustă. O să-ți placă.

E un vin greu ca sîngele de miel. Cum să fie vin de smochine ?

Din fundul paharului mă privește o vișină mică.

Vinul, parfumat și tare, mă amețește. Zorica mă fixează, zîmbindu-mi cu zîmbetul ei formidabil, mai enigmatic decît al tuturor giocondelor lumii.

— Mă frămîntă două întrebări, spun. La o așezare atît de mică, fiindcă *Moara-de-apă* este, totuși, o așezare mică — într-o generație, hai, cel mult două, toți ar trebui să fiți rude.

— Da, zice ea. Și doi ?

— Doi : nu s-ar zice că aveți pe-aici vreo instituție publică. Nu ?

— Nu s-ar zice, îmi zîmbește ea.

— Și tu, voi, copiii, unde vă urmați școala ?

— A, asta era ? rîde ea, amuzată de raționamentele mele. Da, ai dreptate. E o localitate fără prea mari pretenții...

— Păi, aia-i, că nu prea pare a fi așa... mă îndoiesc eu.

11. Cînd am ieșit din nou afară, umbrele se lungiseră simțitor.

Primul lucru de care mi s-a legat privirea a fost tigva patibulară a bătrînei, împachetată-n testemelul ei jalnic, proțăpită-n gard ca ghilotinată. Dar la apariția mea-n prag, bătrîna a și luat viteză.

— Lua-o-ar... o boscorodește Zorica, surprinzîndu-i umbra-ndepărtîndu-se.

Hotărîm să ne întoarcem iar la *Moara-de-apă* — propunerea o fac eu, fiindcă mi-a spus că ăla este locul ei preferat.

Iată „lumea ei“. Și iată cum decurge „viața ei“.

Acum înțeleg mai bine unele trăsături de caracter ale fetei acesteia formidabile, care, mai înainte vreme,

mă surprinseseră. Reinterpretez ceea ce consideram cochetărie drept simplitate, iar ceea ce suspectasem de falsă modestie drept naivitate. „Educația” și „diplomația” ei se vedeau, în realitate, bun-simț firesc și... și ce? Nu știu. Nu reușesc să exprim coerent „și mai ce”. *ALTCEVA !* Cu totul și cu totul *ALTCEVA !*

Pătrundem în *Moară* prin umbrele nostalgice ale apusului. Tufișurile de corn de pe malul apei au prins să-și scuture florile galbene pe luciul de cleștar al curgerii aceleia nespus de lente prin Univers. În liniștea de sfârșit de lume se aude parcă mai clar bufnetul sacadat și rar, venind de nicăieri și de peste tot, ritmic ca emis de o mașinărie nevăzută.

Înainte de a pătrunde prin poarta de lemn ținută cu nituri strălucitoare în floare, din oțel inox, a *Morii*, încerc să-mi arunc ochiul înăuntru prin ferestrele prăfuite ale halei din spate, cu aspect de manufactură de pe la 1820. Dar înăuntru e întuneric, nu se distinge nimic. Parcă doar niște forme confuze de mașini și angrenaje. Dar imaginația poate trăda văzul.

Mînă-n mînă, trecem pe sub tavanul șubred, mîncat de timp. Deasupra noastră, bîrnele au crescut hiperbolic o dată cu anii, asemeni inelelor unor arbori, sau undelor tot mai laxe cu trecerea vremii pe luciul apei.

Urmăm axul central mătăhălos de lemn pînă dincolo de pragul de piatră al încăperii principale. Din ce arbore titanic va fi fost strunjit oare? După dimensiuni, parcă ar fi vorba de un sequoia !

Trecuți de cealaltă parte a zidului, acolo unde presupusesem că urma camera-pietrelor, ne-am pomenit înaintea unei mase imense de angrenaje. Axul uriaș de lemn se isprăvea (absolut paradoxal) într-o roată dințată colosală, șlefuită într-un metal inoxidabil ce scliffea ca nou în semiobscuritate. Dinții mari cît pumnul se îmbucau în alți dinți.

Roți. Roți dințate, orientate în diverse unghiuri, îmbucîndu-se orizontal sau vertical, asemeni pieselor unui angrenaj de ceasornic megalitic.

Și, ceea ce era cel mai uluitor, întreg acest ansamblu *funcționa !* Încet, mai întîi imperceptibil, dar din ce în

ce mai evident în adînc, amplificată din angrenaj în angrenaj, rotația se accelera către adînc sugerînd înfinitul.

— De cînd datează *Moara* asta ? întreb.

Zorica ridică din umeri.

Piese de metal par destul de noi. Unele dintre ele sînt absolut nealterate.

Și totul întrepătruns, cu neputință de decantat una de alta, cu primitivismul unei tehnici-țărănești medievale rudimentare.

— De fapt, îmi dau eu cu părerea, i se zice impropriu *Moară*. Prin definiție, o „moară“ este un loc unde se macină ceva. Ori aici este mai degrabă vorba de-o mașinarie decît de-o *moară*. Piese alea, de-acolo, le vezi ? parcă ar fi niște pistoane, iar celelalte, alea, da, îmi sugerează niște condensatori. Nu ?

— Ce-s ăia condensatori ? mă întreabă Zorica.

— N-ai făcut la Fizică ?

— Nu.

— Nu încă... mîrîi eu descumpănit.

O mașină. O mașină teribilă, încă în stare de funcționare. O mașină complicată al cărei sens îmi scapă.

Urmînd meandrele mecanismului ajungem la ușa din partea de dinapoi a halei (unde angrenarea nu pare totuși a se opri, fiindcă snopuri de cabluri și terminații de roți se pierd în pereți și plafon în toate direcțiile).

Prin geamurile prăfuite dincolo de care se zăresc casele și regiunea, asupra împrejurimilor deschizîndu-se însă un orizont nou, cu mult mai vast parcă (dar și mai îngust totodată). Întrezărită de aici, așezarea pare cu totul altceva. În porțiunea aceasta au rămas adunate doar case vechi : bordeie scufundate în mîlul argilos al pantei mîncate de iarba înaltă, vălurind. Scufundate. Scufundîndu-se. Cu pereții plămădiți din aceeași materie mîncată (pe cîte-mi pot da seama de aici) de aceeași boală vegetală ca și casa și gardul bătrînei și al celor doi mustăcioși. Incolăceala albă a rădăcinilor străbate adînc putreziciunea lutului descompus.

Cum or fi putînd locui oameni în așa ceva ? Ce fel de oameni locuiesc relicvele astea ?

Dar poate că nu e decît pur și simplu vatra uitată a unei mai vechi așezări, substituită funcțional de cealaltă, vie, cu căsuțele ei cubice, cristaline, condensate elegant, aproape cochet, de civilizația ultimilor ani.

Satul scufundat îmi sugerează o pictură veche în peniță, o ilustrație la „epoca fanariotă“, cu mizeria ei înstrăinată. Aștept parcă să răsară un rădvan boieresc din care un preaînalt burduhan să-și arate pentru o clipă ișlicul ori potcapul, pîndit din umbră de pandurii unei răzmerițe cu puternică rezonanță națională și socială.

Și atunci, parcă anume ca să-mi răspundă la ecoul anacronic, dintr-una din cocioabe (oare ce „mobilier“ vor fi conținînd plămădelile astea barbare, și cam cum ar fi să locuiești *astăzi* într-o astfel de izbă?) iese unul dintre flăcăii mustăcioși și neîngrijiți ai bătrînei, îl surprind furișîndu-se pe lîngă gardurile năruite. Și cum îl privesc de-aici, prin înserarea tot mai accentuată, figura lui îmi rezonează extraordinar de cunoscut : cu mustățile lui pleoștite și cu căciula desfundată, cu chimirul lat. Și cum trece acum pe lîngă un angrenaj complicat, metalic, asemeni întru totul celui din pădure (iată, și prin sat mai există piese dintr-astea, risipite probabil din inventarul *Morii-de-apă* — relicve dintr-un alt spațiu și timp — revoluate și desuete, cam cum ar fi niște brontozauri, să zicem, rătăciți în contextul florei și faunei actuale), ei bine, privit prin fereastra tulbure de din spate a *Morii-de-apă*, mustăciosul semăna — și eu abia acum îmi dau seama de asta — zguduitor de bine cu poza lui Tudor din cartea mea de Istorie de-a XI-a.

— Fii atentă ! îi șoptesc Zoricăi, punîndu-i palma pe umăr.

Iar ea dă din mină a lehamite.

Strănepotul cel trențáros al pandurilor se pierde în fantoma optsutedouăzeciului său reconstituit parcă din însăși melasa scursă a timpului ce trece, dar eu și Zorica ne întoarcem în *Moara* propriu-zisă. Pe o ușiță de lemn din partea „antediluviană“ a mașinii se poate înainta pînă pe un promontoriu de lemn ce se-ntinde, pe sub roata uriașă, pînă către mijlocul apei. Soarele a

apus și în atmosferă nu mai plutește decît lumina tulbure, din ce în ce mai stinsă, a fluorescenței generale, obscure, a serii. Adierea lină mișcă abia simțit lațele moi ale părului Zoricăi în care un fir de iarbă verde a rămas suspendat probabil încă de la escapada noastră matinală prin pădure. Și cum stăm așa, unul lîngă celălalt, sub fantastica roată învîrtindu-se „într-o doară, în singurul, unicul sens“, apa care trece încet pe lîngă noi creează impresia că, de pe bordul *Morii-de-apă*, sfidăm nemărginirea Fluviului Tulbure și-atît de vast încît nu i se zăresc țărmurile. Spre Izvoare, fără nici o lumină la babord, despicăm apa, spre Izvoare. Dinaintea noastră, din larg, răzbește pînă la noi țipătul pescărușilor și mirosul tare de alge putrede.

Cu umărul lipit de pieptul meu, femeia tace, scrutînd marea. Neclintiți la bordul titanicei nave, cît un sat de mare, cît o regiune, cît un continent, scufundîndu-se. O navă cu morți și vii, cu sate și orașe, cu ape și șesuri, cu păduri, cu o istorie de sute și mii de ani.

Pieptul plin al Zoricăi a rămas înghețat, de marmură. Și eu am rămas fără răsuflet. Sub rugina pădurii roșii de toamnă, stăm neclintiți ca două statui peste veac.

Corabie zburătoare. *Moara-de-apă* se scufundă în întunericul tot mai adînc al Noptii Universale. E atît de întuneric încît nici luna, nici stelele nu se mai zăresc în abis. Doar bufnetul înfundat și rar, ca inima unui mecanism îndepărtat, mai răzbește pînă la noi.

12. Miezul nopții.

— Vino, vrei? mă-ndeamnă Zorica, lipindu-se caldă și pufoasă de mine. Chiar nu rămîi?

— Iubito, îi repet, ți-am spus: m-așteaptă ai mei. Dacă n-o anunț pe mama, o să se îngrijoreze teribil. Dacă măcar un telefon ar fi pe-aici, totul ar fi rezolvat. Dar așa... Uite! Mă duc pînă-n Oraș, dau telefon și, dacă pot, mă-ntorc. Promit.

— N-ai cu ce.

Vocea-i sună disperată. Rece. Îndepărtată.

— N-ai cu ce.

— Nu mai trece chiar nimic?

— Pe-aici nu trece decît o singură mașină.

— Eei, fir-ar să fie ! mă enervez eu. Ce porcărie !
I-aș spune „hai cu mine“, dar dacă ea ar veni, dacă
ar răspunde chemării mele, acasă la mine unde s-o culc ?
Unde să mă duc cu ea ?

— Bine, mă resemnez. Rămîn.

— Nu, spune ea acum. Pleacă.

— N-o să plîngi ?

— Nu. M-am schimbat. M-am schimbat mult. Nu mai
sînt aceeași.

— Mda... rînjesc eu sarcastic. „Nu mă voi oglindi de
două ori în ape“...

— Îngăduie-mi doar să te mai văd o dată, să mă mai
uit la tine o dată înainte de a pleca, mă roagă ea. Te
rog. Ultima oară.

— „Ultima oară“ ? mă mir eu. Dar vor mai exista
„nenumărate ori“ !

— Nu, șoptește ea. M-am schimbat mult. Nu mai
sînt cea care a murit după tine...

— Nu mă mai iubești ?

— Ba da ! se precipită ea. Te iubesc extraordinar.
Te iubesc fără scăpare și fără speranță.

Străbatem ulița satului scufundat. Nici o lumină de
nicăieri.

— Scapără un chibrit, mă roagă ea.

— De ce ?

— Ca să te mai văd o dată, ți-am zis. Vreau să mi
te întipăresc în minte, pentru eternitate.

Și mi se pare că adaugă fără grai că nu eu plec,
ci ea.

Scapăr un chibrit. Lumina flăcării joacă pe trăsătu-
rile dragi, pe zîmbetul amar. Se reflectă-n apele adînci.
Buzele plinuțe, colipărești, sînt atrăgătoare.

Eternitate. Ce cuvînt idiot.

Scapăr alt chibrit. Nu mai zîmbește. Rictusul care-i
tremură buzele o face să capete un facies tragic.

Alt chibrit. Ne sorbim din priviri fascinați, ca doi
nebuni, *pentru eternitate*.

Chibriturile s-au terminat.

— Bine, spun. M-am decis. Rămîn.

— Nu, pleacă !

— Nu mă mai iubești ?

— Ba tocmai.

— Tocmai ce ?

— Lasă. Altă dată.

Am ieșit în afara așezării. Ne îmbrățișăm ultima oară. O strâng la piept. Este ușoară ca fulgul. Este de parcă nici n-ar fi.

— Întoarce-te ! îi șoptesc.

Porumbul din stînga foșnește. Întorc capul, după cîțiva pași, și-i întrezăresc silueta rămasă tot acolo, în mijlocul drumului.

— Întoarce-te, îi suflu. Hai, du-te acasă !

Merg bîjbîind prin noapte, nemairecunoscînd, pe-întuneric, detaliile locurilor pe unde am trecut la venire. Parcă nici nu mai trec pe lîngă postul de pază — probabil că am luat-o pe alt drum decît atunci. Încep să mă tem să nu mă rătăcesc sau să nu cad pe chioareala asta în vreo...

Drumul urcă lin, și, chiar cînd ajung la marginea autostrăzii, la capătul boltei se înalță, terifiantă, o *lună-nouă* gigantică, cenușie, murdară.

Întrezăresc în apropiere semnul albicios de var al unei pietre kilometrice, dar nu reușesc să deslușesc la lumina spectrală ce scrie pe ea. Nu mai am nici un băț de chibrit — le-am ars pe toate ca să ne mai vedem o dată, la despărțire.

Merg la întîmplare pe șosea, fără să fiu foarte convins că m-am orientat corect și că nu merg exact în sens contrar. După vreo douăzeci de minute aud un zgomot de motor venind din spate și zăresc farurile unei mașini apropiindu-se.

Este cursa. Îi fac semn, și șoferul oprește. Lipit de parbrizul mașinii, zăresc la urcare un semn cu „pericol de iradiere“. Scrutez fața conducătorului auto, și îmi dau seama că ăsta nici habar nu are ce reprezintă semnul de pe afișul pe care și l-a procurat cine știe de pe unde — chiar, de unde și l-ar fi putut achiziționa oare ?

În vehicul nu se mai află, în afară de mine, decît cîteva persoane scrutînd cu ochi goi bezna de dincolo de geamuri. Mașina demarează în trombă. Aerul spart urlă vijelios pe lîngă mobilul dezlănțuit.

Luminile urbei se năpustesc către mine, nebune. Și realizez dintr-o dată că *Moara-de-apă* s-a revărsat peste Univers potopind realitatea dureros și feeric, scufundându-mă.

„De ce am plecat !“ îmi reproșez. „Ce-am făcut ! De ce-am plecat ?“

Și înțeleg că, indiferent ce-ar mai urma, nu mă voi mai putea întoarce niciodată *înapoi*. Că nu voi mai putea întoarce niciodată cu mâinile. Roata aceea fantastică. Și că ori de câte ori aș mai veni și re-veni, nu voi mai regăsi niciodată *Moara* (noastră) *-de-apă*, nici satul și sătenii lui, nici pe fata mea mult-iubită, căprioara mea dragă după care (deja !) mi se sfîșie inima, nici izbele acelea fanate, scufundate, nici pe bătrîna cu ce doi mustăcioși ai ei proptiți de gardul de lemn-de-pămînt împînzit de rădăcinile adîncului ce le soarbe, nici pe vagabondul filozofant — nici una din acele rătăcirii fantasmagorice răvășite printre noi anacronic din plină eteriofanie. Și nici *Mașina* aceea titanică, monstruoasă, prin tenebrele căreia țiuie liliecii. Nava aceea teribilă, urcînd scufundîndu-se icnit, în sensul unui curs de apă colosal. Și nici pe mine.

Cursa gonește spărgînd cu vuiet aerul dens și doar pufnetul sincopat al motorului răzbește pînă la mine prin volbura ce m-a cuprins.

Cînd pătrundem în oraș, întrezăresc în apa tulbure-a vitrinei unui magazin cu luminile stinse oglindirea de-o clipă a vehiculului ultramodern, deformat, apărînd asemenea unui angrenaj extrem de complicat : un conglomerat de țevi bunăoară, roți dințate, pistoane, arbori cotiți, condensatoare ceramice și spire de cablu angrenate unele în altele într-un bloc compact, contorsionat, impresionant de modern și în același timp vechi de cînd e lumea.

Și, într-o oglindire suprapusă, îmi zăresc figura ștearsă în reflexia geamului tremurînd, și-mi spun că am un chip ca răsărit peste timp, călător peste ani, mesager din basmul *Tinerete fără bătrînețe*, al cărui sens sugerează însă mai degrabă exact pe dos.

„De pe-o zi pe alta îmbătrînesc nu cu săptămîinile, ci cu anii“... îmi spun. Și cînd întorc ochii în stînga, scufundat în fotoliul capitonat de lîngă mine, descopăr un bărbat cu mîini groase și aspre care citește dintr-un volum cu antetul Editurii Cartea Romînească. Pe copertă deslușesc titlul *Moara de apă*, dar numele autorului e acoperit de degetul cel mare al celui care citește.

I

— Ce e asta ? întreabă femeia. Un vis ?

Femeia se află în afara conului luminat al veiozei cu abajur, care cerne lumină verzuie, de sticlă, prin globul ei de sibilă profană. Privită dintr-o parte și sub un anumit unghi, înceta să mai fie o lampă oarecare. Imaginația îi acorda în ceasurile de singurătate ale nopților de insomnie încărcătura haotică a unor comparații vagi, imprecise, confuze, — ciupercă uriașă, piept voluminos de femeie de metal, navă decolînd vertical sau cupolă răsăriteană — însă alteori cu valori tranzitorii, abstracte. Sau delirante — ochi de foc, pasăre măiastră, dimineață, munte, arbore axis-mundi, sau chiar glugă-de-rasă-monahală-trasă-ca-o-vizieră-pest-un-chip-ce-se-ascunde (nu în întuneric, ci) *în-lumină* (!).

Lumina care ascunde ! O ascundere în dezvăluire. O dezvăluire ca un vâl. O ofertă refuzînd.

— Poate că nu e vis. Poate că e o amintire, rostește bărbatul, cu voce baritonală, tragică.

— Amintire ? se miră femeia, fără elan. Nu. În nici un caz „amintire“.

— De ce ? Ar putea să fie o amintire foarte îndepărtată, din copilărie.

— Chiar dacă ar fi fost așa ceva, sau ar fi avut la origine ceva de genul ăsta, acum nu mai e numai atît, fiindcă s-a încărcat cu valori simbolice suplimentare, pe care nu le avusese mai înainte. Așa cum e acum este cu mult mai mult decît prezintă, fiindcă re-prezintă și semnifică. Și apoi, privind de aici și acum, este ca și cînd în bol s-ar fi strecurat și ceva din privirea

noastră, influențind realitatea captivă acolo. Înțelegi? Clipa captivă conservată în bulgărul de chihlimbar poartă întipărită într-însa privirea noastră. Copilul de atunci trăiește în perspectiva privirilor noastre. Este o... nu știu cum să-i spun... o paralelă restaurată A DOUA OARĂ, cu SENS (implicat în simpla derulare a faptelor către aici). Este o...

— Parabolă ?

— Da. O parabolă... Dar, parcă, și altceva încă. Nu găsesc vorbele cu care să exprim ideea pe care o am în cap.

Femeia scrutează întrebătoare întunericul, în căutarea unui sprijin, a unui semn de înțelegere, dar nici bărbatul nu este prins în conul de lumină intensă, atât de intensă încât lasă orb restul camerei.

În lumină, în lină lumină nu-i decît bolul de cristal pe care avalanșa albă se prăbușește sclipitor.

Un bol în care miniaturistul a imortalizat un peisaj de altădată — un colț de lume care a fost și nu va mai fi.

Conținuturi variate : o căsuță de țară, troienită, peste care se cerne — cînd răstorni oul de sticlă — o nea albă și îndepărtată de griș mărunț, sau un ochi adînc de mare, între corali printre care se strecoară peștișori de poleială antrenați de curenții provocați de diferența de temperatură între diferitele puncte de pe suprafața sticlei ; sau, pur și simplu flori, flori modeste, de cîmp, după care sufletul tînjește — florile acelea fără pretenții, trecute altădată cu vederea fiindcă îți cădeau sub ochi tot timpul — nu era nevoie să le cauți, ci era suficient să ieși dintre ziduri ca să-ți și pice privirea pe ele, de ieftine ce erau, dar care s-au împuținat, au dispărut din tot mai multe spații cucerite de absența lor, încît n-au mai rămas decît niște rarități, prinse și imortalizate „natur“ în cocoloașele transparente pentru ziua cînd nu vor mai exista deloc în „natură“ și, abia atunci, tardiv, li se va resimți lipsa ca o mare pierdere.

Atîtea lucruri au trimis în Cosmos, la bordul stațiilor interstelare, ca simboluri ale Planetei în întîmpinarea eventualelor „civilizații extraterestre“ — dar nici un bol cu flori imortalizate... mortal (eventual pe o sim-

bolică plajă în miniatură — din praf de ciment, sau cenușă atomică).

În bolul de sub lumina necruțătoare o veiozei — abia întrezărit — ca la mare înălțime — un drum de țară decupînd căldarea lină dintre dealurile submontane, pentru a urca apoi pieptiș panta, spre lumină. În dreapta și în stînga, alternativ, galbenul miriștilor, verdele viilor, maroniul arăturilor proaspete sau roșcatul uscat al păpușoiului cu mălaiul panașelor înfoiate spulberat de vîntul leneș al sfîrșitului de vară prăbușindu-se-n toamna brumată.

Chiar prin mijlocul șleaului scufundat în praf ca într-o apă uscată, își leorpăie tălpile tenișilor un țînc blond — să tot aibă un'șpe-doi'șpe ani — îmbrăcat „ca la oraș”, însă în niște hăinuțe tare amărîte — și purtînd întipărit pe chip un aer nefericit.

Chinuindu-se să țină pasul cu el, aleargă peste mările bolovănoase ale drumului, abia trăgîndu-și sufletul, Petre-Slutu', care, deși a-mplinit paispe, nu-i mai înalt decît capra rîioasă care-l urmează peste tot behăind blînd, deprinsă a-i mînca din palmă, schilodul ros de boală, căruia nimeni nu-i mai interzice nimic de cînd doctorii au zis să nu mai ia nici medicamente, că nu mai e nimic de făcut.

— Încă atît de puțină vreme, și iarăși școală, iarăși oraș ! exclamă blondu' cu obidă. Ție ce-ți pasă ! Ești liber ! Nu te trimite nimeni nicăieri ! Pentru tine, vacanța asta o să țină veșnic !

— Da, răspunde Slutu', parcă zîmbind viclean, parcă doar cu un rictus de sforțare, însă *eu o să mor !*

— Și eu o să mor, răspunde blondu'. Toți murim.

— Mă invidiezi ? îl întrebă Slutu', cu nedumerire.

Blondu' nu-i răspunde. După o vreme oftează :

— Pe tine nu te silește nimeni să te scoli cu noaptea-n cap, să înveți pe dinafară lucruri plictisitoare...

— Da, aprobă Slutu', eu n-am nevoie să învăț nimic. Fiindcă ȘTIU TOTUL.

Își trage cu greu respirația și adaugă :

— Un singur lucru nu cunosc. Și o să mor fără să-l aflu. Femeia.

— Nici eu nu știu mai mult decît tine, și nimeni nu-mi garantează că n-o să crăp înainte de-a afla ce și cum, răspunde blondu'. Numai că de mine n-are nimeni milă și mă scoală cu noaptea-n cap să mă trimită la școală, mă ceartă și mă bat cînd iau note proaste, și, în general, îmi fac viața un adevărat calvar.

Urcă din greu panta, gîfîind sub soarele ce azvîrle de dincolo de înălțimile căldării de dealuri ultimele raze.

— Nu vrei să facem schimb de destine ? întreabă Slutu'.

Blonu' urcă îndîrjit. Cînd saltă ochii din praful roșu al drumului, deasupra, pe cerul de sticlă albastră și groasă, au și prins a susura primele stele.

— Nu-mi place lumea asta ! exclamă. Nu este lumea mea !

— De ce ești nemulțumit ? întreabă Petre cu dojană în glasul uzurpat de boală. Eu iubesc lumea ! Vreau să trăiesc ! snifăie el. O iubesc așa cum e ! Și am să mor ! Tu o să te duci la școală, urînd lumea asta frumoasă, păcătuind împotriva ei cu ura ta — iar eu o să putrezesc. Hai să facem schimb de suflete ! Lasă-mă să-mi lipesc gura de gura ta și să-ți suflu-n piept sufletul meu ! Vrei ? Sufletul tău o să intre atunci în trupul meu, și o să fii *liber*, ca mine...

— Spui prostii ! dă blondu' din mîină a lehamite.

— Ce-ți pasă ! Dacă tot crezi că e o prostie, de ce nu vrei să mă lași să ?...

— Lumea asta ar trebui să fie complet altfel ! îl întrerupe blondu', brutal, indiferent de suferințele și speranțele absurde ale celuilalt.

— Cînd o să mor, am să vin în trupul tău, și vom fi acolo doi. Așa am să-ți fac, să te pedepsesc. Nu te temi ?

— Ai văzut vreodată orașul ?

— Nu. N-am fost nicăieri. Cu boala mea...

— Nici măcar la Craiova ? Dar să vezi Bucurestiul ! Acolo nu-s ca aici, case împrăștiate, cu lămpi de gaz și ulițe cu praf. Acolo n-au nimic din toate astea...

— Nici ORACA ? întreabă Slutu'.

— Nici ORACA. Nu sînt decît foarte multe case mari, de cărămidă, și blocuri — astea-s un fel de case urcate

unele peste altele, și cinematografe, și uzine... Străzile sînt fie pietruite, fie asfaltate, și pe ele circulă tot timpul tramvaie și mașini.

— Iar eu o să mor fără să văd nimic din toate astea, se lamentează Slutu'.

— Eu însă aș urca toate casele unele peste altele. Și le-aș face de piatră — le-aș tăia direct din granit! Aș aprinde peste tot lumini strălucitoare. Și eu aș comanda oamenilor, ce și cum să facă. Și ei mi-ar răspunde: „Am înțeles, să trăiți!” Auzi, Petre! O să fiu o persoană foarte importantă. O să fiu mai important decît președintele cooperativei, care a strigat ieri după noi că o să ne dea pe mîna miliției dacă mai intrăm în via lu' tata mare, care e acu' proprietate de stat, și în care n-avem voie să venim să ne jucăm cu capra, că stricăm strugurii.

Mai au doar cîțiva pași pînă să ajungă în vîrf dealului.

— Mie îmi place lumea așa cum e, gîfîie Slutu'. N-aș clinti din ea nici un fir de pai. Lasă-mă să trăiesc eu în locul tău! Mă lași? Hai, facem schimb?

Blondu' nu-i răspunde, ci își urmează gîndul întrerupt:

— Aș vrea să pot închide ochii acum și să-i deschid peste douăzeci de ani, cînd o să fiu un belfer. Nu pot să sufăr viața asta a mea de-acum.

— Dă-mi-o mie! se roagă Slutu'. Dă-mi mie ăștia douăzeci de ani pe care tu nu-i vrei!

— Uite, îi explică Blondu', urcăm dealul ăsta, și în partea cealaltă să coborîm direct peste douăzeci de ani, în viitor, în 1988 să zicem — să fiu deja belfer, să am bani, mașină mică, soție frumoasă; lumea să-și scoată pălăria cînd trec, femeile să-mi facă ochi dulci, și eu să fiu un tip dur, puțin să-mi pese de dragostea lor — puțin să-mi pese mie de ele! Și toți anii ăștia care abia mă așteaptă să-i trec, toată perioada asta nasoală a vieții mele, să se fi dus deja ca fumul, într-o clipă, ca și cînd nici n-ar fi fost — dar să fi fost! — dar să nu m-atingă — să-mi amintesc de ea, de supliciul devenirii mele, dar să nu-l fi trăit, ca într-un vis. Îmi place uneori să visez că am murit, dar că nu sînt mort, și că asist la propria mea înmormîntare, fiind viu mereu, nemuritor.

Adevărul este că nu pot suferi viața asta de mucos și viața care mă așteaptă încă atîta timp de-acum încolo — nu-mi place să fiu „copilandru“, mă calcă pe nervi să fiu „puști“, să-mi zică „țică“ toți imbecilii. M-am dat întotdeauna cu cîțiva ani mai în vîrstă decît sînt. Pentru că eu trăiesc pentru viitor.

— Dă-mi mie prezentul ! se roagă Slutul.

Chiar în clipa aceea depășesc creasta dealului și, cînd trec dincolo, perspectiva se deschide înainte cît cuprinzi cu ochii : marea de lumini a Capitalei, cu autostrăzile suspendate, bulevardele iluminate de neonul albastru sau mercurul alb și azotul gălbui, canalul cu apele de cerneală. În noaptea care-a izbucnit, Marele Oraș al sfîrșitului de veac își înalță impunător clădirile majestuoase, sfidînd cu betonul lor cenușiu bolta de sticlă a cerului.

— Facem schimb ? strigă Slutu' încă o dată de pe coama dealului, unde-a rămas cu sufletul tăiat, strîngîndu-și cu amîndouă mîinile pieptul înfofolit în bulendrele primite de milă. Facem schimb ?

Blondu' aleargă la vale. Pașii iuți dislocă nisipul și pietrișul pantei abrupte, năruindu-le în avalanșe scurte-n urmă. Curentul de aer îi flutură părul crescut lung în vacanța asta petrecută singur „la țară“.

— Facem schimb ?

— Nu facem nimic ! îi strigă, aspru, din fuga nebună.

— De ce ? mai răzbește, sau i se pare că mai răzbește pînă la el tînguiala Slutului.

— Fiindcă-ți miroase gura ! îi răspunde fără milă. Miroși a stîrv ! Mi-e silă de tine !

Zvîcnetul pașilor, dureros, îl poartă năvalnic pe străzile pustii, în noapte. Răsuflarea precipitată și aerul rece îi ard pieptul.

Se oprește în dreptul unei vitrine, pe 6 *Martie*, și-și potrivește gulerul la palton și nodul cravatei. Își trece mîna prin părul încăruntit la tîmple. Doamne, cînd am îmbătrînit așa ? Cînd mi-a trecut viața, ca trăită de altul, străin ?

Îi mai place, încă, să alerge singur, noaptea, pe străzi. Îl cotopește uneori senzația de forță de neînfrînt. Nici că-i pasă de privirile celor care-ntorc nedumeriți capul după bărbatul elegant, în costum negru, de șase mii. Se poate alerga și cu pantofi de cinci foi în picioare, trași la comandă-de-lux ! Decența oamenilor serioși ? Sobrietatea ? Mă fac pe ele ! Huo ! Ofuscaților !

Urcă scările în fugă, din două-n două. Cînd „îl apucă“, n-are răbdare să mai aștepte liftul. „Ca apucatul.“

Dă buzna-n apartament.

Veioza, ca un far, lasă restul Universului scufundat în beznă.

— Bună ! Ai venit ? întreabă domol vocea femeii, de pe undeva, din întuneric.

— Da. Bună, răspunde, scrutînd hăul de dincolo de fluidul alb, revărsîndu-se de nepătruns de sub gluga abajurului veiozei.

Singurul lucru pe care-l scoate lumina ei din oceanul de noapte al camerei este bolul de sticlă de pe măsuta de toaletă de dedesubt.

Nevastă-mea nu mai rostește nici o vorbă, în așteptare. Tac și eu, neclintit, scufundat, cu mîinile-n buzunare. Îmi pipăi doar, cu vîrfurile limbii, gingiile umflate de parodontoză. Cînd deschid gura, percep halena pe care-o urăsc ca pe-un alt eu, străin și dușmănos, strecurat în mine fără de voie.

— Ce e asta ? Un vis ? mă întreabă vocea femeii nevăzute.

Cred că se referă la bolul de sticlă de pe noptieră.

Nu știu ce să-i răspund. Îmi descleștez cu greu fălcile îndurerate și-i spun că poate nu-i vis, ci chiar de-a binelea o amintire, foarte îndepărtată, eventual din copilărie.

II

1. Iarna foarte aspră a început din noiembrie. Ploile lungi s-au transformat în lapoviță, apoi a început să

ningă și, sub stratul de zăpadă, străzile, care nici nu mai avuseseră vreme să se usuce, s-au acoperit cu polei.

Roțile mașinilor patinează îndelung, și în loc de două-trei minute e nevoie și de cîte-un sfert de oră la fiecare stație.

În dimineața întunecată, oamenii ursuzi îl beștelească pe șofer : — Dacă nu e-n stare, de ce n-a rămas dracului la coada sapei ? — Hai, dom'ne, dă-i bice că întîrziem pe la servicii, că la noi nu merge ca la ITB, să venim și cîte-o oră mai tîrziu !

O voce mică încearcă să țină partea hulitei întreprinderi și să potolească spiritele — ce vină are săracu' șofer că-i lunecuș ? — dar un ins cu haină de piele, supărat rău, se întoarce spre aschimodie (un ăla mic și amărît, nebărbierit și cu palton jerpelit !) și-l întrebă ca la interogatoriu :

— Tu unde lucrezi ?

— Și eu sînt tot șofer... începe celălalt. Iar pasagerul, edificat, mîrîie un : — Aha !, și dă din mîna a lehamite.

Pe băltoaca înghețată din fața cimitirului de la Sălăjan mașina pierde douăzeci de minute pînă să prindă iar teren ferm sub roți.

— Cum le-a dat ăstora drumul fără lanțuri antide-
rapante ? se răstesc călătorii la pricăjitul neras, ăla de-a făcut tîmpenia să se demaște singur și nesilit de nimeni că e și el șofer.

Dar amărîtul nu mai răspunde nimic, smiorcăindu-și gripa și dîrdîind în gulerul ridicat.

2. În subsolul centralei termice s-a strecurat o pisică. A intrat de pe la lăzile de gunoi, unde s-au pripășit mai multe încă din toamna trecută.

Aceasta, urmînd meandrele galeriilor săpate de șobolani, a ajuns în centrală, unde s-a aciuat pe țevile calde. Picotește acolo toată ziua.

Țevile sînt înalte și n-o zărești decît ceva mai de la distanță, și doar dacă o cauți cu privirea, uitîndu-te după ea în mod special.

Este o pisică agilă ca o fiară. Iar după ce electricianul de la întreținere i-a fript o carboavă cu clăboanța lui cît o lopată, pisica-subsolurilor nu se mai încrede în

nimeni, și degeaba ai încerca s-o chemi tu „Pis-pis“, că ea dispăre imediat în hăul încurcăturii-de-mațe al țevelor gîlgîind printre pompele huruind fără încetare.

Doar cînd rămîne singură, sau cînd crede că a rămas singură, miorlăitul ei solitar umple spațiul amplu, iluminat economic.

Miaună să-și alunge urîtul.

3. Și-a petrecut în întunericul jilav întreaga iarnă, departe de frigul tăios care n-a mai lăsat, pînă prin martie, să se dizolve sticla lucie a poleiului, ascunzîndu-l numai, succesiv, sub mai multe straturi firave de zăpadă, pe care sau o spulbera primul vînt mai tare, sau, după cîte-o zi mai dulce care-o transforma în apă, cînd da iar înghețul, peste noapte, sporea poleiul cu încă un strat.

Pisica s-a tot pitulat prin subsol, ferindu-se, ipohondră, de oameni pînă cînd neîncrederea i-a cuprins întreaga viață, determinînd-o să-i evite cu suspiciune atît pe cei care încercau s-o gonească din acest refugiu de căldură și întuneric — insula de securitate în care se pripășise, cît și pe cei ce încercau să și-o apropie, într-un gest umanitar (sau poate pur și simplu interesat, în felul lui interesat — ca să evite, cu o mîngîiere care nu costă nimic, neplăcerile la care s-ar fi ajuns dacă ar fi înnebunit, săraca, pe-acolo, tot de una singură, mereu — cît ar fi fost ea de pisică).

De mîncarea lăsată de zugrăvițe, care-și au atelierul chiar după ușa de intrare în stație, nici nu s-a atins, circumspectă.

Ziua, nu era de zărit pe nicăieri — o tîndălea pe și printre țevile de abur — dar probabil că noaptea se strecura ea pe vreundeva pînă la lăzile cu gunoi din curtea interioară, să se „aprovizioneze“.

Spre iritarea laborantei de la tratarea apei, își făcea nevoile pe sacii cu sare pentru regenerarea filtrelor de dedurizare. Din cînd în cînd i se zăreau urmele lăbuțelor și prin praful de var de clor căzut pe lîngă butoaiele pentru dezinfecție. Întrucît, ca orice pisică, se poate presupune că și aceasta își lîngea labele, este de-a mirările

că n-a crăpat, intoxicată — clorul este consemnat ca o otravă destul de activă în cantități mai mari de 0,7ml‰.

Supraviețuia. Privită de la distanță, părea s-o ducă încă. Doar că slăbise, iar mișcările îi deveniseră moi și lente — probabil în urma adaptării la condițiile specifice „habitatului“, unde era silită să se strecoare mereu printre piese grele de metal, cu muchii și vîrfuri ascuțite, capabile să zgîrie și rănească de peste tot cu ușurință, sau, cine știe, poate ca urmare a otrăvirii din ce în ce mai cronice cu clor.

Blana, altădată albă, se impregnase de rugină. Devitaminiată (sau degradată de clor — tot de clor!), devenise cenușie. Iar de la cîtă sare băgase-n ea, concura, probabil, la titlul de, dacă nu *cea-mai-curată* pisică din lume, oricum, în mod cert *cea-mai-dezinfectată*.

Și mai căpătase o caracteristică stranie pentru pisici: nu se mai temea de apă, ca orice pisică normală — știut fiind că felidele sînt îndeobște acvofobe din cauza deschiderii urechii interne spre laringe, conformație anatomică bizară care le slujește cînd e vorba de performanțele de ventrilozi, dar le și pedepsește cu moartea orice încercare de a-și scufunda capul sub apă, bază pentru o antipatie preconcepută față de mediul lichid.

Dar aici apa era caldă și, oricum, nu te puteai feri de ea nicăieri: peste tot era udeală și, de două ori pe zi, cînd erau spălate filtrele, subsolul era inundat în întregime de-o palmă două de apă. În astfel de cazuri pisica putea fi zărită trecînd fără inhibiții prin apa clipocindu-i pînă la piept, cu botul ridicat în sus, înotînd într-un mod specific pisicesc.

N-a pățit nimic de la îmbăiatul repetat. Poate doar că blana și-a pierdut luciul din pricina avitaminozei A și D — după cîte am putut observa eu, toate pisicile puse în condiții similare de „subsol“ au pățit la fel.

Probabil că pînă la urmă ar fi făcut totuși tuberculoză. Dar n-a mai apucat.

4. Primăvara a venit tîrziu, însă s-a prăbușit brusc peste orașul în reconstrucție. Pe la începutul lunii mai, erau încă temperaturi sub zero, pentru ca, pe la mij-

locul lunii, să dea căldură și florile să izbucnească de pretutindeni, într-o euforie delirantă.

Pisica, dispărută o vreme, a reapărut în hrubele de deasupra butoaielor de clor, cu doi mîți după ea. Cînd lipsea, pisoii mieunau sfîșietor.

Erau, prin tradiție, și mai sperioși — două adevărate sălbăticiuni imposibil de atins cu mîna ori de convins să ia din mîncarea lăsată special pentru ei prin locurile unde fuseseră întrezăriți o clipă, înainte de a se fofila în întuneric.

Este drept însă că, de cînd cu pisicile astea, dispăru-seră șobolanii, care înainte vreme nu mai pridideam de ei, ca în orice oraș mare.

5. Apoi, începînd dintr-o bună zi, n-am mai văzut-o pe pisica-mamă. Sau și-a părăsit progeniturile, considerîndu-le suficient de mature cît să se descurce singure, sau a murit de clor, sau s-o fi otrăvit cu otrăvurile pentru șobolani, împrăștiate din abundență peste tot de cei de la deratizare.

Oricum, fapt e că pisica n-a mai apărut, lăsîndu-și puii în subsol fără a-i fi învățat și secretul ieșirii, așa încît, după cîteva zile în care micuții s-au mai hîrjonit între ei, nepăsători, subsolul s-a umplut de mieunatul lor exasperant. În următoarele două săptămîni, foamea avea să-i transforme în adevărate umbre vii.

6. Oamenii sînt necruțători față de divinitățile căzute în dizgrație, față de divinitățile care au făcut „greșeala” să-și demistifice tainele. Cîndva, în vechiul Egipt, felinele erau considerate zeițe. Ale ciumei și morții — dar zeițe temute și adorate. Poate chiar strămoșilor vagoandelor din subsol li se aduseseră ofrande în templele faraonilor.

„Popularizate” și depreciate prin banalizare, au fost folosite, cu un inel de metal prins zgardă în jurul beregătei, la prinsul păsărilor, de vînătorii-cu-pisica, poate singurii oameni cu adevărat liberi din Imperiu, derbedei vînturîndu-se prin Delta hiper-populată a marelui Happy, a fericitului Happy, unde milioane de sclavi își dădeau

duhul să edifice morminte peste veac oamenilor-zei-întruchipați-pe-pământ.

Pe vremea aceea, încă, a ucide o pisică era socotit crimă — să nu uităm că Egiptul suferea de boala tuturor aglomerațiilor : șobolanii.

De la zeiță la vrăjitoare, pisica a trecut de-a lungul mileniilor prin toate ipostazele posibile. Și a eșuat în subsolul centralei termice.

7. Nu mai este loc pe lume pentru pisici.

Rămași orfani, pisoiașul și pisicuța s-au jigărit pînă n-a mai rămas din ei decît pielea și osul. Dar s-au păstrat la fel de sălbatici, de liberi.

Cum să ai milă de cineva care nu ți-o cerșește ? Unei cotarle care se gudură pe lîngă tine, mai că te trage inima să-i arunci resturile mesei, dar unui animal care te refuză — să se descurce !

8. Motănelul era mai drăguț : tărcat, vioi, ceva mai puțin sperios decît pisicuța, care arăta ca o sorcovă : în patru culori, cu o figură frenetică și obtuză, exprimînd o spaimă atavică față de orice altă prezență în afara fratelui ei (faraonca !).

Atunci cînd se juca însă cu el, fizionomia i se schimba complet. Asociabilitatea uzuală se transforma în agresivitate, spaima era înlocuită de o violență neobișnuit de activă, iar ochii galbeni licăreau în întunericul halei ca ochii unui gatopard. Mișcările fulgerătoare trezeau amintirea strămoșilor uriași care populasera cîndva junglele cuaternare.

Un animal liber, puternic și rău, rătăcit printre dalele de ciment ale mausoleului de neînțeles al orașului oamenilor.

Își tiraniza fratele, mult mai arătos ca ea, cu o lipsă de milă aproape omenească.

O pisicuță în patru culori (cenușiu, alb, maron închis și galben) și un motănel tărcat. Cine ar fi putut agreea asemenea golani jegosi, asemenea intruși fără scăpare între hotarele unei civilizații a curățeniei și disciplinei ?

9 Stăteam, ca de obicei, în laborator, cu ușa deschisă și citeam. În prag s-a ițit mai întîi un cap cu urechi ciu-

lite și ochi rotunzi, aproape inteligenți. Motănelul. Apoi figura tembelă, lipsită de orice expresie, de orice feminitate, de orice... pisicitate, a surorii celei rele, care mă agasa. Mi-a trecut prin minte că, dacă n-aș fi stat la bloc și dacă el n-ar fi fost atât de fricos și pricăjit, l-aș fi adoptat pe motănel, care nu era urât deloc. Numai că eu stabilisem cu nevastă-mea să ne luăm o pisică de angora, din care am mai avut cîndva una și știam că sînt foarte curate și simțite — nu ca pisicile ordinare. Angora noastră pe care o avuseserăm mîncă și cerea afară o singură dată pe zi, în restul timpului petrecîndu-și viața liniștit, dormitînd pe fotoliu cînd nu o încurajam noi să se fandosească s-o mîngîiem. Dar s-a înhăitac cu un motan vagabond care ne-a miorlăit pe sub geam pînă cînd a fugit cu el, și dusă a fost cîteva zile. Într-o noapte, cînd am auzit-o miorlăind, am scăpat-o dintr-o ambuscadă motănească — o încolțiseră vreo trei balaoacheși și-o hărtăneau îngrozitor. Dar după cîteva zile pe care le-a petrecut, cuminte, la casa noastră părintească (adoptivă), a dispărut iar, de astă dată fără să se mai întoarcă. Poate că a omorît-o și pe ea un vecin care făcea crize cînd vedea cîini sau pisici, și alerga de nebun după biete de viețuitoare să le izbească cu bocancul. Odată, cînd se pripășise în holul blocului un cățeluș, l-am surprins maltratîndu-l. Ce să-i faci, așa sînt cîte unii, rămîn pînă (prea) tîrziu cu instinctele puerile de a rupe aripile fluturilor — și o fi și ăsta un germen de curiozitate științifică...

Eu consider că omul trebuie să protejeze animalele, care cu cît sînt mai sus pe scara evoluției, cu atît mai multă grijă merită. Există chiar și un calcul ecologic care justifică o atare mentalitate: legea constanței materiei organice circulabile pe glob. Iar ceea ce nu este superior organizat, colcăie în forme inferioare de viață, cu mult mai periculoase pentru noi, vîrfurile piramidei evoluției. Masa vie stabilizată într-un cîine sau într-o pisică înseamnă milioane și miliarde de viermi mai puțin pe lume, infinități de bacterii ratate pentru șansă, sau infinități de infinități de virusuri care nu vor mai fi. Partea superioară a scării ecologice reprezintă „guno-

ierii“ imperiului uman. Stabilizatorii deingoladei biologice. Căramizile Ordinii.

Însă cum ar fi reacționat nevastă-mea dacă, în loc de angora așteptată, aş fi dat buluc în casă cu pisoii ăsta nenorocit la subsuoară ?

10. Avusesem cîteva recuperări de luat. Cînd m-am reîntors la lucru, colega-mi spune că motănelul a murit. — „Cum ?“ o întreb, destul de indiferent. — S-a înecat... Nu ştiu amănunte.

Este posibil să se fi şi înecat : s-o fi speriat de cineva, o fi intrat pe vreun canal, şi cînd a fost de s-a inundat subsolul la spălarea filtrelor l-o fi potopit apa.

Dar eu îmi suspectez cîtiva dintre colegi că i-au făcut de petrecanie, că nu priveau cu ochi deloc binevoitori cele două jivine.

Sau poate că, înfometată, pisicuța cea tembelă si-o fi sacrificat fratele într-o fratricidă luptă pentru existență

11. Rămasă singură, vagaboanda s-a sălbăticit şi mai rău. Căpiată de solitudine şi foame, miorlăia îngrozitor în spațiul larg, care răsuna întunecat de jalea ei fără sfîrşit.

Un coleg, mecanic la altă secție, a încercat să prindă fiara, dar nu a reuşit. I-a tras doar un şut în fund, sau a călcat pe ea, nu ştiu exact cum a procedat, dar urma-rea a fost că animalul, storcoşit, tîrîndu-şi labele posteriore, şi-a sporit şi mai abitir mieuneala şi a devenit şi mai circumspect faţă de orice încercare de apropiere.

12. Am un moment liber. Stau lungit în fotoliul recondiționat din laborator şi încerc să citesc ziarul. Dar gîndurile mi se risipesc, confuze.

Aşa sîntem şi noi. Cîndva, cineva ne-a tras un şut, ne-a lovit un tată, o mamă, un frate. Şi noi rămînem deodată suspicioşi. Nu mai avem nici o încredere în mîinile întinse şi în pis-pis-pis-urile amăgitoare, nu ne așteptăm din partea celorlalți decît la curse întinse. Fiindcă, iată, cîndva, cineva ne-a chemat pis-pis doar ca să ne tragă un şut în fund de să ne năruie toate pe dinăuntru şi să ne storcoșească măruntaiele şi labele

dindărăt. Ne tîrîm ca *Leoaica Rănită* a vechilor babilonieni cu labele anchilozate prin valea unei lumi fără orizont ca o hrubă, ca o capcană în care ne-a împins foamea și frigul unei ierni deosebit de aspre.

III

Am adormit și am visat o secvență îndepărtată, din copilărie. Am visat, sau mi-am amintit ca-ntr-o pîlpîire de vis, printre pleoape...

1. Toamna se apropia grăbită. Ultimele zile de august.

Am dat peste cap dintr-o suflare cana cu lapte de capră de la tușa Constanța, pe care mama-mare mi-o lăsase pe masă înainte de a pleca la cooperativă, și întrucît Măriuca, vecina din curtea din față, nu a răspuns chemărilor mele insistente, am trecut în grădina din spatele casei unde, ciucindu-mă printre păpușoi uscați, foșnind scheletic, m-am strecurat pînă la vișinul din fundul curții, aproape dărîmat de rod astă-vară, în care îmi luasem obiceiul să stau să cuget cînd *aveam probleme*.

În clipa de față nu se putea spune că aveam chiar probleme, dar mă plictiseam teribil: Monică era de negăsit, iar Măriuca se pierduse în neagra veșnicie (tocmai azi! cînd mă hotărîsem eu să dau curs avansurilor ei repetate, fiindcă de obicei ea venea la poartă la noi să clănțane zăvorul, iar eu mă feream de ea — fiindcă nu-mi plăcea Măriuca — era prea *directă* în avansurile ei — mă speria; și mai mi-era și nu-știu-cum, că prea se făleau cu succesele la ea toți băieții „din deal” — adică din acea parte a satului în care hălăduia și „familia mea” — mama mare, săraca, și umbra lu’ tata; dar vacanța era pe sfîrșite, și eu îmi luasem inima-n dinți să las mofturile.

Stăteam în vișin și mă gîndeam ce să fac și cum să fac cu Măriuca — mai erau doar două zile, după care trebuia să iau drumul orașului — acasă, la mama, la școală, la viața cu îndatoriri și obligații. Ucenic, „Scla-

vule“, cum ne adresam între noi, unii altora, golănaşii între care mă-nvîrteam de cînd divorţaseră ai mei, şi mai ales de cînd dispăruse tata atît de brusc de nici nu mai aveam voie să discut despre el.

Nici o vişină nu mai rămăsese în vişin — nici o vişină şi, de la atîta căţărat mîţesc al meu, nici o frunză pe crengile cu pieliţă roşie, lucioasă — crengi lăsate trist în jos, ca braţele cuiva care mi-ar fi zis : „Ce să-ţi fac, dragul meu ? Asta e ! Trăim o lume nouă, şi dacă n-ai dat ghes cînd ţi-a întins mîna ea, acum stai aici «în vişin», singur, şi gîndeşte-te cît de mult-mai-plăcut ar fi fost să te plimbi cu Măriuca-îmbujorată la pădure, chiar dacă nu-ţi place de părul ei roşcat şi faţa lătareată de ţărăncuţă-ţărăncuţă.“

— Ce faci, bă, acolo ! mă strigă din spatele gardului de sîrmă-ghimpată Petrică Slutu’.

Petrică e de-o vîrstă cu mine, dar, de cocoşat ce e, nu-mi ajunge decît pînă la şold. E infirm din naştere, săracu’. Umblă zvonu că are o gaură-n spate pînă-n plămîn.

— Mă gîndesc, îi răspund eu din vişin.

— Mai bine vino să fumăm împreună o ţigare ! mă îndeamnă Petrică.

Mă duc, nu-l pot răni refuzîndu-l. Cum să-i spun că-mi fac silă mîinile lui negre ?

Mama-mare mi-a interzis să mai vorbesc cu el — să nu mă molipsesc şi să mor.

— Doctorii zic că n-o mai duc mult, rînjeşte la mine Petre Slutu’ cu dinţii răriţi şi măcinaţi. Na ! îmi întinde chiştocul îmbăloşat să trag şi eu.

— Nu, mulţumesc, răspund eu. Nu fumez.

— Ce, mă, ţi-e silă ? Ți-e să nu te molipseşti ?

— Nu, răspund, şi iau chiştocul să trag un fum de plumb.

— Asa, mă ! rînjeşte Petre. Bravo ! Şi cînd o să auzi că am dat în primire, să dai un acatist pentru prietenul tău Petre. Eu n-o să mai fiu atunci. Dar o să te văd din cer, o să te văd şi o să te aud, şi o să-ţi mulţumesc pentru acatist, aşa cum şi tu îmi mulţumeşti pentru fumul ăsta, pe lumea asta.

Tac și-l ascult, tîrșindu-mi sandalele prin praful lumii în care mă zbat, captiv. Fac în minte calculul că, dacă ăsta, bolnav de la naștere de boala lui, a dus-o pînă la 14 ani, eu o s-o mai duc încă 14, deci pe la 28, să zicem 30, ceea ce tot e mai bine decît să crăpi la 14, ca ăsta, cu toate că eu am avut peritonită la 4 ani și doctorii mi-au zis că mă curăț.

Ieșim prin porțița curții din spate și tăiem maidanul pînă la Drum. După Slut s-a luat capra rîioasă, care-l urmează, fidelă, și ieșim la drumul dintre vii. Acolo, încălcînd proprietatea de stat, mîncăm tămîioși negri, întinși pe spate la umbra butucilor înalți, și vorbim despre femei.

— Îți dai seama, mă, ce mișto trebuie să fie să poți să strîngi în brațe o femeie? mă-ntreabă Slutu', scrutîndu-mă cu ochi vicleni și răi.

Cînd rămînem singuri, numai noi doi, Slutu' mă privește altfel decît cînd sînt și oameni mari de față, și cînd își preface căutătura ochilor, sau și-o ascunde, lăsîndu-și pleoapele încercănate. — Tu o să afli cum e femeia, dar eu o să mor, mă, și n-o să știu niciodată!

Totul e absurd. Tac. Mă simt prost.

— Nu mă interesează femeile, îi răspund lui Petre, ca să-l liniștesc.

— Taci! îmi ordonă el, închizînd ochii căprii și stupizi ca ai caprei. Trebuie să fie grozav! Cînd o să te-nscri să te gîndești și la mine nițel! Îmi promiți că o să-ți amintești de mine?

— Da, îi răspund eu, apatic.

— Voi nici nu vă dați seama cît sufăr eu! strigă Slutu'. Cîndva, o să suferi și tu așa!

— Ba nu! nu mă învoiesc eu. Eu n-o să sufăr așa! Inima îmi bate speriată.

— Ba da! rîde el urît. Te-am molipsit.

— Ba nu! zic. Eu nu pot fi molipsit. Fiindcă sînt curat (rostesc cu încredere, ca și cînd siguranța ar reprezenta o pavăză împotriva bolii și morții). Am fost cu bunica și m-am spovedit.

Petre rîde rău și spune dînd din cap:

— Ba o să te îmbolnăvești și tu, ca mine, și n-o să te scape nici un Dumnezeu, nici un popă, nici un doctor, așa cum nu m-au scăpat nici pe mine, oricît m-am rugat de ei.

— Fiindcă ești rău, și nu te-ai rugat din tot sufletul !
Petre rîde și-mi șuieră :

— Atunci roagă-te tu și pentru mine !

— O să mă rog, îi răspund în șoaptă.

— Atunci lasă-mă să te și îmbrățișez ! se strînge el de piciorul meu, pipăindu-mă cu mîinile murdare și cleioase Lasă-mă să te sărut !

— Vezi-ți de treabă ! mă smucesc, scîrbit.

— De ce ? mă tachinează el, sau crede că mă tachinează. Ți-e frică să n-o iei de la mine ?

— Nu. Nu mi-e frică, răspund, gîndindu-mă la fărura cu ciorbă pe care aproape că mă silise s-o mănînc, într-o zi.

— Da' de ce ?

— Fiindcă nu-i frumos. Ai mei m-au învățat că bărbații nu se mîngîie între ei.

— Da' ce, eu sînt bărbat ? Mă, eu sînt Petre ! strigă el peste dealurile de vîi ale Olteniei.

Capra behăie și-o ia la fugă, iar eu privesc după gnomul care țopăie prin iarba înaltă ca o viețuitoare nefirească, din altă lume, imputită și altmintrelea.

De poimîine, toate acestea nu vor mai exista, ci, din nou, școală, caiete, probleme de matematică, discuții despre bani — și parcă ar fi mai bine să mor cu Slutu' odată, aici. Cel care are curajul să-și ia pe umeri boala și suferința e liber ! Scapă de scoli — el nu mai are ce fi învățat de nimeni — fiindcă *el știe* (așa mi-a spus mie Slutu' — și Slutu' nu mă putea minți — pînă-n iarnă, cel tirziu, era gata, și oamenii nu mint înaintea morții).

•

După masă, soțul fostei servitoare, pe care mama-mare o împrăștiase, m-a luat cu el la meci. Am trecut împreună să-l „săltăm” și pe fra-su, întors proaspăt „tocmai de la Turnu”. În timp ce noi l-am așteptat să

se-mbrace și bărbierească, el ne-a povestit de-o fată pe care-o avea acolo, la Turnu', care are-n el încredere ca nimeni alta, și-l iubește nemaipomenit.

Mergem la meci tustrei. În tribună e mai răcoare decît pe deal, și-i și umezeală ; lemnul e îmbibat cu apă.

În pauză ne ducem să bem o bere, la bufetul de lîngă stadion.

Și acolo... *O ZĂRESC !* Este nemaipomenită ! Blondă, cu cosițe lungi — deși nu-i decît o copilă — nu poate avea mai mult de 10—11 ani, în fustă albă, curată, pură... cu ochi verzi, de gheață — simt că o iubesc, că am iubit-o dintotdeauna, că ea a fost, este și va fi Primejdia vieții mele.

— Cine-i fata aia ? îl întreb pe Mitică.

Mitică privește încotro-i arăt — către fata pe care-o ține de mîna un tip cu un cap ca de mort, alb la față și cu ochii afundați în orbite — un bărbat ofilit, blond, lins, înțolit în haină de piele și cu o șapcă neagră de vinilin trasă pe-o sprînceană — și Mitică, încruntat, mă smucește înapoi în îmbulzeala oamenilor : — *Taci dracului !*

— Cine e ? îl întreb.

— Vezi-ți de treabă ! mîrîie Mitică. Aia nu-i de tine !

— Dar „a cui“ e ?

— A lu' Dracu' ! mă repede el, iritat. Ți-am zis să-ți vezi de treabă, da sau nu ?

*

Începe repriza a doua, și eu, tot cu ochii după blonda cu priviri de apă verde — îmi agăț pantalonii „buni“ (deși scurți, erau pantalonii mei „buni“, făcuți de nea Vasile, croitorul din sat, din materialul unui costum al lu' bunicu). Stofa moale, pufoasă, se prinde într-un cui ieșit asasin din lemnul putred al tribunei. Materialul fin se sfîșie. Chiar în fund. Cei din jurul meu izbucnesc în rîs. Toată lumea rîde de mine. Tot stadionul. Și nea Iovan, extrema dreaptă — blondul cel creț și zgubilitic, care-a dat un gol cum nici la meciurile din București

n-am mai văzut ! și care, pe maidan la noi, juca-n echipa „mea“.

Toată lumea a rîs de mine.

Doar blonda și-a întors către mine ghețurile ochilor, cu un aer suveran, dezamăgită probabil de cel cu care schimbase priviri mai bine de jumătate de repriză, peste marea de capete a spectatorilor unui sat oltenesc, în care tatăl ei fusese detașat.

*

Am ajuns acasă cu lacrimi în ochi. Și, după ce m-am schimbat de pantalonii ghinionști, am ieșit pe treptele de piatră ale pridvorului înalt, calde încă, strîngînd cu mîini moi la piept mîța pufoasă ai cărei ochi sticleau verzi în înserare.

Inutil am căutat-o pe blonda mea prin tot satul. În ultima seară, l-am sfidat pe Mitică :

— Mi-ai zis că, după datină, tot satul ăsta-i al meu.

— Da, confirmă Mitică, așa am spus. Dar ăștia nu-s din sat.

— Și ce căutau aici ?

— Pe dracu' ! izbucnește Mitică, furios. N-ai vrea tu să-ți vezi de treabă ? De ce nu te duci tu, mai bine, să te joci cu Măriuca ?

*

În după-masa în care a trebuit să plec, am mai trecut o dată prin grădină, să-mi iau rămas bun de la locurile în care-mi petrecusem patru luni libere, o vară fericită și absurdă a vieții mele de rege absolut, deghizat în elev prost.

Mi-a părut mult mai mică grădina. Fie că mai crescusem eu, fie că Spațiul lumii se „destupase“ după tăierea păpușoiului.

— Pleci ? m-a întrebat Măriuca.

— Da, i-am răspuns fără ecou.

— Mă lași să te pup ?

— Nu.

Ea m-a pupat totuși. Am strîns-o-n brațe. Și l-am zărit, departe, dincolo de gardul de sîrmă ghimpată, pe Petre Slutu' rînjind cu gura pînă la urechi.

M-am smuls din îmbrățișarea caldă a Măriucăi și-am tras, tremurînd de nervi, un șut într-unul dintre cio-turile de cucuruz de pe jos. O așchie desprinsă mi s-a înfipt în degetul mic — și a cangrenat acolo în lunile care-au urmat, pînă către Crăciun, cînd, cu ocazia scrisorii de la mama-mare în care, printre altele, îmi pome-nea și de moartea prietenului meu Petre Slutu', mi s-a spart și buba și-am putut extrage de-acolo o așchie uluitor de lungă, o dată cu care s-a vărsat din mine și spaima de moarte care mă cuprinsese după „contamina-rea“ Slutului.

El era mort, de-acum, iar eu, frumos și sănătos, viu și mai dornic de viață ca oricînd.

Nu mai știu dacă am aprins vreo lumînare pentru prietenul meu, care-a încercat să mă otrăvească cu boala lui și să se strecoare cu sufletul lui greu în trupul meu curat. Dar am plecat din sat fără s-o mai zăresc pe blonda aceea — fetița care mi-a frînt inima și pentru care aș fi dat, fără să crîcnesc, „partea mea de moște-nire“ la un sat care-și luase destinul în propriile mîini.

2. Și simt dintr-o dată că așa nu se mai poate ! Mă învoiesc jumătate de oră și mă duc la alimentara de vi-zavi, de unde cumpăr o sută de grame de salam. Mă în-torc în subsol. Pun salamul în zona pe unde-și face veacul mortăciunea-vie mieunătoare și mă retrag strate-gic în laborator. După vreo jumătate de oră ies să văd dacă a mîncat și, într-adevăr, bucățile de salam au dis-părut.

Pentru o vreme, s-a isprăvit cu jalnicile miorlăieli.

Treptat-treptat s-a deprins cu mine. Renunț fără rețineri la micul meu dejun de la ora zece ca să-i cum-păr ei salam, tobă, pește sau ce mai găsesc. Mai bine să flămînzesc decît să mă-nnebunească de mieunători.

Cînd îi dau să mănînce, mă apropii, zi de zi, cu cîte un pas de ea.

Constat că nu-1 plac mîncărurile grase. Se ferește de grăsime cu silă. De ce oare ? Presupun că, tăvălită prin praf de clor cum e, dacă s-ar îngăla cu grăsime, amestecul păstos nu s-ar mai curăța cu apă.

Zilele au trecut. Acum, cînd îi dau să mănînce, mă lasă s-o ating, ca din greșeală. Uneori cu cotul, alteori cu poala hainei. Pînă la urmă, înainte de masă se lasă mîngîiată de-a binelea.

Mîna moale — infinit mai gingașă decît pereții de care se freca alintîndu-se — îi stîrnește fiori necunoscuți. Mîna nu „agață” cu zgrunțuri, ca asperitățile zidului, plin de smocuri de pufi de blană în locurile unde obișnuiește să se alinte cu predilecție. Mîna e caldă, dulce. Mîna știe să mîngîie cu tandrețe, sub bărbie.

Oameni sau animale, avem nevoie de tandrețe, asemeni unor bureți veșnic avizi de mîngîieri și afecțiune. Singurătatea ne îngrozește. Lipsa mîngîierilor ne asprește și înrăiește. „Sălbăticia” nu este altceva decît urmarea absenței unei mîini blînde, numai pentru noi, care să ne dea asigurarea că nu sîntem singuri, rătăciți într-un labirint universal de metal și piatră ascuțite, huruind înghețat.

*

O mîngîi sub barbă și între urechi, și ea toarce frenetic și lasă bale : mîngîierile mele i s-au asociat reflex în minte cu ideea de mîncare, așa că ori de cîte ori o mîngîi salivează în așteptarea mîncării.

Dacă încerc să mă apropiu de ea fără să respect ritualul *mesei-cu-mîngîială*, fuge și mă scuipă ca o idioată. Conexiunea din mintea ei mă amuză, este ca și cînd MIE mi-ar face hatîrul că se lasă mîngîiată, iar eu i-aș da să mănînce drept răsplată. Ea crede probabil că sînt ahtiat s-o mîngîi pe spinarea costelivă, să-mi trec mîna prin blana hărtănită, și așteaptă, sigură pe ea și trufașă în urîțenia ei ca de frumusețe, s-o răsplătesc de fiecare dată pentru faptul că mă lasă să-i produc plăcere, mîngîind-o.

Dar oare numai ea e bolnavă de aroganța iluziei ăsteia? Numai ea așteaptă răsplată pentru concesionarea dreptului de a se constitui în obiectul milei celorlalți?

Ea nu știe că după fiecare porție de... „tandrețe“ (cumpărată) cu ea, nu știu cum să mă duc mai degrabă să mă spăl pe mâini, scîrbit de apropierea ei.

Dar — bine măcar că nu mai miaună !

3. Oare dăm cont pentru toate greșelile noastre mai vechi? Trăim într-un Univers guvernat de Legea Compensăției șanselor — ca-n modelul moral chinez antic? Un Drum peste spații și timpi, în care avem de ispășit, mai devreme sau mai târziu, toate faptele săvîrșite de ființa noastră (fie corporală, fie Istorică)?

Soarta mă adusesese față-n față cu pisicuța asta nenorocită, maltratată de altcineva, și eu trebuia să-i alin suferințele și s-o suport în urîtenia și stupizenia ei, fiindcă în tinerețe trăsesem și eu un șut, ca un imbecil ce fusesem, unui alt mîț jigărit, într-o inutilitate și un nonsens absolute... specific umane. Oare zeița pisicilor, Sekhmet a egiptenilor, îmi oferise cu acest prilej târziu obiectul ispășei mele pentru a mă împăca, încă din viața asta, cu Ea?

Sekhmet sau ne-Sekhmet, în realitatea fizică sau numai în conștiința mea, eu trebuia să mă împac cu mine, cu propriile mele muștrări de conștiință, să îngrop în pisicuța asta orfană mîțul schilod pe care-l lăsasem cîndva mieunînd jalnic pe străzile unei stațiuni de agrement de pe litoral. Și, deși Oscar Wilde, prin gura lui Dorian Gray, ne asigură că pe lume nu există nici un Dumnezeu care să pedepsească vinele și să răzbune nedreptățile, ci numai oameni tari, și oameni slabi care se-mpiedică și se împotmolesc în toate fleacurile — eu m-am consolată de multă vreme cu gîndul că fac parte din această a doua categorie, și chiar dacă zeii răzbu-nării n-ar fi să subziste decît în imaginația și spiritul meu moral, asta nu mă absolvă cu nimic de eriniile lor răscolitoare. Pentru mine, epoca în care viețuiesc este vremea cînd nu vor mai da socoteală copiii pentru ne-

dreptățile părinților, ci timpul cînd cine va mânca aguridă, i se vor strepezi dinții.

Mi-am definitivat punctul de vedere și m-am convins de acest adevăr privind la istoria familiilor mele. Mă trag dintr-o casă compozită și sînt mîndru de asta. Niște Romeo și Julieta anonimi, din diferite caste și neamuri, își împletesc destinele în amalgamul năucitor al ființei mele.

Eu de care aparțin ? De cine țin ?

De toți !

4. Bine hrănită, pisica ispașei mele nici nu mai era atît de jigărită și jalnică. Blana i se îndesise și lungise. Acum arăta de-a dreptul pufoasă și bufleie.

Cînd mă vedea, mieuna la mine insistent, așteptînd s-o mîngîi și să-i dau să mănînce. Din trecuta zdrobeală a șalelor doar că rămăsese nițel mai plată în partea dinapoi, amintind, prin poziția picioarelor din spate, de o broască.

Venea în calca mea și se-ntorcea cu zgaibaracele în sus, s-o mîngîi. Se alinta ca o toantă ce era, întinzîndu-și labele din urmă ca pe o apăsare pe care-ar fi tras-o din greu, dar cu plăcere : creștea.

Vreme de o săptămînă am îndopat-o cu vitamine A și D, și blana a și început să-i sclipească, lucioasă, semn de sănătate și tinerețe.

Cum aș fi putut s-o las să se chinuie și să moară fără sens, într-un subsol mizerabil, după o viață numai și numai de suferință și absurd ? Înaintea zeilor, dacă există — suferința, fie ea umană sau animală, este, trebuie să fie, egală. E adevărat că ucidem ca să ne procurăm hrană, că ucidem ca să ne apărăm cînd sîntem atacați — nu sînt nici eu vreun așa-zis „umanist“ ipocrit din cei care neagă rolul violenței necesare — omul a răzbit triumfînd în luptă ! dar asta nu are nimic de împărțit cu indiferența înaintea suferinței inutile. Forța și sadismul sînt două fenomene absolut distincte. Ba chiar m-aș hazarda să afirm că sadismul se asociază mai degrabă cu slăbiciunea și frica, fiindcă numai cei puternici pot fi tandri și pot avea curaj să renunțe la masca fio-

roasă. Doar oamenii care se ştiu puternici pot fi buni, şi doar cei buni sînt într-adevăr tari.

— Vino, cretino ! o chemam, şi ea se iţea din întunericul subteranei, fofilîndu-se şi făcînd farstiţii ca o fecioară la curtea celui dintîi amorez.

Locul nostru de întîlnire era lîngă canalul în care fusese găsit (sau înfundat cu dinadinsul) fra-su, tărcatul. Îşi luase obiceiul de a zgrepţana mereu acolo, de parcă nu i-ar fi venit nici acum să creadă că fiinţa cu care se jucase atîta, cel împreună cu care suferise de foame, nu mai era. Se comporta ca şi cînd ar fi aşteptat ca motănelul să iasă „bau !” şi nu pricepea că e MORT ! Nu înţelegea, ca noi oamenii, înţelepţii, maturii, ce-nseamnă aia DE-A PURURI, şi PENTRU ETERNITATE, şi NICIODATĂ. Oricît ai zgrepţana, oricît ai jeli şi implora, ca Achile cel iute de picior, pe Patroclu, sau ca Ghilgameş, pe Enchidu. Timpul nu poate fi dat înapoi precum ácele unui ceasornic !

Ea nu ştia şi nu pătrundea aceste taine. Eu da. Şi, de aceea, am luat-o-n braţe (cu toată sila pe care mi-o stîrnea încă, băloasa) şi i-am strîns la piept capul mic şi rotund. Ea m-a privit cu ochii ei galbeni, bulbucaţi, adînci, oglindind de acum o fizionomie schimbată, diferită, de dincolo de urmele stupidităţii suferinţelor îndurate mai înainte, răzbătînd parcă o rază de înţelegere, ba poate chiar de inteligenţă.

— Ia zi, măi, spune drept, că nu ne aude nimeni : tu l-ai ucis ? o întrebam ca pe un om.

Ea torcea, şi-şi îngusta, galeş, fantele pleoapelor pufoase.

Ştiu ce fiară poate să facă foamea şi frica dintr-un om, darămite dintr-o pisică de două luni, urîta şi înnebunită de spaimă în subsolul cu pompe huruind neînterupt, dintr-un animal stingher, care nu a văzut niciodată lumina zilei şi care n-a cunoscut niciodată decît pe mamă-sa, pe fra-su, şi membrele ciclopice ale unor fiinţe indiferente şi dure, care i-au tras cîndva un şut în spate de-au făcut zob totul în ea.

Acum era tandră, sătulă, avea şi ea o noimă (o noimă pe care eu i-o conferisem — dar acesta-i rostul omului : să facă ordine în jurul său, în Univers, să dea sens lu-

crurilor care-l înconjoară și care, altfel, în lipsa lui, n-ar avea) — dar tot ea, cu numai câteva săptămîni în urmă, cînd, în absența Legii, bîntuia tenebrele mieunînd disperată, nu era deloc exclus să-și fi sfîșiat fratele-cel-frumos, iar drăgălășenia ei actuală, felinitatea blîndă, să ascundă taina unei crime teribile.

— Fă, l-ai ucis sau nu pe frat'tu ? o chestionam bănuitor, și ea torcea și mi se freca de picioare, privindu-mă înamorată din spatele irișilor ei galbeni și mari.

5. Cînd mă vede cu ea-n brațe, mecanicul mă-n-treabă, uimit : — Cum, stă să pui mîină pe ea ?

La auzul glasului străin, pisicuța se smulge din brațele mele, scuișind și zgîriind, și fuge îngrozită. Spaima ei trezește-n mine suspiciunea că tot acesta va fi fost și ucigașul fratelui-motănel. Sau, cine știe, poate că spaima exagerată a pisicuței s-o fi datorînd vreunei încercări neizbutite de a o captura, cînd bărbatul o fi lovit-o, voluntar sau involuntar...

— De ce n-o dai afară din subsol dacă tot ai prins-o ? mă întreabă colegul, cu imputare-n glas.

— Nu știam ce să fac, spun. Este atît de sălbătică că mi-e teamă că n-ar fi în stare să se descurce să supraviețuiască afară. Celelalte mîțe ar bate-o și ea n-ar mai avea curaj să se apropie de lăzile de gunoi.

Nu puteam să-i dezvălui unui străin că am de împlinit o ispașă și că mîța asta nenorocită este șansa pe care mi-a oferit-o soarta să mă împac cu propria mea conștiință.

— Oricum, am să o iau de-aici și am s-o duc în mahalaua mea, la periferie. Acolo are mai multe șanse de supraviețuire.

Și-am încheiat cu imperativul să nu cumva s-o lovească sau alerge s-o prindă el, că o sperie din nou și cine știe cît o să-mi trebuiască s-o îmblînzesc iar.

Deși el se angajase s-o lase-n pace, ca să fiu mai sigur, a doua zi am luat-o-n sarsana și, atîrnată de umăr, am purtat-o prin tot Bucureștiul pînă acasă. Mă temeam de reacțiile neprevăzute ale colegului meu mecanic. Cînd se transferase la noi, fusese șocat de mediul nou — câteva zile, înspăimîntat, nu se mișcase din la-

borator, nici ducîndu-se măcar în atelierul lui să-și ia-r primire sculele și să-și cunoască mai îndeaproape colegii. Venea din producția fizică, unde fusese obișnuit cu sarcinile precise și munca la normă zilnică. Din punctul acesta de vedere aveam biografii comune. Or, tocmai de aceea i-am înțeles mai degrabă decît ceilalți stress-ul la contactul cu activitatea de aici, fiindcă munca de întreținere este un domeniu mai deosebit, unde arareori stă cineva să te urmărească pas cu pas ce faci și cum faci, dar unde efectele muncii tale sînt ușor de sesizat în timp, și răspunderea e cu atît mai mare. Aici, tu ești singurul judecător absolut al calității muncii efectuate. Aici nu merge să păcălești penimeni. Că dacă ai făcut treaba, procesul merge „ca de la sine“, iar dacă doar te-ai făcut că lucrezi, lucrurile cad în paragină și ești chemat să dai cont.

Pe de altă parte, munca este inegală, în salturi : sînt zile cînd faci circa 10—15 ore fără să ai timp nici să te duci la closet, și iarăși, altele, cînd supraveghezi numai ca mașinile să meargă cum trebuie.

Am încercat să-l ajut, pe cît am putut și eu, să se integreze, să se pună-n temă și să nu se mai simtă stînger, pe noul coleg, care venise cu frumoase recomandări și în care șefii își puseseră mari speranțe. Deși locul lui de muncă era în altă parte, l-am tolerat fără comentarii în laborator. Aici se schimba, aici mîncă, aici era „casa lui“.

Numai că, de la o vreme, ceilalți lucrători din subsoț au început a se plînge că-i tot mai pretențios, că „face talente“ cînd trec și ei pe-aici, pe unde mai înainte fuseseră bineveniți. Ce mai una-alta, adevărate instincte de proprietar...

Ei bine, ce m-aș fi făcut dacă-i dădea prin cap să o curețe și pe pisica ispașelor mele ?

6. Cu mîța-n sarsana, am pornit agale către stația mașinii. Întîi mi-am propus să-i dau drumul în parc, dar, cu lipsa ei de adaptabilitate, mi-a fost să nu devină victimă imediată a copiilor cretini sau a cîinilor vagabonzi.

Era prima zi a verii, cu treizeci și șapte de grade la umbră și fără fir de vînt. Pisica se răsucea în papornîta mea „Capris“, și, cînd trăgeam fermoarul să nu se sufoce, ori își ascundea capul în colțul paporniței ca struțul, ori își lua elan să sară-n mijlocul străzii ca disperata. Citeam în ochii ei spaima atavică a animalului crescut într-un orizont închis, care descoperă pentru prima dată imensitatea neîngrădirii, după o viață-n întuneric — soarele orbitor, după o atmosferă cu temperatură constantă, artificială — fierbințeala unei zile toride, după elementele de cadru mereu aceleași ale închisorii de beton și metal, efervescenta vegetală de sub cer. Și, încă o dată, m-am gîndit la fratele ei, motănelul, căruia-i fusese dat să moară în adînc, fără să se bucure de marile daruri ale lumii, și care nu a ajuns să simtă niciodată desfătarea zbuciumului libertății, trudei și speranței.

I-am ridicat pisicuței botul prin găoacea fermoarului aproape complet tras și am scrutat-o în ochi, suspicios, pe potențiala criminală, dar în ochii ei nu am citit decît frica opacă, îndobitocitoare, de animal care nu pricepe nimic.

În înghesuiala din mașină, mîța mea horcăia, cu limba atîrnînd prin colțul botului, cum numai la cîini am mai văzut, dar niciodată la pisici. Blana-i era foarte udă, și, la fiecare pîsîit al ușii, încerca să sară din brațele mele printre picioarele oamenilor obosiți, venind înghesuîți de la lucru.

M-a zgîriat tot, și mi-am zis că ar fi fost destul de caraghios să mă aleg cu o turbare sau un tetanos în urma și ca răsplată a gestului meu filantropic — asta ar fi fost, da ! o ispașă ca la carte, pe măsura unor adevărați zei ai războiului, invidioși și nemiloși, ca ăia invocați de orice drept-credincios la ananghie.

Dar Sekhmet s-a dovedit o zeiță a morții mai puțin necruțătoare.

Pentru prima dată acum, la lumina zilei, am constatat cît de rozalie îi era pielea, neatinsă de soare pînă atunci. Era aproape o albinoasă (nu ca fetele alea de prin India care, acum nu știu cîte mii de ani, se retrăgeau degeaba prin peșteri, încă din copilărie, ca să se albească și ele de culoarea nobilă a zeilor).

Însă nici cînd am ajuns în cartierul meu mărginaș nu n-a lăsat inima s-o lepăd. Așa că am dus-o acasă, s-o vadă și puștiul, înainte de-a o surghiuni. Îi povestisem de ea, și el își exprimase curiozitatea să vadă cum arată pisica subsolurilor.

Acasă nu era nimeni. Soția — la serviciu. Puștiul nu se întorsese încă de la școală.

Am scos-o din geanta „Capris“ și i-am dat drumul în casă, iar ea, din prima săritură, a nimerit drept în baie, atrasă probabil de faianța și de cimentul mai aproape de betonul cu care fusese obișnuită decît presurile și covoarele din camere.

Însă în baie — Doamne ! Cum de-am putut uita ! — tocmai fuseseră instalatorii să repare scurgerea de la cadă, și demontaseră, în vederea reparației, o dală din masca de faianță !

Desigur că animalul întunericului s-a strecurat imediat exact în hruba aceea, și n-a mai fost chip s-o scot, oricît am bătut în cadă cu pumnii, cu picioarele, și cu coada de la mătură, și oricît am dat cu spray — știut fiind că mîțele nu suportă frumosul miros de deodorant care le îneacă. Dar ea a tușit și a miorlăit stins acolo vreme de două zile, fără să iasă, pînă cînd nu știu cum a păcălit-o puștiul și-a scos-o într-o dimineață cînd nu era nimeni din familie acasă să dea mărturie.

7. Mîța mea nebună s-a acomodat repede la noile condiții. S-a obișnuit cu dormitul pe hol și cu mîncatul în baie sau în bucătărie, a priceput fără prea mare greutate că n-are voie pe mese și în pat, dar că, în schimb, poate hălădui pe fotoliul din sufragerie sau pe canapea. Treptat-treptat s-a deprins să nu mai fugă cînd întindeai mîna spre ea s-o mîngîi, ba chiar a început să se joace cu ghemotoace de hîrtie.

Și dincolo, în subsol, încercasem eu s-o determin să se joace cu hîrtii mototolite și prinse cu ață, dar pe atunci nu înțelegea sensul jocului. Pentru ea toate ale existenței erau foarte grave, îngrozitoare chiar, lipsite de orice urmă de umor. Iar atunci cînd se arătau a fi totuși „de rîs“, era vorba de un haz sarcastic, pe pielea și blana ei. De aceea, exprimările hilare îi provocau

teamă — mai cu seamă hohotele grosolane, vulgare, lipsite de bunăvoință, de care se temea mai rău decît de manifestările fățiș ostile.

Aici, azi, se juca în mijlocul sufrageriei cu un ghemotoc, atingîndu-l cu delicatețe cu lăbuța și sărind în sus cu toate cele patru picioare cînd ghemotocul venea spre ea, fără să mai ia în seamă rîsetele mele.

— Tîmpito ! îi spuneam. Caraghioaso ! Oare chiar l-ai ucis pe frat'tu ?

Oare chiar îl ucisese, așa, fragilă și fără nici un dram de aer fiores, cum era ? Sau bănuiala asta nu era decît o aiureală a mea, un sens atroce pe care-l confeream unei realități *cu totul diferite* ?

— Ai fi în stare, în inconștiența ta, să mai rămîi atît de lipsită de griji, după un fratricid ? Ai putea UITA și toarce, cu atîta bucurie, după un asasinat odios ?

Poate că ăsta este paradoxul cel mai năucitor însă : că fiarele cele mai feroce, carnasierile cele mai nemi-loase, sînt capabile de SENTIMENTE mult mai profunde și mai gingașe decît animalele cu instinct gregar dezvoltat. Un berbec nu știe să se alinte ca o pisică. Pînă și luptele ovinelor sînt doar caricaturi grosolane ale JOCULUI magnific al felidei. Nimic mai tîmp decît bătaia (cu atît mai distrugătoare) dintre două animale pașnice cum sînt berbecii, sau iepurii, bunăoară. Nimic din eleganța carnivorelor îndătinate, nimic din dexteritatea pufoasă și asasină a acestora, insinuantă și necruțătoare, antrenată în hîrjoane perfide. GLUMA nevinovată ce sublimează gestul criminal într-o fericită destindere nevinovată.

Cîinii, dar mai ales pisicile trăiesc într-o lume surprinzător de suavă. UITĂ crima și violența făcute cu o iuțeală surprinzătoare pentru gradul lor de inteligență destul de ieșit din comun în lumea animală. La nici un minut de cînd s-au zburlit să scuipe, sînt capabile să se alinte, frecîndu-ți-se de picior ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat rău între tine și ele. Încă pătate pe gheare și bot de sîngele victimei, îți zîmbesc suav, te IUBESC, sătule, și iubesc întregul univers, ca și cînd nu tot ele ar fi rupt cu o clipă mai înainte o însîngerată

halcă din Natură, producînd, fără să clipească, suferință și moarte.

Ele știu să uite, și-ți privesc încrezătoare drept în lumina ochilor, fără urmă de resentiment moral, parcă spunînd, cu zîmbet copilăros : „Mi-era foame, am mîncat“ ; sau : „Am vrut să mă joc — întîmplător joaca mea a ucis ; sînt fără vină“.

Un berbec, de pildă, nu are memoria tot atît de scurtă. El nu știe, nu a învățat să uite. Memoria lui este prea lungă, transformîndu-i viața într-un calvar al suferințelor, spaimei și resignațiunii.

Dar care dintre aceste două versiuni și viziuni e mai corectă ? Care oglindește mai fidel (și demn de urmat) realitatea ?

Habar n-am.

Și noi — eu, tu, noi oamenii — ce fapte reprobabile dăm uitării cînd ne mîngîiem unul pe altul, alintîndu-ne cu atîta tandrețe ? Sau ce suferințe trecute, cumplite, ne amintim, fără putință de scăpare, cînd ne ghemuim în colțul încăperii de spital, cu pereții văruiți, și ne zbatem și ne tragem înapoi cu oroare cînd femeia aceea în rasă ospitalieră vrea să ne facă injecția liniștitoare ? De ce mîini ne amintesc mîinile ei *binevoitor* întinse cu siringa ? Cînd, după condescendentul pis-pis perfid, ne-a înhățat să ne arunce fără milă în lumea de coșmar fără de sfîrșit a unei realități haotice în care noi, sau altcineva, *Trebuie* să introducem Ordinea și Tîlcul (sau să descifrăm sensul real, ascuns) ?

8. — Ei, ce facem cu ea ? mă întreabă nevastă-mea, împachetînd ultimele lucruri să le bage-n cele două geamantane desfăcute de pe pat. Te-ai hotărît ?

Nu. Nu m-am hotărît !

Trebuie să plecăm la mare — anul ăsta, nu se mai poate altfel. Trebuie să mergem cu puștiul să ia o porție de soare ; ne-a avertizat și doctorul că, la începutul lui de rahitism, nu există alt tratament mai bun decît soarele, marea și calciul efervescent. Dar eu încă nu m-am decis ce să fac cu pisica.

Pisica s-a rotunjit — nu mai e mîțul schilod care-și tîra labele din spate prin subsol : acum s-a făcut pufoasă

și jucăușă, departe de a fi, totuși, o ființă dintre-acelea pe care să le poți caracteriza drept lipicioase.

Prietena noastră Zvetlana se angajase s-o ia la ea, drept care ieri am vîrît mîta-n geanta „Capris“ și am plecat iar cu ea pe umăr prin Bucureștiul fierbinte de vară — să i-o duc.

Zvetlana are o fetiță de cinci ani, care, cu ocazia ultimei vizite pe care ne-a făcut-o, s-a îndrăgostit de creatura salvată din subsoluri, refuzînd temătoare mîinile întinse salvator.

Deși mă obseda ideea că un copil poate chinui un animal, fără să-și dea măcar seama de suferințele pe care le pricinuieste, mă decisesem să le-o las lor, totuși, fiindcă nu vedeam nici o altă alternativă mai bună.

Străbăteam iar orașul-furnicar, cu pisica în sarsana. De cald ce-i era, ea a scos iar limba de-un cot. În sfîrșit, ajung obosit la adresa fetelor. Urc. Sun.

Nimeni.

Mă plimb prin jurul blocului vreo cinci minute, sfîdînd privirile pătrunzătoare ale țîncilor curioși și bătrînelor vorbărețe strînse la intrarea-n bloc ciucure. Scot, în pătratul cu iarbă din spatele blocului, pisica la aer pentru o clipă, temător să n-o zbughească, fiindcă mă îndoiesc s-o mai pot prinde.

Cu ocazia popasului la iarbă verde îmi dau seama, cu mintea românului cea de pe urmă, că prietenele noastre nici n-or fi plecate după țîrguieli. Că Zvetlana o fi zis și ea, așa, că ia pisica, doar ca să-i facă lu' fi-sa o bucurie. dar că, de fapt, nu avea nici un chef de pisică. Zvetlana, bărba-su și copilul stau într-o garsonieră, și poate că, după primul moment de elan, cînd o luase gura pe dinainte că vrea ea pisica, o mai fi vorbit și ea cu mă-sa, care i-o fi spus ce mi-a zis și mie mama : că pisicile lasă păr. Eu nu m-am prea temut de treaba cu părul (de alte zonoze mi-era mie), că știu că de ghem nu decedează decît carnivorele, care nu mănîncă suficiente vegetale, dar că pentru noi, omnivorele, nu există nici o primejdie să facem așa ceva. Iar în privința faptului că pisicile mai fac și niște viermi foarte riscanți pentru om. m-am complăcut cu ideea că tratamentul cel mai popular împotriva helmiților este sarea, iar pi-

sica mea se născuse și crescuse pe sacii cu sare pentru regenerarea filtrelor de dedurizat, lângă butoaiele de clor pentru dezinfecția piscinei, și conchisesem că pisică mai purificată bacteriologic și parazitologic nu aveam de unde procura, așa că o adoptasem cu încredere, renunțând cu vremea și la obsesia primejdiei că ar fi putut-o mușca vreun șobolan, iar de rabie n-aveam cum s-o feresc decât vaccinînd-o, iar de vaccinat n-o vaccinasem fiindcă tot amînasem de pe-o zi pe alta momentul solemn cînd îmi propuneam s-o scot afară și să-i zic :

— Ispașa mea s-a încheiat ! Hai, pa !

Însă Zvetlana nu avea tot atîtea criterii de încredere ca și mine în gradul avansat de igienă al mîței, și se putuse lăsa ușor influențată de zvonurile răspîndite de gurile rele ale celor, atît de numeroși într-o civilizație citadină, care sau nu iubesc, sau urăsc de-a binelea animalele. Zoo-fobia a devenit o boală din ce în ce mai frecventă în societatea omului triumfător asupra Naturii.

9. După încă o oră de așteptare înaintea blocului Zvetlanei, am realizat, pentru prima dată, situația reală în care se afla pisica mea de ispașă : A NIMĂNUI ! În afară de mine, care aveam de încheiat o socoteală cu Sekkmet, nimeni nu s-ar fi îndurat de ea, s-o adopte. O pisică a nimănuui, urîță, bălțată în patru culori, stupidă și fără dresură.

Degeaba i-am dat telefon nevesti-mi și degeaba m-a asigurat ea că a vorbit cu Zvetlana, care a dormit la maică-sa în noaptea trecută dar că i-a telefonat ei, nevesti-mi, că vine în cîteva minute. Zvetlana nu mai venea.

Mîța, căpiată de căldură, se foia neliniștită în sacoșă mieunînd jalnic, iar un țînc tembel s-a desprins zîmbăreț dintr-un grup de alți mucoși veseli, tot atît de tembeli ca și el, și a venit să mă întrebe, cu ochii la sacoșele mele : „Neene, ce-ați cumpărat acolo ?“

— O brînză de Oxford, i-am răspuns cu năduf.

Nimic mai absurd decât să te plimbi două ceasuri cu o pisică și două pungi de tacîmuri prin forfota matinală a unui cartier muncitoresc.

N-aveam ce să-i reproșez Zvetlanei că se răzgîndise să ia la ea pisica, dar mă irita faptul că-și bătuse joc de mine în felul acesta, fiindcă nutream convingerea intimă că, de fapt, era acasă, că fusese acasă tot timpul, și că nu-mi deschisese doar ca să scape de plictiseala de a-mi explica mie ce și cum. Poate că o lăsase pe puștoaică la maică-sa, într-adevăr, și se temea, fiind singură-n casă, să nu mă dau la ea (parcă mai poți să știi ce-i dă prin cap omului de lângă tine?).

Sub soarele nemilos, existența mea se contopea într-o parabolă extraordinară cu destinul pisicii ăsteia: o mare minciună în care cei la care țineam — părinți, soție, copil, șefi — mă trărau după ei, împachetat într-o sacoșă „Capris” în care eu mă zbăteam și mieunam, incapabil să înțeleg că-mi voiau, de fapt, binele. Pînă la „binele” lor, eu sufeream și-mi dădeam duhul asfixiat în sarsanaua „Capris” a vieții mele neroade.

„Dați-mi drumul, dați-mi drumul odată, să cotrobăi prin lăzile de gunoi ale orașului, să miaun cu cotoii noaptea prin tufișuri, și să pier într-o bună zi sfîșiat de vreo cotarlă de cîine vagabond.”

Pentru o clipă, am avut intenția să-i dau drumul mîței în parcul de lângă bloc, să se ducă dracului unde-o tăia-o capul, pocitania naibii!

Dar nu puteam să fac una ca asta. Am aruncat tacîmurile împruțite la un coș de gunoi și am tîrît iar pisica prin mijloacele de transport ale Capitalei, încercînd s-o liniștesc, astfel încît s-o scap și să-i dau drumul măcar în cartier, „acasă”, de parcă ar fi avut vreo importanță unde aș fi lăsat-o să crape de foame, țintă pentru pietrele prăștiilor copiilor și jucărie de hărțuială zăvozielor.

Reîntors cu ea în apartamentul de la etajul patru, m-am trîntit în fotoliu, epuizat și fremătînd de nervi. Pisica, liniștită acum, mi s-a cuibărit, torcînd, în brațe.

10. — Și ce facem cu ea? mă întreabă soția.

Nu știu.

I-am lăsat „hrană rece” pentru cîteva zile și am vorbit cu mama să mai treacă ea, cînd și cînd, să-i dea ceva să mănînce și să se joace cu ea un pic să nu-și piardă

mințile singură mereu. Nici n-am încercat s-o ispitesc pe mama dacă n-o ia la ea, fiindcă mama este zoofobă — din cauza cîinilor de vînătoare a divorțat de tata.

I-am dat telefon de la mare, după cîteva zile, și mama ne-a spus că Zvetlana a luat-o pînă la urmă, totuși, la ea, și că-n ziua aceea nefastă chiar n-a putut să ajungă acasă-n timp util, sosind abia cu cîteva minute după ce eu plecasem, după cîte i-au spus vecinele mai bătrîne de la ușa blocului, care mă remarcaseră.

11. Cînd ne-am întors din concediu, bronzăți și odihniți, tragedia pisicii își pierduse toată coloratura sentimentală. Zvetlana ne-a telefonat să ne-o luăm înapoi. M-am simțit tentat să-i zic să-i dea drumul afară, unde-o ști, dar mi-a fost jenă, după atîta tevatură, să-i spun s-o arunce pur și simplu-n plata Domnului, așa că m-am complăcut cu ideea că o să-i dau eu drumul cînd oi aduce-o acasă.

Dar nu i-am dat drumul. Și nici n-am găsit pe nimeni cu casă la curte să fie dispus s-o accepte, în vreme ce nevastă-meă e tot mai ofuscată că miroase, că face dezordine și că, de la o vreme, miaună noaptea. Miaună discret, doar pentru noi și pentru urechile noastre delicate — spunîndu-ne că e și ea femeie de-acum, și că e singură alături de noi, care nu putem suplini în nici un fel chemarea speciei.

— Și apoi, se umflă nevastă-meă, cine a mai pomenit pisică la etajul 4? Pisica este și ea animal de curte, să prindă șoareci și alte jivine. Ce să caute pisica-n oraș, la bloc?

— Pisica asta e pedeapsa mea, îi răspund. Înțelegi? Vreau s-o păstrăm!

12. Vin obosit de la serviciu. Iată încheiat și concediul de anul ăsta. Din nou la muncă — eu; din nou școală — pentru fi-miu; și gospodărie pentru nevastă-meă.

Unde să mai rămînă loc de o pisică de pripas?

Și încă o dată mi se relevă cîte lucruri nu am în comun cu cei alături de care trăiesc. Cîte lucruri iubesc eu, în vreme ce ceilalți nu le iubesc prin mine, ba nici măcar nu le tolerează prin iubirea pentru mine.

Ce să fac cu tine, pisică tembelă ? Cui să te dau ?
Cui să te las ?

Cîndva te fereai de mîna mea întinsă prietenos. Astăzi, cînd îți culci la pieptul meu capul, drăgăstoasă — căci sînt singura ființă pe care-ți poți sprijini și tu capul, torcînd mulțumită, să uiți o clipă de „copilăria“ ta nenorocită, să uiți (poate) de fratele ucis cîndva... ei bine, eu te refuz de astă dată. Ești urîță și străină mie. Aiureala cu Sekkmet și ispașa a isprăvit prin a mă plictisi (toate ne plictisesc mai devreme sau mai tîrziu — lasă numai timpul să se aștearnă peste iubirile înflăcărâte, și Romeo nu se mai sinucide de disperare, Julieta, într-o după-masă în care a stat la bucătărie nu știu cîte ore să gătească o budincă amărîță și l-a ajutat pe fi-su la lecții, îi face cu ochiul pe șest lui Don Juan, iar Margareta, după zece ani de la nunta cu Faust, se-ntreabă dacă nu cumva și-a greșit alegerea, preferîndu-l pe soț maestrului și pe savant lui Mefisto.

Un Refuz etern ne desparte de iubire. Iar Împlinirea e doar o secundă de corespondență într-un ocean de refuz. Refuzul plictisit este starea firească.

Și totuși există ceva mobilizator și fecund ca un vînt de primăvară în nemulțumirea noastră eternă, funciară, care ne definește. Ceva care ne împinge mai departe, ne-încetat, ajutîndu-ne să uităm.

Numai că, noi, spre deosebire de carnasiere sau de șoareci, de vînat sau de vînători, noi mergem pe calea echilibrului, fără să scăpăm din vedere nici sîngele răsăritului, nici cerul adînc al nopții, trăind, animale diurne, în plină miază-ziua ce cuprinde dintr-o singură îmbrățișare ceea ce este, ceea ce a fost și ceea ce va fi — și chiar dacă ni se înlăcrimează ochii cînd regretăm trecutul, devenim prin Uitare, DĂINUIND peste timp : o scînteie de rațiune și suflet, cu soțul și sorțul nostru alături și copilul în brațe, străbătînd o cale ne-mai-sfîrșită către Țelul din noi, cu cățel, cu purcel și cu toate ale lumii, tîrîndu-le după noi, într-un refuz de neînfrînt, către nemărginire.

1. UNIVERSALISMUL

Al George consemnează într-unul dintre textele sale că, în veacul nostru, omul de cultură nu mai este un a toate cunoscător. Universalismul renascentist, azi perimat, s-a reorientat, astfel încât mințile pornite să sfideze avalanșa de informație a galaxiei Gutemberg, nu mai sînt cunoscătoarele și stăpînitorele cărților prin asimilare directă (cum procedau anticii sau medievalii). În secolul 20, o structură cu adevărat universalistă este doar cea care se află în posesia codurilor de informație despre Informație. Cultura nu mai poate fi estimată prin cantitatea și numărul de cărți citite de cineva. Cititorul (prezumtiv) al tuturor cărților polițiste (să zicem) din lume, cu toate că volumul fizic al lecturilor lui ar depăși probabil de cîteva sute sau mii de ori volumul lecturilor lui Aristotel, sau chiar pe al celor ale lui Kant — nu ar putea să fie considerat, numai cu atîta, un *om de cultură*, nu ar putea să fie apreciat drept o structură „universalistă”. Există și alți observatori obiectivi ai fenomenului cultural actual (McLuhan, Toffler etc.) care au semnalizat și ei rolul din ce în ce mai important revenit crestomației în orientarea universalistă contemporană. Dependența de bibliotecă a omului de cultură se face tot mai puternic resimțită, iar cavalerii tristelor figuri care-și mai poartă încă bibliotecile în cap, au toate șansele să se facă repede de ocară prin imprecizia afirmațiilor, referințelor și trimiterilor lor. Este evident că

nu poți să duci cu tine mereu un bagaj prea mare de cultură de bună calitate, perfect sistematizat și compactizat.

Cultura secolului 20 este știința de a te descurca printre cărți. Universalismul secolului 20 este direct proporțional cu universalitatea bibliotecii în care știi să te orientezi în timp optim.

În arena culturii însă mai pătrund încă, rătăciți, și ultimii Don Quijote, cavalerii rătăcitori ai unei alte civilizații, amatoriste. Aceștia, deși desueți și fără șanse în turnirurile spirituale ale epocii noastre (în care se confruntă forța tancurilor, a navetelor spațiale, sau a fuzeelor cu tot mai multe focoaase nucleare), rămân totuși, pentru spiritul nostru romantic refulat, dacă nu interesanți mereu, oricum, în majoritatea cazurilor, totuși, fascinanți. Fiindcă la temelia procesului nostru de formare intelectuală, mai purtăm icoana Învățătorului în preajma căruia te formezi și devii.

2. ÎNVĂȚĂTORUL.

Fizionomia lui trădează omul de rînd. Nu are merite „diplomate” în nici un domeniu al științei, cu toate că este mai bine pregătit (adesea) decît cei mai mulți dintre belferii care părăsesc facultățile fluturîndu-și atestatele, animați de încrederea că dreptul de a și le atîrna ca blazon la lăncile cugetului, dă acoperire și susținere magică tuturor gugumăniilor pe care le-ar debita ei cu emfază.

Nu la aceste megafoane ale ideii (pe care ei, nu ariereori, nici măcar n-o pătrund decît în *aparență*) poate găsi cel însetat de lumină izvorul esențelor. După cum esența unei credințe nu se află în mormăiala foanfă a popilor.

Învățătorul nu este deci învățător în sensul strict al cuvîntului. Nu este nici deținătorul „sacru” al vreunei taine mai presus de fire.

Și totuși el călăuzește pe drumul cunoașterii. Iar la confruntarea ideilor sale cu practica, practica va confirma de fiecare dată justetea ipotezelor și rigoarea concluziilor bătrînului Învățător.

El este, uneori, un personaj aproape misterios. Ajung la urechi tot felul de zvonuri insinuând pe seama lui diverse apartenențe sociale obscure. Unii pretind că ar avea relații secrete cu nu-știu-cine, alții că e în legătură cu nu știu ce. Se spune...

Nu este o dovadă de diplomatie atingerea, în discuțiile cu el, a unor subiecte. Desigur, există unele amănunte neclare vizavi de viața sa, dar nu trebuie să ne preocupe prea mult acest aspect al lucrurilor. În fond, nu există nimeni pe lume care, privit foarte de aproape, să fie clar și limpede ca un cristal. Abia aceia care ar fi astfel ar fi cu adevărat suspecti.

În momentele cele mai grele ale vieții, descărcându-ți sufletul înainte-i, vei constata cum problemele se rezolvă parcă de la sine. Dușmanii devin prieteni, răuvoitorii se domolesc și sau încep ei să te evite, sau nu mai ai legătură tu cu ei. Însă evenimentele acestea survin firesc, parcă fără legătură cu vizita la bătrînul Învățător.

Dacă nu este implicat hazardul, atunci poate joci și tu, chiar tu însuți, un rol oarecare, cu mult mai însemnat decît ai crede, și cu toate că nu prea vezi care-ar putea fi rolul acesta, sinceri să fim, nici n-ar fi cazul să faci risipă de curiozitate spre a-l afla, fiindcă asta te implică, în vreun fel, și, oricîtă stimă i-ai purta Învățătorului, nu trebuie din pricina asta să te simți totuși gata să renunți la libertatea personală spre a te pune în slujba nici unui scop.

Rămîne-i, deci, cu atît mai îndatorat mentorului spiritual pentru discreția cu care acționează, dacă într-adevăr acționează, fără a te angaja, și lăsîndu-te să-ți închipui că nu-i vorba decît de hazard.

3. RELAȚIILE

Dacă le-ai ști, ai rămîne poate uimit de relațiile sale. Deși nici ele nu au cine știe ce importanță, ci doar rolul sugestiei că discuția cu bătrînul nu-i chiar gratuită.

Adevărata meserie a sa, locul de muncă sau activitatea propriu-zisă întreprinsă de el pe parcursul anilor, nu se cunosc. El nu vorbește despre ele niciodată și ar fi o lipsă totală de diplomatie să-l tragi de limbă tu.

Într-adevăr, din multe puncte de vedere, bătrînul rămîne un tip straniu.

Sau poate doar ascuns.

Însă ți-e dat uneori să trăiești surprize emoționante să-i auzi numele pomenit în mod neprevăzut, de diferiți specialiști sau oameni de seamă, prin institute de cercetări, ministere, consilii, universități...

La un transfer, să zicem, la care ai fost refuzat categoric, — după o vizită la bătrîn, așa, în treacăt, ca din întîmplare, cînd îi povestești, printre altele, și despre această ultimă decepție suferită, dacă te prezinți din nou cu cererea, directorul iese personal să te invite la dînsul în birou, unde te anunță ceremonios că, desigur, dacă mai vrei să-i *onorezi*, te-ai putea angaja oricînd la ei, și dacă tu precizezi, cerîndu-ți scuze, că deja ai înaintat actele în altă parte, unde ești tentat de condițiile mai comode de lucru, dar și de salariul mai substanțial, directorul, după ce-și exprimă aproape cu lacrimi în ochi regretul pentru cel dintîi refuz „în necunoștință de cauză“, te asigură că și la ei ai fi primit, desigur, cele meritate, ținînd seama de aptitudini, și mai cu seamă, de referințele atît de favorabile, care...

Iar cu ocazia banchetului (sau petrecerii, sau seratei, e greu de știut cum ar fi mai corect spus) de pensionare, printre invitați au fost și cîteva personalități marcante, despre care scrie prin ziare — oameni de știință, persoane de incontestabil prestigiu și ținută.

4. METODA

Din multe puncte de vedere, bătrînul îl sugerează pe Socrate. De o vastă erudiție, metoda lui favorită rămîne dialogul. Nu scrie decît arareori. Biblioteca sa este compusă din cîteva movilițe de cărți stivuite la capul patului, cărți pe care, cînd le isprăvește de citit, le face cadou. Orice cunoscut al său are cîteva volume primite în dar de la el. Cărți rare, adînci, grele.

„Rolul cărților este să circule, atunci cînd informațiile pe care le cuprind sînt valoroase. Să circule pe la aceia care merită și au interesul să le citească. Eu nu o să am niciodată vreme să recitesc toate cărțile bune

cu care m-am întâlnit. Apar mereu alte și alte cărți, așa încît nu voi mai reveni și nici nu simt nevoia să mai revin asupra înțelepciunii găsite de mine prin vreo carte. Ceea ce a fost important a pătruns deja în structura gândurilor mele. Iar ceea ce am uitat, era fie loc comun, fie amănunt nesemnificativ. N-am nevoie de amănunte și dezvoltări. Fiindcă atîta timp cît mintea mi-e limpede, exemple și aplicații ale ideii pot găsi și singur. Iar cînd mintea mi se va întuneca, nu voi mai avea nevoie de cărți.“

Acest principiu și-a pus amprenta și asupra felului de a aborda lucrurile al discipolilor săi. Cu toate că mai toți aceștia, fiind destul de sărmani, păstrează totuși în biblioteci operele care, consideră ei, vor căpăta valoare de schimb peste ani, ca să le lase moștenire fiilor lor.

Și, tot asemenea lui Socrate, bătrînul rămîne neclintit multă vreme, (uneori zile în șir), atunci cînd nu mai simte nevoia nici să mănînce, nici să bea, nici să doarmă. Încremenit, el se concentrează cu toate forțele asupra ideii care-l bîntuie.

Găsindu-l într-o astfel de stare, poți pleca liniștit spre a reveni altădată, căci bătrînul este inabordabil în aceste momente : Nu te-aude, nu te vede.

Dacă o astfel de stare meditativă îl surprinde pe drum, el se întoarce, fără a mai rosti o vorbă, acasă. Cei de acolo îi deschid, lăsîndu-l să intre (cunoscîndu-i tabieturile), iar el se retrage în camera sa, unde rămîne tolănit în fotoliu ; pînă la rezolvarea dezbaterii forului său interior.

Asta poate să pară o aiureală. Dar de cîte ori vei avea posibilitatea să-i practici metoda, ai să-i poți constata eficiența infailibilă.

În cazul nostru, nu ori de cîte ori simți nevoia să te cufunzi în gînduri poți s-o și faci. Uneori te împiedică problemele sociale, de serviciu, de conjunctură, alteori problemele familiale. Dar nimic nu e mai prețios decît cunoașterea. Dacă ai avea tăria bătrînului de a alege, înfruntînd orice risc, să știi că n-ai avea ce regreta.

„Înțelegerea este în noi“, spune bătrînul.

Lucrurile înțelegerii sînt împrejur, dar înțelegerea este în noi.

Milioane și miliarde de oameni au acces la lucrurile realității, fără a putea abstrage din ele Noima, Sensul, Adevărul.

Simpla cunoaștere cumulativă de date trebuie dublată de pătrunderea Tîlcului ce se ascunde în spatele lucrurilor. Privind miriade de triunghiuri, geometrii egipteni nu au descoperit teorema lui Pitagora. Realitatea lui Hitler și a lui Einstein era aceeași, dar acolo unde unul a văzut o masă confuză de elemente care l-au dus la crimă, altul a surprins o *Lege*.

Un fiu de nobil indian, care pînă la maturitate nu fusese niciodată scos din casă și lăsat să vadă „realitatea“, (ca să se evite împlinirea unei profeții), a întrezărit din lectică, atunci cînd a fost transportat dintr-o casă în alta : un bolnav, o femeie născînd și o înmormîntare, și a pătruns cu mintea, dintr-o dată, atîtea adevăruri ale lumii, că a convins de ele un popor de popoare.

Cunoașterea își are căile ei ascunse. Iar pătrunderea nu stă în lucrurile din jurul nostru, ci în mințile noastre ascuțite.

5. PLIMBAREA.

Locul preferat de plimbare al bătrînului este Grădina Botanică. În lungile discuții ce se stîrnesc între el și însoțitorii săi, cu aceste prilejuri, bătrînul își expune ideile.

Atmosfera unei plimbări este cea mai favorabilă înțelepciunii. Peripateticienii aveau, desigur, dreptate, în această privință. Ca și în privința faptului că un sistem încheiat, global, nu are nevoie de ceva anume de la care să-și înceapă expunerea. Cel care a avut acces la un principiu universal poate începe de la oricare amănunt. Principiile gîndirii nu pornesc de la ceva anume și nu au nevoie de un final premeditat, ca operele artistice. Toate elementele sînt intercorelate în Întreg. Iar logosul, adevărul, sensul, tîlcul sau noima, cum vrei să-i zici, se oglindește, ca într-o hologramă, la fel de bine și în parte, și în opus, și în lucrarea de ansamblu, și în fiecare cărămidă ce o constituie.

Întregul nu ne este accesibil decît prin parte. Înțelegerea noastră pornește de la ciob pentru a se sfîrși prin reconstituirea întregii oglinzi, cîndva întreagă.

Obiectul Oglinzii holografice a cunoașterii este Universul. Ce importanță are, deci, de la care ciob al său pornim la temerara sa reconstituire ?

6. GRĂDINA.

Bătrînul mergea agale prin mina de aur și aramă a toamnei ce îl învăluie cu nesfîrșită nostalgie. Întregul Univers pare o eternă decompoziție cuprinzînd, nemi-loasă, o dată cu viața, sufletele rătăcitoare. Blestemat să fie ceea ce-l face pe Cel Orb să rătăcească pe cale !

Cea mai frumoasă toamnă a acestor ultimi ani. O toamnă de legendă.

Bătrînul e slăbit și tras, după zilele de retragere prin care abia a trecut. Barba nerasă îi acoperă cu cîlți albi fălcile. Așa vor fi arătat cîndva și marii posedați ai spiritului din antichitate ?

Calea se pierde în toamnă : o alee potopită de abundența de aur și aramă. Așa sînt pe lume căile : ascunse de tot ce ne înconjoară. Ne pierdem printre ectotipurile unei toamne extraordinare. Din cauza frunzelor ce curg neînterupt, ca un fluviu neîncetat și atît de nostalgic amar, arborii rămîn ascunși vederii. Și numai cînd frunzele sînt isprăvite de toamnă, și atîta avuție de aur și aramă risipite, se dezvăluie vederii formele goale ale trunchiurilor și crengilor, și cărările grădinii se deschid în gerul sticlos și necruțător al iernii. Prea tîrziu. Abia atunci poți evalua cu cît se abate cărarea șerpuitoare de la drumul drept.

Orbi, sau orbiți de frunze, sau de viață, rătăcim printre fleacuri, căutînd zadarnic sensul din spatele amănunțelor.

Blestemat să fie tot ceea ce ne face să nu vedem pădurea, de copaci !

Grădina Botanică este unul dintre cele mai minunate locuri din București. A te plimba prin ea înseamnă a aduce o mică ofrandă de timp amintirii.

Iată, pe aleea aceasta retrasă te-ai plimbat cu o fată. Erai elev pe atunci. Vă țineați de mîini. Erați îndrăgos-

știți. Tu vorbeai, și ea te asculta — am putea spune, cu un mic surîs ironic, astăzi : te asculta în extaz. Ea avea 14. Tu 18. Erați frumoși, amândoi. Superbi. Inteligenți. Vioi. Tineri. Animați de aspirații înalte. Sexul vuia ca o ancestrală chemare...

N-ai văzut pe gura ei de-atunci gurile iubiților ei de mai târziu. Și nici ea, în buzele tale rumene, buzele ofilite și pătate de insuficiența hepatică de azi. Nu ai zărit, în corpul proaspăt și încântător, trupul pe care fiecare abuz și-a scris amprenta, ceas de ceas și an de an. Nu ai zărit, în spatele enfazei și orgoliului trufaș, deruta ta de mai târziu.

7. PROPUNEREA.

Mergi alături de bătrîn, scufundat fiind între aceste amintiri dureroase, și nu vii în întâmpinarea ideilor lui, pe care le ascuți cu o răceală indiferentă.

— Știi probabil — începe el — că toate mamiferele se trag dintr-un șoricel mezozoic, ale cărui rude apropiate mai pot fi observate și astăzi prin America de Sud.

Într-adevăr, conform panteonului evoluționist, ursul de peșteră, tigru cu colți de ivoriu, hipopotamul și omul se trag dintr-un șoricel insectivor ai cărui urmași neevoluați populează și astăzi bazinul amazonian. Pe vremea cînd saurienii uriași, cu trupuri de zeci de metri, bîntuiau marile păduri de ferigi arborescente, mamiferele (în ciuda ipotezelor fanteziste paleoastronomice care presupun că dispariția saurienilor ar avea ceva comun cu omul), specia mamiferelor se reducea la un singur reprezentant : un șoricel cît pumnul, topăind stupid de colo-colo după muște.

Și totuși e adevărat : relativ brusc, și neexplicabil, „evoluții” saurieni au dispărut ca prin minune, și Pămîntul a fost copleșit de urmașii Invincibilului Mighty Mouse.

— Există și ipoteza glaciațiunii, vei spune. Și-apoi chiar evoluționismul mai admite încă o ipoteză paralelă, a evoluției directe. Astfel, din *Tyrannosaurus Rex* ar putea proveni răpitoarele actuale. Din brontozauri — găștele. Din stegozauri — porcii. Și așa mai departe.

— Tu crezi că ipotezele astea sînt justificate ? te întreabă bătrînul.

— Nu. Dar nu există altele mai bune. Sau da, mai există și ceva cu hipofiza afectată de radiațiile cosmice, din cauza dispariției centurilor Van Allen, o dată la 12 000 de ani, cînd se inversează polii magnetici...

— Absurd, te întrerupe bătrînul. Strămoșul nostru șoricel (s-au găsit fosile ale lui), era tot atît de mic precît îi sînt și urmașii de astăzi. Sau, hai să admitem că era nițel mai mare. Cam cît un șobolan cenușiu. Oricum, diferența dintre o șopîrlă și un stegozaur este incomparabil mai mare.

Ați căzut cu ușurință de acord. Din același motiv erau lipsite de plauzibilitate și ipotezele celor una, două, trei sau patru Lune care s-ar fi prăbușit asupra Terrei, și care, înainte de a cădea, micșorîndu-se distanța dintre ele și suprafața planetei, îi influențaseră sensibil gravitația, drept care animalelor din epocile corespunzătoare le-a crescut talia peste măsură. Sincron tuturor acestor cataclisme, șoricelul, mărunțul mamifer, și-a păstrat dimensiunile reduse. Și nu pe motivul că așa-i era lui „dat“ să fie și să rămîină în veacul-veacului ! Fiindcă urmașii săi, elefanții, hipopotamii, balenele, concurează într-o măsură sensibilă performanțele reptilienelor gigantice. Urmașii de astăzi ai saurienilor se află, raportați la giganții ce-au descins din șoricelul mezozoic, aproximativ în același raport în care se va fi aflat șoricelul cu strămoșii reptilienelor de azi.

— Deci : de ce au dispărut saurienii ? a revenit bătrînul la ideea inițială. Ca de obicei în astfel de cazuri, există și aici o explicație mult mai simplă și mai logică — firească de logică — față de cele îndeobște găsite pînă în prezent. O explicație mai aproape, mai la îndemînă, pe care mintea n-a perceput-o încă, tocmai fiindcă sîntem deprinși să privim în zare atunci cînd căutăm lucruri mari. Și cum saurienii erau, ce-i drept, mari, doar un lucru mare i-ar fi putut extirpa. Și încă, extirpa ca specie. Căutînd care este lucrul acela *mare* care i-a exterminat, nu-l găsim. FIINDCĂ LUCRUL ACELA MARE ASTĂZI ESTE MIC ! Supraviețuitorii mult mai mărunți ai tuturor evenimentelor dramatice pe seama cărora încercăm să punem dispariția saurienilor sînt dovada vie că *Lucrul* acela *Mare* nu era atît de *Mare*. Nu era atoatenimicitor.

— Poate că glaciațiunea...

— Nu ! Nici glaciațiunea ! Fiindcă glaciațiunii i-au supraviețuit și specii mult mai sensibile : șoricelul cu sânge cald, șopârlele cu sânge rece, limacșii...

— Da, ai zîmbit tu, dacă nu cumva șopârlele și limacșii de azi n-or fi evoluat tot din micuțul șoricel...

Era evident că nu agreeai principiul ăsta — aplicație a economismului malthusian la nivel biologic. Te credeai în posesia unui adevăr sistematic mult mai temeinic din punct de vedere științific, care îngloba cercetări și descoperiri noi, unele de ultimă oră. Îți permiteai să fii sarcastic : problemele evoluționismului îți erau indiferente.

CURIOZITAȚI

(după *National Geographic* — Nr. 6, iulie 1996)

Populația insulei Zeta este formată în exclusivitate din tineret. Nici un locuitor nu depășește vârsta de nouăsprezece ani.

Multă vreme s-a presupus că fenomenul s-ar datora unor perturbații locale electromagnetice, sau de altă natură, care ar induce o accelerare a ritmului biologic. Dar cercetările la fața locului au infirmat prezumția. Zetanii nu mor de bătrînețe !

Zetanii se sting în floarea vârstei, perfect sănătoși fizic, în deplinătatea potențelor lor fiziologice. Nimic nu prevestește la ei apropiatul sfârșit. Și totuși, când împlinesc nouăsprezece ani, zetanii se despart de viață cu o imper-turbabilă liniște sufletească.

Ceea ce te izbește la primul contact cu populația insulei este umorul ce se citește în privirile acestor tineri lipsiți de cea mai elementară invidie față de bunurile cele mai tentante. Zetanii nu au simțul proprietății. Un zetan care primește în dar un obiect, să zicem un radio cu tranzistori sau un ceas electronic, îl acceptă poate din politețe, poate din indiferență, dar îl uită la numai câțiva pași mai încolo.

Nu există pe lume nicăieri ființe mai puțin animate de duioșie, sentiment caracteristic uman. Nu există nicăieri naturi umane mai rezistente la suferință. Nemiloși și impasibili, zetanii nu practică nici un joc și nici un sport al violenței : nu se războiesc, nici între ei, nici cu nimeni altcineva, nu vînează, nu siluesc. Subzistînd într-o mizerie de nedescris, într-o totală înapoiere materială și culturală,

fără nici o religie, fără nici o tradiție, fără nici o lege, zetanii reprezintă de câțiva ani tema cercetărilor unei numeroase echipe de oameni de știință care încearcă să le descifreze taina.

Se presupune că paupertatea materială în care se zbat zetanii este urmarea, iar nu cauza sărăciei spirituale a membrilor. Coabitînd înghesuiți cîte douăzeci-treizeci de inși la un loc, în bordeie subpămîntene, folosind drept unică vestimentație liane sau flori împletite în lațele neîngrijite, zetanii se bălăcesc într-o promiscuitate încurajînd hipersexualitatea precoce, obiceiurile lor nepracticînd nici un fel de discriminare nici împotriva perversiunilor, nici împotriva incestului.

Principala lor hrană o reprezintă fructele și tuberculii, și cu greu ar fi putut fi integrați speciei umane dacă nu ar fi avut un limbaj propriu format din cca 900 de noțiuni, dintre care mai bine de 300 de termeni se referă eminamente la moarte, tema, după cît se pare, predilectă, a dialogurilor de pe insulă. Ca o constatare spectaculoasă, vocabularul zetan nu posedă însă nici un termen echivalent actului sinuciderii.

Din punct de vedere fizionomic, insularii vădesc o capacitate intelectuală perfect comparabilă cu a oricărei alte populații de pe planetă, însă, pe parcursul anilor, orice încercare de educare a lor, de ridicare a lor la un nivel superior de civilizație a eșuat, colectivitatea izolată acționînd cu atîta putere asupra membrilor încît orice influență asupra mentalităților lor a rămas fără nici un rezultat, majoritatea testelor încercate cu ei fiind ratate din pricina unei bariere de comunicare insurmontabile.

După cîte s-a putut constata, zetanii nu cunosc jocurile, taifasul, și în general, nici una dintre plăcutele activități de trecere a timpului lor liber ; este poate și din pricina faptului că tot timpul de care dispun zetanii este „liber“.

O dată la cîteva zile, toți locuitorii insulei se adună într-o vale din partea de răsărit, unde crește din abundență o plantă căreia zetanii îi spun „thiva“. Aceste adunări, fără a părea să aibă un caracter mistic sau ritual, au fost ținute totuși în secret față de oamenii de știință veniți pe insulă, astfel încît abia de curînd s-a observat

că tinerii, începînd din ziua în care se pot ține pe picioare, merg din cînd în cînd la *Thiva-motu* să consume plantele de Thiva.

Nu există nici un ritual al consumării lor. Plantele de Thiva sînt un fel de ferigi, ale căror frunze au un gust sălciiu. S-a crezut că ar fi vorba de vreun alcaloid cu efect de drog sau tonifiant, dar testele de laborator nu au evidențiat nici un psihotrop sau psihopomp conținut în aceste frunze. Rolul hrănitor, caloric, al ferigii thiva este atît de modest încît consumarea ei pe considerente alimentare pare exclusă.

Abia de scurtă vreme s-a corelat consumul de Thiva cu media de viață scăzută a zetanilor. Și, într-adevăr, s-a reușit izolarea unui compus necunoscut pînă acum, a cărei acțiune se manifestă asupra organismului ca o otravă cu acțiune lentă de acumulare. Întreruperea consumului de Thiva a prelungit, în cîteva cazuri, viața unor băștinași, dar rezultatele cercetărilor sînt departe de a fi concludente, avîndu-se în vedere imposibilitatea legală de a izola de grup, în mod definitiv, mai mulți membri, fără a se contraveni flagrant jurisdicția internațională în vigoare și fără asentimentul celor în cauză. Ori, tocmai acest asentiment, tocmai această colaborare nu s-a putut încă obține decît de la foarte puțini insulari.

S-a remarcat că zetanii fac, în medie, trei-patru copii. S-a putut semnala o oarecare corelație statistică între debutul sexualității și consumul de Thiva. Urmărindu-se procesul de educație al micilor zetani, s-a observat că atunci cînd aceștia întrebă despre Thiva, li se răspunde invariabil că este o plantă „bună pentru moarte”. Întrebați dacă știu că planta Thiva este otrăvitoare, toți zetanii au afirmat cu tărie că știu asta.

În dialectul zetan, conceptele de „bun” și „frumos” se exprimă fonetic foarte apropiat de rădăcina cuvîntului „moarte” : „thana”, înseamnă moarte, „hana” înseamnă bun, și „anath” frumos.

S-a constatat de asemenea că la întrebarea : „cum este moartea?”, toți zetanii răspund fără să stea pe gînduri : „bună” sau „frumoasă”.

„Curajul este cea mai de preț virtute a maturității”, le-a declarat într-o zi cercetătorilor un zetan de 11 ani.

„Din momentul în care copilul are curajul să privească moartea în față fără să clipească, el devine matur, pătrunzând prin aceasta sensul a ceea ce este cu adevărat bun și frumos pe lume. Voi sînteți niște copii bătrîni, fiindcă vă mai temeți încă de moarte.“

Un misionar venit pe insulă a emis ipoteza că modul lor de a privi moartea ar fi dovada credinței zetanilor în nemurirea sufletului, în renaștere, în viața de după moarte, reîncarnare sau în Dumnezeu, dar a rămas surprins cînd, fiind investigați în acest sens, a descoperit că insularii nu au nici o idee despre asemenea credințe, concepînd lumea aceasta drept singura, iar ceea ce-i înconjoară drept o realitate fără dubiu.

Pe insula Zeta nu poate fi întîlnit nici un locuitor nemulțumit de condiția sa de existență, deși, cum s-a mai spus, trăiesc toți într-o mizerie cruntă. „Cu toate acestea, a mărturisit misionarul, nici unul dintre cei cu care am discutat nu-și doreau altă viață.“

Nici o amenințare, nici o constrîngere nu-i poate convinge pe zetani să renunțe la modul lor de trai, așa cum nici un eveniment, oricît de grav, nici o primejdie nu-i afectează, nu-i poate scoate din calmul lor inuman și din impasibilitatea autismului lor, s-ar putea crede nu numai afișat, de paradă.

Oamenii de știință care studiază fenomenul Zeta încearcă să interpreteze datele culese pînă acum, într-o manieră psihologistă. Orice om, spun ei, poate trece, în pragul pubertății, prin crize de conștiință mai mult sau mai puțin grave, care trezesc în sufletul lui sentimentul morții, instinctul tragic al disperării. Descoperirea perisabilității este primul semn al maturizării conștiinței de sine. Numai că, în vreme ce toate celelalte culturi spirituale ale lumii consideră înfruntarea Vieții drept cel mai mare curaj, zetanii consideră adevăratul curaj înfruntarea Morții. De aceea, spun specialiștii, istoria personalității lor se încheie cu prima etapă a maturizării individuale, sau poate chiar înainte de ea.

În urmă cu mai mulți ani, chiar de la primele contacte cu populația, un tînăr zetan care tocmai împlinise 15 ani, dar care își presimțea moartea apropiată, și-a dăruit partenera unuia dintre participanții la expediție. Tînăra

fată, care mai avea un copil, trebuia, conform tradiției încetățenite, să mai dea naștere înainte de a muri la cel puțin unul.

La întrebarea de ce mai procrează, avînd asemenea concepții despre viață și moarte, tînăra zetancă a răspuns, contrariată : „Cum *de ce* ? Ca să fie oameni ! Numai copiii sînt egoiști. Trebuie să aduci pe lume oameni, care să se bucure de ceea ce este bun și frumos !“

Tînăra zeta, pe parcursul anilor, a părut a se atașa sufletește de noul ei partener, cu care a acceptat pînă la urmă să se căsătorească în ritul catolic, profesat de soțul ei. Dar la nașterea primului lor copil a refuzat categoric să-i dea acestuia vreun nume. Zetanii nu-și dau nume unii altora. Ei sînt, și asta li se pare suficient.

„Treptat, oamenii mor, și se înlocuiesc atunci unii cu alții“, spun ei.

Cei doi soți ai căsătoriei acesteia mixte par să se înțeleagă bine.

„Trăim împreună de atîta vreme, că mi se pare că sîntem dintotdeauna împreună“, a declarat de curînd soțul tinerei, care, deși nu are decît 26 de ani, era considerat pe insulă cel mai bătrîn zetan, aproape un nemuritor : „De cînd ne-am stabilit în Europa, în orașul meu natal, cultivăm Thiva. Soția mea dorește acest lucru cu îndîrjire, și orice încercare am făcut, nu o pot lecui de această meșteahnă, pe care mă văd silit să i-o tolerez pentru liniștea noastră familială. Feriga de Thiva s-a acomodat foarte bine la condițiile de climă continentală. Consumăm regulat și invariabil planta, conformîndu-ne unui obicei din altă lume, menită să ne aducă treptat o moarte fără suferință, dar sigură. M-am deprins în asemenea măsură cu ideea ei, încît nu mai văd nimic hidos într-însa, privind către viitorul inevitabil cu liniște și luciditate. Înlănțuiți prin legături trainice sufletești, mama fiilor mei nu vrea să renunțe la obiceiurile neamului ei, iar eu mă simt dator să-i fac unele concesii, așa cum și ea mi-a făcut mie, acceptînd să ne căsătorim în ritul în care m-am născut.“

La întrebarea cum îl educă pe fiul comun, cercetătorul (care a insistat să nu-i facem cunoscut numele) a răspuns :

„Nu știu să-i arăt fiului meu care este binele și care este răul în acest sens. Singurul lucru pe care îl pot învăța este că nu are de ce se teme de moarte. Dacă nu este «bună» și «frumoasă», așa cum cred zetanii, este, în mod cert, inevitabilă. Totuși, parcă nu mă îndeamnă inima să-l sfătuiesc chiar să consume și el frunze de Thiva, deși, sincer să fiu, nu găsesc nici un argument împotriva acestui sfat.“

1. Am găsit-o la Nuci, într-o deplasare în pădurea de lângă sat. Aveam acolo o stație meteorologică îngrădită cu plasă de sîrmă unde mă duceam în fiecare săptămînă să culeg date.

Plouase pînă cu puțin înainte de venirea noastră. Frunzișul și iarba sticleau ca de smarald. Mai întîi, am dat peste un șarpe mort într-un colț al îngrăditurii. Era un șarpe negru, lung de vreun metru. Inginerul silvic cu care eram l-a întors cu piciorul și și-a dat cu presupusul că trebuie să fie și ariciul pe-aici pe undeva, prin apropiere, fiindcă șarpele fusese în mod cert ucis de un arici — se vedeau urmele țepilor — și „asasinatul“ se petrecuse de curînd — nu apucaseră încă să se adune furnici sau muște pe cadavru — deci, în consecință, ariciul nu avea cum să fi ajuns prea departe. Așa că inginerul s-a pus pe căutatul lui prin tufișuri, în vreme ce eu, veșnic grăbit să mă întorc repede acasă (eram proaspăt căsătorit) m-am apucat să fac măsurătorile sînguincios.

— Cum îi vînează ? l-am întrebat în vreme ce controlam și notam în carnețel temperaturile înregistrate de termometrele de maximă și minimă.

— Ce mi se pare cel mai caraghios este că nu aricii vînează șerpii, ci șerpii sînt cei care atacă aricii, mi-a răspuns acesta. Șarpele se repede, ariciul se face ghem, și șarpele se-nfîge-n țepi. După care, de durere, zvîrcolindu-se, rostogolește ariciul și se „trage pe roată“, ca că zic așa... Se spune că numai vulpile le vin aricilor de hac. Îi udă...

— Cum ? întreb eu, interesat de idee.

— Într-un fel sau altul... clatină din cap inginerul. De exemplu, îl dau de-a rostogolul cu laba pînă la vreo băltoacă. Sau fac pe el. Și cum ariciul nu suportă udeala, se desface, și atunci vulpea-l sfîșie

Tocmai scosesem banda săptămînală cu înregistrările hidrotermice, cînd îl aud pe inginer strigînd vesel :

— Uite-l !

2. În primul moment, zbîrlit cum era, mi s-a părut a fi destul de voluminos. Ne privea, scoțîndu-și boticul de sub căciula de ace, urmărindu-ne mișcările cu ochișorii lui mici și negri ca două boabe de piper.

Cînd am întins mîna spre el, a pufnit supărat și a sărit brusc în sus, să mă înghimpe cu țepii de pe spinare. Mi-am ferit mîna cu un gest reflex, și atunci a zbughit-o, mult mai agil decît te-ai fi așteptat din partea unei ființe împachetate într-o cuirasă atît de involburat înfoiată.

Am alergat după el. Ingerul rîdea în hohote de gesturile mele caraghioase de apărare, dictate de instinct. De fiecare dată ariciul profita de frica mea pentru a o lua la fugă, încercînd să ajungă la vreun mărăciniș unde să scape de sîcîielile noastre.

L-am încolțit iar printre rădăcinile de suprafață ale unui gorun. De data asta n-am mai întins mîna, ci l-am învăluit cu punga de plastic în care-mi purtasem mîncarea (cele cîteva sandvișuri cu brînză și roșiile), și l-am împachetat strîns. Acele lungi și ascuțite au străpuns nylonul și mi-au intrat adînc în piele. Dar nu i-am dat drumul, înșfăcîndu-l pre cît puteam mai sănătos și ridicîndu-l la subsuară, să nu-l scap.

Nu mă așteptasem din partea lui, raportînd greutatea sa mică pe care-o evaluasem la cel mult vreo jumătate de kilogram (în realitate avea și mai puțin) la numărul mare de ace — să aibă atîta forță de penetrație. Citisem că fachirii stau în pielea goală pe paturi de ace și nu pătesc nimic. Ei bine, nu cred că stau — în nici un caz ! — pe țepi de arici !

— Ce vrei să faci cu el ? mă întreabă inginerul.

— Mă gîndesc să-l iau acasă, să se joace și nevastă-mea cu el. Săptămîna viitoare, cînd venim, îl aduc îndărăt.

Inginerul nu pare contrariat de ideea mea, ceea ce mă convinge să risc și aventura asta.

— Aricii sînt ușor de îmblînzit, îmi explică el. Și sînt destul de inteligenți. Ba chiar fideli. Pe vremuri, la țară, oamenii țineau cîte un arici pe lîngă casă, să-i apere de șerpi și să gonească șobolanii. Să ai grijă însă să nu se infecteze înțepăturile. Dacă șarpele cu care s-a luptat în țarcul stației ar fi fost otrăvitor, ar fi fost foarte primejdios să ne jucăm cu el, fiindcă nu ar fi fost exclus să-i rămîna venin pe țepi. Dar nu era decît un șarpe negru de pădure. Totul e să nu te infectezi.

În drum spre cursă, comentînd cu inginerul evenimentul, am dedus că avusesem norocul să-l prindem atît de ușor numai fiindcă, după ploaia dinainte, ariciul nu putuse fugi după pofta inimii lui, fiind stînjenit de udeala de pe jos, de care el încercase să se ferească.

Între timp, înfășurat în punga de plastic, viețuitoarea pădurii se mai desfăcuse nițel și-i simțeam acum burtica fremătînd de o respirație grăbită de spaimă și inima bătîndu-i precipitat.

3. Și în mașină l-am ținut tot atît de strîns împachetat, de teamă să nu fugă. Doar boticul de soricel i-l scoasesem afară, să nu se sufoce. Ceilalți călători rîdeau și întindeau mîna să-l mîngîie, și atunci vietatea sperioasă, care de cald și umezeală (transpirase sau făcuse pe el) — sau, cine știe, poate de la mîngîiatul meu domol pe burtă — se deschisese puțin cîte puțin, se ghemuia iar și ghimpii îmi străpungeau pielea. Apoi, cînd mașina ajungea sau pleca din stații, zgomotul pisăit al aerului comprimat care acționa ușile îi stîrnea aceeași neliniște neobosită, așa că am ajuns în București cu podul palmelor ciuruit. Mă usturau atît de tare că am început să-mi fac griji dacă nu cumva șarpele cel negru n-o fi fost, totuși, otrăvitor, în ciuda asigurărilor primite din partea inginerului. Sau, mă impacientam eu, dacă o mai fi omorît vreun altul, mai înainte, si ăla o fi fost otrăvitor ?

Cu numai o săptămînă în urmă, pe cînd făceam măsurătorile copacilor, avusesem la un moment dat un sentiment de insecuritate care mă determinase să-mi las privirea în jos o clipă (în rest eram mai mult cu ochii

după marcajul arborilor decît atent pe unde calc) și am descoperit, chiar la genunchiul meu, pe o buturugă, făcut colac, un șerpișor verde-praz superb, nu mai mare de douăzeci de centimetri, bîțîindu-și capul triunghiular în dreapta și-n stînga. Mă trăsesem înapoi dintr-un salt, cu toate că dimensiunile miniaturale nu mi se păreau a justifica teama mea, pe care o consideram exagerată. Șarpele cel mic părea mai degrabă o jucărioară bună de răsucit pe după deget, decît o fiară periculoasă, și abia după ce am povestit inginerului, și apoi la serviciu și altor colegi mai cu experiență, am aflat că procedasem cît se poate de prudent, fiindcă, în urma descrierii mele, s-a ajuns la concluzia că fusese o viperă. E drept că viperele din zonă nu sînt chiar *șarpele-minut* indian, dar, oricum, mușcătura lor e suficient de periculoasă cît să nu prea fie cazul să glumești cu așa ceva.

Ori, de data asta, cu toate că mă uitasem bine pe toate buturugile, nu mai văzusem nici urmă din șerpișorul cel verde. Dacă ariciul l-o fi căsăpit și pe-ăla ?

4. Cînd am ajuns acasă, se pleoștise în asemenea hal încît, atunci cînd l-am scos din pungă să i-l arăt nevestii-mii : — Uite ce ți-am adus de la pădure ! ea a scos un țipăt, speriată : — Hi ! Un șobolan !

Într-adevăr, animalul care, în pădure, zbîrlit, păruse cît căciula de nutrie a lu' tataie, arăta acum a șobolan tărcat cenușiu cu alb.

— Nu, dragă, am protestat eu jignit de confuzia ivită, este un arici.

— Ce arici ! Asta-i arici ! a sărit nevastă-mea. Lasă că am mai văzut eu arici... Asta nici nu are ace ! Tu nu vezi că are blană ?

Într-adevăr, ghimpii lăsați moi își pierduseră complet rigiditatea, vădindu-se flexibili la pipăit, aproape ca părul. Era de mirare cum de rezistaseră, în stare de erecție, la apăsarea puternică a degetelor mele sfîșiate. Și, de unde la început stătuseră grupați geometric, trei cîte trei, proptiți încrucișat ca sulitele falangei macedonene, acum se revărsau haotic în toate părțile, ca pletele panchiștilor chiampauni. Pînă și forma firelor, cîndva în mod flagrant conice, se dezumflase bleg (probabil că

atunci cînd îi era frică, sîngele puternic pompat în peri îi gonfla). Acum, doar cîteva ace de pe spinare, sparte în luptă cu balaarii, mai sugerau — cît de cît — ideea de ghimpe. Ce mai una alta, ariciul meu arăta absolut îndoielnic.

— E arici, am mai mormăit eu o dată, iritat, și l-am înșfăcat de ceafă cu două degete, pornind cu el spre baie să-l spăl și să-l dezinfectez, că mîinile mele cangrenate se umflaseră de la înțepături de parcă aș fi avut mănuși de box.

Nevastă-mea, care mai avea puțin pînă să nască era, pe cît posibil, protejată și apărată în întreaga-familie-unită de orice contact primejdios cu dura realitate înconjurătoare, de frică să nu-i dăuneze în vreun fel viitoareii noastre odrasle. Mi-era foarte teamă să nu fiu tocmai eu cauza vreunei neprevăzute belele. Înainte de furnizare și folosință, deci, fostul animal de pădure trebuia „amenajat” special și transformat în obiect casnic de agrement, în jucărie antiseptică, mai cu seamă că nevastă-mea, deranjată de modul meu brutal și fără menajamente de a mă purta cu el, după ce se mai uitase la el o dată mai bine, exclamase (într-un tîrziu) entuziasmată : — Vai, ce drăguț e ! după care, pe dată, prinsese drag de el.

Așa trăia, încă, pe atunci, nevastă-mea, numai sub imperiul puternic al sentimentelor nedisimulate. Numai că, la sunetul glasului ei cristalin și necunoscut, ariciul se înfoiase amenințător, determinîndu-mă să-mi continui categoric marșul triumfal către baia-de-supliciu.

Apoi, doar ce l-am stropit un pic cu apă caldă că ariciul a și început să pulseze, cînd zbîrlindu-se ghem, cînd desfăcîndu-se pe spate ca o broască, de mi-era imposibil să apropii de el săpunul Rexona roz și parfumat cu care încercasem să-l clăbucesc.

Atunci l-am extras din apă, și el s-a deschis, lăsîndu-se să atîrne ca o cîrpă udă.

Dau eu să apropii de el săpunul. El pufnește și se face ghem, înțepîndu-mă ca pe un fachir. Îndepărtez săpunul, se face cîrpă. Îl apropii — mă-nghimpă de-l scap : bîldîbîc ! în apa din baie.

— Ei, fir-ar să fie ! exclam înciudat.

Nevastă-mea, care trăgea cu urechea din spatele uşii la zgomotele ciudate ale luptei mele cu ariciul, intervine impacientată :

— Ce-i faci ?

— Ce să-i fac ! strig eu cu obidă. Nu reuşesc să-l spăl !

Scot iar ariciul, care pufneşte agresiv la săpun. Aşa că, pînă la urmă, prind momentul prielnic cînd se desface şi, harşti ! îi pleojdesc săpunul pe burtă ca pe-o prişniţă cu muştar, după care prind a-l săpuni ca pe-o rufă, ne-mai-lăsîndu-l eu să se desfacă de data asta, deşi se zbate el să-mi scape din mîini dînd din toate cele patru labe ale sale spasmodic precum o ţestoasă de tortugas întoarsă pe spate de vînătorii de ţestoase de tortugas din Tortugas.

Cînd, într-un sfîrşit, i-am dat drumul să-l clătesc, săpunul a căzut : pleosc ! de pe burta lui plină de clăbuci, purtînd întipărite într-un colţ urmele celor doi dinţi răscrăcăraţi, de insectivoră, iar ariciul a căscat boticul emiţînd spre lume, ca-n desenele animate, un balon de săpun roz-bombon care a pleznit, plici ! eliberînd dintr-însul un noian de injurii ce s-au răspîndit zornăitor pe faianţa de pe jos.

— Ce-ai făcut, mă, nefericitule ! am exclamat contrariat. Mănînci săpun ? după care am început să-i scandez ca-n copilărie : — Te spun c-ai mîncat săpun ! Te spun c-ai mîncat săpun !

Pe nevastă-mea n-a mai răbdat-o inima să stea pe la uşi şi-a dat buzna peste noi în baie, să vadă ea cu ochii ei ce-i fac eu acolo bietului arici. — De ce chinui animalul ! a strigat la mine cu lacrimi în ochi, enervată la culme de rîsul meu *coleric*, fiindcă, într-adevăr, rîdeam la amintirea balonului ce se desprinsese de pe simpaticul botic nedumerit, rîdeam în hohote, de nu mă mai puteam ţine pe picioare şi, cînd am mai văzut-o şi pe nevastă-mea pătrunzînd războinică precum o valpurgie din „Walhalla“ de Wagner, a trebuit pur şi simplu să mă proptesc cu mîinile de pereţi ca să nu cad. — Dacă-i mai faci ceva, să ştii că-ţi dau cu pantofu-n cap ! m-a ameninţat soţia sumbră, complet insensibilă la ridicolul situaţiei. Brută ce eşti !

Proaspătul îmbăiat, dîrdîind de frig, în ciuda celor vreo 30 de grade celsius din casă (la umbră!) și a atmosferei încă și mai incandescente, s-a cuibărit la pieptul ei, aruncîndu-mi priviri asasine printre șuvițele de păr ale consoartei, care-l acopereau cu totul.

Ea l-a șters cu o gingășie anticipat maternă, sacrificînd pentru aceasta un prosop luat de la „curate“, și l-a uscat cu pheeonul, cu care prilej a descoperit pe burta lui și cîțiva păduchi de pădure umflați de sînge, care trecuseră eroic prin potop, așa că următoarea etapă a integrării familiale a ariciului a reprezentat-o pigulirea insectelor (muncă de o inutilitate sisifică, fiindcă doar cîteva ore mai tîrziu ariciul colcăia de o nouă generație spontanee de folfăitori).

5. — O să vă umpleți de păduchi! a decretat socru-meu, îngrijorat. Arici vă trebuia vouă?

Degeaba i-am explicat eu că păduchii de animal nu trag la om, care are pielea prea groasă pentru ei. Socru-meu știa el ce știa — doar era tatăl soției mele, ce Dumnezeu! și a rămas convins cu neînduplecare că o să ne umplem de păduchi.

Pînă să se lase noaptea, ne-am petrecut vremea prinzîndu-i muște ariciului, fiindcă așa am citit în *Lumea Animalelor* după Brehm că se hrănesc ei, aricii. Păi nu scrie acolo că sînt insectivori? drept care nouă ni se formase în minte o imagine absolut deformată despre subclasa *Hirsut hirsut*, confundînd reprezentanții acesteia cu... broaștele.

Ariciul însă nici nu a vrut să se uite la muștele noastre storcite cu pliciul, ferindu-și scîrbit botul de ele, iar cînd am încercat, într-un tîrziu, să-i vîr pe gît una vie, a pufnit la mine, zbîrlindu-se ultragiat. Atunci a fost ultima oară cînd l-am putut admira în întreaga lui splendoare, fiindcă după aceea n-am mai reușit să-l convingem să se sperie de noi nici măcar țipînd la el ca măgarii sau bufnindu-i cu piciorul sub nas. Se obișnuise iremediabil cu noi și ne urma apatic și placid, bîntuind pe unde nu-ți dădea prin minte, cu aspectul lipsit de impetuositate al unui șobolan tărcat ieșit în inspecție. Din pricină că ni se tot vîra pe sub picioare, după o vreme

am căpătat o adevărată obsesie că o să-l calc din greșală, și de atunci am rămas cu obiceiul să pășesc grijuliu, pipăind mai întâi terenul, ca orbii.

6. După ce am mai consultat o dată *Lumea Animalelor*, am aflat că aricii mai sînt și mari consumatori de șerpi și broaște, ca italienii și chinezii. Deci, iată-mă pe la ora zece și ceva în Cișmigiu, la vînătoare de batracieni (reptile, mi-am zis, n-are decît să-și vîneze singur dacă are poftă !).

Era zăduf. Parfumul florilor se revărsa în cascade pe aleile scufundate-n noapte. În lumina diafană a neonului, aleea centrală se deschidea într-o perspectivă albăstruie, impresionistă, către Sfatul Popular al Capitalei, care închidea monumental perspectiva. Era o lume de vis. Eram tînăr. Era vară. Soția mă iubea. În curînd avea să-mi nască un copil frumos și sănătos (cum altfel ?). Eram încrezător în viață. Era pace.

În dreptul lacului m-a întîmpinat orăcăitul broaștelor, și eu am rămas, fascinat, vreo oră și mai bine sub aura lunii noi, cu ochii pierduți în negura de pe lac în care luminile albe de la debarcader se oglindeau răsturnat. Beat de viață, de liniște, de putere. Cu gîndurile libere să zboare.

Cu chiu cu vai am reușit să prind un brotac mititel cu care m-am întors acasă ca găina babei cu mîrgica. Oboseala mă răzbise însă și nu mă mai simțeam deloc bine. Mîinile mă ardeau ca focul și urmele înțepăturilor acelor ariciului se innegriseră. Mi-am pus termometrul. Aveam 38.

Ariciul nu a apreciat nici brotacul procurat de mine cu atîtea eforturi și sacrificii. Ce știu copiii de suferințele și grijile părinților ! Ei cred că pe lumea asta toate li se cuvin iar că ei nu au alta de făcut decît să strîmbe din nas !

Îi puneam „hrana lui preferată“ (după părerea lui Brehm) sub bot și el nici nu catadicsea să se uite într-acele. Rămînea, paralytic, cu botul pe brotac cîteva momente, după care brotacul pleca : țop-țop, cu intenția vădită de a da bir cu fugiții în ghivecele de flori de

lîngă geam, iar ariciul se gudura la picioarele noastre, amușinîndu-ne degetele cu meticulozitate.

Îl pun iar cu botul pe brotac, și el rămîne iar paralizat. Văzîndu-l cît de țeapăn stă, mi-am zis că mai mult ca sigur are tetanos, că la ăla auzisem eu că nu te mai poți mișca. Are tetanos ! De-aia mi s-au înnegrit și mie înțepăturile, că am luat și eu boala de la el ! O să mor tot așa, cu nasul pe brotac (mîncarea mea preferată — după opiniile rasiștilor — genta latina ! nu ?) fără să-l pot ingurgita.

— Știi că-i aricioaică ? mă întreabă soția.

— De unde știi ?

— Am controlat-o.

Întorc paralticul cu burta-n sus și constat și eu semnalmentele distinctive de „animal cu sînge cald care naște pui vii și și-i hrănește cu lapte“.

— O fi și ea gravidă, ca tine, îmi dau cu presupusul.

O pipăim, o palpăm, și ajungem la concluzia că : „o fi“. — Poate că de-aia nu mănîncă nimic. O fi avînd grețuri, sugerează nevastă-mea.

După aia am dus brotacul înapoi în parc (devenise agasant ; și ne ajungea un animal căruia să-i ducem grija în casă — să nu-l călcăm !), m-am spălat pe mîinile ca niște pepeni și am mîncat de seară, nerăbdător să ne culcăm mai repede, că nu mai vedeam în fața ochilor de oboseală și febră. — Ce zici, mă întreabă nevastă-mea cu gura plină de pîine cu unt și gem, ariceii cum se nasc oare ? Adică, vreau să zic, la naștere cum or fi arătînd ? Tot ghem ? — Ete na ! am mîrîit mofluz. — Dai pariu ?

Eu am propus alt pariu, cu mult mai rațional decît întrebările ei absurde : cine naște prima — ea sau aricioaică ? Și aș fi căzut de acord s-o las pe nevastă-mea să meargă pe mîna aricioaicei, cu toate că aflasem (tot din *Lumea Animalelor* în care nu mai aveam nici o încredere) că nu gestică decît cinci săptămîni.

7. În timpul mesei am mai tentat-o și testat-o pe aricioaică și cu niște bucățele de morcov curățat de pămînt și coajă, cu ceapă, cu o frunză de varză, cu una de urzică („poate că ghimpe la ghimpe trage“...) și cu leuștean

(ca pe melc), dar tot n-am reușit să-i descoperim gus-turile.

La sfîrșitul mesei am băut și cîte o cană cu lapte, și atunci nu știu cum ne-a dat prin minte (prea se holba la noi, ca fascinată, cu mărgelele ochilor ei negri scă-părînd de inteligență) de nevastă-mea i-a întins paharul, că „poate și dieta aricioaicelor gravide include laptele“.

Ei bine, ghicise ! Aricioaicele gravide poftesc extraor-dinar la laptele de vacă (proaspăt, călduț și fiert). Șobo-lanul tărcat s-a înfipt pur și simplu, pufnind de lăcomie și plăcere, în paharul lungăreț de sticlă. Încet-încet, din aproape în aproape, tot întinzîndu-se după lichidul dulce, aricioaica s-a tot îndesat pînă cînd a intrat înăuntru, în pahar, cu totul !

Dacă mi-ar fi spus cineva și n-aș fi crezut cu de-afu-risenie că ghemul de ace din pădure (cît căciula lu' ta-taie), „ucigașul de șerpi“... încăpea foarte bine într-un pahar sondă de 150 ml !

În zilele care au urmat am îndopat-o cu lapte pînă s-a îngrășat de abia dacă se mai ținea de rotundă ce se făcuse. Asta era distracția zilei — cum venea cîte un prieten pe la noi îi arătam cum bea aricioaica lapte și intră cu totul în pahar. Asta pînă în a treia zi, cînd nu-i mai încăpea burta de îmbuibată ce era. Cît despre ghimpi, ne-a fost imposibil să le demonstrăm celor cărora le-am mai arătat-o (și care aveau, ca majoritatea dintre noi, o idee complet deformată despre ce este acela și cum tre-buie să arate un arici standard) că era, totuși, arici. Dorel, chiar, care a trecut pe la noi venind de la o „bere“, a încercat să ne convingă, cu toată buna-credință, că e nutrie, nu arici. — Pe cuvînt ! ne garanta el, eu am mai văzut nutrii de astea ! Este un pui de nutrie !

8. În noaptea care a urmat capturării aricioaicei am făcut 41 de grade. În zori, frisonînd, m-am prezentat la cabinetul doctoriței de cartier să-i arăt mîinile vinete. Doctora mi-a făcut un antitetanic (transfuzie de ser, nu vaccin) și m-a mai liniștit de gînduri, zicîndu-mi că nu crede să fie totuși vorba de otravă de șarpe, care, chiar dacă ar fi, ea tot nu are nici un antidot pentru asta, așa că ar fi mai bine să nu fie, iar dacă totuși e, să fiu eu

sănătos ! după care mi-a oferit trei zile de concediu medical să mă fac bine, și să nu cumva să vin la ea după prelungiri, că mi-am făcut-o cu mîna mea.

Prima zi abia am putut să deschid ochii de febră. Deliram.

Cînd, la un moment dat m-am dat jos din pat să mă duc să beau un pahar cu apă, am simțit, sub piciorul căutînd orbește papucul, trupul mic și moale al aricioai-cei. Mi-am ferit piciorul, am întredeschis ochii, mi-am pus papucii și am plecat împleticindu-mă către bucătărie. Aricioaica m-a urmat, pufnind, tot drumul și înapoi, împiedicîndu-mi-se printre picioare.

După aceea am încercat s-o închidem în baie, dar cum stătea tot timpul în dreptul ușii să dea buzna în picioarele primului venit, n-am putut-o lăsa acolo, fiindcă riscam să-i dăm cu ușa-n cap sau s-o strivim.

9. Anul acela fusese primul an cu invazie de gîndaci roșii de bucătărie. Colcăiau peste tot : prin vasele de la bucătărie, pe sub linoleum, năvăleau pe țevile instalației sanitare, ba hălăduiau pînă și prin paturi ca la ei acasă.

Din pricina sarcinii nevesti-mii ne temeam să abuzăm de insecticide dar, de altfel, alți vecini, care nu se aflau în aceeași situație cu noi, le-au încercat pe toate și tot n-au rezolvat problema. Nesimțiții ăia de gîndaci erau insensibili pînă și la Verdele de Paris și la fumigația cu sulf.

Cu un an înainte avuseserăm invazie de gîndăcei zburători — „cărăbuși“. Cum lăsaî geamul deschis, cum începeau să cadă ca grindina prin casă. Ce legătură aveau unii cu alții ? Oamenii de știință n-au pomenit nici una, după cîte știu, dar eu am o suspiciune care, dacă se va confirma vreodată, atunci ar însemna că subsemnatul nu mă aflu întru totul străin de metamorfoza invaziei. Și iată de ce :

nu mai știu pe unde am citit că susmenționații cărăbuși au o variabilitate colosală în perioada „de suprafață“, care survine cam o dată la 4 ani. Restul timpului gastează pînă la maturizarea completă, trecînd prin neotenia ouă-larvă-cărăbuși subteran. Generațiile sînt suc-

cesive, și de aceea invaziile de cărăbuși nu sînt mai dese de o dată la 4—5 ani.

Ei bine, agasat de grindina vie, care mai și ciupea destul de zdravăn, am început să-i studiez. Nici cărăbușii nu erau prea sensibili la insecticide, iar de călcat cu piciorul era și dificil, și fără prea mare spor, în primul rînd fiindcă se deplasau vioi, ceva ce nu s-a mai pomenit, în al doilea rînd fiindcă aveau o crustă cheratinoasă țapănă, care nu ceda decît sub presiunea tălpilor foarte tari. Dacă, de exemplu, îi călcai numai cu șlapul, după operație ei fugeau mai departe la fel de vioi, doar nițel mai șantalii, cu armura dezaxată de apăsare, dar în rest destul de activi cît să te muște cu prima ocazie cu care reușeau să se strecoare neobservați pe cracul de la pantalon.

Într-o zi, animat de ură, am trecut la pedepsirea lor în modul cel mai cumplit — credeam eu. În loc să mă mai străduiesc a-i strivi, am început să-i „cojesc” pe invadatorii zburători de crusta chitinoasă și le-am dat drumul să-i mănînce — am presupus eu naiv — pripii semenii.

Am fost înșelat în așteptări ! „Dezbrăcații”, în loc să fie ei victime ale „seniorilor”, deveneau încă și mai combativi și feroci decît confrății lor în armuri și treptat îi eliminau din competiție pe cei în zale. Pe deasupra, în loc de a mai avea o metamorfoză completă cu ciclu de cinci ani, ei au prins a se impuia prin canale, dînd iute la iveală generațiile lor de puișori scîrboși, care s-au vădit încă și mai dificil de extirpat decît părinții lor. Ușurați de cruste și reduși la stadiul pedestru, probabil că instinctul sexual li s-a exacerbat, stimulat de apropierea corp-la-corp.

În urma războiului ecologic declanșat de pacificarea mea forțată prin casă au prins a se dezvolta două specii noi : zburători fără armuri, și apteri (fiindcă remarcînd primatul celor golași asupra celor înarmurați, am presupus că ăia fără aripi or să fie și mai și — supoziție pare-se confirmată de experiența ulterioară a practicii).

Tot în spirit științific le-am rupt unora și cîte un membru, două. Dar aceste încercări nu au dus la nici

o mutație persistentă și n-am reușit să fac bipede din șase-pódele alea nenorocite, oricum mi-am dat silința.

Pare o glumă, nu ? Ei bine, o fi ea o aiureală, dar eu am procese de conștiință, întrebându-mă în mod cât se poate de serios dacă nu cumva experimentele mele empirice au creat specia asta nouă și teribilă de gândaci de bucătărie, care, prin America, am citit că au devorat pînă și blocurile... Sau, cine știe, poate că ideea „pacificării” cărăbușilor nu mi-o fi venit numai mie („marile idei plutesc în aer”) și or mai fi făcut teste de bioadaptare și alți ucenici vrăjitori deștepți...

Cine știe ?

Ce-i cert este că, exact la un an după invazia de cărăbuși zburători, a început invazia de gândaci roșii de bucătărie, de care n-am reușit să scăpăm nici în prezent.

Dar dacă eu sînt, într-adevăr, cel vinovat de mutația care a produs (în mod darwinist) noua specie, tot eu voi propune umanității și remediu (ecologic) !

După ziua în care îmi fusese rău, a doua zi, cînd m-am deșteptat în zori, stors ca o lămîie dar aproape sigur că am scăpat și de astă-dată și că, de-acum încolo, n-o să mai mor eu nici de ghimpe de arici, nevastă-mea m-a anunțat că a făcut o constatare surprinzătoare : dispăruseră gândacii din baie !

M-am dus, năuc, să controlez la fața locului afirmația jupînei și m-am văzut silit să-i dau dreptate : într-adevăr, în urma unei îndelungate cercetări minuțioasă, n-am mai găsit nici picior de gândac nici sub lino-leumul sub care mișunaseră pînă în ajun, nici pe la țevile de la chiuvetă și baie. Și doar cu cîteva ore mai înainte îi mai văzuserăm încă bîntuind cu furie peste tot, mii și sute !

— Probabil că au fugit de mirosul aricioaicăi, mi-am dat eu cu presupusul cu gîndul la feromoni. (În baie duhnea a animal de pădure de să-ți mute nasul din loc.)

— Tot ce se poate ! mi-am aprobat soția, laic. Pute atît de urît că și mie îmi vine să-mi iau cîmpii.

Nu știu care o fi fost exact explicația fenomenului. I-o fi mîncat aricioaica (în fond era o insectivoră inveterată), or fi fugit ei de duhoare sau feromoni, nu știu

— ce-i cert însă : găzduirea aricioaicei ne-a scăpat pentru mai bine de un an de gîngăni Personal, neîndoindu-mă nici o clipă de inteligența (fie și colectivă) a gîzelor, cred că gîndacii și-au comunicat (prin treaba lor ce limbaj codificat) că pe Știrbei Vodă, la apartamentul 32 de la etajul 8, este un monstru teribil care-i ronțăie, drept pentru care și-au însemnat pe hărțile incursiunilor lor de pradă vreun semn de tabu la adresa respectivă, tabu neîncălcat după aceea o mie de ani gîndăcești de nici un Ulysses sau Columb cu șase picioare, vădindu-se astfel mult mai disciplinați și cuminți decît aventurierii europeni — că nu de pomană or fi ales egiptenii antici cărăbușul drept simbol al civilizației lor înțelepte.

10. Se făcuse, deci, a treia zi de cînd îndopam aricioaica „noastră” cu lapte, cînd nevastă-mea a venit de la doctor și ne-a anunțat bucuria că, în cel mult o săptămîină, „o să aibă loc fericitul eveniment”.

Am fost cuprinși cu toții de o febrilitate ieșită din comun. Femeile din casă (mama, soacra și consoarta) au mai trecut în revistă o dată patrimoniul de cîrpe strict necesar viitorului oaspe. Socru-meu a făcut curat în debara. Iar eu am colindat tot orașul în căutarea unui pătuț de lemn și a unui cărucior landou (tocmai era criză de astfel de obiecte de consum). Căruciorul mi-a dat cel mai mult de furcă, dar m-am ambiționat și nu m-am lăsat pînă nu m-am întors cu el chiar din acea zi, deși pentru moment era o ustensilă de utilitate strict preventivă, în primele săptămîni de viață ale juniorului dovedindu-se absolut inutil, fiindcă junele nu a fost scos din casă nici o clipă.

Așa s-a ajuns să se pună și problema aricioaicei — Ai văzut ce-ai pățit tu de la înțepăturile ei. Vrei să faci și nevastă-ta sau copilul ceva ?

Le-am dat dreptate fără să opun nici o rezistență — nu, nu voiam să pățească nimeni nimic ! Eram foarte grijuliu pe atunci cu soarta consoartei și progeniturii menite să-mi perpetueze familia, neamul și specia.

Era clar ! Trebuia să duc fără întîrziere aricioaica înapoi la pădure !

— Bine, dar nici măcar nu se zburlește, săraca ! a protestat nevastă-mea. Dacă e vorba s-o luăm așa, apai m-aș putea înțepa și-n lîna păturii de pe pat.

Intervenția ei a rămas însă fără ecou. Decizia fusese luată. — Ce știi tu ? a zis Familia. — Mihai a făcut foarte rău că a adus în casă animalul de pădure ! — Da, a fost o copilărie regretabilă ! — S-o îndreptăm cît nu e încă prea tîrziu. — Cu lucruri din astea nu se glumește ! — Dacă e turbată ?

A rămas stabilit să fie deportată chiar de-a doua zi (duminică) în vreuna din pădurile limitrofe, fără a mai aștepta ziua de teren ca s-o rambursez la sursă, în pădurea de la Nuci, locul ei natal de unde o răpisem ne-cugetat.

Am decis că Băneasa o putea găzdui optim. Am plecat în zori, însoțit de socru-meu. Tata-socru mai era încă pe-atunci un personaj foarte important — locul întîi în topul familiei — obișnuit a lua decizii și a da directive, autoritar, ca un director (de ziar for central) ce era — de ! om cu greutate !

Înainte să vîrîm aricioaica în punga de plastic, nevastă-mea a mai vărsat cîteva lacrimi fierbinți pe blănița tărcată și ne-a mai rugat o dată să o lăsăm măcar să nască aici, fără probleme. Dar inimile noastre erau de gheață.

A mai pupat-o o dată pe boticul negru și aricioaica a pufnit, adulmecînd-o nedumerită, neînțelegînd nimic din dramatismul momentului solemn al acestei despărțiri pentru eternitate. Sau poate cine știe ? înțelegînd totul foarte bine. Precum am mai spus, am mare încredere în inteligența animală.

11. Pe la ora nouă, nouă și ceva, eram la pădure, în dreptul căsuței poetului Geo Dumitrescu.

Habar n-aveam pe vremea aceea că autorul *Libertății de a trage cu pușca* și a *Nevoii de cercuri* (și ariciul este un cerc — de ghimpi !) se retrăsese acolo. Poate că la vremea respectivă nici nu se retrăsese încă. Era abia în 1974. Nichita Stănescu lua premiul Herder. Iar Tudor George m-a oprit într-o noapte pe Calea Victoriei, cam pe vizavi de ASAS,

să-mi ceară un foc. — Mă, al cui ești tu ? — Al lui [..], maestre. — Tac-tu e un mare scriitor, bă ! Tu ce ești ? — Nimic, maestre. — Păi, și ce faci ? Uite, eu plec la Paris zilele astea. Pe lume sîntem datori să facem fiecare cîte ceva ! Eu o să mă duc la franțuji și o să merg tot așa ca acum, aici, uite așa, cu burta înainte și mîinile în buzunare pe monparnasul lor — ai auzit de monparnas ? Modigliani, Nerval, Balzac, Picasso ! E o lume, bă ! E o lume ! Și eu o să calc pe ea, uite așa, cu mîinile în buzunare, și o să-i cer vreunui poet de-al lor de care n-a auzit nic idracu', o să-i cer un foc, așa cum ți-am cerut ție acu', și o să-l întreb cum îl cheamă, și o să-i spun cum mă cheamă. De mine va ști, acolo, măcar unu' ! Și o să le strig și ăloră „Ahoe !“ Uite așa : „Ahoe !“

Și a plecat mai departe, fluturîndu-și poalele largi ale pardesiului ca un anterior laic și plebeu-nobil („presimt, această zdreanță, cîndva, o să mai zboare !“) în boarea caldă a verii, ca un mare maestru academic „în plină lumină a reflectoarelor“ ce se afla.

Ahoe !

Cu socașa cu aricioaica la subsuoară și cu socru-meu cu mîinile în buzunare alături, ne-am scufundat în euforia abundenței vegetale a pădurii sfîrșitului de mileniu. Era o dimineață extraordinară ! Dinspre oceanul de verde se prăvălea peste noi aer proaspăt și foșnet de frunză. Natura ne întîmpina cu zbîrnîit vesel de ciocănitoare și cucuituri cristaline.

Am scos aricioaica din sacoșă și am depus-o pe patul de frunze. Și ea, deprinsă cum era, mi s-a înghesuit în picioare.

— Du-te ! i-am spus. Pleacă ! Hai, liber !

Am tropăit s-o sperii, dar ea nici gînd să fugă de mine. Tărcată, ceva mai mică decît un șobolan cenușiu, ceva mai mare decît un șoarice de cîmp — nici sălbăciune, nici animal „de agreement“ s-o poți găzdui într-un apartament la etajul opt.

— Ci las-o în durerea ei odată și hai să ne dopănim ! a exclamat socru-meu sub influența vădită a expresiilor

noastre argotice încă „inedite“ și molipsitoare pentru el. Ori de câte ori rămîneau între patru ochi, în tovarășul director de ziar se redeștepta puștiul de altădată, care-și lăsase satul natal să vină-n marele oraș să se facă activist. Sub scrobeala de la exterior dospea încă aerul șagalnic țărănesc, înrudit îndeaproape cu *bășcălia* citadină.

Un cîine a lătrat în curte la nea Geo Dumitrescu și aricioaica s-a înfiorat, săltîndu-și un pic blănița. M-am întors și am plecat hotărît, cu pași mari, vînturînd cu șlapii frunzele de altan.

Ajuns la capătul cărării m-am întors și am căutat cu privirea viețuitoarea reintegrată cadrului ei firesc. Am aflat-o în același loc în care o lăsasem, nedecisă încă. — Hai, pleacă ! i-am strigat. Ești liberă !

Socru-meu se-ndepărtase binicel. Mergea țănoș, fluierînd de mama focului, cu mîinile în buzunarele costumului descheiat și cu cravata lărgită la gît.

Cîinele a mai lătrat o dată în curtea poetului Dumitrescu, și aricioaica s-a urnit, în sfîrșit, către cortina deasă de trunchiuri. La început cu mișcări mici, greoaie, întorcînd la fiecare pas capul spre mine. Apoi, dintr-o dată, a zbughit-o.

Adio ! i-am spus, așa cum i-ai spune unui vis din tinerețe. Adio, așa cum i-ai spune naivității și spațiului neîngrădit al unui codru fără margini. Adio, ca burlăciei, sau ca verii care a trecut la începutul toamnei.

În mașină, spre oraș, n-am mai schimbat nici un cuvînt — străini, ostentativi. La Piața Scînteii, la coborîre, ne-am aruncat în puhoiul marelui oraș ca-n apele unui fluviu involburat, ascunzînd sub bulboane abisurile pragurilor adînci de dedesubt.

GALIONUL DE AUR

1. Eotul epavei se cascade știrb dintre stîncile negre de pe fundul crevasei. Algele prinse de lemnul brînzos unduie leneș în valurile fierbinți ale curentului din golf. Coastele de lemn se revarsă din pîntecul bombat al galionului mascînd, cu învălmășeala lor haotică, surparea înde-sine.

Jetul clocotit al gaizerelor submarine țîșnind din roca poroasă a platformei cu mare presiune, orientat spre străfunduri într-un unghi de aproape nouăzeci de grade, stîrnește — cu sorbecăieli — mari turbioane de aer incolăcite în cornete tremurătoare pînă în mîzga pe care-o stîrnește în trombe tulburi.

2. Legenda Galionului-de-Aur povestește despre o încărcătură din Eldorado — prețul răscumpărării unui rege sacrificat. Eroi civilizatori și martiri civilizației.

După o luptă crîncenă cu pirații, deși învingător, Galionul avariat se scufundase în apele veșnic agitate și nu prea adînci chiar de la intrarea în lagună.

Cimitirul epavelor. Pantele craterului vulcanic se surpă în prăpăstii abisale din care piscuri ascuțite suie amenințătoare pînă sub pînza cristalină asemeni unor colți rari.

3. Atrăși de visul de aur, aventurierii se apropie de epavă. Poartă toți aceleași costume negre, de pirați, cu ecusoane stanțiate cu fir de aur. Tîlhari de epave.

Blonda Ramona cuprinde mijlocul Motanului-de-Mare într-un gest galeș, agățîndu-și vîrful degetelor lungi de

tocul armei. Membranele branhiilor lasă să scape prin colțurile gurilor întredeschise șuvițe subțiri de jerbe rostogolindu-se în bule de argint viu, grăbite, către suprafață.

Prin sticla verde a lichidului fierbinte, Maroni admiră contururile celor doi tineri care strălucesc ca-ntr-un film de reclamă ; și zîmbește îngîndurat. Maroni, „Sicilianul“, se bucură că el le-a făcut trampa, dînd naștere acestui cuplu grozav, mai frumos decît o operă de artă. Am contribuit, un pic, și eu, Maroni, „Sicilianul“, la împlinirea naturii în bucuria asta pentru ochi și în patima asta curată pentru suflete !

Ramona e și ea tot „siciliancă“. *Motanul-de-Mare*, (fir-ar el afurisit de golan !) o „speranță“ — cel mai tenace (și rapace) vînător de comori de pe întreg Litoralul Cristalelor Limpezi.

Motanul-de-Mare. Hăitașul care „mirosise“ epava Galionului-de-Aur, căutată pînă la el de nenumărați aventurieri, dintre care doar puțini se mai întorseseră în bodegile de pe chei să-și plîngă eșecul, și, nici unuia nu-i dăduse prin minte să caute neprețuita comoară chiar acolo, la intrarea în Laguna Apelor Limpezi, pe pantele coralifere ale recifului crescînd lîngă craterul vulcanului licărind activ, asemeni cercului roșu întretăiat de luminile unui astroport ascuns.

Nava scufundată eșuase între lăncile de cristal ce urcau an de an tot mai sus, purtînd cu ele relicva scheletului lemnos înfășurat în giulgiul algelor prin care străfulgerau multicolor, cînd într-o parte cînd în alta, peștișori de nimic.

La mal, acolo unde reciful se ridica deasupra valurilor în prăpastia țărmlui abrupt mai stăruiau, urcate într-o zi ca tainele dezvăluite ale timpului, cochiliile masive ale epavelor — semne ale tragediilor consumate peste veacuri. În fiecare an, stîncă vie ridica, încă și încă, nave fără nume — dar resturile scoase erau, deja, de mulți ani, golite de perla miezului valoros de către tîlharii-de-epave. Nu mai rămăseseră decît carcasa de moluscă obosită — cetacee poposite din lungi călătorii rătăcite în portul unei jalnice salvări tardive. Postume.

Fosile de lemn putred, nici măcar bun de foc după atîta sărată spălare.

Doar interpreții-de-relicve și cititorii-în-epave mai poposeau uneori înaintea lor, încercînd să dezlege cu cheia imaginației taina lumilor de mult apuse ale sorilor stinși de amar de vreme ; numai că rodul viselor de hăsis ale Istoriilor alunecă asemeni mîzgăi de pe Trupurile descompuse de val ale titanilor înfrînți — efemeră materie pe care-și bizuie ei știința interpretării, nu o dată acuzați sub incertitudinea demonstrațiilor lor, de fals ori șarlatanie.

Certitudini ?

Certe nu-s decît aurul și mărgăritarele cu care jefuitorii-de-epave se împăunează fuduli, scuipeindu-și augustinul dezgust pe „știința” înțelepților de nimic, scormonitori ai cimitirului lipsit de aventură (și cu atît mai nesigur și hazardat) — „știință” ce nu a adus nimănui, niciodată, decît „beneficiul” zdrențelor în care se întolesc înțelepții lumii acesteia și boturile-de-știucă în care li se răsfață picioarele murdare după zilele fără de sfîrșit ale istovitoarelor munci în putoare de alge descompuse, pe plaja pe lîngă care aventurierii trec în scurta lor viață (fiindcă viața aventurierilor este întotdeauna scurtă, sorții fiind, să dispară la fel de brusc, precum au apărut și sclipit) în mașini prelungi, evazive luxuri despre care vameșii nu-i întreabă nimic cît au cu ce-unge din gros, împrăștiind împrejur nori auriferi — tocmai această deznățată risipă silindu-i să se întoarcă iar și iar în mina nesecată ce urcă mereu, aproape la-n-demîna temerarilor prin scurgerea nisipului și îngrămădirea acumulării de piatră vie ce-aduce epave din adînc către degetele nesățioase zgîrcite hulpav.

După mai multe sau mai puține pogorîri riscante din care se-ntorc victorioși — tentînd naivii cu strălucirea de-o clipă întru perpetuarea nesățioasei specii — dispar pentru totdeauna, înghițiți de bulboană, cel mai adesea fără ochi să le asiste ultimul spasm ori gură să dea mărturie de drama consumată în obscuritatea tenebrelor.

4 Pătrund veseli în pîntecul epavei, direct prin spăr-tura de sub bordul frînt, și se răspîndesc să cotrobăie

prin cioburi și lăzi desfăcute de clorul sărurilor — risipă de marfă mîncată de timp printre tufișuri de alge și smocuri ascuțite de mărgean.

Din calea lor, o umbră se retrage, hărțuită de agresiunea lor voioasă — o fantomă ! — că toate epavele își au fantoma lor.

— Niciodată n-am văzut o epavă atît de vastă ! exclamă Alan, micuțul francez canadian, lipit la veselul grup doar de cîteva zile, după o încercare zadarnică de a epata cu minunile văzute sau nevăzute de el prin lumea largă. Sfîrșise capitulînd, captivat de aiureala sărbătorii fără sfîrșit a hoardei vesele.

Ceilalți nu iau însă seama la el, strigînd :

— O fantomă ! O fantomă ! S-o vînam !

Se împrăștie sub bolta deschizîndu-se uriașă, în lumina fluidă deformînd contururile ca o lupă ce aduce aproape. Însă spațiul este atît de vast aici încît, fie și pentru a străbate doar distanța dintre două borne, au nevoie de minute întregi, uneori chiar de cîte un bun sfert de oră. Nisip de aur calp se revarsă abundant, acoperind. Este atît de mult nisip încît rotunjimile calei împlîntate în praf își întrerup volutele, lăsînd senzația că partea cea mai importantă este cea scufundată, ascunsă.

Înaintează fără griji în pîntecele chitului colosal de lemn.

5. — Prindeți fantoma ! se reped veseli, puși pe drăcii ca-ntotdeauna.

— S-o prindem ! S-o prindem ! se iau și fetele-n joc, rîzînd.

Înoată, agili, ca niște spermatozoizi mari și vioi. Tîșnesc prin portalurile năruitelor uși de cabine umflate monstruos de apa fecundă, viteliniană.

În nebuneasca urmărire ajung chiar pînă la cabinele dunetei, locuite cîndva de echipaj. Pe paturile suprapuse, pînza grosolană a așternuturilor de altădată, rărită de rosătura dinților știrbi ai trecerii, s-a preschimbat în tort fin, păienjenesc. Zglobie, o pereche știurlubatică se trîntește îmbrățișată în cadra unei cuște care se spulberă în cioburi de lemn și sfîșietură de zdreanță

folfăind suspendate pentru o clipă în lumina izvorită din lanternele prinse cu benzi de elastic pe frunți.

6. Singurul care și-a păstrat reținerea rezervată în momentele efervescentei de rău augur care i-a cuprins pe ceilalți e Motanul-de-Mare. Ținuta lui încet-încet sfârșește prin a le impune.

— Este o fiară mare, murmură el.

— I e unde știi ? îl descoase Maroni.

— Numai de se clintește, și apele se tulbură de nu se mai zărește nimic, răspunde Motanul cu ochii îngustați.

Abia acum încep să resimtă încordarea vânătorii. Și, fără să-și dea seama dacă întâmplător sau..., dar tocmai Motanul pricepuse care era *adevăratul sens* al acțiunii lor — aventurierul înăscut — fiindcă sînt cîte unii chiar așa, ca un fel de *DAT*, așa cum alții vin pe lume cu talente mai altminteri de tot-omul ; cîte unii sînt făcuți întru aventură, o presimt, urmărind-o cu tenacitate, *atrași și găsiți* de Ea, stîrnind Aventura în tot ce ating sau întreprind în puținele clipe ale scurtelor lor vieți — căci viața acestora este întotdeauna astfel, și nici nu ar putea fi altfel !

Motanul le-a impus sentimentul *Marii vînători*.

7. Așa că atunci cînd au dat, sub tambuchi, de magazia cu burdufurile de piele din care aurul verde se scurgea în movile gelatinoase printre lăzile cu diamante brute cît pumnul, puțini au fost cei care să se mai gîndească să pună mîna, apucători, pe cîte ceva. *Starea DE VÎNĂTOARE* îi cuprinsese și, tocmai de aceea, parcă nici nu s-au mirat cînd ființa din negură — *Paznicul Comorii* — a făcut prima victimă. Maroni — tocmai el, cel mai bine intenționat și vizionar dintre ei ; întâmplarea a făcut din el primul sacrificat al acestei vînători ; Întîmplarea ? dar ce este *Întîmplarea* ? Sfîrtecat, frînt ca de otelul unui odgon teribil care-și lăsase urmele fâlcilor de lup în țesutul fragil.

Știuseră că așa se va întîmpla ! Se așteptaseră la una ca asta — abia acum își dădeau seama că era deznodămîntul presimțit încă din prima clipă cînd stîrniseră

Fiara prin provocarea lor necugetată, sau chiar mai dinainte, de cînd călcaseră granița imperceptibilă a unui teritoriu *SACRU*, de *VÎNĂTOARE* !

În razele lanternelor, aburul roșu exhala* în valuri din victima proaspătă și se răspîndea în apa tulbure în trombe revărsate din ce în ce mai amplu.

Tremurînd de oroare, Ramona, care-i fusese ca o fiică, sau mai mult ca o fiică, s-a apropiat să-ngenuncheze lîngă leșul rigid acum, spre a-i desprinde de la brîu cilindrul cu *torpila-electrică* de care Maroni nu se despărțea niciodată. Numai că arma de temut, inteligentă și fidelă, rămăsese de astă dată închisă în apărătoarea de siliciu. Atacul inopinat survenise atît de brusc încît stăpînul nici n-apucase măcar să declanșeze capacul deschizătorului.

Cu chipul răvășit de preaplinul sentimentelor ce o posedau, Ramona jură acolo, îngenuncheată, răzbunare.

— Te desfid ! ființă lașă ! (a strigat ea spre întunericul apelor tulburi ce răbufneau neîncetat din labirintul galeriilor de culoare și cabine al Galionului. N-ai să scapi nepedepsită ! Jur că te voi sili să mă înfrunți, față-n față pentru crima asta monstruoasă ! — N-ai să-mi scapi, oricît ai fugi !

În liniștea care s-a lăsat, nici un foșnet nu mai rămăsese din fuga retragerii în adîncuri.

Dar fugea, oare, de ei ? Se *retrăgea*, într-adevăr ? Sau, licărindu-le doar, pas-cu-pas, înainte, apărînd ca să dispară în ceața tulbure a nisipului stîrnit de trecerea lină și iute și masivă și fulgerătoare învăluită de nepătruns. Îl *ATRĂGEA* într-o ambuscadă din care nu avea să mai scape nici unul ?

— Este un animal puternic și inteligent, șoptește Motanul-de-Mare, plăvanul care presimțea aventura, „mirosind-o“, așa precum „adulmecase“ și Epava, călăuzindu-i la ea direct de la *Colonia subacvatică* de unde-i recrutase spre înrolare : doar *pako*, oameni-pești, specialiști în pionierat abisal, supraviețuitori din „bătrîni“

---

* — Sic ! Licență din combinația între „exala“ și inversul lui „inhala“.

primei serii de aventurieri descinsă la platforma submarină de foraj cu zece ani în urmă.

8. Și începură hăituiala.

Au dedus că era într-adevăr o fiară matură și vicleană, de care nu-ți era la îndemână să te apropii.

De cîte ori au încercuit-o, convinși că nu mai are cum să le scape, o unduire de spinare verzuie cu pielea zbîrcită ca murdară sub solzii de metal inoxidabil, stîrnea nisipul, și rolurile se inversau. Momentul de tăcere și groază care urma, prevestea zvîcnetul atacului împresantibil din spatele cortinei mișcătoare, urmat neabătut de spasmele zvîrcolirilor unei noi victime ale luptei orbești.

Întîlnit față-n față cu Alan, *Motanul* îi scrișnește printre dinți, într-un rînjat aproape bucuros :

— E colosal ! Ne prevede dinainte fiecare gest, fiecare reflex, scontînd pe reușitele noastre la fel de precis ca pe erori. Apele astea tulburi îi sînt mediul propice în care-și manifestă geniul clarvăzător. Ceea ce pentru noi este orbire și teren incert, pe ea o-nvăluie, apărînd-o !

Trebuie să fie și foarte bătrînă ! Centenară. Multicentenară. Poate chiar milenară : o făptură titanică, inteligentă și necruțătoare — vînat cu adevărat demn de o *Mare Vînătoare* ! Un vînat cum nu-ți iese-n cale decît o dată în viață !

9. Nu le-a fost dat să priceapă ce fel de om era *Motanul* decît ceva mai tîrziu, cînd el nici n-a clipit cînd din nisipurile ce se așterneau lin a ieșit la iveală, cu brațele atîrnînd în lături, cadavrul sfîșiat al *Ramonei*.

Atunci *Motanul* s-a apropiat de ea, să-i desprindă dintre degetele încleștate spasmodic tubul cristalin în care torpila se agita captivă : fus cenușiu, fără cap, fără ochi, doar cu găurile simetrice și dreptunghiulare, structuri laterale vibrînd sub încărcătura suprasarcinii într-un auit chinuitor de milioane de herți — concentrare mai presus de orice altă ființă organică.

Și într-adevăr, torpila era mult mai puțin animal, cît mai degrabă un mecanism de mașină infernală.

10. Obosiți după atîta urmărire, s-au adunat iar și iar „pentru bătălia decisivă“, în apele fierbinți ale uriașei cale din care începuseră atît de veseli și lipsiți de grijă, hăituiala asta blestemată.

S-au regăsit și de astă dată printre algele fremătînd și smocuri de mărgean țepoase, mult mai puțini, urmăritii celui pe care-l urmăreau, vînătorii acelui CEVA monstruos și terifiant pe care se mai complăceau să creadă că-l vînează, că-l hăituie, că-l stîrnesc din cețurile Epavei Morții.

Spațiul amplu, cîndva atît de limpede și clar, fusese cuprins încet-încet de norii de nisip tulbure venind în avalanșe înecăcioase pe galeriile culoarelor și răbuînînd aici prin deschiderile și spărturile lemnului colosal, să îngusteze refugiul cert al bolului de cristal verde din centru, în favoarea APELOR TULBURI în care pescuia *Vînătorul* criminal.

— Nu o să mai scăpăm nici unul de aici ! exclamă Barbă-Neagră, havanezul, semnalînd primul și abia acum schimbarea survenită în mentalitatea grupului de zăpăciți.

Doar havanezul părea însă resemnat în disperarea generală. Fetele urlau isteric, cuprinse de o groază nemăsimțită. Bărbații, cu armele întinse în mîinile tremurătoare, încercau să străpungă beznele ce se înghesuiau în jurul lor, fatidice.

În lumina stingîndu-se, pînă și figura obraznică și sigură de sine a celui care-i condusesese aici, devenise lividă ca decupată-n lut. Cearcăne vinete îi scufundau ochii în orbite. Căpățîna, atît de scurt timp în urmă obiect de admirație, interes și invidie, răspîndea un aer de hîrcă putredă.

Numai doi dintre ei mai tîrîseră pînă aici burdufurile cu aur verde apucate la-ntîmplare sub bord și diamantele lucioase de care ceilalți se lepădaseră, indiferenți. Privind către ei, Motanul a șoptit parcă nemulțumit, că ar fi fost — chiar și atîta — suficient.

Suficient ?

Zmulseseră Istoriei atîta cît să hălăduiască toți pînă la sfîrșitul zilelor în huzur și slavă ca latifundiari, ban-

cheri ori lorzi, sau chiar împărați ai lumii amărîte din care veneau, dacă ar fi nutrit ambiții deșarte.

Am aur cît vreți ! Oricît ! Vă pot îneca în aur, pe voi și lumea voastră mică !

Dar au fost hulpavi prădalnici ! Epava Galionului-de-Aur îi țintuia magnetic, ca o Țara Nimănui înălțată din Uitare spre Slava Lumii Noi, risipă absurdă de sămînță de speranță în neant.

— Cît o să mai țină toate astea ! au cîrtit ei, păcătoșii

— Nu mai suportăm !

— A sosit Clipa Răzbunării ! au chemat ei Ziua Venirii, fără să stea să se gîndească.

11. S-au întors de două ori, încercînd să răzbească prin praful fin stîrnit de Vînătorul în Ape Tulburi. Motanul, cu mîna înarmată întinsă înainte, cu degetul pe butonul declanșator al recipientului torpilei culeasă cîndva de temerarul Maroni din mlaștinile radioactive ale Amazoniei și „dresată“ — în limitele în care poate fi stăpînit un trăznet — s-a scufundat în valul de praf de nisip blond bulbucat spre ei.

— Nu se mai poate ! cereau gurile lor mincinoase. Nu mai suportăm !

Doar Torpila, viermele cenușiu, orb, credeau ei, ar fi putut lupta cu VÎNĂTORUL APELOR TULBURI. Torpila — trăznetul viu al mlaștinilor Amazonului, viermele orb, cenușiu, fusiform, ai cărui senzori infraroșii percepeau doar mișcările vii, pe care le fulgera de departe.

— Dă-i drumul ! cereau ei cu gurile pline. Eliberează-o ! cereau frenetici. A venit Ziua Răzbunării ! cerșeau ei, omițînd riscurile.

De ce invocați voi Ziua aceea ? Ce așteptați voi de la Ea, înscriților ? Ce credeți voi că reprezintă pentru voi Ziua aceea ? Ce așteptați voi de la Ea ? Credeți că va fi o zi de bucurie și lumină ?

Dar va fi o zi de întuneric și scîrșnirea dinților ! Va fi ca și cînd cine fuge să scape de un urs ar da peste un leu flămînd, și ajungînd la adăpostul dorit, cînd ar

întinde mîna să deschidă uşa, din ocnîta ferăstruicii l-ar înţepa un scorpion.

Şi glasul ca şoapta somnului creşte din susur uleios în auitul urechilor lor lipite, fierăstruindu-şi colţii de lup :

De ce mă chemaţi ? De ce mă căutaţi ? De ce mă hăituiţi ?

M-am tras înapoi din calea voastră, ascunzîndu-mă de voi. V-am lăsat cale liberă, să vă bucuraţi de iunea asta tainică *a mea*. V-am lăsat să întindeţi mîinile la aurul meu verde, hrăpăreţilor şi nesătuilor. V-am lăsat să mă împărţiţi şi vindeţi la tarabele voastre mizerabile, hăcuit ! V-am iertat că mă vindeţi şi hăituiţi ca proştii în-de-mine, şi, modest şi plictisit, m-am tras din calea trufiei voastre nemăsurate !

Dar voi sînteţi fără milă şi nesătui, şi vreţi să vă confrunţaţi faţă-n faţă cu mine, sperînd să vă puteţi înfige armele voastre pigmee în pîntecele meu alb şi moale !

Obraznici şi netemători, vreţi să vă confrunţaţi ca de la egal la egal cu rozaliul colţilor mei de lup, însîngerăţi, necruţători, sperînd să ieşiţi învingători, nu ?!

Eliberaţi în apele pe care le-aţi tulburat forţe tenebroase, necunoscute vouă, pe care nu le stăpîniţi, să rămîneţi captivi între colţi şi trăznet, între gheaţă şi foc !

Ca să nu vă înspăimînt m-am înfăşurat în perdele turburi, dar voi vreţi să îndepărtaţi vălurile ca să-mi cunoaşteţi chipul, şi cereţi să mă arăt !

Ei bine, iată-Mă ! Eu sînt Peştele-cel-mare ! Eu sînt Mreana pe care o căutaţi orbecăind prin noapte cu mîinile întinse ! Eu sînt viaţa şi moartea ! Multaşteptatul ! Lumina care vă deschide ochii !

Am venit ! De ce M-aţi chemat ?

Ce vreţi *voi* de la Mine ?

Încremenii de groază, aşteaptă cu speranţa că faldurile de nisip se vor aşterne pînă la urmă. Cu ochii ridicaţi, pîndesc lumina inceţoşată de dincolo de chepengul punţii a doua a Galionului Morţii. De jur-împrejur, oase

albite atîrnă de belciugele lanțurilor ruginite — dovezi grăitoare ale suferințelor cumplite ale celor de altcîndva care, prinși aici, sub grătarul de lemn al punții, au pierit ; sclavi sărmani răpiți Jucatanului să fie dați morții aici, înghesuiți bărbați și femei, unii peste alții, aleși pe sprînceană de traficanții de carne vie, tineri, sănătoși și puternici, isteți și instruiți, înghesuiți, captivi, în coșciugul viitoarei Epave a Morții, sacrificării unui popai de „civilizație“ de suferință și inutilitate, pe Galionul-de-Aur al Morții.

Alan, micul francez canadian, tremură de încordare, încercînd să-și inhibe orice izbucnire care l-ar spulbera. Cît va putea rezista așa, neclintit ? Cît vor mai rezista așa, neclintiți, pînă nisipul se va așterne și vor rămîne ținte clare, de cules rînd pe rînd de torpila ucigașă, pîndind orice mișcare a vieții ?

O mîna de aventurieri : ultimii supraviețuitori ai escapadei. Percep mișcarea Epavei pe TRUPUL pe lîngă care bîrnele Galionului-de-Aur nu sînt decît scobitori împrăștiate de șerpuiala care deplasează prin dislocare mase incalculabile de apă și nisip. Ochii lor albi percep o umbră de necrezut care obturează cerul de apă al adîncului.

Aripi de solzi și neguri se desfășoară într-o înălțare fără de limite, și deasupra se dezvăluie gura cu colți de aramă în care vîntul șuieră turbat înainte de-a-i înghiți stelele primelor ceruri oarbe care învăluie luminile inframundane pînă la Lumină.

Cînd nisipul se va așterne dezvăluind ruina vechii Epave, aventurierii care se vor hazarda pînă acolo nu vor mai găsi miraj de aur verde și nestemate geme, căci paznic rămășițelor Istoriei apuse, printre coastele sparte ale Galionului Morții, nu va mai pîndi decît țuitul viermelui orb, de cenușă, să-și descarce ghimpele înveninat asupra cutezătorilor. Paznicul unei epave sărmene.

Omul visează. O persoană deprivată de vis își pierde, dacă nu viața, cel puțin mințile. Dar ce se întâmplă cu persoanele deprivatate de realitate ?

În fața ecranului, cufundat în fotoliu, cu cafeaua alături și țigara în mână, își petrece viața vizionarul de vise. Pe oglinda vrăjită se perindă fără întrerupere imagini inspirate de realitate, ca și cele din vis : flori, fluturi, lebede, bărbați și femei, coșmaruri terifiante, stopcadre, comentate de voci din off, panoramice punând alături cenușă și diamant, pustie și izvor, adevăr și minciună. Asemenea visului, imaginile de pe ecran se grupează într-o istorie mimînd realitatea, dar infiltrîndu-i un ce anume străin : o conștiință de sine și un sens, premonit parcă de actorii populînd minunata lume din oglindă. Acolo, între săraci și bogați nu pare a fi vreo diferență, și ai zice că e suficient să vrei pentru a putea traversa oricînd barierele stricte de castă. Un înger bun apare din Neant să te învețe fericirea, un daimon îți strecoară în suflet neîncrederea și confuzia, dar asemeni personajelor de vis, cînd visul se spulberă, dispar și ei, nelăsînd în urmă nimic palpabil, și, ca atunci cînd vrei să joc la loto numărul cîștigător din reverie, și sfaturile din ecran, dacă încerci să le compari cu experiența empirică, se dovedesc nefolositoare.

Vizionarul de vise se încîntă însă de caleidoscopul feeric. Fără el nici nu mai știe cum să-si petreacă timpul, fiindcă a uitat să mai viseze cu adevărat, iar realitatea nu-i mai spune nimic. Visele cenușii ale ecranului îi permit accesul într-o lume așijderi, dar alta, în care

gestul precede efortul realizării lui. Conștiința are nevoie de irațional, se vede treaba, în egală măsură ca și de rațional, dacă nu chiar mai mult, și vizionarul de vise se cufundă fără rețineri în istoria ce și-o țese singur din crîmpeie de realitate și din minuni, o lume fabuloasă și proprie, așa cum păiajenul își țese pînza din aceeași materie cu el, personificîndu-și universul, impregnîndu-l de sine și schimbîndu-l. Istoria vizionarului de vise se generalizează încet, luînd viață și concretețe, căci dacă, pentru marea majoritate, zmîngălelile unor sălbatici într-o peșteră sînt portrete de scafandri oceanici sau cosmici, chiar devin așa, iar cel care s-ar duce și ar constata contrariul ar fi dezmințit de milioane și milioane de martori falși, dar de bună-credință, așa că informația falsă intră în circuitul general, formînd generațiile ce sînt și ce vin, istoria. Astfel, visul se reifică în materie concretă, în istorie, și vizionarul de vise își duce viața într-o lume tot mai frumoasă, mai amplă, mai uluitoare. Și cînd visul se termină și ecranul devine cenușiu, lăsîndu-l pe vizionar în încăperea ai cărei pereți măcinați își spulberă varul peste mobila sumară, vizionarul de vise se ridică din fotoliul unde a stat și, contrariat și ursuz, se nedumirește : „Cum ? Gata ? Deja ? Doar atît ? Nu se poate ! Mai trebuie !” Și realitatea îi pare un vis ; vizionînd visul Realitate, vizionarul de vise are conștiința că abia atunci doarme cel mai profund, somnul cel mai adînc și mai greu : somnul fără vise.

SUMAR

Cătuşa timpului	5
Înfrigurare	13
Mura	80
Întâlniri matinale	93
Veverițele	100
Moara de apă	105
Refuzul	139
Invincibilul Mighty Mouse	175
Curiozități	185
Aricioaica	191
Galionul de Aur	208
Vizionarul	219

Lector : MIRCEA CIOBANU
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCANESCU

Bun de tipar 4 X 1989. Apărut 1989.

Format 16/54X84 Coli tipo 14

Tiparul executat sub comanda
nr. 459 la
Întreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1916”
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București,
Republica Socialistă România

ISBN 973-23-0128-7

Lei 11